

ΔΕΚ. ΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντί

Περίοδος Β'
Τεύχος 582
Παρασκευή
7 Ιουλίου 1995
Δρχ. 400

**ΒΙΒΛΙΑ
ΓΙΑ ΤΟ
ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ**

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ * 1995 * ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Τζων Άπνταϊκ	*	Αναζητώντας τον εαυτό μου
(Μνήμες)
Μπανάνα Γιοσιμότο	*	N.P.
(Μυθιστόρημα)
Μάρτιν Έιμς	*	Άλλοι άνθρωποι
(Μια ιστορία μυστηρίου)
Ζαν Εσνός	*	Λίμνη
(Μυθιστόρημα)
Γιασούσι Ινόουε	*	Έρωτας και εκδίκηση
(Μυθιστόρημα)
Γιασουνάρι Καβαμπάτα	*	Το σπίτι των κοιμισμένων
κοριτσιών και άλλες ιστορίες
Γιούκιο Μισίμα	*	Ο ήχος των κυμάτων
(Μυθιστόρημα)
Γιούκιο Μισίμα	*	Η ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ
Β' Αφηνιασμένα άλογα (Μυθ.)
Στέφανο Μπένι	*	Κωμικοί, τρομαγμένοι μαχητές
(Μυθιστόρημα)
Γκλόρια Νέιλορ	*	Οι γυναίκες της οδού
Μπρούστερ (Μυθιστόρημα)
Ινάζο Νιτόμπε	*	ΜΠΟΥΣΙΝΤΟ -
Ο κώδικας των Σαμουράι
Τζόις Κάρολ Όουτς	*	Η αυτοφυλακισμένη
(Νουβέλα)
Λουίζε Ρίνζεο	*	Ο έρωτας του Αβελάρδου
(Μυθιστόρημα)
Μαρκ Τουέν	*	Ο άνθρωπος που διέφθειρε
το Χάντλεϊμπεργκ (Μυθιστόρημα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

editorial, σελ. 4

Δ. ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Γελοιογραφία, σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Σχόλια, σελ. 8

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Τύπος, ΜΜΕ, σελ. 11

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ

Γιώργος Φιλδισάκος, σελ. 17

Ο ΠΟΤΑΜΙ ΔΕΝ ΓΥΡΙΖΕΙ...

Αγύριος, σελ. 28

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Εργονότα από τον κόσμο, σελ. 29

ΙΝΤΕΡΝΕΤ

Δημήτρης Σκούφης, σελ. 40

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

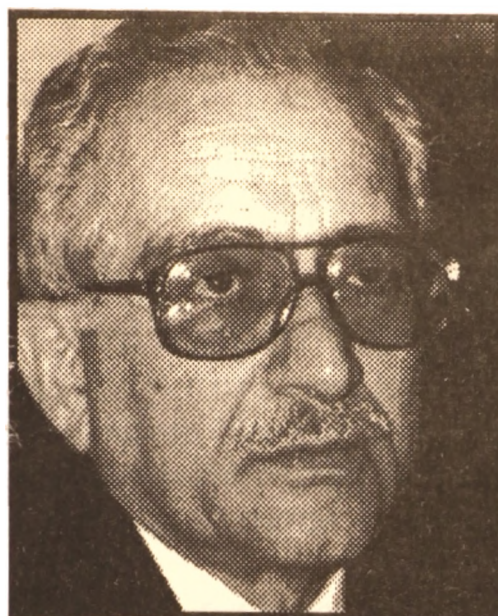
Επιστολές, σελ. 44

ΕΠΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Πολιτισμός, σελ. 45

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΩΣΤΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΟ ΚΥΝΗΓΙ ΤΗΣ «ΠΡΩΤΙΑΣ» Ο Λαλιώτης (κι αυτός) στην κούρσα της διαδοχής. Άλλωστε, το 2000 θα είναι μόνο 49 χρονώ! ΣΕΛ. 14. **ΚΑΝΝΕΣ: ΕΠΙΘΕΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ** Και ξαφνικά ο Παπανδρέου ανακάλυψε την... Ευρώπη (με τη σκέψη στους δελφίνους). ΣΕΛ. 18 **Η ΜΟΝΟΦΘΑΛΜΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ** Έργα και ημέραι του συνταξιούχου εισαγγελέως Χρ. Τζανακάκη. ΣΕΛ.

20-24 **ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΘΕΑΜΑΤΟΣ ΕΓΚΩΜΙΟΝ** Μπορεί λόγω μπάσκετ να κινδύνεψαν οι ελληνοσερβικές σχέσεις – αλλά μπρος στο θέαμα... ΣΕΛ. 26 **ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΟ ΣΤΗΝ ΚΟΥΒΑ** Ο Φίλιππος Φιλίππου ταξιδεύει στην Αβάνα. Στα «Διεθνή», σελ. 33. **ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ** Αφιέρωμα στα αναγνώσματα του καλοκαιριού. Και μια συνέντευξη με τον **Α. Αποστολίδη** για το αστυνομικό μυθιστόρημα. ΣΕΛ. 46-54. **Ακόμη, σελίδες για το Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού, για το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, για την Πολιτιστική Πρωτεύουσα και για τον Emil Cioran.**

Περίοδος Β' • Έτος 22ο • Τεύχος 582 • Παρασκευή 7 Ιουλίου 1995 • Δρχ. 400

ΑΝΤΙ • ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Δημοκάρους 60, 115 21 Αθήνα τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107

ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου - **ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:** Βασίλης Μπάλλας - **ΜΟΝΤΑΖ:** Τασία Λεβόν

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠΙ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστέρι, τηλ. 57.22.201

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 4.100 δρχ., Ετήσια 8.200 δρχ., Ετήσια Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 30.000 δρχ. Φοιτητική ετήσια: 7.000 δρχ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ: Εξαμ.: 30 δολ., Ετήσια: 60 δολ., ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ: Εξαμ. 35 δολ., ετήσια 70 δολ.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης Δημοκάρους 60, 115 21 Αθήνα **ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ:** ΔΡΧ. 400, **ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ:** ΔΡΧ. 600

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία της Αθήνας περιοδικό ΑΝΤΙ, για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α Πουλουκτσά και Σία Ε.Ε. Λασσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΧΡΗΜΑ

ΑΠΟ ΠΕΡΣΙ τον Σεπτέμβριο, ο συνεργάτης του ΑΝΤΙ κ. Φ. Βασιλείου ανέλυσε το μηχανισμό της μίζας στα μεγάλα δημόσια έργα καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι με το τεράστιο ποσό του μαύρου χρήματος που θα παραχθεί από τη συνεργασία εργολάβων-ΥΠΕΧΩΔΕ μόνο κίνδυνοι θα προκύψουν για τη χώρα και το πολίτευμα: Τόσο χρήμα θα φτάσει να εξαγοραστούν ΜΜΕ, πολιτικοί, πολιτειακοί (δικαστικοί) και άλλοι παράγοντες. Γιατί αυτό το μαύρο χρήμα θα είναι της τάξεως του 25% των εργολαβιών. Δηλαδή, όπως σημειωνόταν (τχ. 561): «Θα παραχθεί από το Β' Κοινοτικό Πρόγραμμα Σύγκλισης –το γνωστό μας ως "Β' Πακέτο Ντελόρ"– μαύρο χρήμα της τάξης του 1,5 τρισ. δρχ., που θα καταβροχθίσει στη δίνη του την απομένουσα δημοκρατία μας».

ΑΛΛΑ ΟΣΑ σημειώνει το ΑΝΤΙ απευθύνονταν φαίνεται εις ώτα μη ακουόντων. Απλώς, μόνο κάποιοι διαγωνισμοί ματαιώθηκαν και έπεσε λίγος πανικός στο ΥΠΕΧΩΔΕ. Αλλά η «ζωή» τράβηξε το δρόμο της. Τις ημέρες αυτές έγιναν (και, με ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν είδαν το φως της δημοσιότητας) μερικές πάρα πολύ σοβαρές καταγγελίες, τεκμηριωμένες με αριθμούς. Σημειώστε:

α) Από τον ΟΣΕ (του κ. Πέτσου) δημοπρατήθηκε με τη διαδικασία προεπιλογής η κατασκευή της σήραγγας των Τεμπών, προϋπολογισμού 40 δισ. δρχ. Στο διαγωνισμό αυτόν, 6 εταιρείες –από τις προεπιλεγείσες– έκαναν όλες έκπτωση της τάξης του 25,15% ακριβώς.

β) Από τη Διεύθυνση Συγκοινωνιακών Έργων της Περιφέρειας Θεσσαλίας δημοπρατήθηκαν με την ίδια διαδικασία δύο έργα. Στο πρώτο (παράκαμψη Λάρισας), με προϋπολογισμό 30 δισ., εμφανίστηκαν 18 εταιρείες που όλες προσέφεραν την ίδια ακριβώς έκπτωση: 21,03%. Στο δεύτερο έργο (τμήμα αυτοκινητοδρόμου από Αερινό-Μ. Μοναστήρι) εμφανίστηκαν 7 εταιρείες με την ίδια ακριβώς έκπτωση: 21,99%.

ΑΚΟΜΑ και ο πιο αδαής καταλαβαίνει ότι μετά την προεπιλογή –με ευθύνη των υπηρεσιών που έκαναν τις «δημοπρασίες»– οι εταιρείες συναντήθηκαν, συμφώνησαν και μοίρασαν τις δουλειές. Έβγαλαν μάλιστα στην άκρη και ένα ποσοστό της τάξης του 25%, για να το μοιραστούν όσοι δεν συμμετείχαν στο έργο και διάφοροι «φορείς».

Στην καταγγελία που έφτασε στα γραφεία μας –και σε όλες τις εφημερίδες– αναφέρεται:

«Υπήρξε συνεννόηση των εταιρειών που συμμετείχαν στους διαγωνισμούς, η οποία κατέργησε τις πραγματικές συνθήκες ανταγωνισμού και οι συμμετέχουσες εταιρείες προσέφεραν έκπτωση περίπου 21% (ή 25% σε άλλες περιπτώσεις), ενώ στις πραγματικές συνθήκες η έκπτωση θα ήταν 50 έως 55%».

Και συνεχίζει η καταγγελία0:

«**ΠΟΣΟ ΠΕΡΙΠΟΥ 10 ΔΙΣ.** δρχ. (σε άλλες περιπτώσεις 15 δισ.) που αντιστοιχεί στη διαφορά της έκπτωσης των συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού και εικονικού θα διανεμηθεί ως "αέρας" στις συμμετέχουσες εταιρείες και σε άλλους "φορείς". Με τις αδιαφανείς αυτές διαδικασίες τα κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης που προορίζονται για επένδυση με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της χώρας και την ανάκαμψη της οικονομίας δεν επενδύονται, αλλά αλλάζουν "τσέπες". Τέτοιες διαδικασίες δημοπρατήσης και ανάθεσης έργων δημιουργούν αδικαιολόγητο πλουτισμό ορισμένων ατόμων, έντονη φοροδιαφυγή και κερδοσκοπικές τάσεις στην Εθνική Οικονομία».

ΕΠΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ και σημειώνουμε απλώς: Η μέθοδος προεπιλογής εταιρειών σημαίνει παραγωγή βρώμικου χρήματος. Υπεύθυνο γι' αυτό είναι το ΥΠΕΧΩΔΕ. Τα στοιχεία που δημοσιεύσαμε αποτελούν για κάθε ειδικό **αποδεικτικά στοιχεία**.

ΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΝΟΥΜΕ κι αυτό: Έχουν περάσει πολλοί μήνες από τότε που παραδώσαμε σε δικαστικές αρχές σχετικό φάκελο. Αλλά δεν ξέρουμε αν έγινε καμιά ενέργεια. Άραγε, δεν άξιζε ούτε μια προκαταρκτική εξέταση;

αντί

ΕΣΕΙΣ ΤΙ ΛΕΤΕ;...
ΝΑ 'ΝΑΙ, ΤΟ ΝΕΟ ΠΡΟΣΕΠΙΟ,
ΠΑΛΙ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ...
Ή ΝΑ ΠΑΡΩ ΚΑΤΙ ΠΙΟ ΣΠΟΡ;...

ΜΗ ΒΙΑΖΕΣΤΕ
ΠΡΩΤΑ ΘΑ ΒΡΟΥΜΕ
ΤΟ ΝΟΥΜΕΡΑΚΙ ΣΑΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΟ!...

ΑΠΡ
ΗΓΗΣ

5-7-95

Η Ευρώπη και ο δαιμόνιος πρωθυπουργός

ΔΑΙΜΟΝΙΟΣ, τελικά, ο πρωθυπουργός μας! Αν, κατά σύμπτωση, ανησυχήσατε για τους υψηλούς τόνους που χρησιμοποίησε, στις Κάννες, κατά του Σιράκ, της κ. Τσιλέρ ή του Γκονζάλες, αν αναρωτηθήκατε «πού το πάει ο Ανδρέας;» με τα όσα είπε κατά του «Διευθυντηρίου» κ.λπ., καιρός να ηρεμήσετε! Όλα όσα συνέβησαν στη σύνοδο κορυφής των Καννών –μας εξηγούν, τώρα, κάποιοι πρωθυπουργικοί αγιογράφοι του *Βήματος της Κυριακής*– ήταν «παραπλανητικά»... Ήταν μια συνειδητή «πολιτική επιλογή» του κ. Παπανδρέου για να «υπερφαλαγγίσει» τους «ευρωπαϊστές» του κόμματός του, να εξουδετερώσει τις αιτιάσεις του κ. Μ. Έμπερτ και, φυσικά, να απαντήσει σε όλους όσους διατείνονται ότι, λόγω της κλονισμένης υγείας του, αδυνατεί να δώσει αποτελεσματικές μάχες «για την προάσπιση των εθνικών δικαίων»... Από την άλλη, η «επιλογή» αυτή του επέτρεψε –επικαλούμενος την «πρόκληση» του «Διευθυντηρίου»– να επαναφέρει την παλαιά του πρόταση (την είχε διατυπώσει στο πρωτοχρονιάτικο μήνυμά του...) για σύσταση όχι μόνο διακομματικής επιτροπής Εξωτερικής Πολιτικής, αλλά και διακομματικών επιτροπών Παιδείας και Δημόσιας Διοίκησης.

ΤΟ ΕΡΓΟ των «αγιογράφων», όμως, δεν είναι πάντοτε ευχερές... Έτσι, ο κυβερνητικός εκπρόσωπος πέρασε δύσκολες ώρες όταν παρεκλήθη (από τους πολιτικούς συντάκτες) να εξηγήσει το διάβημα διαμαρτυρίας του ισπανικού υπουργείου Εξωτερικών για όσα κατελόγισε ο έλληνας πρωθυπουργός εις βάρος του ισπανού ομολόγου του: «Ουδέποτε ήταν στις προθέσεις του πρωθυπουργού κ. Γκονζάλες να προσκαλέσει την κ. Τσιλέρ στην επόμενη συνάντηση κορυφής της Ευρωπαϊκής Ένωσης» – ανέφερε το ισπανικό ΥΠΕΞ στον έλληνα

πρέσβη στη Μαδρίτη... Και η απάντηση Βενιζέλου; «Ο πρωθυπουργός κ. Παπανδρέου απεκόμισε αυτή την εντύπωση...» (Με «εντυπώσεις» διαμορφώνουμε την εξωτερική μας πολιτική, κύριε Βενιζέλο;...). Και αμέσως παρακάτω: «Προφανώς αυτά που είπε ο κ. Γκονζάλες παρεξηγήθηκαν» (από τον κ. Παπανδρέου)... Όσο για αυτά που ανέφερε ο έλληνας πρωθυπουργός περί προσχωρήσεως του κ. Γκονζάλες στο φιλελεύθερο στρατόπεδο, κ.λπ., οκ έστι προς θάνατον: «Ήταν σαφώς μια πολιτική εκτίμηση που αφορούσε την οικονομική πολιτική μιας άλλης κυβέρνησης» – και πέραν ου! Καταλάβετε, μήπως; Ημείς, «ακραιοφείς σοσιαλιστές» σε όλα, ακόμα και στο θέμα των ιδιωτικοποιήσεων (πού είσαι, φίλτατε κύριε Μάνο;...), διατυπώσαμε την άποψή μας για τη «μη σοσιαλιστική» πολιτική του άλλοτε συντρόφου μας Φ. Γκονζάλες!

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, τα αναπάντητα ερωτήματα παραμένουν πολλά: Ο πρωθυπουργός αισθάνθηκε την ανάγκη λ.χ. να διευκρινίσει ότι δεν θέτει θέμα... εξόδου μας (ή «απεμπλοκής» μας – όπως θα έλεγε το ΚΚΕ...) από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αλλά να βγούμε από την Ε.Ε., για να πάμε πού; (Κάποτε υπήρχε το «μοντέλο» της Αλβανίας, αλλά και αυτό «μας τελείωσε», αφού σύσσωμη η αλβανική πολιτική ηγεσία επιδιώκει, σήμερα, την ένταξη της χώρας στην Ευρώπη). Ένα δεύτερο ερώτημα σχετίζεται με την εμμονή του κ. Παπανδρέου να διαφορίζει τον πρόεδρο Σιράκ από τον πρόεδρο Μιτερράν, σε ό,τι αφορά τη γαλλική στάση απέναντι στον «παράγοντα Τουρκία» – έναν παράγοντα που και οι δεκατέσσερις χώρες της Ε.Ε. θέλουν να υπολογίζουν και να αξιολογούν. Τα γεγονότα, όμως, «είναι πεισματάρικα». Ο Μιτερράν μπορεί να διαφέρει (πολιτικά, ιδεολογικά,

ακόμα και ως ιδιοσυγκρασία) από τον Σιράκ, αλλά ήταν επί προεδρίας Μιτερράν που το γαλλικό υπουργείο Εξωτερικού –για να αναφέρουμε ένα μόνο παράδειγμα– ζήτησε από την Ελλάδα «τη μη χρησιμοποίηση γαλλικών οπλικών συστημάτων σε νησιά του Αιγαίου» – αίτημα που είχε προκαλέσει, τότε, τις έντονες διαμαρτυρίες μας.

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ αναφέρεται όχι για να αποδειχθεί ότι η γαλλική πολιτική ήταν (επιδιωξιμή) «εσαεί ανθελληνική» –κάποτε στο δρόμο της Αθήνας αντηχούσε το σύνθημα «Ελλάς-Γαλλία-συμμαχία»...– αλλά να υπομνηση ότι, πλάι στην ευρωπαϊκή πολιτική, υπάρχουν και οικονομικά συμφέροντα και γεωπολιτικές εκτιμήσεις και επιδιιώξεις. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν είναι κοινωνία ιεραποστόλων... Είναι ένα πεδίο μάχης, όπου και οι δεκαπέντε χώρες, ενώ αναζητούν κοινή γλώσσα, βάζουν σε αρχών (και ο εκδημοκρατισμός, το ευρωπαϊκό όραμα είναι μια υψηλή ηθική αρχή), ταυτόχρονα δίνουν τις δικές τους μάχες, για την πραγμάτωση των επιμέρους στόχων. Και η Ελλάδα; Αντί να ζητεί, σπινθηρώς και ακαταπαύστως, από τους «δεκατέσσερις» να υιοθετούν τις δικές της «προβουλίες» (κάποτε, χωρίς καν προσυνεννόηση – βλέπε και περίπτωση ελληνικού εμπάργκο κατά της ΠΓΔ της Μακεδονίας, είναι προτιμότερο να λυτρωθεί από την εσωστρέφειά της, να παύσει να πιστεύει ότι είμεθα ο περιούσιος λαός, τον οποίο πάντες κατατρέχουν, και να εργασθεί εκείνη για την πραγμάτωση του ευρωπαϊκού οράματος.

Και τα «εθνικά θέματα»; Βεβαίως να προωθήσουμε! Αλλά ποια «καταβαρυντική εθνικών συμφερόντων» θα αντιμετωπίζαμε, άραγε, αν δεχόμασταν –αν δεχθούμε– λ.χ. την πρόταση όχι μόνον του

...αλλά και όλων των ευρωπαίων εταίρων μας, για μια εξομάλυνση των σχέσεών μας με την ΠΓΔ της Μακεδονίας; Και πόσο «ανήθικη» θα ήταν μια (ακόμα) απόπειρα διαλόγου με την Τουρκία, σε μια προσπάθεια να αμβλύνουμε τον τουρκικό σωματισμό και αυταρχισμό;

ΣΚΙΑ ΤΗΣ «ΔΙΑΔΟΧΗΣ»

ΚΑΤΑΦΕΡΕ, όμως, ο κ. Παπανδρέου να υπερφαλαγγίσει τους «ευρωπαίστες» του ΠΑΣΟΚ, με ό,τι ο όρος αυτός συνεπάγεται; Η συνδιάσκεψη του ΠΑΣΟΚ επρόκειτο να αρχίσει τις εργασίες της χθες. Και, καθώς οι γραμμές αυτές γράφονται τετάρτη βράδυ, έπεται ότι η οριστική απόφαση θα δοθεί την Παρασκευή, με το τέλος των εργασιών της συνδιάσκεψης... Μέχρι τότε, οι πληροφορίες που υπάρχουν είναι ότι ο κ. Α. Τσοχατζόπουλος είναι υπέρ της «αναγεννητικής πορείας του ΠΑΣΟΚ», αλλά όχι υπέρ της «επανάδρασης του ΠΑΣΟΚ», όπως υποστηρίζει ο κ. Κ. Λαλιώτης... Και ότι η αντιζέντα της συνδιάσκεψης δεν προβλέπει θέμα (ή διαδικασία) διαδοχής, αλλά ότι το φάντασμα της διαδοχής «πλανάται πάνω από τη συνδιάσκεψη». Όσο για τη στάση του ίδιου του πρωθυπουργού και προέδρου του κινήματος,

οι πληροφορίες λένουν ότι ο κ. Παπανδρέου «έχει εξοργισθεί για τη διάσταση που έχει πάρει το θέμα αυτό» και ότι είναι αποφασισμένος να το κλείσει οριστικά! Με ποιο τρόπο όμως; Ιδού η απορία...

ΚΑΙ ΕΝΩ αυτά συμβαίνουν «εντός των τειχών» του ΠΑΣΟΚ, η Ελλάδα κατέκτησε την πρώτη θέση στο θέμα της ανεργίας. Είμαστε το μοναδικό κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που κατάφερε, στην επταετία 1985-1992, να αυξήσει τη μακροχρόνια ανεργία κατά 7%, ενώ στην Ευρώπη, στο ίδιο διάστημα, η ανεργία μειώθηκε κατά 11%. Αλλά υψηλές «επιδόσεις» έχουμε και σε άλλους τομείς, όπως λ.χ. στον τομέα του «αθλητικού» χουλιγκανισμού. Και αν συμβαίνει να συγκαταλέγεσθε μεταξύ εκείνων που ένιωσαν ντροπή για τις αθλιότητες που συνέβησαν στο «κλειστό», στους τελικούς του ευρωπαϊκού πρωταθλήματος (ακόμα και όταν ανακρουόταν ο εθνικός ύμνος φίλης χώρας), καλό είναι να αναγνώσετε τη δήλωση του υφυπουργού Αθλητισμού κ. Λιάνη, για να αισθανθείτε «εθνικά υπερήφανοι»! Οι Έλληνες «φίλαθλοι», λοιπόν, έχουν ανεπτυγμένο το «αίσθημα δικαιοσύνης»... Και καθώς η «διαίτησία ήταν κακή», συμπεριφέρθηκαν όπως συμπεριφέρθηκαν! Και όμως κανείς από

τους λογής αθλοπατέρες μας –θεματοφύλακες, υποτίθεται, του «αθλητικού ιδεώδους»– δεν παραιτήθηκε!

[Η κυβέρνηση, μέσω του πρωθυπουργού, εξέφρασε τη λύπη της για τα επεισόδια που «αμαύρωσαν την εικόνα της Ελλάδας ως φιλοξενούσας χώρας» και «επέτρεψε» στον κ. Λιάνη να ταξιδέψει, σύντομα, στο Βελιγράδι για να μεταφέρει στον γιουγκοσλαβικό λαό τα αισθήματα που τρέφουν γι' αυτόν οι «υγιείς έλληνες φίλαθλοι». Επιμύθιο, κατά την Καθημερινή: Ελλάς-Σερβία και πάλι... συμμαχία!]

ΟΙ ΓΑΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΜΕΣΑ στο Δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε έγιναν και οι γάμοι του «διαδόχου» (;) Παύλου, στο Λονδίνο, παρουσία δέκα βουλευτών της Νέας Δημοκρατίας και του εν «ενεργεία επισημναγού», ο οποίος –φεν– τιμωρήθηκε για το ατόπημά του. Το θέμα δεν θα απασχολούσε τη στήλη, αν δεν υπήρχε το σχέδιο ψηφίσματος που κατέθεσαν τρεις Βρετανοί Εργατικοί βουλευτές (οι Τόνυ Μπανκς, Πωλ Φλυν και Τζιμ Ντάουντ), με το οποίο εκφράζουν ανησυχία για την «πιθανή ζημιά που θα μπορούσε να προκαλέσει στις βρετανο-ελληνικές σχέσεις ο γάμος του Παύλου και η παρουσία της μηχανορραφούσης οικογένειάς του στο Λονδίνο»... Όσο για το σχόλιο των Φαϊνάνσιαλ Τάιμς («τη βόλεψε ο Κωνσταντίνος με τους γάμους του γιου του», κ.λπ.), το μόνο που εξένισε (μερικούς μερικούς) ήταν η «υπόμνηση» ότι η μόνη διαδικασία επανόδου του έκπτωτου Κωνσταντίνου στην Ελλάδα, είναι η «διαδικασία του πραξικοπήματος»!

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, η γαμήλια σαπουνόπερα του Λονδίνου δεν συγκίνησε κανέναν, κι αν ήταν υψηλή η θεαματικότητα που παρουσίασε ο ΑΝΤ-1, προβάλλοντας τους γάμους του Παύλου με την «ασπασθείσα την ορθοδοξία» Μαρία Σαντάλ-Μίλερ... Άλλο το «θέαμα» και άλλο το αίσθημα ενός λαού όταν –πέρα από παραμύθια, χρυσές άμαξες και βασιλόπουλα– καλείται να αντιμετωπίσει την άτεγκτη, πεζή καθημερινότητα. Το πολίτευμα της χώρας είναι δεδομένο. Και ο κυβερνητικός θόρυβος, οι κυβερνητικές «ανησυχίες», οι κυβερνητικές επικρίσεις (κατά του κ. Έμπερτ, επειδή δεν απέπεμψε τους δέκα «επίορκους» βουλευτές, κ.λπ.) απλώς αποπροσανατολίζουν. Και από «αποπροσανατολισμούς» άλλο τίποτε!

ΑΝΤΩΝΩΡ

ΑΝΤΙ ΕΣΕΙΣ

Ο ΔΡΑΠΕΤΗΣ ΚΑΙ Ο ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΣ

Για δεύτερη φορά δραπέτευσε, με τον ίδιο τρόπο, την περασμένη Τρίτη, ο τρόφιμος των φυλακών Κορυδαλλού Λ. Παναγιωτόπουλος. Πρόκειται για έναν εκ των «αξιόπιστων» μαρτύρων οι οποίοι αυθορμήτως συνεργάστηκαν με τον εποπτεύοντα εισαγγελέα κ. Χριστόφορο Τζανακάκη και τον ανακριτή κ. Λιβανό στο φιάσκο του ριφιφι. Οι άλλοι τρεις «αξιόπιστοι» ήσαν ο βαρυποινίτης Τζ. Χαλίντ, ο ισοβίτης Δαναλάτος και ο εμπνευστής του σχεδίου αρχικοριός Μαυρίκης.

Ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών κ. Τζανακάκης συνταξιοδοτήθηκε κι έτσι ο εν λόγω εντιμότατος κύριος έκρινε ότι δεν έχει άλλες υπηρεσίες να προσφέρει στην περιέργη δικαιοσύνη, οπότε απεχώρησε των φυλακών.

Είναι κάτι συμπτώσεις που δημιουργούν πονηρές σκέψεις....

Μ.Β.

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΜΗΝ ΠΑΙΖΟΥΝ;

Απολαύσατε ίσως τα ρεπορτάζ από τους γάμους του γιου του τέως με την πλούσια Αμερικανίδα. Απολαύσατε τα ελληνικά του γαμπρού, τις δηλώσεις της νύφης για το πώς και διατί ασπάζεται την Ορθοδοξία και πόσα ελληνικά θα μάθει (τι να τα κάνει η κοπέλα;).

Απολαύσατε, όμως, και τον Άκη που βρήκε την ευκαιρία να επιτεθεί λάβρος στη Ν.Δ., την αμχανία του Έβερετ, τη σιωπή του Μητσοτάκη, τους φωστήρες-βουλευτές της Ν.Δ. που έτρεξαν στο Λονδίνο να δηλώσουν νομιμότητα στο «βασιλιά τους».

Θ' απολαύσατε βέβαια και τους πρώην και νυν εστεμμένους Ευρώπης και πάσης Αραβίας που βρέθηκαν όλοι μαζί να συνεορτάσουν το «ευτυχές γεγονός». Θ' απολαύσατε και τους ουκ ολίγους Ρωμιούς της κραταιάς Βρετανίας που συμμερίστηκαν τη χαρά του μπαμπά-πεθερού και της μάας-πεθεράς...

Πόσα και πόσα δεν βρίσκουμε να παίζουμε...

Ναι, το ξέρω, υπάρχει και η πολιτική διάσταση της ιστορίας αυτής. Πειράζει που δεν την επισήμανα; Πειράζει που έμεινα στη φαιδρή όψη των γεγονότων;

Χ.Ν.

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΩΝ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΩΝ

Η απεργία της ΠΝΟ έληξε. Προς μεγάλη ανακούφιση του επιβατικού κοινού, των φορτηγατζήδων, των εμπόρων, του κ. Κατσιφάρα...

Η απεργία έληξε χωρίς να ικανοποιη-

θούν τα αιτήματα των απεργών. Έληξε, όμως, γιατί η ΠΝΟ κατάλαβε ότι θα ήταν δύσκολο να τη συνεχίσει. Το επιβατικό κοινό, δηλαδή όλοι εμείς, δεν ενδιαφερόμαστε για τα αιτήματα και τα προβλήματα των ναυτεργατών. Εμάς μας ενδιαφέρει να ταξιδέψουμε άνετα και ωραία και στις προθεσμίες των προγραμματισμένων διακοπών μας. Οι ξενοδόχοι και οι μπάρμεν στα νησιά περιμένουν τους πελάτες, ξένους και έλληνες τουρίστες, να γεμίσουν τα μαγαζιά τους. Είναι εποχή για «μπίζνες» και διακοπές για όλους τους Έλληνες...

Η εποχή της κοινωνικής ευαισθησίας και της κοινωνικής αλληλεγγύης έχει παρέλθει. Ίσως όχι ανεπιστρεπτί, αλλά έχει παρέλθει.

Και σήμερα, αφενός η αδιαφορία της κοινής γνώμης και αφετέρου η αυταρχικότητα της εξουσίας δεν μπορούν να βοηθήσουν τους απεργιακούς αγώνες -δίκαιους- των εργατών της θάλασσας.

Χ.Ν.

ΝΑΡΚΩΜΕΝΗ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

Τουλάχιστον ένας θάνατος από ναρκωτικά ανακοινώνεται ή αγνοείται κάθε τρεις μέρες από τα δελτία ειδήσεων, ανάλογα με την έκταση που δίνεται σε παρόμοια γεγονότα.

Και ενώ ο αριθμός των θυμάτων αυξάνεται δραματικά, η κρατική μέριμνα περιορίζεται σε επισημάνσεις και υποσχέσεις επ' ευκαιρία συνήθως κάποιων επετειακών εκδηλώσεων. Η Παγκόσμια Ημέρα κατά

ΑΠΕΞΑΡΤΗΜΕΝΟΙ ΧΡΗΣΤΕΣ - ΔΥΟ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΔΥΟ ΣΤΑΘΜΑ

Προφανώς δεν υπάρχουν δύο δίκες που να είναι όμοιες, και κάθε περίπτωση έχει τις ιδιαιτερότητές της. Αλλά η καταδίκη για προ επταετίας κατοχή εξαρτησιογόνων ουσιών, ενός απεξηρτημένου, πλέον, χρήστη, συγχρόνως με την απαλλαγή ενός άλλου για παρόμοιο αδίκημα (Τα Νέα, 27.6.95), δεν αποτελεί ενθαρρυντική ένδειξη για μια συντονισμένη και συνετή στάση της Δικαιοσύνης μας.

Π.Ι.

των Ναρκωτικών, στις 26 Ιουνίου, πέρασε σιωπηρά με εξαίρεση την υπενθύμιση της σοβαρότητας του προβλήματος από τη ΜΜΕ και την ευαισθητοποίηση των κοινωνικών ομάδων που πλήττονται άμεσα, οι υποτονικές δηλώσεις του υπ. Παιδείας Γ. Παπανδρέου και η ομολογία του υπ. Δημόσιας Τάξης Σήφη Βαλυράκη για μη αποτελεσματικότητα της ως τώρα ακολουθούμενης κατασταλτικής πολιτικής αποδεικνύει τη κρατική αδράνεια.

Τη στιγμή που η Επιτροπή της ΕΕ και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επεξεργάζονται πρόγραμμα δράσης κατά των ναρκωτικών οποιαδήποτε κρατική παρέμβαση και πρωτοβουλία για την καταπολέμηση του ζητήματος φαίνεται περιττεύει... Μέχρι τώρα πορίσματα και τα όποια μέτρα να γίνουν «ντιρεκτίβες», τα παραδείγματα της Αγγλίας, της Ισπανίας ή της Ολλανδίας συνεχίζουν να μη μας αφορούν.

Η ελληνική αστυνομία συνεχίζει να ανηχεί τους διεθνείς πανίσχυρους κανόνες που επιβάλλει το εγκληματικό εμπόριο ναρκωτικών ουσιών. Τα δικαστήρια επιβάλλουν με ευκολία πολύμηνες προφυλακίσεις στους χρήστες και, στη συνέχεια, καταδίκες σε εγκλεισμό. Σύμφωνα με πανεπιστημιακή έρευνα που διεύθυνε ο Δρ. Λίβας, ο ένας στους τρεις φυλακισμένους κατηγορείται για αξιόποινες πράξεις που έχουν άμεση σχέση με τη χρήση ναρκωτικών. Η πλειοψηφία των χρηστών είναι με ταξύ 15-25 χρόνων.

Το σωφρονιστικό μας σύστημα διακηρύσσει υποκριτικά την προσαρμογή της διαταραγμένης προσωπικότητας στα κριτήρια κοινωνικά πρότυπα. Πρότυπα που αμφισβητούνται και απορρίπτονται από τους αποκλεισμένους, που έχουν διαλέξει

α ζούν με το όνειρο της δικής τους κοινο-
ίας. Παράλληλα, η λεγόμενη κοινωνική
πανένταξη προωθείται μέσα από την άν-
τηση του ναρκό-εμπορίου στα σοφρονι-
τικά καταστήματα, με πρωταγωνιστές
τους αρχιφύλακες και πελάτες τους σω-
φρονιζομένους.

Το βαρύ φορτίο της απεξάρτησης και της
ποινικοποίησης των χρηστών έχει αφε-
ρει ολοκληρωτικά στις Θεραπευτικές Κοι-
νότητες Εξαρτημένων Ατόμων (ΚΕ.ΘΕΑ).
Μακάρι τα όποια λειτουργικά προβλήματά
τους, η δεκάχρονη εμπειρία τους έχει απο-
ελεματικά συμβάλλει στην ευαισθητο-
ποίηση της κοινωνίας.

Η ύπαρξη κοινωνικής αντίστασης που
δηγήσε πρόσφατα στην αθώωση του πρώ-
ν τοξικομανή Γ. Κοκκινίδη, αποδεικνύει
ην ανάγκη σχεδιασμού μιας πολιτικής
ρόλησης κατά των ναρκωτικών. Το κρά-
ος καλείται πλέον να αναλάβει την κατα-
στολή των εμπορών του θανάτου και την
δυστηρή τήρηση της σχετικής νομοθεσίας.
Η νοοτροπία της ποινικοποίησης των βα-
τοράκιδων ή η δικαστική προκλήθεια για
εποφύλαξη των χρηστών επειδή πρέπει
αποσυμφορηθεί ο Κορυδαλλός είναι
επείγουσα στα μάτια των 50.000 ναρκομανών
στην Ελλάδα.

Ο οργανωμένος έλεγχος παραγωγής και
παραγωγής των τοξικών ουσιών, η αποποι-
οποίηση των ελαφρών ναρκωτικών, η
Ενοχή των χρηστών από την κοινωνία με
αδιάλλακτη ελεγχόμενη χορήγηση μεθαδό-
νης και άλλων ναρκωτικών ουσιών, η αν-
ταρξία των Θεραπευτικών κέντρων, η υπεύ-
νη και διαρκής ενημέρωση είναι μερικά
αναγκαία βήματα που η πολιτεία επιβάλ-
εται να εφαρμόσει.

Α.Κ.

Α ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΑΙ Η ΑΝΕΞΙΘΡΗΣΚΕΙΑ

Ανέλιπτα ευχάριστη έκπληξη η δικαίω-
η από το Συμβούλιο Επικρατείας του μα-
ρητή που τιμωρήθηκε επειδή δεν ήθελε να
εί την προσευχή. Δυσκολευόμαστε βέ-
αι να φανταστούμε το μάθημα των Θρη-
σκευτικών ως... μέθοδο προσηλυτισμού
στην Ορθοδοξία (στη «Ναυμαχία», μάλ-
ον, και στην «τρίλιζα», απ' ό,τι θυμόμα-
τε!). Αλλά σιφέςατα, το επιχείρημα πως
λοι οι Έλληνες πολίτες θα έπρεπε να το
πομένουν επειδή μεγάλο μέρος της εθνι-
ής Ιστορίας μας είναι συνυφασμένο με
τή της Ορθοδοξίας, είναι εξίσου φαι-
ρό. Η ιστορική σχέση ελληνισμού και χρι-
τιανισμού διδάσκεται -και ορθώς- στο
μάθημα της Ιστορίας. Οπότε, μέχρι να γί-
ουν τα Θρησκευτικά μάθημα καθαρώς
ημερωτικό, που θα καλύπτει όλες τις πύ-

σπεις που απαντούν στον ελλαδικό χώρο,
ή, ακόμα καλύτερα, μέχρι να απορροφηθεί
απο άλλα μαθήματα (Ιστορία και Φιλοσο-
φία, για παράδειγμα), κάθε Έλληνας πο-
λίτης πρέπει να έχει τη δυνατότητα να απέ-
χει από δραστηριότητες όπου αισθάνεται
να θίγεται η προσωπική του πίστη (η ελεύ-
θερη εκλογή της οποίας είναι -ετυχώς-
κατοχυρωμένη απ' το σύνταγμα).

Η.Ι.

ΓΟΥΣΤΟ ΚΑΙ ΧΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Σε πρόβλημα αισθητικής ανήχθη η επίμο-
νη ερώτηση των δημοσιογράφων στην αί-
θουσα τύπου, που αφορούσε την 63μελή
κυβερνητική συνοδεία του πρωθυπουργού
στην πρόσφατη Ευρωπαϊκή Σύνοδο των
Καννών.

Η αισθητική που επικαλέστηκε ο κυβερ-
νητικός εκπρόσωπος έχει ιδιαίτερες απαι-
τήσεις και είναι ένα από τα πιο αυστηρά
κριτήρια, όταν εφαρμόζεται στην άσκηση
της κυβερνητικής πολιτικής. Γι' αυτό εξάλ-
λου και αποφεύγεται...

Όταν όμως τα πολιτικά και λογικά επι-
χειρήματα είναι ανύπαρκτα, ο κ. Βενιζέ-
λος που επιμένει να απαντά αυτοπαγιδεύ-
εται και προδίδεται: Η συνηθισμένη απά-
ντηση περί αγνοίας για την πολυπληθή
αντιπροσωπεία που δόθηκε την πρώτη μέ-
ρα της σχετικής ερώτησης, μετατράπηκε

στην πασίγνωστη λατινική έκφραση περί
γούστων και χρωμάτων. Και ο υπουργός
συνέχισε: αυτές οι ερωτήσεις γελοιοποι-
ούν... τη Σύνοδο. Ουδείς σοβαρός δημο-
σιογράφος θα ασχοληθεί με το θέμα αυτό.
Αυτά είναι ανεκδοτολογία και πολιτική...

Έτσι μετά την αρνησιδικία των κ. υπουρ-
γών, τα δημοσιογραφικά σχόλια έδωσαν
το απαιτούμενο χρώμα στην πολιτική μας
ζωή. Αν η καθημερινή ενημέρωση των δη-
μοσιογράφων από τον κυβερνητικό εκπρό-
σωπο είναι μια δοκιμασία και μια πρόκλη-
ση και για τα δύο μέρη, ο κ. Υπουργός θέ-
λει φαινομενικά να αρνείται αυτή τη λογι-
κή. Όμως, η υπεύθυνη ενημέρωση οφείλει
να σέβεται τους πολίτες στους οποίους
απευθύνεται και να απεγκλωβίζεται από
τις πρακτικές που η ίδια καταδικάζει.

Α.Κ.

ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΣΕΓΚΕΝ

Η δρομολογούμενη επικύρωση από την
Ελληνική Βουλή της Ευρωπαϊκής συνθή-
κης του Σένγκεν έχει ήδη προκαλέσει αντι-
δράσεις. Η έλλειψη ενημέρωσης και η σιω-
πή που κυριαρχούν για την συνθήκη αυτή,
οδήγησαν στη συγκρότηση Επιτροπής
Πρωτοβουλίας εναντίον της επικύρωσής
της.

Ήδη μαζεύονται υπογραφές καταδίκης
«του ηλεκτρονικού φακελώματος των ευ-
ρωπαϊών πολιτών από το πανοπτικό σύ-

σημα που θεσμοθετείται στα άρθρα 92, 93 και 94 της συνθήκης». Διοργανώνεται επίσης πανελλαδική διαμαρτυρία. Αν και οι μήνες της ραστώνης δεν βοηθούν παρόμοιες πρωτοβουλίες, ας μην ξεχνάμε ότι πολλά σημαντικά νομοσχέδια και επικυρώσεις διεθνών συνθηκών απασχόλησαν το τμήμα διακοπών της Βουλής.

Α.Κ.

ΚΚΕ: «ΛΙΓΟΙ ΚΑΙ ΚΑΛΟΙ»;

Αισίως –προς το παρόν τουλάχιστον– έληξε η «κόντρα» του Χαρίλαου Φλωράκη με τους χαρακτηριζόμενους σκληροπυρηνικούς στο ΚΚΕ, που εκδηλώθηκε (προς τα έξω) λόγω της συμπαρουσίασης του βιβλίου της Νίτσας Λουλέ-Θεοδωράκη για τον ιστορικό ηγέτη της Αριστεράς από τον πρόεδρο του Συνασπισμού Νίκο Κωνσταντόπουλο. Αυτή η έκβαση της υπόθεσης οφείλεται στο ότι «καμία πλευρά δεν τράβηξε το σχοινί» σχολίαζε στέλεχος του κόμματος και διευκρίνιζε: «Το βιβλίο αποτέλεσε απλώς την αφορμή αφού πρόκειται για δύο όψεις που συγκρούονται στη ζωή και φαίνονται». Η άποψη του επίτιμου προέδρου του ΚΚΕ πρεσβεύει ότι η σημερινή διεθνής κατάσταση απαιτεί περισσότερο «ψάξιμο» και ότι το κόμμα, μετά την πτώση των καθεστώτων της ανατολικής Ευρώπης, πρέπει να απαντήσει σε ιδεολογικά ζητήματα. Επιβάλλεται η σύλληψη ενός νέου οράματος, άρα και η διαμόρφωση ενός προγράμματος που θ' αποσαφηνίζει στο λαό για ποιο μέλλον αγωνίζεται το κομμουνιστικό κόμμα. Τι αντιπαραθέτει στην ευρωπαϊκή οικονομική, πολιτική και νομισματική ενοποίηση; Έχει συγκεκριμένες θέσεις για τη συνθήκη του Σέγκεν και για τη Γιουροπόλ;

Οι συνοδοιπόροι του Χ. Φλωράκη στο κόμμα δηλώνουν χαρακτηριστικά πως «τα τείχη δεν πέφτουν στον ήχο των σαλπγγων και με καμπάνες» και επομένως αν θέλεις να πείσεις τον κόσμο και να διαμορφώσεις όρους κινήματος «δεν μπορείς να περιορίζεσαι μόνο σε καταγγελίες π.χ. για τη συνθήκη του Μάαστριχτ».

Δεν κρύβουν άλλωστε την πικρία τους για την τακτική απομόνωσης που υφίστανται τον τελευταίο καιρό από την αντίπερα όχθη, επειδή εξέφρασαν (πάντα εντός κόμματος) τη διαφορετικότητα των θέσών τους. «Πέταξαν τα πόδια τους» σ' όνομα του κόμματος και κατά παράδοση του καταστατικού του υπογραμμίζουν.

Η δεύτερη άποψη –που κυριαρχεί στους μηχανισμούς εξουσίας– και η οποία εκφράζεται διά της γενικής γραμματέα Αλέκας Παπαρήγα απαντά με το δόγμα «λίγοι και καλοί» και αρνείται τις μομφές περί

«ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ» ΚΑΙ «ΔΥΣΗ»

Μετά τα δύο τελευταία νηφάλια και εποικοδομητικά άρθρα του Νίκου Μουζέλη στο βήμα πρόσφατα, για τις «αντιθέσεις» μεταξύ «Ανατολής»/«Ορθοδοξίας» και «Δύσης»/«Ανθρωπισμού», που, όταν δέν είναι προϊόντα παρανοήσεων, οφείλονται κυρίως στις ακρότητες και των δύο «πόλων», ο Χρήστος Γιανναράς επανέρχεται, στην Καθημερινή της Κυριακής (2.07.95).

Πράγματι, θα ήταν ευχής έργον ένα πολιτικό, κοινωνικό και οικονομικό σύστημα που θα βασιζόταν στις έννοιες της «προτεραιότητας του προσώπου» (που διαφέρει από τον «απάνθρωπο δυτικό ατομικισμό», όσο και ο ανθρωπιστικός «ατομικισμός» από την μετέπειτα στρέβλωσή του) και του «αποφατισμού» (άρνηση να εξαντλήσουμε την αλήθεια στη διατύπωσή της, επειδή προέχει η εμπειρία της μετοχής-πιστοποίησης). Δεν γνωρίζουμε όμως κανένα επίσημο σύστημα (πολιτικό κ.λπ.) που να τίμησε αυτές τις αρχές, ή που θα μπορούσε να μετεξελιχθεί σε κάτι σχετικό - και ας μην αντιτείνει κανείς, ως συνηθίζεται, την κοινοτική οργάνωση των Ελλήνων στον καιρό της Τουρκοκρατίας: εκεί είχαμε απλώς συμπληρωματικές δομές που αναπτύχθηκαν στον χώρο που έμενε ελεύθερος από την τουρκική διοίκηση, με σκοπό να αναπληρώσουν αδικίες και κενά. Συνήθως, τις αρχές αυτές τις βρίσκουμε να χαρακτηρίζουν «εναλλακτικές» οργανώσεις του «περιθωρίου»: σαν τον Ταοϊσμό που ανδρώθηκε «κόντρα» στον άκαμπτο Κομφουκιανισμό, ή τους «χίππηδες» που αντέδρασαν σ' έναν πολεμοχαρή και επιπόλαιο καπιταλισμό. Δεν μπορούμε, δηλαδή, να τις θεωρήσουμε γέννημα και προνόμιο αποκλειστικό της Ορθοδοξίας, αλλά γενικότερα κάποιων κινήματων («πολιτισμών») που δεν έχουν στόχο την οργάνωση και νομιμοποίηση της εξουσίας, αλλά μια τέτοια διαχείριση της κοινωνικής συμβίωσης, που να εξασφαλίζει την ελευθερία του προσωπικού βιώματος. (Κι ας μη γελιόμαστε: κανένα «επίσημο» σύστημα, που αναγκαστικά ενδιαφέρεται για τη διαίωσή και την επικράτησή του, δεν μπορεί να στηριχθεί σε αρχές που όχι μόνο δέν του εγγυώνται αυτές τις δύο συνθήκες, αλλά υπόσχονται εμμέσως την ανατροπή του. Το περισσότερο που μπορούμε να ελπίζουμε από τα «επίσημα» συστήματα είναι λίγη «αδιαφορία», λίγη «γενναιοδωρία», ή, εν τέλει, μια σοφή, και όχι απλώς ανακλαστική, στρατηγική επιβίωσης, που να εξασφαλίζει κάποιους «χώρους», τα περιφρονημένα «περιθώρια», εναλλακτικής και πιο «ελεύθερης», «οργάνωσης» της ζωής.) Αντιστρόφως, είναι αδύνατον να υποστηριχθεί πως η σημερινή κυρίαρχη έκφραση του «δυτικού» πολιτισμού («το πρότυπο της δημοκρατίας και φιλελεύθερης οικονομίας που αυτός ο πολιτισμός εκπροσωπεί») διαμορφώθηκε από τον Καθολικισμό και τον Προτεσταντισμό - από την αντίδραση στον Καθολικισμό, μέρος της οποίας ήταν και οι διάφορες Μεταρρυθμιστικές προτάσεις, ναί.

Ο κ. Γιανναράς παραμένει απαισιόδοξος για τη δυνατότητα «επιστροφής» στις αξίες της «ελληνικότητας» και της «Ορθοδοξίας» με τρόπον τέτοιο ώστε να αποτελέσουν ζωντανή και καρποφόρο οδό ενός αυτόνομου ελληνικού «εκσυγχρονισμού», και δεν αποπειράται να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις. Κινδυνεύει ωστόσο να παρεξηγηθεί και να παραπλανήσει, όταν αποδίδει την «πολιτιστική καταστροφή» της Ελλάδας στα «τελευταία είκοσι χρόνια». Το κακό ξεκινάει βέβαια από πολύ νωρίτερα: πρέπει να γυρίσουμε τουλάχιστον 60 χρόνια πίσω, και να συμπεριλάβουμε και τις περιόδους δικτατορίας που πέρασε ο τόπος. Γιατί αυτές κυρίως ήταν που σχεδόν ανεπανόρθωτα διέστρεψαν το νόημα του «ελληνισμού», παρωδώντας τον απερίσκεπτα.

Το κακό έχει ήδη γίνει. Αλλά, όπως θα διάβασαν οι αναγνώστες της Καθημερινής πέντε σελίδες παρακάτω, στην ανάλυση του Ουμπέρτο Έκο, ο «πρωτογενής φασισμός» εξακολουθεί να παραμονεύει παντού, έτοιμος να ξαναπιάσει δουλειά. Χαρακτηριστικά του γνωρίσματα: η «εμμονή στην παράδοση», η «απόρριψη του μοντερνισμού», ο «φόβος της διαφοράς» και η επίθεση «στις σάπιες κοινοβουλευτικές κυβερνήσεις»...

Παναγιώτης Ιωαννίδης

αποτυχίας της πολιτικής της όπως στην περίπτωση της αγροτικής εξέγερσης.

Οι υποστηρικτές του επίτιμου πάντως δεν μπορούν να ξεχάσουν ότι ο ίδιος ο τέως γενικός γραμματέας του ΚΚΕ είχε εμπιστευθεί στο πρόσφατο παρελθόν τις θέσεις του

γραμματέα της ΚΝΕ και του γραμματέα της κομματικής οργάνωσης Αθήνας στους εκπροσώπους της «άγνοιας και της αδυναμίας», ήτοι τους Σ. Χαλβατζή και Α. Παπαρήγα.

Δ.Ζ.

ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ Ενημέρωση

...συνεχίζονται οι... εξετάσεις
...την εισαγωγή... -συγγνώ-
...για την εγγραφή- νέων με-
...που έχουν τα τυπικά προ-
...τα (προϋπηρεσία κ.λπ.)
...ην ΕΣΗΕΑ. Πολλοί υποσχέ-
...καν ότι αυτή η ευτελιστική
...επαγγελματίες διαδικασία
...τοτε θα πάψει, ουδμία δι-
...ηση προέβη στην κατάργη-
...της. Άρα;

«Άρα, τουλάχιστον για την
...α, ας διασκεδάσουν, εξετα-
...ς και διοίκηση, με τα διάφο-
...ευτράπελα που καλούνται
...αντιμετωπίσουν. Εμείς, πά-
...ς, θα δημοσιεύσουμε όσα
...εία συμβαίνουν στις «εξε-
...σεις», για να γελάσει κάθε
...ραμένος...

...ρίση στην αγορά του χαρτι-
...με τις τιμές να καλπάζουν,
...ση στις κυκλοφορίες των
...ημερίδων, συρρίκνωση της
...φημιστικής αγοράς. Στης
...ρίβειας τον καιρό, οι εφημε-
...ες αναδιπλώνονται. Στον
...εύθερο Τύπο, πρώτο φύλλο
...ετοιμάζεται να προσαρμο-
...εί στο νέο πνεύμα λιτότητας,
...ίνεται ότι έχουν ήδη αποφα-
...ρει τις περικοπές: το ένθετο
...λύχρωμο Έξτρα που συνο-
...εί την κυριακάτικη έκδοση
...απέλλει την έκδοσή του. Η
...α σκέψη απασχολεί και τους
...νοντες της συγγενούς Απο-
...ματινής, για το δικό της έν-
...ο, το Αν - το οποίο, ωστόσο,
...εν είχε κυκλοφορήσει είχε
...ες βλέψεις...

Δ) *Ελεύθερος Τύπος* και η
...ογευματινή, πάντως, έχουν
...ό και μερικές εβδομάδες
...βίξει ένα άλλο πεδίο αντα-
...νισμού: αυτό των ενθέτων
...παιδιά, με κόμικς, παιχνί-
..., ιστορίες κ.λπ. Το παρά-

ΤΑ ΝΕΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΚΟΝΔΥΛΙΑΙ

Πριν μπει στο αρχείο η υπόθεση των μυστικών κονδυλίων του ΥΠΕΞ, που έρρευσαν αφειδώς σε επίλεκτους δημοσιογράφους, κύθηκαν ποτάμια μελάνης για να στηλιτευθούν τέτοια φαινόμενα διαφθοράς στον Τύπο. Στα κροκοδείλια δάκρυα, όπως ήταν φυσικό, πλειοδότησαν οι άνθρωποι του ΠΑΣΟΚ - η *Αυριανή*, μάλιστα, ακόμη προσδεδεμένη στο πασοκικό άρμα, είχε φροντίσει να σπιλώσει δεόντως το περιοδικό μας (χωρίς, μάλιστα, να φτάσει ποτέ η συκοφαντική της εκστρατεία στο δικαστήριο, τη φροντίδι του κ. **Ευ. Βενιζέλου**, ο οποίος προώθησε σχετική νομοθέτηση ρύθμιση-σεισάχθεια.

Ο κ. Βενιζέλος, σήμερα, προωθεί καινούργια ρύθμιση, που κατά τη γνώμη μας είναι ιδιαίτερος σκανδαλώδης. Με εσπευσμένη τροποποίηση στο συζητούμενο στο θερινό τμήμα της Βουλής πολυνομοσχέδιο για τον Τύπο, παρεισέφρησε τροπολογία σύμφωνα με την οποία «ποσοστό 2% από τα έσοδα του ΛΟΤΤΟ περιέρχεται στο υπουργείο Τύπου και ΜΜΕ για την προβολή (κρατηθείτε) εθνικών θεμάτων». Ομοίως προβλέπεται να συμβαίνει και με τα έσοδα του ΠΡΟΤΟ. Το ποσό που θα περιέρχεται στο υπουργείο Τύπου, μ' αυτή τη διαδικασία, θα κυμαίνεται μεταξύ 2 έως 3 δισεκατομμυρίων δρχ. το χρόνο! Ποσό ιδιαίτερα υψηλό, που κανείς δεν θα μπορεί να ελέγξει την αξιοποίησή του, την οποία αποφασίζουν ο υπουργός και οι στενοί συνεργάτες του. Την αδυναμία ελέγχου επιτείνουν αυτές οι πονηρές δύο λεξούλες: «**εθνικά θέματα**». Τι παραπάνω υποτίθεται ότι προωθούσε η διασπάθιση των μυστικών λογαριασμών του υπουργείου Εξωτερικών, επί Ν.Δ.;

Και ο μεν υπουργός Τύπου φαίνεται -παρά το ηθικοπλαστικόν της εικόνας του που περιφέρει δεξιά και αριστερά- ότι οχυρώνεται σε ένα υπερυπουργείο με πολλά «διαπλεκόμενα συμφέροντα». Οι πολλά κοπτόμενοι, όμως, για την ανεξαρτησία του δημοσιογραφικού λειτουργήματος και τους θεσμούς δημοσιογράφοι και τα συνδικαλιστικά τους όργανα θα αφήσουν να περάσει έτσι και τούτη η μεθόδευση; Ποιος θα μας φυλάξει από τους φύλακες;

δειγμά τους ετοιμάζεται να ακολουθήσει άλλη μια εφημερίδα που κατρακυλά κυκλοφοριακά: τα *Νέα*. Η απογευματινή εφημερίδα του Συγκροτήματος, μάλιστα, συζητεί να μεταφέρει στα ελληνικά αντίστοιχο ιταλικό ένθετο - πλη-

ρώνοντας μόνο τα δικαιώματα και γλιτώνοντας το συντακτικό κόστος.

• Μικρή διδακτική ιστορία για τη σχέση της τέχνης και του ελληνικού ραδιοφώνου. Το Horizontal Radio είναι ένα παγκόσμιο καλλιτεχνικό χάπενινγκ

που συμβαίνει κάθε χρόνο στο πλαίσιο του αυστριακού φεστιβάλ ARS ELECTRONICA για την τέχνη και την τεχνολογία. Περισσότεροι από 15 ραδιοφωνικοί σταθμοί κι από τις πέντε ηπείρους εκπέμπουν σ' όλο τον κόσμο μέσω ήχων και μουσικής. Από την Ελλάδα φέτος είχε αναλάβει ο **Μάνθος Σαντορινάος** και ο «Φούρνος» να παραγάγουν ένα ηχητικό δρώμενο στις 23 Ιουνίου με τη συμμετοχή της **Μαρίας Παμπούκη** και των **Σπύρου και Μάνη Φάρου**. Απευθύνθηκαν λοιπόν οι άνθρωποι πρώτα απ' όλα, στον δημοτικό ραδιοσταθμό, τον «Αθήνα 9,84». «*Πολύ ευχαρίστως*», τους είπαν οι διευθυντές, μόνο που δεν έχει διοριστεί ακόμη από το δήμαρχο διοικητικό συμβούλιο το οποίο να παίρνει αποφάσεις οικονομικής φύσεως.

Μετά απευθύνθηκαν στο ραδιοσταθμό των πιο νέων και μορφωμένων, υποτίθεται, ακροατών, τον «Φλας 9,61». Συνάντησαν αστείες δικαιολογίες και αποσύρθηκαν διακριτικά. Είναι ο ίδιος ραδιοσταθμός που τον Ιούνιο αντικατέστησε την πολιτιστική του εκπομπή με εκπομπή για τα θέματα των... πανελλαδικών εξετάσεων!

Τελευταία λύση, κι ίσως η καλύτερη, το Γ' Πρόγραμμα της ΕΡΑ. Κι ενώ οι προσπάθειες στην αρχή καρποφορούσαν, από ένα διάστημα και μετά, σιγή ιχθύος. Ούτε ένα φάξ ως δικαιολογία!

Είδαν και απόειδαν οι άνθρωποι και ετοιμάζονταν να ματαιώσουν την ελληνική συμμετοχή όταν ως από μηχανής θεός εμφανίστηκε η ιταλική RAI, η οποία με τη βοήθεια ενός απλού τηλεφώνου και ενός DAT, ανέλαβε να εκπέμπει στο χάπενινγκ για λογαριασμό των ελλήνων. Μάλιστα!

Ποιος είπε ότι στην Ελλάδα αγαπούν την τέχνη; Στην Ελλάδα απ' ό,τι φαίνεται «αγαπούν μόνο το λευκό, αγαπούν το... Roll» - όπως έλεγε μια παλιά διαφήμιση.

Νόμος-προσφορά στα μεγάλα συμφέροντα

του Αργύρη Παναγόπουλου

Μα πραγματικά πιστεύει κανείς ότι η κυβέρνηση, διαμέσου του κ. Βενιζέλου, και τα μεγαλύτερα επικοινωνιακά μας μέσα έχουν διάθεση να «ρυθμίσουν» το χώρο και το σύστημα των ΜΜΕ;

Το σχέδιο νόμου για το «νομικό καθεστώς της ιδιωτικής τηλεόρασης και της τοπικής ραδιοφωνίας για τη ρύθμιση θεμάτων της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς και για άλλες διατάξεις», που παρουσίασε ο κ. Βενιζέλος, φαινομενικά δεν ενθουσίασε κανέναν. Μεγάλος είναι ο χώρος των ΜΜΕ και θαυμαστά τα έργα του – κυρίως όμως τα συμφέροντά του.

Το νομοσχέδιο που προτείνει ο κ. Βενιζέλος διαπνέεται από τον γνωστό ρητορικό λόγο της πολιτικής μας ζωής. Χαρακτηριστικές είναι οι επισημάνσεις της εισηγητικής έκθεσης, ότι η σημερινή κοινωνία «λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό ως τηλεοπτική κοινωνία» και η διαπίστωση ότι «ενοποιείται μέσα από την κοινή αναφορά όλων των μελών της στα ραδιοτηλεοπτικά ΜΜΕ, αφετέρου δε προσλαμβάνει την ίδια την εικόνα της και αποκτά συνείδηση του εαυτού της μέσα από την οπτικοακουστική αναπαράστασή της που παράγει και προβάλλει στους τηλεθεατές η τηλεόραση». Ευτυχώς που μας προειδοποιούν ότι «αυτό που προβάλλεται δεν είναι η ίδια η κοινωνία αλλά η τηλεοπτική της εκδοχή», εξαιτίας του «κοινωνικού ρόλου της τηλεόρασης στη διαμόρφωση νοοτροπιών και στερεοτύπων» (παρ. της αιτιολογικής έκθεσης, σ. 6), ενώ «η δραματο-

ποιημένη αναπαράσταση είδησης στα δελτία ειδήσεων απαγορεύεται» (σ. 33) – ίσως γιατί οι «ακροατές του ραδιοφώνου και οι τηλεθεατές θεωρούνται καταναλωτές των υπηρεσιών που προσφέρουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί αντίστοιχα, και έχουν όλα τα δικαιώματα που προβλέπει η νομοθεσία για την προστασία των καταναλωτών» (σ. 35).

ΥΠΕΞΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ

Αξίζει τον κόπο, όμως, να ρίξουμε μια ματιά και στο ζουμί του νομοσχεδίου που αφορά την τεχνολογική επανάσταση στο χώρο των ΜΜΕ, τους οικονομικούς τους πόρους και το διακανονισμό τους. Εκεί σταματά η «δραματοποιημένη αναπαράσταση των ειδήσεων» και αρχίζει η υπεξαίρεση της λογικής.

Παρ' όλο που αναγνωρίζονται κατηγορηματικά οι νέες τεχνολογικές καινοτομίες, από τις παλιές δορυφορικές τηλεοράσεις μέχρι τις οπτικές ίνες και την αλληλοεπιδρώμενη τηλεόραση, με το νομοσχέδιο ο κ. Βενιζέλος προσπαθεί να μας πείσει ότι η ΕΡΤ, ο ΟΤΕ και ίσως η ΔΕΗ θα παίξουν κάποιο βασικό ρόλο στην ανανέωση της τεχνολογικής υποδομής της χώρας.

Η ουσία είναι ότι οι πολυεθνικές του τηλεπικοινωνιακού τομέα

θέλουν στρωμένο το έδαφος ώστε να μπουν για τα καλά στην ελληνική αγορά και χρειάζονται κάποιες νομοθετικές ρυθμίσεις. Με αυτό το σχέδιο νόμου παγιώνεται η υπάρχουσα κατάσταση στο ρόλο των ΜΜΕ, ώστε να μην υπάρχουν ουσιαστικές διαφωνίες με τους επιχειρηματίες της ραδιοτηλεόρασης και του Τύπου και ανοίγονται νομοθετικά τα πρώτα παράθυρα. Από εκεί θα περάσουν οι μεγάλες διεθνείς καλωδιακές τηλεφωνικές και επικοινωνιακές επιχειρήσεις για να εκσυγχρονίσουν τη χώρα και να προσφέρουν στον μεν πολίτη-καταναλωτή τον κόσμο των multimedia με το τρέχον επαυξημένο κόστος, στις δε κρατικές υποδομές υπηρεσίες με κόστος που θα καθορίζεται αναλόγως των πελατειακών σχέσεων της κάθε εταιρείας με τους εκάστοτε παράγοντες και διαχειριστές του κάθε δημοσίου οργανισμού – ΕΛΤΑ, ΟΤΑ, νοσοκομείων, υπουργείων, κυβέρνησης.

Οι κώδικες δεοντολογίας και τα διάφορα συμβούλια που προβλέπει το σχέδιο νόμου αποτελούν στάχτη στα μάτια της κοινής γνώμης για να αποκρύψουν τον αρχή του δημόσιου πλειστηριασμού του μελλοντικού επικοινωνιακού «μας» συστήματος. Στην ουσία, ούτε ο ίδιος ο κ. Βενιζέλος πιστεύει στην εφαρμογή του νόμου,

μία και διερωτάται «αν στα θέματα αυτά η νομοθεσία θα πάψει να είναι εικονική και θα μπορέσει να εφαρμοστεί μέσα από συγκεκριμένους και αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου που αποκλείουν ή έστω περιορίζουν δραστηριότητες δυνατότητες καταστρατήγησης του νόμου» (σ. 10 της εισηγητικής έκθεσης).

ΥΠΕΡ ΜΟΝΟΠΩΛΙΩΝ ΣΤΟΝ ΤΥΠΟ

Για ποιο λόγο, όμως, θέλουν να περάσουν ένα σημαντικό νομοσχέδιο όπως αυτό που αφορά τα ΜΜΕ, από το καλοκαιρινό τμήμα της Βουλής, μεταφράζοντας όλα ελληνικά τις ξένες νομοθεσίες και κυρίως τις εκθέσεις, αποφάσεις και οδηγίες της Ε.Ε. στις πα-

soft εκδόσεις τους; (Εκεί όπου επενδύσεις και τα κέρδη για τις μεγάλες εταιρείες και τα πολιτικά ανταλλάγματα είναι ελάχιστα λείπουν ακόμα και οι απλές αναφορές, όπως π.χ. στην περίπτωση του δορυφορικού ραδιοφώνου). Παιζοντας με τους αριθμούς και τα ποσοστά με τα οποία μπορεί κάποιος να συμμετάσχει στις εταιρείες ΜΜΕ, παρακάμπτει το πιο απλό ερώτημα: Πώς μπορεί να μπει και να σταθεί ένας νέος πούμπε, ανταγωνιστής μέσα στην αγορά των ΜΜΕ που αποδίδεται και φωτογραφίζει αυτός ο νόμος, αν δεν έχει ταυτόχρονα μια τηλεόραση «εθνικής» εμβέλειας και μια πολιτική αθηναϊκή καθημερινή εφημερίδα με κάποιο κύρος ή ικανοποιητικές πωλήσεις ή στη χειρότερη περίπτωση, κάποιον μεγάλο αθηναϊκό αν όχι εθνικό ραδιοφωνικό σταθμό;

Γιατί τι άλλο μπορεί να σημαίνει η ρύθμιση ότι «ένα πρόσωπο μπορεί να εμπλέκεται επιχειρηματικά σε δύο το πολύ κατηγορίες ΜΜΕ (εφημερίδες-ραδιόφωνο-τηλεόραση) όπου ισχύουν φυσικά οι περιορισμοί στο εσωτερικό κάθε κατηγορίας με συμμετοχή μέχρι το 25% του κεφαλαίου σε έναν τηλεοπτικό σταθμό, σε έναν ραδιοφωνικό σταθμό, περιορισμοί στην ιδιοκτησία εφημερίδων» (σ. 10 της εισηγητικής έκθεσης).

Κατά τα άλλα, το σχέδιο νόμου

τελώς ρητορικά, ευνοεί «τη δια-
τάξη της πολυφωνίας, την
ταγόρευση της συγκέντρωσης
και την τήρηση της διαφάνειας
στο χώρο των ραδιοτηλεοπτικών
αθμών», διάταξη που ανήκει
στην αρμοδιότητα του Εθνικού
Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης (σ.
1) της αφηγηματικής έκθεσης).
εσπίζει, ακόμη, το ασυμβίβαστο
ανάμεσα σε επιχείρηση που ανα-
μβάνει έργα ή προμήθειες του
ημοσίου και του ευρύτερου δη-
μόσιου τομέα» (σ. 9). Για να δού-
τε, τι θα καταφέρει ο νόμος, την
επόμενη στιγμή που το σύνολο σχεδόν
των επιχειρηματιών του Τύπου
ζητιηδούνται κυρίως σε εργολα-
βίες; Θα τους καλέσει η εκτελε-
στική εξουσία, άραγε, να διαλέ-
ξουν; Ή ο νόμος θα μείνει απλώς
ανενεργός;

ΔΙΑΦΗΜΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

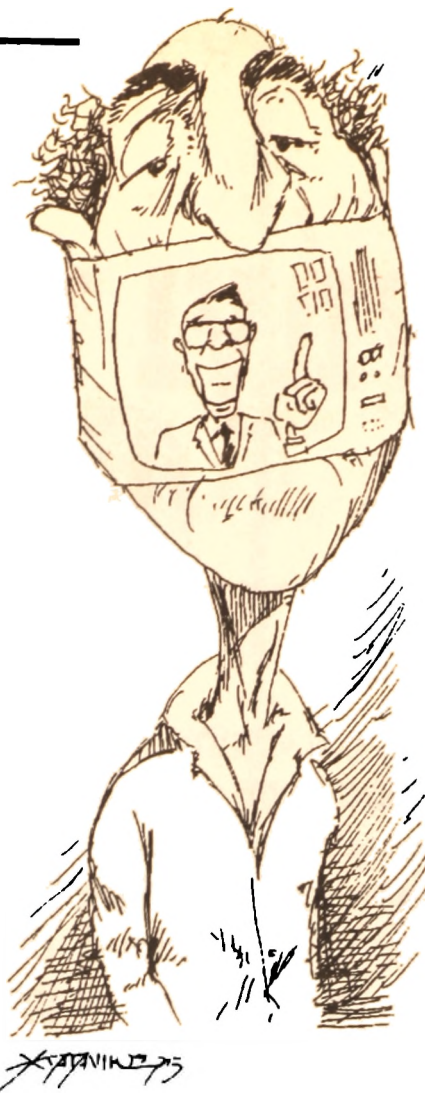
Δεξιοτεχνικότατα, το σχέδιο νό-
μου υποβαθμίζει το πρόβλημα της
διαφήμισης σε πρόβλημα ενός
νόδικα δεοντολογίας και των φο-
ρολογικών διακανονισμών ανά-
στα στις επιχειρήσεις και το ελ-
ληνικό Δημόσιο, παρ' όλο που
αγνωρίζει την «υψηλή συγκε-
ντρωση της τηλεθέασης και της
συνολικής διαφημιστικής δαπά-
νης σε ελάχιστους ιδιωτικούς τη-
λεοπτικούς σταθμούς εθνικής εμ-
φάνειας» (σ. 3 της εισηγητικής έκ-
θεσης) και δίνει ειδικό βάρος στο
«αγγελλόσημο» «υπό την έννοια
πρόκειται για ένα ουσιαστικό
έκτακτο μέτρο προς την πλήρη διαφάνεια
της ραδιοτηλεοπτικής αγοράς,
στον πιο ευαίσθητο τομέα που εί-
ναι η διοίκηση των διαφημίσεων
και των χορηγήσεων (σ. 30 της ει-
σηγητικής έκθεσης).

Ο κ. Βενιζέλος εμφανίζεται να
γνωρίζει ότι η «διαφήμιση είναι η
ψυχή του εμπορίου» και ότι όλα
τα ΜΜΕ επιβιώνουν, αν δεν
εξαρτώνται ολοκληρωτικά όπως
εμπορικές τηλεοράσεις, από τη
διαφήμιση. Ας μην πάμε πολύ μα-
κριά. Οι ορκωτοί λογιστές στα
ελεγκτικά διαμερίσματα (Αθηναϊκό
και Κεντρικό) τι άλλο σκοπό εξυ-
πηρετούν από το να εξασφαλί-
σουν το ύψος των πραγματικών
πωλήσεων - συγγνώμη, την τιμή

της διαφήμισης; Ακόμα και η κ.
Πετροπούλου, επικεφαλής του
Συνδέσμου Διαφημιζομένων
Ελλάδος, δήλωσε (Το Βήμα, 4.6)
ότι το νομοσχέδιο είναι ένα «βή-
μα μπροστά» εκφράζοντας (το
σχόλιο είναι του Βήματος) «την
επιφυλακτικότητά της για την
αποτελεσματικότητά του να δια-
σφαλίσει πλήρως τη διαφάνεια
στις συναλλαγές μεταξύ διαφημι-
στών, ΜΜΕ και διαφημιζομένων
και κυρίως όσον αφορά τις αμοι-
βές, τις εκπώσεις και τις επιμέ-
ρους επιστροφές διαφημιστικού
χρόνου». Φυσικά, τα συγκροτήμα-
τα ελέγχουν τη διαφήμιση. Τι
ακριβώς σημαίνουν οι «εκπτώ-
σεις» στις οποίες αναφέρθηκε η
κ. Πετροπούλου; Μήπως ότι οι μι-
κροί εκδότες και οι μικροί ραδιο-
φωνικοί σταθμοί, ας πούμε, θα
περάσουν ακόμα μεγαλύτερα ζό-
ρια, παρ' όλο που το σύνολο της
διαφημιστικής δαπάνης θα αυξη-
θεί κατά 8%. Σε ποιους πάνε τελι-
κά τα 235 εκατ. δρχ. που δαπάνη-
σε το Dixan και τα 189 εκατ. δρχ.
που δαπάνησε αντίστοιχα η Coca
Cola για διαφημίσεις, μόνο τον
Φεβρουάριο του 1995;

Αν δούμε από κοντά τη διαφημι-
στική αγορά, κατανοούμε πλήρως
τι ακριβώς συμβαίνει.

Στο διάστημα 1992- 1995 (α' τε-
τράμηνο), η τηλεόραση αύξησε το
ποσοστό της στη συνολική διαφη-
μιστική δαπάνη από το 62% στο
68%, ξεπερνώντας το Φεβρουά-
ριο του 1995 το 70%. Στο ίδιο διά-
στημα, τα περιοδικά έπεσαν από
το 21% στο 15% της συνολικής
διαφημιστικής δαπάνης, οι εφη-
μερίδες κυμαίνονται σχεδόν στα-
θερά στο 12%, ενώ τα ραδιόφωνα
έπεσαν από το 6% στο 5% αγγί-
ζοντας το 1993 το 7%. Στην Ευρώ-
πη, ο μέσος όρος στο σύνολο της
διαφήμισης κυμαίνεται στο 36%
(Ελλάδα 68%) για την τηλεόραση
και στο 30% (Ελλάδα 12%) για
τις εφημερίδες, ενώ ακόμα και η
Ιταλία του Μπερλουσκόνι, η
Πορτογαλία και η Τουρκία, παρ'
όλο που η τηλεόραση καρπούται
το 50% της συνολικής διαφημιστι-
κής δαπάνης, βρίσκονται σε κα-
λύτερη θέση από την Ελλάδα η
οποία ξεπερνά μόνο την Ισπανία

όπου η τηλεόραση «καταπίνει» το
79% της συνολικής διαφημιστι-
κής δαπάνης.

Αν όμως δούμε ακόμα καλύτερα
την υφή του 68% της συνολικής
διαφήμισης που πάει στην τηλεό-
ραση, διαπιστώνουμε ότι ποσο-
στό 39,03% πάει στον AN-
TENNA TV. (με το 27,23% της
συνολικής θεαματικότητας), το
33,38% στο MEGA (με το 25,54%
της συνολικής τηλεθέασης), το
13,36% στον ΣΚΑΪ με το 8,38%
της συνολικής θεαματικότητας),
το 5,27% στο STAR με το 14,42%
(στοιχεία του Φεβρουαρίου
1995).

Αν τελικά ANTENNA, ME-
GA, ΣΚΑΪ, Λαμπράκης κ.λπ. και
οι ραδιοφωνικοί σταθμοί τους
μαζί με τις εφημερίδες και τα πε-
ριοδικά που ελέγχει ο κάθε ιδιο-
κτήτης-εκδότης δεν «πνίγουν»
την πολυφωνία, χρειάζεται κά-
ποιος σαν τον κ. Βενιζέλο για να
μας περάσει καλοκαιριάτικο κα-
πέλο έναν νόμο που το μόνο που
κάνει είναι να κατοχυρώνει την
κυριαρχία τους.

Γιατί κανείς δεν περιμένει, από
τον κ. Βενιζέλο να αλλάξει τους
«κανόνες της αγοράς». Αν υποθέ-
σουμε ότι ο καθημερινός Τύπος
βρίσκεται σε κρίση με τη συνεχή
μείωση των πωλήσεων, η αύξηση
των εσόδων από τις διαφημίσεις

θα αποτελούσε θετικό στοιχείο.
Ωστόσο, με την υφιστάμενη κατά-
σταση πραγμάτων, οι περισσότε-
ρες από τις καθημερινές μας εφη-
μερίδες μπορούν να εκδίδονται
για μεγάλο διάστημα με ελλείμ-
ματα και αυτά να συμψηφίζονται
από άλλους οικονομικούς πό-
ρους: άλλες επιχειρήσεις, ενδε-
χόμενες κομματικές/κρατικές πα-
ροχές, άλλα ΜΜΕ κοινής ιδιο-
κτησίας). Η κρίση λοιπόν του κα-
θημερινού Τύπου εξαρτάται σε
μεγάλο βαθμό από την προσκόλ-
λησή του τόσο σε κομματικούς
μηχανισμούς όσο και στον συ-
μπληρωματικό ρόλο που έχει
αναλάβει απέναντι στην τηλεό-
ραση.

Εάν ο κ. Βενιζέλος δεν δίστασε
να προωθήσει ένα νομοσχέδιο
για τα ΜΜΕ τους καλοκαιρινούς
μήνες, ήταν γιατί ήθελε να απο-
φύγει τις πιθανές αντιδράσεις.
Από ποιους αλήθεια; Τους «κα-
ταναλωτές»; Τους δημοσιογρά-
φους και τον κόσμο που εργάζε-
ται στα ΜΜΕ; Αδύνατον. Τους
τουρίστες;

Μήπως το έκανε επειδή η κυ-
βέρνηση θέλει να ξεκινήσει από
το φθινόπωρο την ιδιωτικοποίη-
ση κάποιων μεγάλων δημόσιων
επιχειρήσεων που σχετίζονται
και με το χώρο των επικοινωνιών
και να αρχίσει διαγωνισμούς για
την ανάθεση έργων στον τηλεπ-
ικοινωνιακό χώρο;

Παρ' όλα αυτά, θα περιμέναμε
να δούμε από τον κ. Βενιζέλο ένα
κάπως πιο μακρόπνοο σχέδιο
που να συμβαδίζει με τις δυνατό-
τητες που ανοίγουν οι ορθολογι-
κές χρήσεις των τεχνολογιών της
τηλεόρασης, της επικοινωνίας,
της μετάδοσης της είδησης, τη δι-
εύρυνση της κοινωνίας, της χρή-
σης του ελεύθερου χρόνου και
της ψυχαγωγίας, των
multimedia... Αλίμονο, όμως... Ο
υπουργός Τύπου προτίμησε να
βαδίζει την πεπατημένη. Μια πε-
πατημένη που κανένα ισχυρό
συμφέρον στο χώρο της πληροφό-
ρησης δεν προτίθεται να θίξει.
Φαίνεται ότι το σημερινό status
εκφράζει τον υπουργό όπως εκ-
φράζει και την κυβέρνηση του και
τον πρόεδρό της.

Το κυνήγι της «πρωτιάς»

του Τάσου Παππά

Επιτέλους, ο αποκαλούμενος και «θείον βρέφος» μίλησε. Ο «μεγάλος σιωπηλός» άνοιξε τα καρτιά του λίγες μέρες πριν από τη συνδιάσκεψη με προφανή στόχο να προσανατολίσει την ήδη ανάπηρη συζήτηση γύρω από τις απόψεις του και φιλοδοξώντας αρχικώς να επηρεάσει την περιρρέουσα δυσαρέσκεια, να συγκεντρώσει και να πολιτικοποιήσει τις διάσπαρτες ανήσυχες περί το μέλλον του ΠΑΣΟΚ φωνές και τελικώς να κεφαλοποιήσει για λογαριασμό του τα όποια πολιτικά κέρδη προκύψουν, έτσι ώστε την κρίσιμη ώρα να βροντοφωνάξει «παρών».

Απουσίαζε σκοπίμως από τον δημόσιο διάλογο περί τη συνδιάσκεψη του κόμματος και τη διαδοχή, αφήνοντας να αιωρείται η φήμη ότι δεν συμφωνεί με το επίπεδο της αντιπαραθέσεως και καλλιεργώντας εντέχνως την προσδοκία στους πολλούς φίλους του ότι θα μιλήσει όταν πρέπει για να πει πράγματα ενοχλητικά για όλους. Έκρινε πως η στιγμή ήρθε την προηγούμενη Δευτέρα και αποφάσισε να κοινοποιήσει τις σκέψεις του χρησιμοποιώντας σαν όχημα την εφημερίδα *Τα Νέα*, τα οποία βεβαίως τον περιποιήθηκαν δεόντως θέτοντας στη διάθεσή του και την πρώτη σελίδα τους.

Όσοι έσπευσαν να «ρουφήξουν» τις απόψεις του **Κ. Λαλιώτη** πρέπει να απογοητεύτηκαν. Αν μάλιστα συγκαταλέγονται στους φανατικούς αναγνώστες-θαυμαστές του, μάλλον υπέστησαν ένα δυσάρεστο σοκ διαβάζοντας για ακόμη μια φορά τους ίδιους αφορισμούς, τις ίδιες «υσιπετείες» προσεγγίσεις, τα ίδια κοινότοπα και κουραστικά δοξαστικά για τον ιστορικό ρόλο του ίδιου ή του ΠΑΣΟΚ.

Τα περί «Κάιν και Προκρούστη σύνδρομα» ήταν πρωτότυπα και ασφαλώς ενδιαφέροντα όταν διατυπώθηκαν για πρώτη φορά γιατί φωτογράφιζαν τον ψυχισμό πολλών στελεχών του ΠΑΣΟΚ. Όταν όμως επαναλαμβάνονται κατά κόρον, χωρίς μάλιστα να χρεώνονται σε συγκεκριμένα πρόσωπα, καταντούν ανούσια κλισέ με ισοπεδωτικό περιεχόμενο.

Η περιγραφή της σύγκρουσης των επιγό-

νων με απαξιωτικούς χαρακτηρισμούς, παραπέμποντας στην περιώνυμη ταινία του Μάριο Μοντισέλι *Οι γενναίοι του Μπρανκαλέονε*, προσφέρει μια νότα διαβρωτικού χιούμορ στην κατά κανόνα δυσκοίλια πολιτική ζωή, αλλά όταν ανασύρεται με κάθε ευκαιρία δείχνει, τουλάχιστον έλλειψη φαντασίας, ή αδυναμία κατανόησης των υπογείων ρευμάτων που διατρέχουν το ΠΑΣΟΚ.

Η στάθμευση της σκέψης επί μία πενταετία σε διαπιστώσεις του τύπου: «*απαιτείται η επανίδρυση του ΠΑΣΟΚ*», «*η αναγέννησή του και η θετική υπέρβασή του*», «*το ΠΑΣΟΚ πρέπει να ξαναβρεί το ριζοσπαστισμό του και την ψυχή του*» υποδηλώνει έναν ανέξοδο βερμπαλισμό εφόσον δεν συνδυάζεται με ανάλογη πολιτική δράση, η οποία βεβαίως προϋποθέτει συγκρούσεις με τα ιερά και τα όσια και τις γενέθλιες πλην όμως αναχρονιστικές αναφορές του κόμματος.

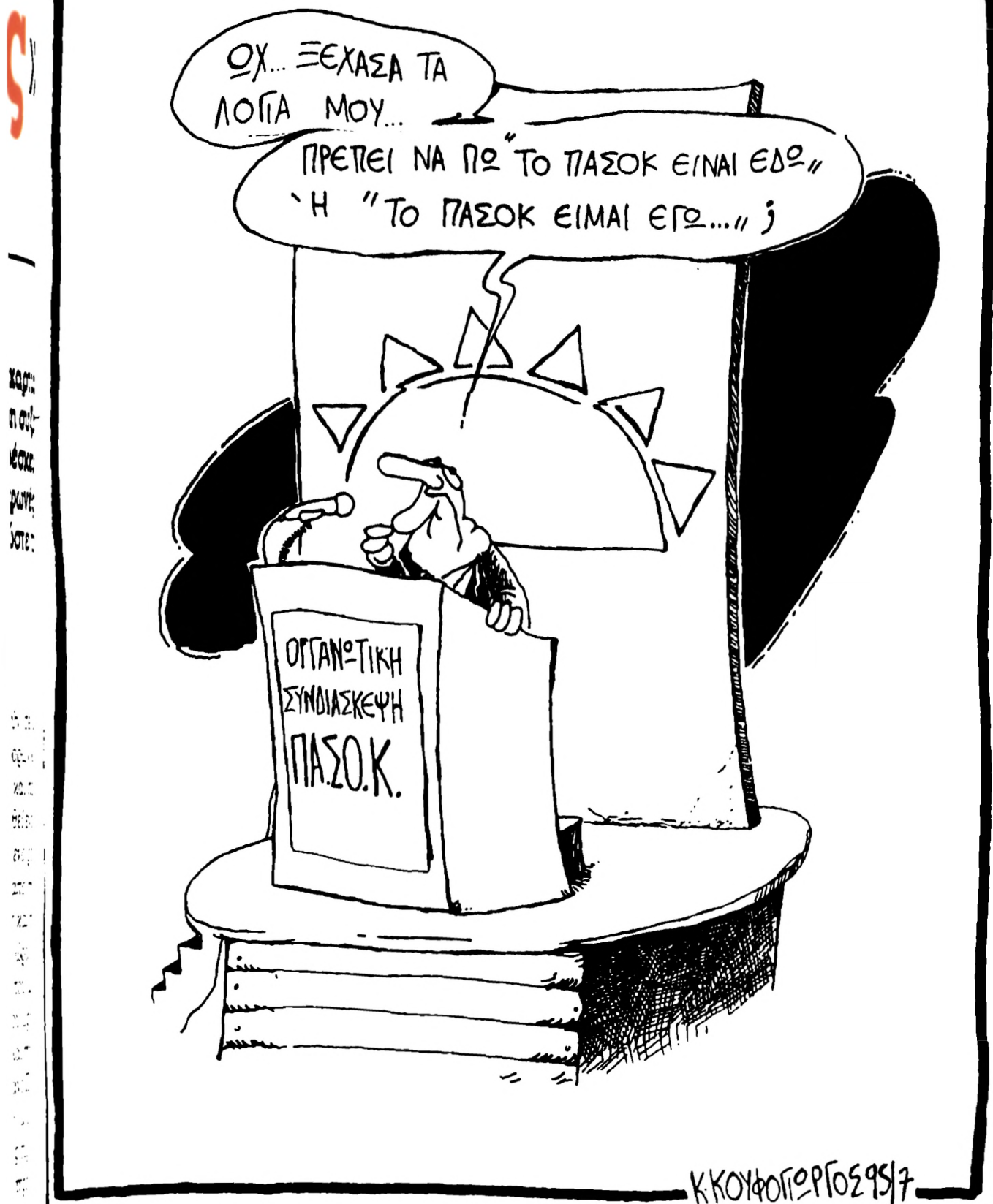
«ΕΓΩ ΤΑ ΕΙΠΑ»

Η επιμονή στη λογική της αποενοχοποίησης του ιδρυτή για όσα συμβαίνουν σήμερα στο ΠΑΣΟΚ αποκαλύπτει μια σχέση εξάρτησης η οποία οικοδομήθηκε εδώ και πολλά χρόνια και δεν απειλήθηκε ούτε από τις μετρημένες στα δάχτυλα του ενός χεριού αποπειρες «ηρωικής εξόδου». Αντιθέτως αυτές οι «απέλπιδες» κινήσεις περιβάλλονται σήμερα από τη βάσιμη υποψία ότι έγιναν κατόπιν προσυνεννοήσεως ώστε να εγκλωβιστούν κάποιες τολμηρές φωνές που δεν βολεύονταν σ' ένα αυταρχικό κλίμα και δυ-

σκολεύονταν να μετατραπούν σε μηχανισμούς εξωραϊσμού συμπεριφορών και προσώπων. Όταν επισημαίνεις, και πολύ σιωπαστά, τον κίνδυνο να μετεξελιχθεί ένα πλειοψηφικό ρεύμα «*σε λεηλατούμενο ρεύμα, σε ένα ρεύμα που θα ξει κάτω από τη δαμόκλειο σπάθη της συρρίκνωσης και της διάσπασης*», δεν μπορείς την ίδια ώρα να αποσιωπάς τις τεράστιες ευθύνες του αρχηγού και να τον αναγορεύεις περίπου ως τον μοναδικό εγγυητή της ενότητας και της συνέχειας του ΠΑΣΟΚ. Αν το αυριανό ΠΑΣΟΚ είναι απλώς η συνέχεια του ανδρείκου ΠΑΣΟΚ τότε και ο κίνδυνος της συρρίκνωσης καραδοκεί και η προοπτική της διάσπασης φαντάζει πιθανή.

Είναι βολική η θέση να καταλογίζεις σε μια γενική κατάσταση που περιλαμβάνει πρόσωπα και στάσεις τον κοντό βηματισμό του κόμματος, γιατί κατ' αυτό τον τρόπο απεκδύεσαι των προσωπικών ευθυνών σου. Ορθότατα οι **Ν. Χαραλαμπίδης** και **Δ. Τσιβόλας**, μέσα από έναν θυμωμένο, ενίοτε ρομαντικό ενίοτε πρωτόγονο, πολιτικό λόγο επισημαίνουν πως δεν δικαιούνται όσοι συνέπραξαν στο να δημιουργηθεί το σημερινό ΠΑΣΟΚ να το «παίξουν» τώρα «Πόντιοι Πιλάτοι».

Αν στο πεδίο των διαπιστώσεων και των επισημάνσεων η εμφάνιση Λαλιώτη δεν κομίζει κάτι νέο, είχαμε όμως στο επίπεδο της πολιτικής πρωτοβουλίας την εξαγγελία ενός νεφελώματος υπό τον φορτισμένο τίτλο «*γενιά της μεταπολίτευσης ή του Πολυτεχνείου*». Ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ ισχυρίζεται ότι

«Η πρωτοβουλία αυτή έχει μια γνησιότητα γιατί εκπορεύεται από μια συλλογική ανάγκη κι επιθυμία χωρίς καμιά φιλοδοξία δελφίνου διαδόχου και αρχηγού». Όλα αυτά είναι πολύ ωραία για να είναι αληθινά. Δηλαδή ο Κ. Λαλιώτης δεν φιλοδοξεί να ηγηθεί κάποτε του ΠΑΣΟΚ; Είναι αήθης ψευδολογία αυτό που του καταμαρτυρούν στελέχη του και σήμερα αναγνωρίζουν ότι του οφείλουν πολλά, πως ξεκινά αυτή την προσπάθεια προκειμένου να αποκτήσει το μέγιστο ειδικό βάρος με το οποίο να διαπραγματευτεί για τα αξιώματα σε πρώτη φάση και για την υψηλότερη θέση στο κόμμα και την κυβέρνηση αργότερα; Ο πολιτικός με το απαραίτητο απόθεμα αυτοπεποίθησης που δεν έχει στόχο να τεθεί επικεφαλής ενός κινήματος ώστε να προωθήσει τις ιδέες του μάλλον πρέπει να ενταχθεί στην κατηγορία των

ανόητων. Ο Κώστας Λαλιώτης μόνο ανόητος δεν είναι. Είναι ένας έξυπνος τακτικιστής, που ξέρει και να φυλάγεται από τις κακοτοπιές και να περιμένει: Άλλωστε κατά δήλωσίν του αυτός το 2.000 θα είναι μόνο 49 ετών!

«Η πρωτοβουλία είναι ανοιχτή, πλουραλιστική και ενωτική. Τα κείμενα αυτής της συλλογικής παρέμβασης μπορούν να τα υπογράψουν στελέχη που έχουν διαφορετικές απόψεις, θέσεις και διαδρομές, στελέχη που έχουν και θα έχουν αντιθέσεις, αντιπαράθεσεις και συγκρούσεις». Πρόκειται για την αποθέωση –αν δεχθούμε ότι είναι γνήσια η πρόθεση που κινεί την υπόθεση αυτή– της αφέλειας. Δεν μπορεί να ενδυθεί τον μανδύα της πολιτικής μια πρωτοβουλία που σκοπεύει να στεγάσει πάσης φύσεως αντιλήψεις και πάσης προέλευσης στελέχη. Η

πρεμούρα του κρατικοδίαιτου για να παραμείνει πάση θυσία και παντί τρόπω το κόμμα στην εξουσία, με την αγωνία του στελέχους που παλεύει για την ενότητα του ΠΑΣΟΚ πάνω σε αρχές μπορούν να συμφιλωθούν; Ο εξωνημένος με τον καθαρό, ο οϊηματίας με τον σεμνό, ο οπαδός των διοικητικών μέτρων με τον υπέρμαχο των δημοκρατικών διαδικασιών, ο σαλταδόρος της πολιτικής με τον συνεπή αγωνιστή, ο ρουσφετολόγος με τον νομοταγή, ο νεόκοπος με τον παλαίμαχο θα μπουν στο ίδιο τσουβάλι; Είναι αρκετή η έκκληση για την ενότητα του ΠΑΣΟΚ, την οποία πρόθυμα υπογράφουν όλοι από τον Αθανασόπουλο μέχρι τον Μ. Χαράλαμπίδη; Για το τι ΠΑΣΟΚ θέλουν και πώς πρέπει να πορευθούν, που είναι και τα μείζονος σπουδαιότητας ζητήματα, απαιτούνται όμως πολιτικές συμφωνίες οι οποίες είναι δυνατόν να γίνουν μόνο μεταξύ ανθρώπων που έχουν συμπληρωματικές στρατηγικές, ομόλογες πορείες, ταυτόσημες αγωνίες και ενδεχομένως κοινές ενοχές...

«ΚΑΙ ΣΥ ΤΙ ΕΚΑΝΕΣ;»

Με τη «σούπα» που καταθέτει ο Κ. Λαλιώτης δύο πράγματα κυρίως εξυπηρετούνται:

1. Η δύσκολα κρυπτόμενη, παρά τα αντιθέτως θρυλούμενα, θεμιτή παρ' όλα αυτά επιδίωξή του να παίξει πρωταγωνιστικό ρόλο την ώρα της διανομής των ηγετικών θέσεων.

2. Η δυσφήμιση των συγκροτημένων ρευμάτων μέσα στο ΠΑΣΟΚ και ιδιαιτέρως της κίνησης των «4», η οποία και λόγω σύνθεσης και λόγω κοινωνικών αναφορών και λόγω πολιτικού και ιδεολογικού στίγματος απευθύνεται στο ακροατήριο με το οποίο ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ θέλει να διατηρεί μόνιμη και μονοπωλιακή σχέση επικοινωνίας.

Το πρόβλημα του Κώστα Λαλιώτη ανέκαθεν ήταν το κυνήγι της «πρωτιάς» στις διαπιστώσεις. Θέματα που το ΠΑΣΟΚ ως σώμα δεν ήταν ώριμο να συζητήσει, αυτός τα έθετε με παρρησία και διορατικότητα. Μπορούσε έτσι να υποστηρίξει πως εγκαίρως είχε επισημάνει τις αδυναμίες, τις δυσκολίες και είχε προτείνει τη θεραπεία. Οχυρωμένος πίσω από το αφοπλιστικό επιχείρημα «εγώ τα είπα» πορευόταν τον υπολιγισμένο μέχρι κεραίας μονήρη δρόμο του. Σήμερα όμως για το ΠΑΣΟΚ ήρθε η ώρα της πράξης. Και στο αθώο «εγώ τα είπα» κάλλιστα κάποιος μπορεί να του αντιγυρίσει: «και συ τι έκανες;». Στο κεφαλαιώδες αυτό ερώτημα ποια είναι η απάντησή του;

Συγκλίσεις και αντιπαράθεσεις

του Γιώργου Γερόπουλου

Η προοπτική της Αριστεράς στην Ευρώπη, τα προγραμματικά στοιχεία και οι συμμαχίες της θα βρεθούν στο επίκεντρο των συζητήσεων ενόψει του Συνεδρίου του Συνασπισμού που θα διεξαχθεί έως το τέλος του έτους. Οι εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Αριστερά και κυρίως η διάσπαση της Κομμουνιστικής Επανίδρυσης στην Ιταλία αλλά και οι διεργασίες στην Αριστερά της Ισπανίας, καθώς και η επιτάχυνση ή όχι των διαδικασιών διαδοχής στο ΠΑΣΟΚ, αναμένεται να επηρεάσουν άμεσα τον ΣΥΝ και να διαμορφώσουν τους όρους αντιπαράθεσης στο συνέδριο.

Στη σημερινή συνεδρίαση της Κεντρικής Πολιτικής Επιτροπής αναμένεται να προδιαγραφεί το πλαίσιο στο οποίο θα κινηθεί η αντιπαράθεση.

Το Αριστερό Ρεύμα αποτελεί την από ιδρύσεως του ΣΥΝ συγκροτημένη τάση και συσπειρώνει την πλειοψηφία των στελεχών τα οποία προέρχονται από το ΚΚΕ (Γ. Δραγασάκης, Ν. Χουντής, Π. Λαφαζάνης, Σ. Λεουτσάκος) καθώς και εκείνους που προσχώρησαν από την Αριστερή Κομμουνιστική και Οικολογική Αριστερά (Ν. Βούτσης, Α. Φλαμπουράρης, Ν. Καϊμάκης). Το «Α.Ρ.» έχει συγκροτημένη άποψη για όλα τα ζητήματα που απασχολούν την Αριστερά και η παρουσία του είναι έντονη σε όλες τις εκφράσεις του ΣΥΝ, ενώ έως τώρα ήλεγχε την ΚΠΕ καθώς η πλειοψηφία των μελών της ασπαζόταν τις απόψεις του Ρεύματος. Πάντως στελέχη του ΣΥΝ θεωρούν ότι η τελευταία απόφαση της ΚΠΕ ήταν καθοριστική καθώς για πρώτη φορά το «Α.Γ.» καταγράφηκε ως μειοψηφούσα ομάδα.

Το «Α.Ρ.» στοχεύει στην ανασυγκρότηση των δυνάμεων της ανανεωτικής Κομμουνιστικής Αριστεράς και τη δημιουργία ενός ευρύτερου μετώπου του ΣΥΝ αλλά και συγγενών δυνάμεων εκτός όμως του ΚΚΕ. Ας σημειώσουμε ότι οι μεν προερχόμενοι από το πάλαι ποτέ ΚΚΕ εσωτερικού προσβλέπουν σε μια συσπείρωση παραγόντων του ΑΚΟΑ, οι δε καταγόμενοι από το ΚΚΕ με

εκφραστή τον κ. Λαφαζάνη μιλούν για λαϊκό μέτωπο εναντίον των νεοφιλελεύθερων επιλογών όπου και εάν ελλοχεύουν.

Η ομάδα της «Κεντροαριστεράς», η οποία έκανε δυναμική εμφάνιση στην προηγούμενη συνεδρίαση της ΚΠΕ, αποτελείται από στελέχη με διαφορετική καταγωγή και απόψεις, τα οποία συσπειρώνουν η κοινή προοπτική για τον ΣΥΝ, ο ρόλος του στην πολιτική σκηνή και οι κοινές απόψεις για την ευρωπαϊκή Αριστερά. Στην ομάδα μετέχουν στελέχη προερχόμενα από την ΕΑΡ (κ. Πιτσιόγλας, Παπαδημούλης, Λυκούδης, Μπίστης), ο ευρωβουλευτής Μ. Παπαγιαννάκης με στελέχη από το Ριζοσπαστικό Φόρουμ (κ. Δρέττα, Αθανασόπουλος, Χλωμούδης), οι παραδοσιακοί συνεργάτες του Ν. Κωνσταντόπουλου (κ. Βάσσης, Νέστορας, Νοταράς) και ο Γ. Γιάνναρος, κορυφαίο στέλεχος της Αριστεράς. Τα στελέχη της Κεντροαριστεράς είναι άμεσα επηρεασμένα από την πολιτική του Δημοκρατικού Κόμματος της Αριστεράς στην Ιταλία και τις εξελίξεις στην Ευρωπαϊκή Αριστερά, ενώ ενδεικτικό των προβληματισμών που επικρατούν στους κόλπους τους είναι ότι επιζητούν την ένταξη του ΣΥΝ στη Σοσιαλιστική Ομάδα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Στην εσωτερική πολιτική σκηνή προσβλέπουν στις εξελίξεις στο ΠΑΣΟΚ, αλλά μεταξύ τους ανακύπτουν διαφωνίες τακτικής όσον αφορά την προσέγγιση των διεργασιών στα ηγετικά κλίμακα του κυβερνώντος κόμματος. Πάντως, έχοντας «και στο χυλό» αρκετές φορές, «φυσούν πλέον και το γιαούρτι», με αποτέλεσμα να τονίζουν ότι η πορεία του ΣΥΝ στο σημερινό πολιτικό σκηνικό είναι αυτόνομη.

Η «Κ» αναμένεται να εμφανιστεί κατά πάσα πιθανότητα ενιαία στα πολιτικά ζητήματα, σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης του «Α.Ρ.», ενώ κατά τη διαδικασία εκλογής της νέας ΚΠΕ οι περί τον κ. Παπαγιαννάκη θα κατέλθουν με ξεχωριστή λίστα.

Στον ενδιάμεσο χώρο, ο οποίος, σύμφωνα με στελέχη του ΣΥΝ με την πάροδο του χρόνου θα συρρικνώνεται, έχει κάνει την

εμφάνισή της η Ανανεωτική Πρωτοβουλία (κ. Χατζησωκράτης, Μαργαρίτης), η οποία φιλοδοξεί να παίξει ρόλο συνθετικό στη πορεία των διαδικασιών. Η «Α.Π.» επιδιώκει να αναδειχθεί σε ρυθμιστικό παράγοντα αλλά αυτό αναμένεται να εξαρτηθεί από την απήχηση των προτάσεών της και την ικανότητά της να ανακαλύψει ζωντανό χώρο μεταξύ των δύο μεγάλων ρευμάτων.

Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής γεωγραφίας του ΣΥΝ αναμένεται να παίξουν τα ηγετικά στελέχη, τα οποία έως αυτή την ώρα δεν εντάσσουν τον εαυτό τους σε καμιά τάση.

Ο ευρωβουλευτής Α. Αλαβάνος, ο οποίος έχει ειδικό βάρος εξαιτίας της καλής δημόσιας παρουσίας του, αρνείται να καταταγεί σε κάποια ομάδα, κινείται αυτόνομα και αρκετές φορές έχει εκφράσει απόψεις που ρόμοιες με αυτές του «Α.Ρ.».

Ο Φώτης Κουβέλης κινείται στον ενδιάμεσο χώρο με καλές σχέσεις με την «Α.Π.» και έχοντας απόψεις σε πολλά θέματα που προσεγγίζουν την τάση της Κεντροαριστεράς.

Η τέως πρόεδρος Μ. Δαμανάκη, η οποία μετά τις δημοτικές εκλογές επανήλθε στο πολιτικό προσκήνιο, δεν αναμένεται να εμπλακεί στις αντιπαράθεσεις και μάλλον αφήνει για τον εαυτό της το ρόλο της χρυσής εφεδρείας, με στόχο να διεκδικήσει, αργότερα, ένα αναβαθμισμένο θεσμικό ρόλο, που θα ξεπερνά την αίθουσα συνεδριάσεων του Δημοτικού Συμβουλίου.

Κλειδί για τις εξελίξεις στον ΣΥΝ αποτελεί η στάση του Ν. Κωνσταντόπουλου, ο οποίος βλέπει να αυξάνεται η δημοτικότητά του και να οδηγεί το κόμμα του σε ανοδική πορεία. Η στάση και το προσωπικό κύρος του είναι αυτά που σε κρίσιμες φάσεις θα κρίνουν τη διαμόρφωση των αποτελεσμάτων του συνεδρίου. Η ικανότητά του να συνθέτει, ή κατ' άλλους να εξισορροπεί τις αντιτιθέμενες απόψεις, θα κρίνει εάν ο ΣΥΝ θα κάνει ένα βήμα μπροστά χωρίς να κάνει δύο βήματα πίσω.

ΗΡΕΜΗ ΔΥΝΑΜΗ

Επιθετική πολιτική για εσωκομματική κατανάλωση

του Σωτήρη Ντάλη

Η πόλη των Καννών είναι γνωστή κυρίως για το φημισμένο διεθνές φεστιβάλ κινηματογράφου. Μετά το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 26 και 27 Ιουνίου οι Κάννες έγιναν ακόμη πιο δημοφιλείς! Εκεί ο Ανδρέας Παπανδρέου ανακάλυψε ξαφνικά ότι στην Ευρωπαϊκή Ένωση λειτουργεί ένα διευθυντήριο μεγάλων κρατών το οποίο υλοποιεί τις εντολές των πολυεθνικών εταιρειών. Και μ' ένα ξέσπασμα αντιευρωπαϊσμού απεφάνθη ότι «υπάρχει σχέδιο να μηδενισθεί ο ρόλος των εθνικών κυβερνήσεων» – και φυσικά της Ελλάδας.

Και βέβαια φταίνε οι ευρωπαίοι εταίροι μας για το βάλτωμα της εξωτερικής μας πολιτικής και για την περιθωριοποίησή μας στα Βαλκάνια, συμπέραναν πολλές εφημερίδες. «Ένωσε ξένος ο πρωθυπουργός μας στις Κάννες», υπογράμμιζαν οι περισσότερες ελληνικές εφημερίδες και υιοθετούσαν την άποψη περί «διευθυντηρίου» το οποίο διαμορφώνει ανθελληνικό κλίμα στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Φταίει το «διευθυντήριο» για τη στραβή πορεία των εθνικών μας θεμάτων, φταίει κι ο παλιός μας «σύ-

ντροφος» Φελίππε Γκονζάλες, ο οποίος όμως δεν μας καταλαβαίνει πλέον γιατί κατακύλησε σε νεοφιλελεύθερες απόψεις. Όλοι φταίνε, εκτός από εμάς και τον Α. Παπανδρέου, ο οποίος ήταν μονίμως απών από τις ευρωπαϊκές διεργασίες και απέφευγε συστηματικώς να συντονιστεί στο ίδιο μήκος κύματος με τους υπόλοιπους ευρωπαίους ηγέτες, ακόμη κι αν αυτοί ήταν σοσιαλιστές.

Αντί του δρόμου της νέας ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής και ολοκλήρωσης που επέλεξαν οι ευρωπαίοι σοσιαλιστές και σοσιαλδημοκράτες, ο έλληνας πρωθυπουργός συνεχίζει να βαδίζει ένα μοναχικό ελληνοκεντρικό δρόμο που είναι και αδιέξοδος, καθώς αποκόπτει τα εθνικά μας συμφέροντα από τους στόχους και τις προοπτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

«Δεν λέω ότι θα φύγουμε (από την Ε.Ε. Δεν έχουμε άλλο δρόμο, αλλά πρέπει να δώσουμε μάχη και ο λαός να είναι ενήμερος», δήλωνε οργισμένος από τις Κάννες ο Α. Παπανδρέου με τον γνωστό υπερпатριωτικό του λόγο, δημιουργώντας αναχώματα στην εσωκομματική κριτική των «ευρωπαϊστών» και προκαλώντας παράλληλα προβλήματα στον Μ. Έμπερτ ο οποίος είχε ήδη ταχθεί υπέρ της ομοσπονδιακής Ευρώπης.

Δεν θα ενδώσουμε στα εθνικά μας θέματα για να γίνουμε αρεστοί στους ευρωπαίους εταίρους μας, ήταν το μήνυμα που έστειλε από τις Κάννες ο Α. Παπανδρέου.

«Μια δημαγωγική σύζευξη υπερпатριωτικού και αριστερού λόγου», χαρακτηρίστηκε εύστοχα από τον Πότη Παρασκευόπουλο στην Ελευθεροτυπία στις 2-7-95. «Δεν αρνηθήκαμε όμως την υπογραφή μας

για την τελωνειακή ένωση της Τουρκίας, την Ευρωπαϊκή Ένωση όταν το αξίωσαν απεσταλμένοι του αμερικανού προέδρου Μπιλ Κλίντον...»

«Οι υποχωρήσεις στις αξιώσεις των ΗΠΑ δεν είναι ενδοτισμός!», σημείωνε ο Π. Παρασκευόπουλος. «Αντιθέτως, είναι ενδοτισμός η αποδοχή της λογικής συνέχειας και συνέπειας εκείνης της υπογραφής, επειδή το ζήτησαν οι ευρωπαίοι εταίροι μας. Αλλιώς δεν είναι πατριωτισμός είναι παραδοτισμός».

Το ρεσιτάλ υποκρισίας του Α. Παπανδρέου έφθασε στο αποκορύφωμά του όταν κατηγορήσε τον Ζακ Σιράκ για φιλοτορκισμό, τη στιγμή που ο ίδιος είχε επισήμως πληροφορηθεί από τις 14 Ιουνίου από τον Αμερικανό ότι το θέμα της Τουρκίας έμπαινε στην ημερήσια διάταξη του Συμβουλίου Κορυφής.

Επιπλέον, ο έλληνας πρωθυπουργός γνώριζε ότι ο γάλλος πρόεδρος «έμεινε ανυπόχωρητος απέναντι στην πιεστική απαίτηση του αμερικανού προέδρου Μπιλ Κλίντον για επίσημη πρόσκληση της πρωθυπουργού της Τουρκίας στις Κάννες...». (Βλέπε αναλυτικά το τεκμηριωμένο ρεπορτάζ του Νίκου Μαράκη στο Βήμα στις 2-7-95).

Την είδηση αυτή επιβεβαιώνει και ο Στέφανος Ευσταθιάδης (Βήμα 2-7-95), συμπληρώνοντας ότι ο Ζακ Σιράκ προσπάθησε να εξηγήσει στον Κλίντον ότι τα θεσμικά πλαίσια της Ε.Ε. δεν επιτρέπουν προσκλήσεις σε ηγέτες χωρών που δεν είναι συνδεδεμένες με την Ένωση και ότι του τόνιζε πως ήδη η πρόσκλησή του προς την κυρία Τσιλέρ να τον επισκεφθεί στο Παρίσι για διμερείς συνομιλίες αποτελούσε «μια επικίνδυνη χειρονομία». Σύμφωνα με το

άθη Ευσταθιάδη, την αμερικανική «πίε-» προς τους κυρίους Σιράκ και Σαντέρ νέχισε ο υφυπουργός **Ρίτσαρντ Χόλ-ρουκ**, ο οποίος «κατά τρόπο φορτικό πιεστικό» επέμενε να κληθεί η πρωθυ-υργός της Τουρκίας στις Κάννες.

ΕΥΡΩΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΙΣΠΑΝΩΝ

Εν μια ρευστή ευρωπαϊκή κατάσταση, η **ευρωπαϊκή Ένωση** επιχειρεί να προωθή- σήμερα τα νέα σχέδια που θα ετοιμά- υν την Ευρώπη του 2000. Η «Ευρώπη ν 15» σήμερα είναι αρκετά διαφορετική ό την «Ευρώπη των 12». Μόνο η παρου- ηγετικών φυσιογνωμιών, όπως αυτή ο **Φρανσουά Μιττεράν** και του **Ζακ Ντε- ρ** έδιναν ένα διαφορετικό στίγμα και μια οφορετική ώθηση στην Ευρώπη της πε- μμένης δεκαετίας. Σήμερα, από τους ρς (Μιττεράν, Κολ, Ντελόρ) που χάρα- σαφείς στόχους (έστω και με μια ελλι- συνθήκη) για την πορεία της Ευρώπης, ι μέινει μόνο ο Κολ.

ο Παρίσι, η Βόννη και το Λονδίνο που αξαν πάντα πρωταγωνιστικό ρόλο στα ωπαϊκά δρώμενα, σήμερα αντιμετωπί- ν σοβαρά εσωτερικά προβλήματα που νά επηρεάζουν τη στάση τους στις ευ- ταϊκές αποφάσεις.

ο διάδοχος του Μιττεράν, Ζακ Σιράκ, λόγους καθαρώς εσωτερικών ισορρο- ν καθώς ένα μεγάλο τμήμα της γαλλι- Δεξιάς διέπεται από αντιευρωπαϊκά ήθημα, αναζητεί έναν «τρίτο δρόμο» εργασίας στο πλαίσιο της Ε.Ε. Έντονα ονομικο-κοινωνικά προβλήματα αλλά ο προβλήματα πολιτικών συμμαχιών νεται να αντιμετωπίζει η Γερμανία του ομουντ Κολ. Τέλος, ο Μείτσορ στη Βρε- ία αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ματικής αποδοχής με άμεσο κίνδυνο ανατραπεί από τους «ευρωσκεπτικι- ς» του κόμματός του.

Εν το κέντρο της προσοχής τους να βρί- νται στο εσωτερικό, τόσο η γαλλική προ- ία όσο και η προηγούμενη γερμανική ήθηκαν μάλλον σχηματικά, δημιουργώ- ς ένα κλίμα αβεβαιότητας για τους μα- πρόθεσμους στόχους της Ένωσης. οτή την «παροδική απραξία στην Ενω- η Ευρώπη», όπως χαρακτήριζε την κα- ρταση την επομένη των Καννών η ισπα- ή *El Pais*, καλείται να ανατρέψει η ισπα- ή προεδρία.

Εν φόντο τις αντιθέσεις και τις νέες από- ς που διατυπώθηκαν στη μετα-Μάα- ρχτη πραγματικότητα, η Ισπανία θα προ- μάσει το τελικό πλάνο εργασιών της

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΕ Ο κ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ;

Στον απόηχο της φιλοτουρκικής επίθεσης των ευρωπαίων εταίρων μας, κατά τη διάρ- κεια της Συνόδου Κορυφής στις Κάννες, τα ερωτηματικά για τη στάση και τους χειρι- σμούς της ελληνικής αντιπροσωπείας παραμένουν.

Ο δραματικός για την πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόνος των δηλώσεων του πρω- θυπουργού, μετά το πέρας της Συνόδου, έδωσε τη θέση του σε μια πιο ρεαλιστική το- ποθέτηση των διπλωματών της αποστολής. Σύμφωνα με πληροφορίες ο **Δ. Καραϊτί- δης**, διπλωματικός σύμβουλος του πρωθυπουργού, επέμενε ότι και σε άλλες συνό- δους η χώρα έχει δεχτεί πιέσεις για τα θέματα της Τουρκίας και υπογράμμιζε ότι δεν χρειάζεται να δραματοποιούμε τα γεγονότα.

Εξάλλου ο κ. **Μπίκας**, εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών, σε δηλώσεις του επί ελληνικού εδάφους προσωποποίησε το πρόβλημα που ανέκυψε και υπέδειξε ως υπεύ-θυνο της επίθεσης τον γάλλο πρόεδρο.

Πάντως ο κ. **Παπανδρέου** σε όλες τις συναντήσεις του, προσδίδει έναν δραματικό τό- νο στη σύγκρουσή του με τους κ. **Σιράκ**, **Γκονζάλεθ** και δεν παραλείπει να θέτει επί τάπητος το πρόβλημα της ευρωπαϊκής προοπτικής. Η διάσταση στις εκτιμήσεις κυβέρ- νησης και διπλωματών για το χαρακτήρα των θέσεων των κ. Σιράκ, Γκονζάλεθ αποτε- λεί, κατά πάσα πιθανότητα, διαφορετική προσέγγιση του «κοινοτικού» γίνεσθαι.

Απορίες δημιουργούνται για το εάν η κυβέρνηση αιφνιδιάστηκε από τις θέσεις των προέδρων της Γαλλίας και Ισπανίας, καθώς πληροφορίες αναφέρουν ότι το υπουρ- γείο Εξωτερικών ήταν ενήμερο των τεκταινόμενων στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες. Δι- πλωματικοί κύκλοι είχαν εγκαίρως ενημερώσει την Αθήνα για τη στάση της Μαδρίτης. Παράλληλα ο ευρωβουλευτής **Γ. Ρουμπάτης** φέρεται να ήταν γνώστης των φιλο- τουρκικών θέσεων του ισπανού σοσιαλιστή πρωθυπουργού. Εξάλλου στην κοινοβουλευ- τική συνέλευση της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία πραγματοποιήθηκε πριν από τη σύνοδο στις Κάννες, ήσαν προσκεκλημένοι οι **Τ. Τσιλέρ** και **Κ. Γκλιγκόρφ**. Οι το- ποθετήσεις σοσιαλιστών βουλευτών για τις σχέσεις της Κοινότητας με την Τουρκία και τη FYROM προδιέθεταν για το κλίμα που επικρατεί στους ευρωπαίους εταίρους. Το φι- λοτουρκικό μέτωπο Παρισιού-Μαδρίτης δεν αιφνιδίασε την ηγεσία του υπουργείου Εξωτερικών, αλλά παραμένει το ερώτημα γιατί δεν προετοιμάσθηκε η ελληνική αντιεπί- θεση.

Η σύναξη των ευρωπαίων ηγετών έδωσε την ευκαιρία στον **Α. Παπανδρέου** να απο- στείλει μηνύματα σε εκείνους τους αμερικανούς παράγοντες, οι οποίοι πιέζουν την Ένωση για ανοίγματα προς τη γείτονα. Παράλληλα κατέστησε σαφές ότι η ελληνική κυβέρνηση προσβλέπει στα θέματα εξωτερικής πολιτικής στην Ουάσινγκτον και όχι στις Βρυξέλλες. Ο πρωθυπουργός, σε πλήρη συνεννόηση με τους κ. **Γ. Αρσένη**, και **Κ. Παπούλια**, θεωρεί ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει δυνατότητες άσκησης ενιαίας εξωτερικής πολιτικής λόγω των αντιτιθέμενων συμφερόντων, με συνέπεια να υποτιμά το ευρωπαϊκό χαρτί στην αντιμετώπιση των προβλημάτων εξ Ανατολών. Η στάση των Σιράκ-Γκονζάλεθ του έδωσε επιχειρήματα για την «φιλοαμερικανική» τακτική, η οποία προς το παρόν είναι αμφιβόλου αποτελεσματικότητας, καθώς η Ουάσινγκτον θεωρεί την Τουρκία χώρα με ιδιαίτερο στρατηγικό ενδιαφέρον.

Γιώργος Γερόπουλος

Διακυβερνητικής του 1996, η οποία, εκτός απροόπτου, θα πραγματοποιηθεί επί ιταλι- κής προεδρίας.

Η άτυπη Σύνοδος Κορυφής στις 22-23 Σε- πτεμβρίου στη Μαγιόρκα θα εξετάσει τα ειδικά θέματα της Διακυβερνητικής Διά- σκεψης και θα υποδείξει κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η Ε.Ε. Τα συμπεράσματα της Μαγιόρκας θα επεξεργασθεί η ομάδα προβληματισμού, η οποία ήδη από μηνών ασχολείται με τα θέματα της Διακυβερνη- τικής, και στη σύνοδο του Δεκεμβρίου στη Μαδρίτη θα υποβάλει πλήρη έκθεση για τη Διακυβερνητική Διάσκεψη. Η Ευρωμεσο-

γειακή Συνεργασία θα είναι ο τομέας εκεί- νος στον οποίο η ισπανική προεδρία φιλο- δοξεί να βάλει τη σφραγίδα της.

Στην ευρωμεσογειακή διάσκεψη της Βαρκελώνης το Νοέμβριο η ισπανική προ- εδρία θα επιχειρήσει να θέσει τις βάσεις μιας ευρωμεσογειακής εταιρικής σχέσης και να προωθήσει τους στόχους που υιοθέ- τησε η σύνοδος των Καννών.

Μια μεγάλη πολιτική και οικονομική γέ- φυρα που θα ενώνει τον ευρωπαϊκό νότο με τις ακτές της βόρειας Αφρικής είναι ο στόχος της Ισπανίας, η οποία διαβλέπει στη δημιουργία μιας διαμεσογειακής ζώ- νης ελεύθερων συναλλαγών.

Ο «ανενεργός», ο συνταξιούχος και τα διαπλεκόμενα συμφέροντα

του Ρεπόρτερ

Για πρώτη φορά εισαγγελέας ετόλμισε να πει κάποια πράγματα ευθέως, για πρώτη φορά σε εισαγγελικό πόρισμα αποκτούν όνομα «διαπλεκόμενα συμφέροντα», «εθνικοί εργολάβοι» και γίνεται αναφορά στο ρόλο των ελεγχόμενων ΜΜΕ και στη συνωμοσία σιωπής με την οποία επικείμενα να συγκαλύψουν ένα τεράστιο σκάνδαλο που ταλανίζει τον τόπο τρία χρόνια. Ακόμη, για πρώτη φορά, κατονομάζονται και «υπεργολάβοι» του Τύπου. Με τη δραματική τροπή που πήρε η υπόθεση την περασμένη εβδομάδα, φαίνεται ότι το πραξικοπηματικό κλείσιμο που επιχειρήθηκε θα αποβεί μπούμερανγκ.

Όταν, την περασμένη εβδομάδα, δόθηκε στη δημοσιότητα το πόρισμα του εισαγγελέα Εφετών κ. Γιώργου Ζορμπά για το διαγωνισμό ενός εκατομμυρίου παροχών του ΟΤΕ, που υπέγραψε η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, στον Τύπο, έντυπο και ηλεκτρονικό, η είδηση συνοδεύτηκε από τη βεβαιότητα ότι η υπόθεση θα παραπεμφθεί στην ολομέλεια του Αρείου Πάγου. Το θέμα, άλλωστε, δεν ήταν καθόλου απλό. Οι υπουργοί του ΠΑΣΟΚ είχαν βάλει την υπογραφή τους σε μια σύμβαση που είχε προκύψει μετά τη διενέργεια διεθνούς διαγωνισμού. Τον διαγωνισμό είχε προκηρύξει η τότε κυβέρνηση Μητσοτάκη και τα αποτελέσματά του είχε διστάσει να κατακυρώσει ο κ. Μάνος. Στο μεταξύ, ο Συμπιλίδης έκανε το θαύμα του και η κυβέρνηση Μητσοτάκη έπεσε. Λίγο πριν την πτώση της, ο κ. Μητσοτάκης είχε προλάβει να μιλήσει, γενικώς και αορίστως, για διαπλεκόμενα συμφέροντα. Το πόρισμα του κ. Ζορμπά, με αρκετή καθυστέρηση, ήρθε να διαπιστώσει ότι τα διαπλεκόμενα συμφέροντα είχαν όνομα — δέχεται ότι υπήρξε σκάνδαλο στις προμήθειες του ΟΤΕ από την κοινοπραξία ΖΗΜΕΝΣ-ΙΝΤΡΑΚΟΜ, τον Φεβρουάριο 1994, το οποίο συνίσταται ακόμα και σε παρατυπίες επί του τυπικού των όρων του διαγωνισμού. Σαφώς, το πόρισμα διαπι-

στώνει ότι ο συγκεκριμένος διαγωνισμός ήταν η αφορμή της πτώσης της κυβέρνησης Μητσοτάκη — δέχεται δηλαδή ότι, τουλάχιστον ο κ. Συμπιλίδης, εργάστηκε υπέρ των συμφερόντων του κ. Σωκράτη Κόκκαλη. Τέλος, για πρώτη φορά σε εισαγγελικό έγγραφο, αναφέρεται η στάση των μεγαλοεκδοτών, αφού περιγράφει μια συμφωνία σιωπής που επέβαλαν οι κάτοχοι των ισχυρών ΜΜΕ και περιγράφει την προσφιλή ενασχόλησή τους εκείνη την εποχή με θέματα όπως τα αρχαία του Μητσοτάκη, οι υποκλοπές του Μαυρίκη και η ενοχή του Παντσαβόλτα στην πώληση της ΑΓΕΤ.

Ωστόσο, παρά τη σοβαρότητα των διατυπώσεων του πορίσματος Ζορμπά, η υπόθεση δεν έμελλε να φτάσει στον Άρειο Πάγο. Δυο μέρες μετά, ο εισαγγελέας κ. Χριστόφορος Τζανακάκης θεωρούσε ότι ο υφιστάμενός του κ. Ζορμπάς προέβαινε σε ασυνήθιστους για δικαστικό λειτουργό χαρακτηρισμούς, «έθιγε υπολήψεις» και, ίσως, ήταν υπεύθυνος για τις διαρροές προς τον Τύπο του πορίσματος της έρευνάς του. Ο κ. Τζανακάκης ακύρωσε το πόρισμα Ζορμπά και ανέθεσε την υπόθεση σε άλλον εισαγγελέα. Και μάλιστα, δύο μέρες πριν συνταξιοδοτηθεί! Για να μη μείνει μάλιστα αμφιβολία για ποιους σκοπούς εργάζεται, σε δήλωσή του στα Νέα, προσφιλή χώρο στον οποίο διαρρέει κατά

καιρούς κείμενα πορισμάτων ή επιλεκτικές πληροφορίες, δηλώνει με αφορμή την αντίδραση Ζορμπά και τη χρήση της απειρίας του Τύπου:

«Μη με αναγκάσετε να μιλήσω γιατί τότε πολλοί θα χάσουν τον ύπνο τους».

Αν όλα αυτά τα έλεγε ένας ανυπεράσπιστος πολίτης δεν θα υπήρχε καμία αντίρρηση, αλλά λέγονται από τον κ. Τζανακάκη και φιλοξενούνται πρωτοσέλιδα στην απογευματινή εφημερίδα του Συγκλήτου, την ημέρα που συνταξιοδοτήθηκε. Όταν, όμως, τα λέει ένας εισαγγελέας ο οποίος μπορούσε όσο βρισκόταν σε ενεργεία ανά πάσα στιγμή να κάνει να χάσουν τον ύπνο τους όσοι πίστευε ότι ενεχόταν σε οποιαδήποτε παρανομία, τότε καί ποιο λάκκο έχει η φάβα.

ΤΑ ΔΙΑΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΑ

Σε άλλες στήλες δημοσιεύονται μερικά από όσα θα είχε κανείς να διερωτηθεί για τον συνταξιούχο πια εισαγγελέα Χριστόφορο Τζανακάκη. Η δικαστική διαπλοκή του διαγωνισμού για τα ψηφιακά είναι ένας μόνο κόκκος της όλης ιστορίας. Ωστόσο, εκείνο που παραμένει ζητούμενο είναι το εύρος, η δυναμική και οι στοχεύσεις των περιβόητων «διαπλεκόμενων συμφερόντων». Προς το παρόν, βέβαια, δεν μπορούμε παρά να εικάζουμε τη διαπλοκή, παρακολουθώντας τις ειδησεογραφικές και θεματολογικές επιλογές των ΜΜΕ.

Σύμφωνα με την έκθεση Ζορμπά, ο κ. Σωκράτης Κόκκαλης συναλλάχθηκε και με τη Νέα Τηλεόραση του εκδότη της Απογευματινής κ. Πάνου Καραγιάννη και με τον εκδότη-διευθυντή του Αδέσμευτου Τύπου κ. Δημήτρη Ρίζο. Είναι επίσης γνωστό ότι ο Κόκκαλης έχει πολλούς δεσμούς και κοινά οικονομικά συμφέροντα με τον κ. Χρήστο Λαμπράκη και τον διευθυντή του

ήματος κ. Σταύρο Ψυχάκη (ο κ. Λα-
τράκης, μάλιστα, συμμετέχει σε εταιρεία
με κ. Κόκκαλη).

Από την άλλη, το αντίπαλο δέος συνι-
ούν τα συμφέροντα της οικογένειας

Βαρδινογιάννη. Πλησίον

αυτού του μετώπου βρί-

σκεται και ο κ. Κίτσος

Τεγόπουλος της *Ελευθε-*

ροτυπίας. Ο κ. **Αλαφούζος** χρω-

στάει τα μαλλιά της κεφαλής του

και φαίνεται ότι, αυτή τη στιγμή

τουλάχιστον, δεν θέλει ή δεν είναι

σε θέση να τον βοηθήσει. Μήπως,

τώρα, ξεκαθαρίζει το πώς και το

γιατί τα διάφορα Μέσα Ενημέρω-

σης χειρίζονται το συγκεκριμένο

θέμα; Μήπως είναι προφανές ότι η

«χρωματική» ποικιλία των ρεπορ-

τάζ και των σχολιασμών τους υπα-

κούει σε βαθύτερες βλέψεις και δεν

έχει να κάνει με την προάσπιση των

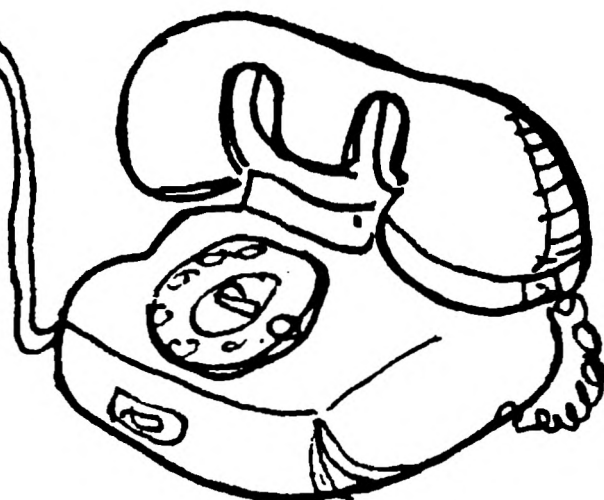
θεσμών ή με τον θεσμικό έλεγ-
χο του Τύπου στην Εκτελεστική εξου-
σία;

Παραλείπουμε λεπτομέρειες από τα
«ρεπορτάζ» που μετέδιδε την προηγού-
μενη εβδομάδα ο ραδιοσταθμός του κ.
Κόκκαλη, ο Φλας. Ορισμένοι συντάκτες
του σταθμού δεν «ενημέρωναν» απλώς
εξύβριζαν. Αυτό είναι το σκηνικό.

Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Στην *Κυριακάτικη Αυγή*, ο κ. **Δ. Στρα-**
τούλης, πρώην μέλος του δ.σ. του ΟΤΕ
και κατά συνθήκην καλά πληροφορημέ-
νος, έγραφε:

«Έτσι φτάσαμε στη διαμορφωμένη
πλέον πραγματικότητα τα 6-7 “μεγάλα
τζάκια” και οικογένειες που κάθε φορά
συγκρούονται μεταξύ τους όχι μόνο για
τα ψηφιακά του ΟΤΕ αλλά για όλες τις
μεγάλες αναθέσεις προμηθειών και έρ-
γων του δημοσίου, να ελέγχουν όλοι μαζί
το σύνολο σχεδόν των μέσων του Τύπου,
του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης.

»Να αξιοποιούν μάλιστα αυτή τη διαπλο-
κή εκδοτικών και επιχειρηματικών συμφε-
ρόντων για τη συγκρότηση ενός πρωτοφα-
νούς για τα χρονικά αυτής της χώρας πόλου
δύναμης που επηρεάζει καθοριστικά τις
πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις, αλλοι-
ώνοντας, παραμορφώνοντας, συρρικνώνο-
ντας τους δημοκρατικούς θεσμούς, φθείρο-
ντας και διασύροντας γενικά την πολιτική,
προκαλώντας σκάνδαλα και αθέμιτες συ-
ναλλαγές και ευτελίζοντας το πολιτιστικό
επίπεδο του λαού μας στο όνομα της θεα-
ματικότητας και του κέρδους.»

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΒΑΓΓΕΛΗ ΣΑΚΚΑΤΟΥ

ΚΟΥΡΔΙΣΤΑΝ

ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΟΥΡΔΩΝ

Ιστορία και επικαιρότητα
2η έκδοση, συμπληρωμένη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΣΤΡΑΒΩΝΑΣ»

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΑΝΟΙΚΤΟ ΨΥΧΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΟΜΑΔΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Τακτικό Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ίνστιτούτων Ομαδικής Ανάλυσης (E.G.A.T.I.N.)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- Ομαδικής Ψυχοθεραπείας
- Δυναμικής της Οικογένειας
- Κοινωνικής Ψυχιατρικής
- Δυναμικής Ψυχιατρικής
- Ψυχολογικών Αξιολογήσεων

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΙΣ

- ΟΜΑΔΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ
- ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΘΕΡΑΠΕΙΑ & ΨΥΧΟΔΡΑΜΑ
- ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ
- ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ

• ΣΥΜΠΟΣΙΑ • ΣΥΝΕΔΡΙΑ • ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ • ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ • ΕΠΟΠΤΗΣΕΙΣ

Σ. ΧΑΡΑΛΑΜΠΗ 1 & ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ, 114 72 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 644.7533 - 643.5980 - 644.5140

Η μονόφθαλμη δικαιοσύνη

του Μανώλη Βασιλάκη

*Τι εγκαυχά εν κακία ο δυνατός, ανομίαν όλην την ημέραν;
αδικίαν ελογίσατο η γλώσσα σου· ωσεί ξυρόν ηκονημένον εποίησας δόλον.
ηγάπησας κακίαν υπέρ αγαθωσύνην, αδικίαν υπέρ του λαλήσαι
δικαιοσύνην, ηγάπησας πάντα τα ρήματα καταποντισμού, γλώσσαν δολίαν.
δια τούτο ο Θεός κατέλοι σε εις τέλος.*

(Ψαλμ. να' 1-7)

Δύο ημέρες πριν από την συνταξιοδότησή του ο προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών κ. Χριστόφορος Τζανακάκης προέβη σε μιαν ακόμη ενέργεια εξόχως πολιτική, επιχειρώντας αν όχι να «κλείσει», τουλάχιστον να καθυστερήσει την διερεύνηση μιας μείζονος σημασίας υποθέσεως, εκείνης των ψηφιακών παροχών του ΟΤΕ. Την χαρακτηρίζουμε «εξόχως πολιτική», ενώ άλλοι δικαίως την χαρακτήρισαν «δικαστικό πραξικόπημα», διότι η επέμβασίς του υπήρξε τουλάχιστον αντιδεοντολογική, δεδομένου ότι συγκρούστηκε με ασυνήθιστο τρόπο με τον εισαγγελέα κ. Ζορμπά ο οποίος διενεργούσε την πολύμηνη ανάκριση και του παρέδωσε 75 φακέλλους (!) υλικού (και ο οποίος ήτο αξιόπιστος και αντικειμενικός όταν διενεργούσε την ανάκριση για τις υποκλοπές, αλλά τώρα αναξιόπιστος).

Ήτο συνεπώς αδύνατον να αξιολογήσει τόσο υλικό, αδύνατον ακόμη και να ξεφυλλίσει ο αδέκαστος όλες τις σελίδες προτού αποφασίσει. Αυτή η περιέργη σπουδή του, οι τηλεοπτικές δηλώσεις του της περασμένης Τετάρτης, ότι ο κ. Ζορμπάς κατέστη *ανενεργός και αναξιόπιστος* («ψήγματα υπονοιών» απλώς προέκυψαν κατά τον λαλίστατο κ. Τζανακάκη) καταλογίζοντάς του την διαρροή και *πρώρη δημοσίευση* του πορίσματος και «γνωμοδοτώντας» ότι αποτελεί πειθαρχικό παράπτωμα, ότι υπήρξαν *έξωθεν παρεμβάσεις* (αναφερόμενος στην ολιγόλογη δήλωση Μητσοτάκη), ακόμη μιλώντας για «*σπίλωση υπολήψεων*» από το πόρισμα, καθώς και η επανεμφάνισή του (1.7.95) με απειλές ότι «*εάν δεν σταματήσει ο θόρυβος που δημιουργήθηκε για την υπόθεση του ΟΤΕ, θα μιλήσω και πολλοί θα χάσουν τον ύπνο τους*», όλα αυτά αρκούντως, νομίζουμε, θα ερμηνευθούν με την παρακάτω άσκηση μνήμης.

Τονίζουμε όμως το γεγονός ότι ακόμη και την ώρα που εγκατέλειπε το γραφείο του, ο κ. Τζανακάκης έδωσε συνέντευξη που έγινε πρωτοσέλιδο στα «Νέα», για να απειλήσει, χωρίς να δώσει κανένα στοιχείο. Αν έχει στοιχεία ας τα δώσει, αλλιώς ας επιληφθεί εισαγγελέας.

Για την ώρα ο κ. Τζανακάκης είναι απλός πολίτης όπως εσείς κι εμείς. Περί της αμφιλεγόμενης προσωπικότητός του πολλά θρυλούνται, αλλά επειδή έκαστος κρίνεται από τις πράξεις του, επιχειρούμε μιαν αναδρομή στα έργα του (χρησιμοποιώντας δημοσιεύματα της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία», από την οποία προέρχονται και όλα τα εντός εισαγωγικών, εκτός εάν δηλώνεται διαφορετικά) και ο καθείς ας βγάλει τα συμπεράσματά του, συνθέτοντας, κατά την αντίληψή του

Συνταξιοδοτήθηκε και απειλεί.

περί δικαιοσύνης, με τις ψηφίδες αυτές την εικόνα του κ. Τζανακάκη.

1993: Αρχίζουν οι έρευνες στις υποθέσεις ΑΓΕΤ και υποκλοπών στις οποίες συμμετέχει ενεργά και αποφασιστικά ο κ. Τζανακάκης.

2.12.93: Υιοθετεί και προωθεί όλα τα αιτήματα και μεθοδεύσεις Αθανασόπουλου, Δημοσθενόπουλου, Ανωμερίτη κ.ά. για τις υποθέσεις ΑΓΕΤ και υποκλοπών, ακόμη και τα πιο ανυπόστατα, εξωφρενικά ή μισαλλόδοξα. Συνεχείς και αλληπάλληλες διαρροές στον Τύπο και τα ΜΜΕ που ουδόλως τον ευαισθητοποιούν, τουναντίον...

• ΑΓΕΤ, 23 έως 29.1.94: Μεταβαίνει στην Ιταλία για διερεύνηση της υπόθεσης ΑΓΕΤ. Έχει ήδη με αλληπάλληλες εμφανίσεις και δηλώσεις του καταστεί περίπου τηλεοπτικός αστήρ. Λαλίστατος πάντα και διόλου ουδέτερος. Τα «ψήγματα υπονοιών» του γίνονται θηριώδη πρωτοσέλιδα. Φθάνοντας στην Ιταλία πληροφορείται την δολοφονία Βρανόπουλου από την "17 Ν". Και κάνει μια αδιανόητη για δικαστικό λειτουργό ή για οποιονδήποτε υπεύθυνο άνθρωπο δήλωση, την οποία επαναλαμβάνει επιστρέφοντας στο αεροδρόμιο του Ελληνικού και κατά την επίσκεψή του στον Άρειο Πάγο. Ούτε λίγο ούτε πολύ ο κ. Τζανακάκης εδήλωσε για τον Βρανόπουλο, αλλά και για τους Έλληνες δικαστές που έπεσαν θύματα της τρομοκρατίας:

«Εγώ πιστεύω ότι πρέπει να υπήρχε κάποιος λόγος. Δεν μπορούν να εκτελούν έτσι έναν άνθρωπο. Είναι αξίωμα της Εγκληματολογίας αυτό. Δεν σκοτώνουμε έναν άνθρωπο αν δεν υπάρχει κάποιο έγκλημα».

Αρα ο Βρανόπουλος και οι πέντε νεκροί δικαστικοί κάποιο έγκλημα διέπραξαν... Αυτός που μιλάει για πιθανή «σπίλωση υπολήψεων» έφθασε έως και την προσβολή μνήμης νεκρών. Για την κατάπτωση αυτή δήλωσε και για «παράβαση της υπηρεσιακής εχεμύθειας» ο τότε αρμόδιος κ. Σ. Σωκρατείδης διέταξε πειθαρχική δίωξη (11.2.94), αλλά λίγες μέρες μετά ο τότε υπουργός Δικαιοσύνης αντικατέστησε τον κ. Σωκρατείδα.

Ο πρόεδρος της Ένωσης Δικαστών και Εισαγγελέων κ. Π. Κωστάκος εκφράζοντας τις έντονες διαμαρτυρίες του και την οργή και αγανάκτηση εκ μέρους των συγγενών των δολοφονηθέντων προέβη (2.2.94) στην ακόλουθη δήλωση:

«Αυτός, που όπως δήλωσε πιστεύει ότι "πρέπει κάποιος λόγος να υπάρχει για να εκτελούν έναν άνθρωπο" και ότι "ο ίδιος δεν πιστεύει ότι αποτελεί στόχο γιατί δεν έχει δώσει λαβή από τον υπηρεσιακό του βίο", πιστεύει ότι υπήρχαν λόγοι για τα κτυπήματα κατά των συναδέλφων μας και ότι αυτοί είχαν δώσει λαβή κατά τον υπηρεσιακό τους βίο».

Οι συγγενείς των δολοφονηθέντων απειλούν να τον μηνύσουν και ζητούν επανόρθωση: Δεν την κάνει! Δεν ψελίζει ούτε μια δικαιολογία. Εν πάση περιπτώσει, αυτός που κόπτεται σήμερα για την δεοντολογία, μόλις επέστρεψε από την Ιταλία, και είναι αμφίβολο αν είχε φθάσει ακόμη το πόρισμά του στο γραφείο του αντεισαγγελέα του Αρείου Πάγου κ. Βολονάση, το έδωσε για δημοσίευση στο «Βήμα» (6.2.94). Αυτός που μιλάει για «ψήγματα υπονοιών» έδωσε ένα πόρισμα όπου γράφει επί λέξει: «Σε κάποιες στιγμές ενόμισα ότι διέκρινα κάποιο χαμόγελο» εκ μέρους του ανακρινόμενου... Ράβδος εν γωνία, άρα βρέχει, συνεπώς... Με τέτοια επιχειρήματα και τεκμήρια στήθηκε και με τέτοια κατέρρευσε η υπόθεση της δίωξης για την ΑΓΕΤ. Αποσπάσματα από το κείμενο της ανεκδιήγητης έκθεσής του, του γελοιωδιστέρου κειμένου ίσως στα δικονομικά χρονικά, δημοσιεύουμε παρακάτω προς τέρψιν των αναγνωστών).

Γι' αυτήν την διαρροή ο κ. Σιούλας διέταξε διοικητική εξέταση. Στις 26.1.94: «Διαφοροποίηση Βολονάση από Τζανακάκη», αλλά ο κ. Βολονάσης δεν του αφήρεσε την δικογραφία, δεν έκανε αυτό που διέπραξε εις βάρος του κ. Ζορμπά ο κ. Τζανακάκης, παρ' ό,τι ο ίδιος ο κ. Τζανακάκης αναγκάστηκε να ομολογήσει στις 31.1.94, με τα γνωστά ελληνικά του, ότι «ευθέως ευθύνες δεν μπορώ να πω ότι έχω στοιχεία κατά συγκεκριμένων προσώπων». Παρ' όλα αυτά συνέχισε με υπερβάλλοντα ζήλο μαζί με τον Αθανασόπουλο, με πάθος κυνηγού κεφαλών, την υπόθεση με την γνωστή κατάληξη.

15.2.94: «Εποπτεύων εισαγγελέας για την ΑΓΕΤ ανέλαβε ο Χρ. Τζανακάκης», γράφουν «Τα Νέα». «Με μια κίνηση-απάντηση στους σχεδιασμούς του αντιπροέδρου του Α.Π., ο κ. Τζανακάκης ακολούθησε χθες την ενθάρρυνση του υπουργού της Δικαιοσύνης κ. Γ. Κουβελάκη προς τους δικαστές που πράττουν το καθήκον τους και "αυτοδιορίστηκε" εποπτεύων εισαγγελέας για την υπόθεση της ΑΓΕΤ».

Στις 16.3.94 ο κ. Α. Ανδριανόπουλος κάνει δραματική έκκληση καταφεύγοντας στον εφέτη κ. Γεωργίλη για τις διαρροές και τις κατασκευές ενόχων, τον διασυρμό και την έκθεσή τους ως υποψηφίων θυμάτων της τρομοκρατίας, καταλήγοντας: «Αισθάνομαι την πλήρη ανυπαρξία έννομης τάξης για την προστασία της προσωπικότητάς μου ως πολίτη που υφίσταται μια τέτοια βάρβαρη επίθεση». Ο κ. Τζανακάκης

δεν έχει τέτοιες ευαισθησίες και θα εξακολουθήσει να ανέχεται και να τροφοδοτεί διά πράξεων ή παραλείψεων το όργιο των σπερμολογιών για άλλους οκτώ μήνες, με πρωτοφανή ζήλο, ασυμβίβαστο με την ιδιότητά του. Κι αφού σήμερα ομιλεί για «ψήγματα υπονοιών» εναντίον του κ. Ζορμπά, θα πρέπει να σημειώσουμε ότι γι' αυτόν ακούσε μια καταγγελία του Μαυρίκη, του Αθανασόπουλου ή οποιουδήποτε άλλου τέτοιου υψηλού προσώπου για να διατάξει ανακρίσεις, διώξεις, προφυλακίσεις. Πλην, ήσαν τόσο χονδροκομμένες οι ενέργειές του και του ιδίου επιπέδου με του Αθανασόπουλου: ο ένας έψαχνε στη Ζυρίχη, ο άλλος στην Ιταλία, χωρίς ποτέ να μάθουμε αν βρήκε τον ανύπαρκτο Πύργο-μίζα στη Βόρειο Ιταλία... Η εμπάθειά του ήταν τέτοια που πίστευε πως «έβαλε στο χέρι» τον κ. Μητσοτάκη και έδωσε μάχες να ανοίξει τους λογαριασμούς τους στην Τράπεζα Πίστεως: ακόμα κι όταν ο τελευταίος τους είχε δώσει στην δημοσιότητα, ο κ. Τζανακάκης επέμενε να τους ξαναανοίξει, διότι είχε όχι ψήγματα υπονοιών αλλά... ασφαλείς πληροφορίες ότι βρισκονταν «Στην Τράπεζα Πίστεως οι μίζες Μητσοτάκη» («Ε», 30.8.94), όπου κατά Αθανασόπουλο και Τζανακάκη υπήρχε 1 δισ.! Έτσι βρέθηκαν προ εκπλήξεως όταν αντίκρισαν ασημαντα ποσά, αλλά είχαν σπεύσει να το γράψουν στο τελικό πόρισμά τους που ήδη είχαν καταθέσει στη Βουλή. Όταν συλλαμβάνεται ψευδόμενος ο κ. Δημοσθενόπουλος και αποκαλύπτεται το χονδροειδές ψεύδος Αθανασόπουλου για δήθεν λογαριασμούς στην Ζυρίχη, οι βουλευτές της ΝΔ. καταγγέλλουν τον κ. Τζανακάκη ως «μάναντζερ των Δημοσθενόπουλου και Αθανασόπουλου» («Ε», 30.8.94). Και κλείνουμε τα περί της δράσεώς του στην υπόθεση ΑΓΕΤ παραθέτοντας αποσπάσματα από το κύριο άρθρο της «Ελευθεροτυπίας» της 1.2.94:

«Θέλει οπωσδήποτε ο Τύπος, οι πηγές πληροφοριών να είναι ανοιχτές και αξιόπιστες, ώστε να ενημερώνεται σωστά η κοινή γνώμη και να μην παραπληροφορείται. Δεν εξαιρούνται από αυτή την αρχή οι δι-

Καθήκον της Δικαιοσύνης είναι να τον καλέσει να δώσει εξηγήσεις. Να εξαναγκασθεί ο κ. Τζανακάκης να μιλήσει. Άλλως να υποστεί την μεταχείριση που επεφύλασσε ο ίδιος σε όσους είχαν την ατυχία να βρεθούν στον μονόδρομό του.

καστές και οι εισαγγελείς, όταν μάλιστα χειρίζονται μεγάλες υποθέσεις γενικότερου ενδιαφέροντος. Ο εισαγγελέας Χριστόφορος Τζανακάκης, που είναι και προϊστάμενος της Εισαγγελίας Εφετών Αθηνών, βρέθηκε στο κέντρο του δημοσιογραφικού ενδιαφέροντος, με αφορμή τις ανακριτικές ενέργειες που του ανατέθηκαν στο πλαίσιο της διερεύνησης της υπόθεσης της ΑΓΕΤ. Είναι ΠΗΓΗ πληροφοριών, λοιπόν, ο εισαγγελέας Χριστόφορος Τζανακάκης. Υπερέβη, όμως, τα όρια, καθώς προχωρεί συνεχώς -μπροστά στις τηλεοπτικές κάμερες- σε κρίσεις, ερμηνείες και σχόλια, που δείχνουν ανεπίτρεπτη προχειρότητα. Και η υπόθεση την οποία χειρίζεται

χρειάζεται προπαντός σοβαρότητα και όχι φραστικές ακροβασίες. (...) Δεν είναι όμως τηλεοπτικός και κινηματογραφικός ντέτεκτιβ ένας εισαγγελέας που πρέπει να καλύψει τις ανάγκες ενός σεναρίου για να γίνει θρίλερ. Το λειτούργημα του εισαγγελέα απαιτεί σοβαρότητα στην εκτίμηση των όποιων στοιχείων και όχι κουβέντες που μπορεί να τροφοδοτήσουν τη λαϊκή φαντασία για να συνθέσει απίθανα σενάρια που εκθέτουν ακόμη και νεκρούς».

• **ΜΑΥΡΙΚΗΣ:** Παράλληλα με τις εξελίξεις στην υπόθεση της ΑΓΕΤ, με αμείωτο ενδιαφέρον ο κ. Τζανακάκης μειοψηφούσε στα βουλευμάτα για παράταση της προφυλάκισης του αρχικοριού Μαυρίκη, φρονώντας ότι πρέπει να αποφυλακισθεί: οι προσπάθειές του

ευοδώθηκαν, εξήλθε των φυλακών τον Ιούλιο του '94 ώσπου τελεσφόρησαν και απεφυλακίστη οριστικώς την 1.12.94. (Παραμπιπτόντως αναφέρομε ότι ο ίδιος στις 27.8.93 είχε αποφυλακίσει και τον φίλο του **Πανταζή Χρονόπουλο**). Επίσης βοήθησε στο «ξέπλυμα» των **Ακριβάκη, Βουρνά** (2.4.94) και άλλων που είχαν καταδικασθεί για τις υποθέσεις των ΔΕΚΟ.

• **ΡΙΦΙΦΙ**: Πολυπράγμων, ο κοπτόμενος σήμερα για την σπίλωση υπολήψεων κ. Τζανακάκης διέπραξε την ίδια εποχή και το φιάσκο του αιώνα στην υπόθεση του ριφιφι:

2.7.94: «Την εποπτεία των ανακρίσεων για το "ριφιφι" έχει ο προϊστάμενος της εισαγγελίας Εφετών κ. Τζανακάκης».

4.7.94: Διαρροή στον Τύπο ότι θα κληθούν να ανακριθούν οι αξιωματικοί Αποστολόπουλος και Νησιτάκης για το ριφιφι, ως ύποπτοι, και θα εκδοθούν 20 εντάλματα σύλληψης.

5.7.94: «Την όλη εποπτεία της υπόθεσης ανέλαβε χθες ο κ. Τζανακάκης στον οποίο διαβιβάστηκαν τα αντίγραφα της δικογραφίας».

6.7.94: Παρεμβαίνει η Ν.Δ. που ζητεί να σταματήσουν οι διαρροές στα ΜΜΕ. Δημοσιεύματα μιλούν για 69 εντάλματα!

7.7.94: Ο κ. Σιούλας ζητεί να ελεγχθεί η διαρροή στοιχείων της δικογραφίας. Παρ' όλα αυτά οι διαρροές λάσπης συνεχίζονται.

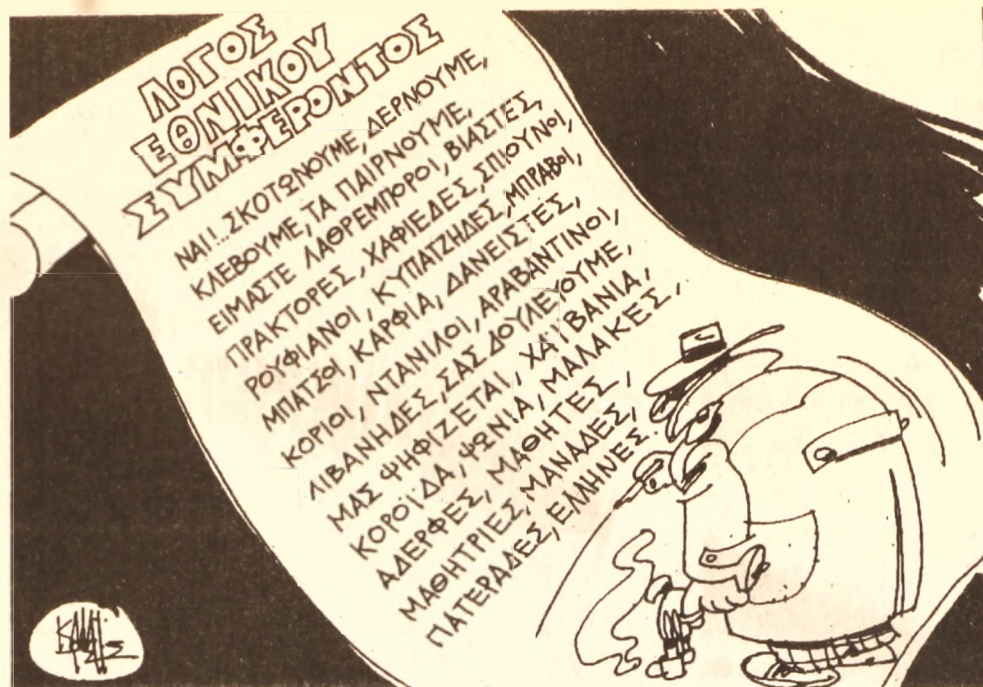
15.12.94: Η εισαγγελέας κ. **Κουτσαμάνη** εισηγείται την αποφυλάκιση των προφυλακισθέντων, κρίνοντας παντελώς αναξιόπιστους τους μάρτυρες (Χαλίντ, Δαναλάτο, Μαυρίκη) και ελλείψει ακόμη και ενδείξεων ενοχής. Ο παντεπόπτης κ. Τζανακάκης καθυστερεί τις εξελίξεις και την επίσημη αποκάλυψη του φιάσκου που είναι πλέον θέμα χρόνου. Κωλλυσιεργεί όσο μπορεί. Ο πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου κ. **Τ. Παππός** μιλά για «άδικες προφυλακίσεις» και ζητεί από την «Δικαιοσύνη να υπερασπισθεί τον εαυτό της». Από ποιον άραγε;

25.11.95: Ο Χαλίντ ομολογεί ότι έλεγε ψέματα και ότι το σχέδιο τού το είχαν υπαγορεύσει ο **Μαυρίκης(!)** και ο Λ. Παναγιωτόπουλος. (8.2.95: παραίτηση Κουβελάκη). Το ότι είναι στις φυλακές κάποιιο αθώοι και έχουν κατασπλωθεί δεν τον εμποδίζει να κοιμάται ήσυχος. Λεπτομέρειες για τον κ. Τζανακάκη. Κηρύσσει άκρως απόρρητη την υπόθεση και όσο πιο σιωπηρώς γίνεται αποφυλακίζονται οι προφυλακισθέντες: δύο μήνες μετά την πρόταση της κ. Κουτσαμάνη ο τελευταίος (14.2.95), μια εβδομάδα μετά την παραίτηση Κουβελάκη...

Θυμίζομε μονάχα έναν πρωτοσέλιδο τίτλο των «Νέων»:

13.2.94: «Κατηγορείται ο έμπιστος του Μητσotάκη. **ΣΥΜΜΟΡΙΑ ΜΕ ΑΡΧΗΓΟ ΝΗΣΤΙΚΑΚΗ**».

(Στις 8.9.94 είχε καταθέσει για το ριφιφι ξανά ο αξιόπιστος Μαυρίκης επιβεβαιώνοντας με το... κύρος του τα σενάρια). Ο εκλεκτός του Συγκροτήματος κ. Τζανακάκης δεν ενοχλείται και έχει ήσυχη την συνειδήσή του. Ουδείς διώκεται ή τιμωρείται γι' αυτή την απίστευτη συνωμοσία στηριγμένη σε δυο αποβράσματα. Ο εποπτεύων κ. Τζανακάκης βγαίνει με το μέτωπο ψηλά και καθαρό, χωρίς ούτε το ψευδώνυμο **Ριφιφάκης** να του μείνει. Είναι προφανές ότι ξεκίνη-

Ο Γιάννης Καλαϊτζής, με το σκίτσο του (Ελευθεροτυπία, 18.2.95), στόχευσε καίρια το πλαίσιο μέσα στο οποίο κινήθηκε η δικαστική «ευθυκρισία» του κ. Τζανακάκη.

σαν την υπόθεση με πολύ υψηλούς πολιτικούς στόχους...

• ΔΙΩΞΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ:

Στις 14.12.94 παραγγέλλει ο αυτεπάγγελτος διώξεις εις βάρος των μαθητών που συμμετείχαν σε καταλήψεις μερικών σχολείων. Οι μαθητές αντιδρούν με χιονοστιβάδα νέων καταλήψεων· ακόμη και τα πιο αδιάλλακτα στελέχη του ΠΑΣΟΚ καταδικάζουν την αψυχολόγητη ενέργεια, και παρεμβαίνει ο υπουργός Παιδείας κ. Γ. Παπανδρέου. Ο κ. Τζανακάκης επιμένει, μένει ακάλυπτος και παραδίδεται στη γενική χλεύη.

• ΥΠΟΘΕΣΗ ΝΤΑΝΙΛΟ,

10.2.95: Η «Ε» αποκάλυψε ότι ο κ. Τζανακάκης μεθόδευε την αποφυλάκιση του ισοβίτη Ντανίλο, πράγμα που ομολόγησε και ο ίδιος. Για λόγους εθνικού συμφέροντος, είπε. Απεπειράθη να παραπλανήσει τους δικαστές και να επιτύχει την προσωρινή αποφυλάκιση ενός δολοφόνου λόγω... μελαγχολίας. Σε συνεργασία με τον τότε αρχηγό της ΕΥΠ, κ. Τσίμα, είπε. Ο κ. Τσίμας όμως τον διέψευσε κατηγορηματικά. Γι' αυτήν τη βρώμικη υπόθεση, παραπέμφθηκε στην Ολομέλεια του Α. Πάγου, το 1993, γεγονός που του κόστισε, τότε, την προαγωγή του. Με συντριπτική πλειοψηφία, 43-5 (!) ελήφθη η απόφαση.

• **KAZINO**, 22.2.95: Ο υπουργός Τουρισμού **Δ. Λιβανός** επισκέπτεται τον κ. Τζανακάκη και ζητεί την επέμβασή του (τις καλές του υπηρεσίες), «για να αποδειχθεί η αλήθεια για την υπόθεση του Καζίνο του Φλοίσβου». Η «Ε» παρατηρεί: «Αξίζει να σημειωθεί ότι ο κ. Λιβανός κατέφυγε στον κ. Τζανακάκη προκειμένου να αντικρούσει τις εναντίον του διατυπούμενες κατηγορίες». (Στις 15.3.95 θέτει στο αρχείο και τις υποθέσεις των Καζίνων Πάτρας και Λουτρακίου).

22.6.95: Οριστικά στο αρχείο έθεσε ο κ. Τζανακάκης το σκάνδαλο του Καζίνο του Φλοίσβου. (Αποκαλύπτεται (21.6.95) ότι, εντελώς συμπτωματικά, δαπάναις τού ΕΟΤ του κ. Λιβανού φιλοξενήθηκε στην Ιταλία ο κ. Τζανακάκης: «φιλοξενία ανωτάτου δικαστικού». Λεπτομέρεια άνευ ιδιαίτερης σημασίας...)

• **ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΟΞΑ**: Έτσι τερμάτισε την σταδιοδρομία του ο κ. Τζανακάκης εν τιμή, με το μέτωπο ψηλά και την συνείδηση καθαρή, κλείνοντας δύο όζουσες υποθέσεις (Καζίνο, Ψηφιακά ΟΤΕ) όπως-όπως την υστάτη ώρα και με το στίγμα της δήλωσης για Βρανόπουλο και τους δολοφονηθέντες συναδέλφους του. Από αυτές και διάφορες άλλες υποθέσεις που χειρίστηκε ή επενέβη εξάγουμε το συμπέρασμα ότι υπηρετούσε μια μονόφθαλμη και φιλέκδικη θέμιδα, που με πρωτοφανές πάθος κατεδίωκε τους πολιτικούς αντιπάλους τού ΠΑΣΟΚ, ακόμη και για αδικήματα που δεν διέπραξαν, ενώ το τυφλό της μάτι δεν είδε ποτέ λ.χ. τον **Χάλακ** με τις τόσες ταυτότητες, εθνικότητες και ύποπτες δραστηριότητες ούτε τον **Λούβαρη** με την.... ανιάτο ασθένεια να σφύζει από υγεία και να προσφέρει εθνικές υπηρεσίες στον κ. Κόκκαλη. Απομένει να δούμε πού θα τον αξιοποιήσει το ΠΑΣΟΚ. Απομένει να δούμε αν υπάρχουν ψήγματα ή υπόνοιες αξιοπρέπειας, εντιμότητας, ευαισθησίας ανδρισμού σ' αυτόν τον τύπο. Θα κοιμάται ήσυχος ο κ. Τζανακάκης;

ΚΩΣΤΗΣ
ΓΚΙΜΟΣΟΥΛΗΣ

Μια νύχτα
με την
κοκκίνη

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

Ένας
σκούφος
από πορφύρα

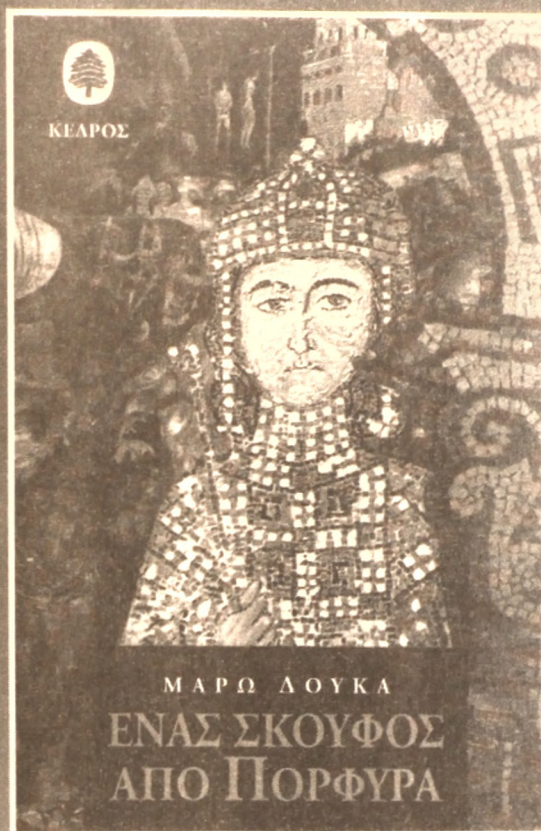
ΓΙΑΝΝΗΣ
ΚΙΟΥΡΤΣΑΚΗΣ

Σαν
μυθιστόρημα

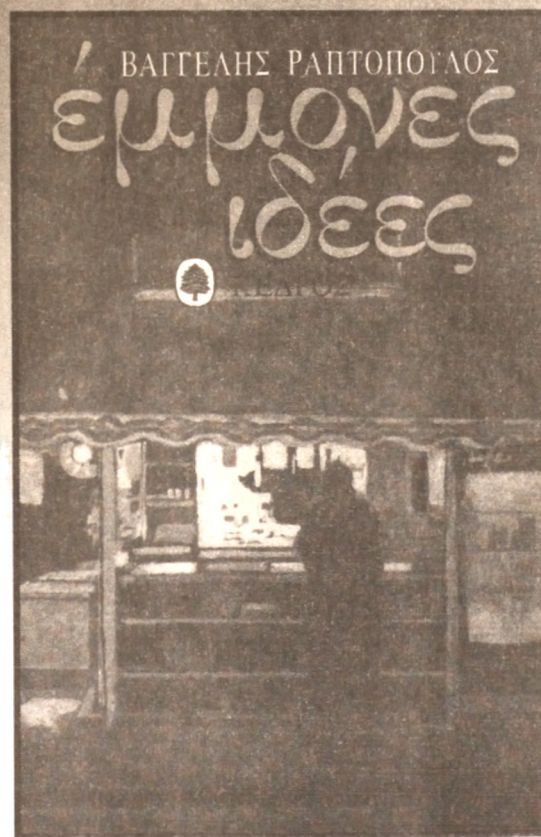
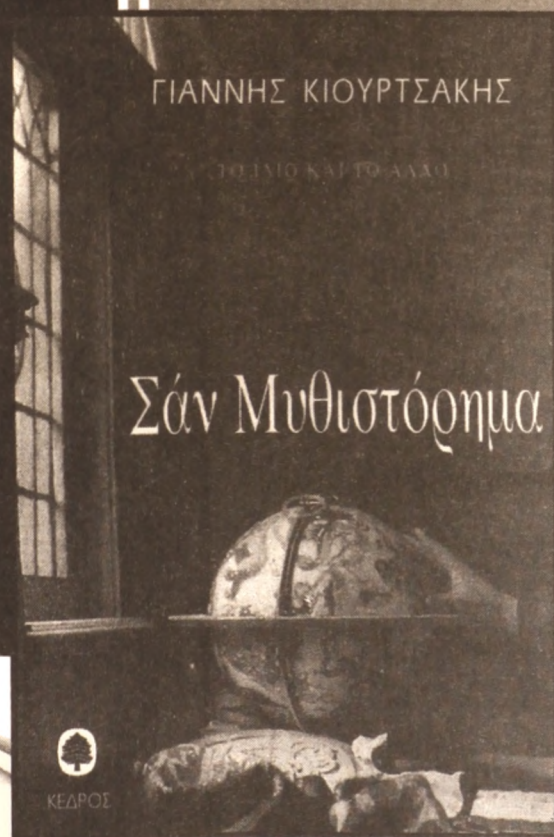
ΒΑΓΓΕΛΗΣ
ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ

Έμμονες
ιδέες

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΚΔΟΣΗ ΠΕΜΠΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΝΕΕΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ

Αθλητικού θεάματος εγκώμιον

του Δημήτρη Σωτηρόπουλου

Όταν, στο προηγούμενο τεύχος, ο συνεργάτης μας **Γιώργος Αρκουλής** επεσήμαινε ότι τα ΜΜΕ «δεν κάνουν τίποτε περισσότερο από το να υποστηρίζουν το μπάσκετ και να στρέφουν την προσοχή του στις σάλες του πάθους» κανείς δεν μπορούσε να φαντασθεί τις παρεκτροπές στις οποίες θα οδηγούσε η υπερβολή αυτού του πάθους από τους φιλάθλους του μπάσκετ. Ωστόσο, υπήρξε και η αθλητική πλευρά της διοργάνωσης. Αν κάναμε τον κόπο να προσεγγίσουμε όλοι αυτή την πλευρά, τότε, τουλάχιστον ο αθλητικός Τύπος και εν γένει οι αθλητικές σελίδες εφημερίδων και σταθμών, θα μπορούσαν ψύχραιμα να διαβάσουν τις παρεκτροπές που οδήγησαν ως και στη διατάραξη της ελληνοσερβικής καλής γειτονίας. Αλλά στο κλίμα του τυφλού φανατισμού μήπως δεν συμβάλλει το σύνολο του Τύπου, χρόνια τώρα;

Αξια πρωταθλήτρια η Νέα Γιουγκοσλαβία ή όχι; Αυτό είναι το ερώτημα που βασανίζει τους Έλληνες φιλάθλους και μοιάζει να υπαγορεύεται όχι μόνο από τη αμφιλεγόμενη διαιτησία του Αμερικανού **Τόλιβερ** στον τελικό αλλά και, γενικότερα, από το βολικό για τους Γιουγκοσλάβους πρόγραμμα αγώνων και τη σχετικά ευνοϊκή διαιτησία σε όλη τη διοργάνωση. Με άλλα λόγια, η ομάδα της Ν. Γιουγκοσλαβίας πήρε με την αξία της το τρόπαιο ή της το δώρισε η FIBA – που τυχαίνει να προεδρεύεται από τον Γιουγκοσλάβο **Μπόρισλαβ Στάνκοβιτς**; Η επικράτηση των Πλάβι ήταν καθαρώς αθλητική ή πολιτικά υποκινούμενη;

Συζητήσεις προκάλεσε επίσης η ήττα των Ρώσων με 16 πόντους από την Ισπανία. Κατά πόσο, δηλαδή, ήταν ηθελημένη προκειμένου να αποφύγουν στην προημιτελική φάση τη διοργανώτρια Ελλάδα. Τέτοιου τύπου όμως αιτιάσεις είναι συνήθεις στις μεγάλες διοργανώσεις. Ωστόσο, είναι από τις λίγες φορές που δημιουργούνται τόσο έντονες αντιδράσεις από πλευράς θεατών αλλά και συμμετασχόντων στον τελικό. Λίγο έλειψε, 2 λεπτά πριν από τη λήξη του μεγάλου τελικού να αποχωρήσει η ομάδα της Λιθουανίας, επειδή ο Τόλιβερ ακύρωσε κανονικό καλάθι και στις διαμαρτυρίες των παικτών απάντησε με την επιβολή τεχνικής ποινής. Χρειάστηκε η παρέμβαση των «αντιπάλων» **Τζόρτζεβιτς, Ντίβατς και Ομπράντοβιτς** για να επανέλθουν οι Λιθουανοί στον αγωνιστικό χώρο και να τελειώσει ο αγώνας. Τι τέλος, όμως! Όλες αυτές οι ενέργειες πυροδότησαν τους ενοχλημένους από τις δύο ήττες με τη Γιουγκοσλαβία Έλληνες φιλάθλους, οι οποίοι στράφηκαν ανοιχτά εναντίον της διαιτησίας του Αμερικανού Τόλιβερ, της FIBA αλλά και των Γιουγκοσλάβων παικτών, σε σημείο που να μην επιτρέψουν να ακουστεί ούτε ο εθνικός ύμνος της νικήτριας ομάδας με τα συνεχή τους γιουχαίσματα. Η αποχώρηση των Κροατών από την απονομή επίσης τραυμάτισε την εικόνα του 29ου Ευρωπαϊκού

Η ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΚΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ ΜΠΑΣΚΕΤ ΑΝΕΙΚΟΙΝΩΣΕ ΟΤΙ ΣΤΟ ΕΞΗΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΤΣΙΡ-ΛΗΝΤΕΡ ΘΑ ΑΣΚΕΙ Ο ΚΑΠΕΤΑΝ ΝΤΡΑΓΚΑΝ.

Πρωταθλήματος· ήταν όμως άλλης τάξης, βαθύτατα πολιτική.

Με τα γεγονότα αυτά, και τις ποικίλες προεκτάσεις τους οι οποίες σχολιάζονται σε διπλανές σελίδες, επισκιάστηκε αυτό που δικαιωματικά θα έπρεπε να είναι στο κέντρο της διοργάνωσης: το αθλητικό θέαμα. Κι όμως! Παίχτηκε πολύ καλό μπάσκετ. Το επίπεδο της διοργάνωσης ήταν πολύ υψηλό, γιατί με τη διάσπαση της πρώην Γιουγκοσλαβίας και της πάλαι ποτέ κραταιάς Σοβιετικής Ένωσης προέκυψαν πολλές ισχυρές ομάδες που με την εξαίρεση ίσως της Ρωσίας, επιβεβαίωσαν τα προγνωστικά.

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΓΩΝΙΖΟΜΕΝΩΝ

Για να αρχίσουμε από το τέλος, οι ομάδες της Τουρκίας, της Λουηδίας και της Φινλανδίας ήταν οι πλέον αδύνατες της διοργάνωσης και θα χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια για να φτάσουν το επίπεδο των άλλων. Από τις υπόλοιπες τρεις ομάδες που μείναν έξω από την οκτάδα, το Ισραήλ πάλεψε όλα τα παιχνίδια και αποκλείστηκε δύσκολα. Αλλά χωρίς ψηλούς τι μπορείς να πετύχεις σε τέτοιες διοργανώσεις; Η πρώην πρωταθλήτρια Γερμανία, η οποία ήρθε με πολλές ελλείψεις, αλλά και η Σλοβενία, η οποία είχε εντυπωσιάσει στα φιλικά, απογοήτευσαν.

Η Γαλλία έκανε πολύ καλές εμφανίσεις στην πρώτη κυρίως φάση των αγώνων, και η όγδοη θέση που τελικά κατέλαβε μάλλον την αδικεί. Η Ρωσία, που ήρθε στο τουρνουά με φιλοδοξίες Μεκκόμη και για χρυσό μετάλλιο, αποκλείστηκε ακόμη κι από τον Ολυμπιάδα. Δεν πάλεψε ούτε για την πέμπτη θέση, η οποία υποτόσο θεωρητικά έδινε κάποιες μικρές ελπίδες για συμμετοχή στην Ατλάντα (σε περίπτωση νέου εμπάργκο κατά της Γιουγκοσλαβίας). Οι Ιταλοί, ύστερα από ένα δύσκολο ξεκίνημα, βελτίωσαν την απόδοσή τους και κατέκτησαν την πέμπτη θέση κερδίζοντας ευκολότερα του αναμενομένου τους Ισπανούς. Και οι δύο ομάδες ήρθαν σημαντικά ανανεωμένες στο Ευρωπαϊσκέτ.

Οι Κροάτες, για τρίτη στη συνέχεια φορά σε μεγάλη διοργάνωση αρκέστηκαν στο χάλκινο μετάλλιο. Εκτός από τα εγγενή προβλήματα σχέσεων μεταξύ των μελών της ομάδας, η κόπωση του Κούκοτς και του Ράτζα, από το σκληρό πρωτάθλημα του ΝΒΑ με τα 80 παιχνίδια, ήταν περισσότερο από εμφανής.

ΟΙ ΔΥΟ ΜΟΝΟΜΑΧΟΙ

Και φτάνουμε στις δύο, κατά κοινή ομολογία, καλύτερες ομάδες της διοργάνωσης: τη Λιθουανία και τη Γιουγκοσλαβία. Αν μπορούσε το κύπελο να δοθεί από κοινού και στις δύο ομάδες, θα ήταν η ιδεώδης λύση. Οι Λιθουανοί εκμεταλλεύθηκαν στο έπακρον την παρουσία στην ομάδα τους δύο εξαιρετικά πολύπλευρων παικτών, του Σαμπόνις και του Μαρτσουλιόνις. Με τη βοήθεια του νεαρού Καρνισόβας και, σε ορισμένα παιχνίδια, του έμπειρου Κουρτινάιτις, χτύπησαν στα ίσα όλα τα παιχνίδια, για να χάσουν τον τελικό... στις λεπτομέρειες. Η αμφισβητούμενη πρωταθλήτρια Γιουγκοσλαβία ήταν η μόνη αήττητη ομάδα της διοργάνωσης: κέρδισε δις και τη διοργανώτρια Ελλάδα και την Λιθουανία. Με περισσότερες βοήθειες από τον πάγκο, άρα με περισσότερες εναλλακτικές λύσεις σε άμυνα και επίθεση, επικράτησε εύκολα τις περισσότερες φορές των αντιπάλων της. Στον τελικό κατάφερε με ομαδική άμυνα να περιορίσει –υπήρξε η μόνη– το μεγάλο ατού της Λιθουανίας, τον Σαμπόνις, ενώ σε μεγάλη μέρα ήταν ο Τζόρτζεβιτς, ο οποίος σημείωσε 41 πόντους (9 στα 12 τρίποντα!).

Ο τρίχρονος αποκλεισμός της Γιουγκοσλαβίας από όλες τις μεγάλες διοργανώσεις θα τελείωνε με τον καλύτερο τρόπο, αν δεν είχαμε τα γνωστά παρατράγουδα. Στο επίκεντρο των επεισοδίων αυτών –παρ' ολίγον αποχώρηση των Λιθουανών, ένταση στις κερκίδες, διαμαρτυρίες κατά της FIBA, κ.λπ.– βρίσκεται αναμφίβολα η πολυσυζητημένη διαιτησία του Τόλιβερ. Εντολοδόχο της FIBA τον χαρακτήρισαν οι περισσότερες ελληνικές εφημερίδες: οι Ιταλοί δημοσιογράφοι περιορίστηκαν στο να επισημάνουν ότι τα τελευταία δύο λεπτά του τελικού έχασε τον έλεγχο. Η αλήθεια είναι ότι η φιλοσοφία με την οποία σφυρίζουν οι Αμερικανοί διαιτητές απέχει από την πρακτική των Ευρωπαίων, ιδιαίτερα όσον αφορά τον ορισμό του επιθετικού φά-

ΒΑΛΚΑΝΙΚΑ ΨΥΧΟΔΡΑΜΑΤΑ

Όσα έγιναν γύρω από τη Γιουγκοσλαβική συμμετοχή στο μπάσκετ και το θρίαμβο της Γιουγκοσλαβικής ομάδας μόνο στα τρελά Βαλκάνια θα μπορούσαν να συμβούν. Να θυμίσουμε μερικά; Η άρση του εμπάργκο και η συμμετοχή της Γιουγκοσλαβικής ομάδας εξασφαλίστηκε μετά και από έντονη ελληνική μεσολάβηση. (Παραλείπεται η ήττα της ομάδας μας από τους Σέρβους). Οι Κροάτες δεν έμειναν στην απονομή των επάθλων. (Παραλείπονται οι αποδοκιμασίες των «φιλάθλων» μας στον αγώνα Γιουγκοσλαβίας-Λιθουανίας και οι επακολουθήσασες αντιδράσεις των Γιουγκοσλάβων, εδώ και στο Βελιγράδι). Οι στρατηγοί των Σερβοβόσνιων δήλωναν ότι η νίκη των μπασκετμπολιστών εμπνέει τον αγώνα τους. Οι φίλαθλοι ομάδων της Θεσσαλονίκης (ΠΑΟΚ και Ηρακλής) επετέθησαν στην «αθηναϊκή κουρελαρία» και συνέχισαν με μηνύματα προς τους Σέρβους χρησιμοποιώντας φράσεις όπως «η Μακεδονική Ρωμιούσνη σάς αγκαλιάζει», ενώ ο διοικητής της ελληνικής εθελοντικής ομάδας από τη Βλατιένιτσα, έξω από το Σεράγεβο, αποδοκίμαζε κι αυτός τους «ανεγκέφαλους φιλάθλους» της Αθήνας.

Αλήθεια, μήπως καταλάβατε τι συνέβη; Ε, είναι πολύ απλό:

Επειδή το Σάββατο «μας τις έβρεξαν» οι Γιουγκοσλάβοι, εμείς την επομένη γίναμε υπέρμαχοι φίλοι της Λιθουανίας (η οποία πρώτη είχε αναγνωρίσει τη FYROM ως Μακεδονία) και αποδοκίμασαμε με άθλιο τρόπο τους Γιουγκοσλάβους. Αυτοί πάλι που μας ήθελαν στο πλευρό τους –και γιατί όχι, αφού υπάρχει η συμπάθεια, η φιλία, η συμμαχία κ.λπ. με τον σερβικό λαό;– θύμωσαν και τα έκαναν γυαλιά-καρφιά στην ελληνική πρεσβεία στο Βελιγράδι και άρχισαν να ζητοκραυγάζουν υπέρ του... Γκλιγκόρωφ. Μύλος!

Η ιστορία είναι κατά βάσιν φαιδρή, αλλά δείχνει και με τρόπο αδρό τι σημαίνει να είσαι Βαλκάνιος: ασίκης, θυμωτός, τρελός δηλαδή. Γιατί, βέβαια, κανείς ψυχραιμος θεατής δεν ισχυρίστηκε ότι άδικα νίκησαν τους Λιθουανούς οι Γιουγκοσλάβοι. Ε, λοιπόν, έπρεπε επειδή οι Γιουγκοσλάβοι είχαν και εμάς νικήσει την προηγούμενη να τους τιμωρήσει την επομένη... ο Θεός διά των Λιθουανών παικτών...

Εντάξει. Θα περίμενε κανείς να υπάρχουν κάποιοι που αντί να εξαγριώνουν τους νέους που πάνε στα γήπεδα να προσπαθούν να τους διαπαιδαγωγήσουν στα αθλητικά ιδεώδη. (Βέβαια, τρέχα γύρευε, με Λιάνη υφυπουργό Αθλητισμού, ή με αθλητικούς ρεπόρτερ και σπορτκάστερ που μεταδίδουν με πολλή άνεση φανατισμό και έξαψη στ' αλαλάζοντα πλήθη...).

Τι κρίμα! Θα μπορούσαμε να φαινόμαστε ιπποτικοί στους Γιουγκοσλάβους που έτσι κι αλλιώς αισθάνονται καταπιεσμένοι από όλη τη διεθνή κοινότητα.

Δηλαδή, θ' αναδεικνύαμε γενναιότητα. Αλλά, τρέχα γύρευε! Εδώ είναι Βαλκάνια!

Χ.Γ.Π.

ουλ. Από ένα τέτοιο περιστατικό ξεκίνησαν άλλωστε τα επεισόδια στον αγωνιστικό χώρο και στην εξέδρα.

Τέλος, η κατάκτηση της τέταρτης θέσης από την Ελλάδα και η πρόκρισή της, για πρώτη φορά στην ιστορία της, σε ολυμπιακούς αγώνες, αποτελεί τεράστια επιτυχία και δικαίωση των προσπαθειών της τελευταίας δεκαετίας που ξεκίνησε με την κατάκτηση του χρυσού μεταλλείου στους Πανευρωπαϊκούς του '87. Όλοι οι παράγοντες που συνέβαλαν στην ανάπτυξη του ελληνικού μπάσκετ πρέπει να ανασκουμπωθούν και να βοηθήσουν την Εθνική μας σε αυτή τη δύσκολη αποστολή της.

Εμείς από την πλευρά μας ευχόμαστε στον τελικό της Ολυμπιάδας του '96 η Ντορμ Τημ να βρεί αντίπαλό της... την Γκορμ Τημ.

ΤΟ ΠΟΤΑΜΙ

δεν γυρίζει πίσω

Ο άγιος Πέτρος

Δεν κύλησε το ποτάμι στην κοίτη του το προηγούμενο δεκαπενθήμερο και χάθηκε η ευκαιρία να σχολιασθεί η πολυπόθητη απόκτηση του Αγίου Πέτρου –του πολύκροτου, όπως εξελίχθηκε η υπόθεση, πίνακα του Ελ Γκρέκο– από την Εθνική μας Πινακοθήκη. Χάθηκε, δηλαδή, η ευκαιρία να σχολιασθεί η διατυμπανισθείσα συνεισφορά της πρωθυπουργικής συζύγου στην απόκτηση του πίνακα – μια που βοήθησε να εξευρεθούν τα κονδύλια. Και εκεί που είχαμε πιστέψει ότι όλα τα έκανε η κ. Δήμητρα Λιάνη από καθαρό ενδιαφέρον, καθ' ότι έχει αποδείξει (με εκείνη την ιστορική ρήση της που συνέδεε το Μέγαρο Μουσικής με την Ακρόπολη) τα φιλότεχνα αισθήματά της, ήρθε ο φίλτατος Αγάθων να μας γκρεμίσει την ωραία αίσθηση.

— Ξέρετε γιατί μερίμνησε η Δήμητρα να έλθει εδώ ο Άγιος Πέτρος;

— Όχι. Γιατί;

— Ε, αφού δεν λέει να πάει ο σύζυγός της να τον συναντήσει εκεί, φρόντισε εκείνη να του τον φέρει εδώ.

Και πράγματι, είναι ένα από τα πιο αληθοφανή επιχειρήματα που έχουν ακουσθεί στην πολιτική μας σκηνή...

Σαλιαρέλης

«Εξαφανίστηκε ο Σαλιαρέλης», μπουμπούνιζε πρωτοσέλιδα το Έθνος της περασμένης Τετάρτης, περιγράφοντας την εξαφάνιση του κατάδικου και εκ νέου υπόδικου τέως ευεργέτη του Κοσκωτά, τέως προέδρου του Ολυμπιακού και τέως προστάτη των... επιστημόνων φιλάθλων του.

— Δικαίως, ανεφώνησε ο κρεμασμένος στα περίπτερα, γύρω από τις ζεστές εφημερίδες συμπολίτης μας. Τις προάλλες έγραφαν οι εφημερίδες ότι κυκλοφορούν ανάμεσά μας, δραπέτες, 66 βαρυνιοίτες που έχουν καταδικασθεί για φόνο. Ο Σαλιαρέλης, που στο κάτω κάτω δεν έχει καθαρίσει κανέναν, γιατί να μην είναι ελεύθερος;

Είναι τυφλός ο έρωτας;

Ωτακουστής των μεσημεριανών ειδήσεων του ΜΕΓΑ (5.7) παρακολούθησε ρεπορτάζ που αφορούσε την επανεξέταση υποψήφιων αεροσυνοδών της Ολυμπιακής Αεροπορίας, που καταρχάς είχαν απορριφθεί για λόγους εμφάνισης. Όσα επακολουθούν, διαδραματίστηκαν επί της μικρής οθόνης:

Βγαίνει από την αίθουσα της εξεταστικής επιτροπής ευειδής νεαρά και την πλησιάζει ο δημοσιογράφος με το... μαρκούτσι. Ποιες ερωτήσεις της υπέβαλαν;

Η κοπέλα περιγράφει τη διαδικασία της εξέτασης. Έπειτα, παραθέτει τι τη ρώτησαν, πώς απάντησε και πώς της απάντησαν όταν άκουσαν την απάντησή της.

«— Ο έρωτας είναι τυφλός ή ανοιχτομάτης, δεσποινίς; — ρωτάει ο εξεταστής.

— Τυφλός, απαντάει με βεβαιότητα η υποψήφια.

— Και πώς μπορούμε να του ανοίξουμε τα μάτια;

— Με την αγάπη.

— Λάθος, δεσποινίς μου. όχι με την αγάπη. Με το γάμο!»

Κλοπή ή απαλλοτρίωση;

Είναι η ιδιοκτησία κλοπή; Κι αν ναι (ξεσκονίστε τα παλιά μαρξιστικά σας κιτάπια), τότε τι είναι η κλοπή; Την απάντηση τη δίνουν οι αφίσες που τις τελευταίες μέρες τοιχοκολλήθηκαν στην Αθήνα και παίρνουν θέση επικρίνοντας την επ' αυτοφώρω σύλληψη του νεαρού Δαπέργολα, σε απόπειρα ληστείας τράπεζας. Η αφίσα αναπαράγει το παλιό γνωστό, ότι δεν επρόκειτο περί «κλοπής» αλλά περί απαλλοτρίωσης. Στο κάτω κάτω, ο νεαρός προέβη στο διάβημα, στην απελπισία του να μαζέψει χρήματα για να μπορεί να χρηματοδοτεί την έκδοση της αναρχικής εβδομαδιαίας εφημερίδας Άλφα. Η εφημερίδα, άλλωστε, δυο Κυριακές πριν είχε κυκλοφορήσει με πρωτοσέλιδο σχετικό θέμα όπου υποστηριζόταν ότι κλέφτης δεν είναι όποιος ξαλαφρώνει μια τράπεζα, κλέφτης είναι όποιος ανοίγει μια τράπεζα!

Πάντως, ο Αγάθων μας μετέφερε, επί τη ευκαιρία, μια πολύ παλιά ιστορία που χάνεται στα βάθη του θρύλου – αλλά έχει ενδιαφέρον η κεντρική ιδέα που περιστρέφεται περί τα ίδια.

Συζητούσαν, λοιπόν, δυο περιώνυμοι γκάνγκστερ, ο Ντίλινγκερ και ο Αλ Καπόνε, την περίοδο της ακμής τους. Ο Αλ Καπόνε, άνθρωπος περισσότερο του ενστίκτου παρά της... real-politic, αναπολούσε την παλιά καλή εποχή. — Αχ, και τώρα να ληστεύαμε καμιά τράπεζα...

Και ο πραγματιστής «συνάδελφός» του: — Άφησέ τα αυτά. Τώρα δεν ληστεύουμε τράπεζες. Τώρα έχουμε τράπεζες!

Ο Αγύριστος

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Επιμέλεια: Βασίλης Καπετανγιάννης

Στους Παλαιστίνιους η Δυτική Όχθη

Ενα χρόνο μετά τη θριαμβευτική είσοδο του Γιάσερ Αραφάτ στη Γάζα, Ισραηλινοί και Παλαιστίνιοι συμφώνησαν στις 4 του μήνα τη διεύρυνση της παλαιστινιακής αυτοδιοίκησης στη Δυτική Όχθη. Οι δύο πλευρές ελπίζουν μέχρι τις 25 Ιουλίου να υπογράψουν τη τελική συμφωνία που προβλέπει την μετάβασή της εξουσίας στους Παλαιστίνιους σε τρία στάδια.

Σε πρώτη φάση οι Ισραηλινοί στρατιώτες θα αποχωρήσουν από τέσσερις μεγάλες πόλεις της Δυτικής Όχθης και θα αντικαταστηθούν από 12.000 με 15.000 Παλαιστίνιους αστυνομικούς (η Ραμαλάκ, η Βηθλεέμ και η Χεβρώνα αποκλείονται από αυτή την φάση αποχώρησης των ισραηλινών στρατευμάτων). Στη δεύτερη φάση Ισραηλινοί και Παλαιστίνιοι θα εκτελούν στις αγροτικές περιοχές από κοινού περιπολίες και στην τρίτη φάση που δεν τοποθετείται πριν από τον Ιούλιο του '97 οι Παλαιστίνιοι θα αναλάβουν οι ίδιοι τη διοίκηση των πόλεων αυτών.

Όλα αυτά βέβαια θα εφαρμοστούν υπό την προϋπόθεση ότι η παλαιστινιακή διοίκηση θα

Η διεύρυνση
της
παλαιστινιακής
αυτοδιοίκησης
απαιτεί
γενναίους
χειρισμούς και
από τις δύο
ηγεσίες

εμποδίσει τους φανατικούς Ισλαμιστές να πραγματοποιήσουν νέες επιθέσεις εναντίον των Ισραηλινών. Σχεδόν σίγουρο όμως θεωρείται ότι η Τζιχάντ δεν θα σταματήσει τις επιθέσεις παρά μόνο μετά την ολοκληρωτική αποχώρηση των Ισραηλινών από τα κατεχόμενα.

Το κρίσιμο ερώτημα παραμένει: Θα βάλει η ισραηλινή κυβέρνηση το μαχαίρι στο κόκκαλο; Θα στηρίξει οικονομικά την αυτοδιοικούμενη Παλαιστίνη; Οι Εβραίοι άποικοι αρνούνται να φύγουν από τα κατεχόμενα και την ίδια στιγμή ζητούν από την κυβέρνηση να τους προστατέψει.

Τον Νοέμβριο του '96 στο Ισραήλ διεξάγονται εκλογές και κανείς δεν μπορεί να πει με βεβαιότητα ότι σε περίπτωση αλλαγής κυβέρνησης δεν θα ανασταλεί η εφαρμογή του ειρηνευτικού σχεδίου. Η τελευταία συμφωνία Ισραηλινών και Παλαιστινίων δημιουργεί οπωσδήποτε ελπίδες. Η εφαρμογή της όμως απαιτεί γενναίους χειρισμούς και από τις δύο ηγεσίες προκειμένου να πεισθεί και η βάση ότι η ειρηνική συνύπαρξη στην περιοχή είναι μονόδρομος.

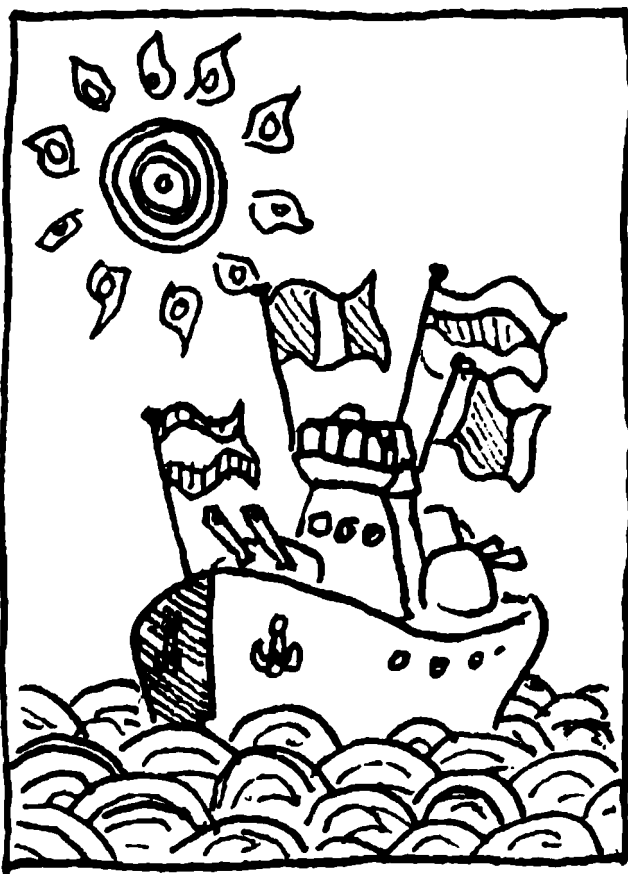
Για την ασφάλεια της Μεσογείου

του Σωτήρη Ντάλη

Το πρώτο ουσιαστικό βήμα για τη διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής αμυντικής πολιτικής έγινε πρόσφατα στη σύνοδο υπουργών Εξωτερικών και Αμυνας της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) στη Λισσαβόνα. Σύμφωνα με το επίσημο κείμενο της συνόδου, αποφασίστηκε η δημιουργία δύο μεικτών στρατιωτικών δυνάμεων, μιας χερσαίας (Euroforce) και μιας θαλάσσιας (Euromarforce), οι οποίες και θα τεθούν υπό τις διαταγές της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης. Τη δημιουργία των δύο στρατιωτικών δυνάμεων είχαν σχεδιάσει η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία, στις οποίες προστέθηκε και η Πορτογαλία.

Η χερσαία στρατιωτική δύναμη της ΔΕΕ θα αποτελείται από δύναμη ταχείας ανάπτυξης 10.000-12.000 ανδρών και θα έχει την έδρα τη Φλωρεντία. Αντίθετα με το Ευρωπαϊκό Στρατιωτικό Σώμα (Eurocorps), η Euroforce δεν θα διαθέτει μόνιμες δυνάμεις στη διοίκησή της, αλλά θα σχηματίζεται κατόπιν εντολής. Ωστόσο, οι στρατιωτικές μονάδες που θα θέτουν στη διάθεση της ΔΕΕ οι τέσσερις χώρες θα είναι εκ των προτέρων προσδιορισμένες.

Η ναυτική δύναμη δεν θα διαθέτει χωριστό στρατηγείο, αλλά με τη σύστασή της θα επιτρέψει στις ναυτικές δυνάμεις των τεσσάρων χωρών να εκπαιδεύονται από κοινού και να επέμβουν αν χρειαστεί. Η συγκρότηση της κοινής ναυτικής δύναμης έχει στόχο το συντονισμό των αεροναυτικών δυνάμεων των τεσσάρων χωρών και προβλέπει, σε περίπτωση κοινής επιχείρησης, την ad hoc δημιουργία κοινής διοίκησης επί αεροπλανοφόρων.

Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι η συγκρότηση αυτών των δύο μεικτών στρατιωτικών δυνάμεων συμφωνήθηκε μόνο ύστερα από την ικανοποίηση του βρετανικού αιτήμα-

τος που αφορούσε τη δυνατότητα διάθεσης αυτών των δυνάμεων και στο NATO. Οι πράξεις με τις οποίες συγκροτούνται οι δύο στρατιωτικές δυνάμεις υπογράφηκαν από τους υπουργούς ή τους εκπροσώπους των τεσσάρων κυβερνήσεων που μετείχαν στη διυπουργική σύνοδο της ΔΕΕ. Την Ελλάδα εκπροσώπησαν ο υπουργός Αμύνης Γεώ. Αρσένης και ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Γ. Α. Μαγκάκης.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΥΣΙΑ

Για τη δημιουργία των δύο δυνάμεων της ΔΕΕ, ο Γ. Αρσένης διευκρίνισε ότι η συμφωνία είναι ανοικτή στα κράτη-μέλη της ΔΕΕ και ότι η Ελλάδα ενδιαφέρεται να συμμετάσχει μελλοντικά σε αυτή τη δύναμη. Είναι προφανές, όμως, ότι το αγκάθι των ελληνοτουρκικών σχέσεων και η απουσία ουσιαστικού ενδιαφέροντος από ελληνικής πλευράς για τις διεργασίες που αφορούν τη διαμόρφωση ξεχωριστής αμυντικής ταυτότητας της Ευρώπης οδήγησαν τις άλλες τέσσερις μεσογειακές χώρες της

Ευρωπαϊκής Ένωσης στην απόφαση να μην κληθεί να μετάσχει σε αυτή τη φάση η Ελλάδα. Παρήγορο στοιχείο αποτελεί η καταρχήν αποδοχή από πλευράς της Γαλλίας του ελληνικού αιτήματος για συμμετοχή στη Euroforce.

Από ελληνικής πλευράς θα πρέπει επίσης να υπογραμμίσουμε την απόφαση της Δυτικοευρωπαϊκής Ένωσης να αρχίσει διάλογο με την Κύπρο με προοπτική σύνδεσης της Κυπριακής Δημοκρατίας με τη ΔΕΕ. Στο σημείο αυτό του επίσημου κειμένου της Λισσαβόνας, που αναφέρεται στο διάλογο της ΔΕΕ με την Κύπρο, ο Τούρκος υπουργός Εξωτερικών **Ινονού** προέβαλε αντίρρηση, με αιτιολογία που αμφισβητούσε το νομικό διεθνές status της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο Ινονού έκανε χρήση του δικαιώματός του να προβάλλει, υπό μορφή υποσημείωσης με αστερίσκο, τις αντιρρήσεις του στην τελική ανακοίνωση.

Οι υπουργοί Εξωτερικών και Άμυνας της ΔΕΕ συμφώνησαν επίσης να συστήσουν μια νέα πολιτικοστρατιωτική ομάδα, που θα λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ του Συμβουλίου της ΔΕΕ και των στρατιωτικών διοικητών των νέων σχηματισμών. Επίσης αποφασίστηκε και η σύσταση ενός κέντρου αντιμετώπισης κρίσεων.

Παράλληλα εγκρίθηκε και έκθεση που εντοπίζει και αναλύει τις απειλές για την ειρήνη και την ασφάλεια στην Ευρώπη, οι οποίες θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν από μια ενισχυμένη ΔΕΕ. Μεταξύ των κινδύνων που περιγράφει η έκθεση περιλαμβάνεται η έξαρση του ισλαμικού φανατισμού και των εθνικιστικών συγκρούσεων, η αύξηση της λαθρομετανάστευσης, το λαθρεμπόριο όπλων και η τρομοκρατία.

Η ΔΙΑΦΩΝΙΑ ΒΟΝΝΗΣ-ΛΟΝΔΙΝΟΥ

«Είμαστε πολύ ικανοποιημένοι με τα αποτελέσματα, πετύχαμε όλους τους αντικειμενικούς μας σκοπούς», δήλωσε μετά το τέλος της συνόδου ο Πορτογάλος υπουργός Εξωτερικών **Χοσέ Μανουέλ Μπαρόσο**, που προήδρευσε των εργασιών.

Πράγματι, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι οι υπουργοί Εξωτερικών και Άμυνας που συναντήθηκαν στην Λισσαβόνα ενέκριναν μέτρα που θα βοηθήσουν τη συμμαχία να αναλάβει νέες αποστολές, όπως οι ειρηνευτικές επιχειρήσεις, η διανομή ανθρωπιστικής βοήθειας σε ζώνες κρίσης και η καταπολέμηση της τρομοκρατίας.

Οι συμφωνίες, όμως, που επιτεύχθηκαν

δεν μπόρεσαν να συγκαλύψουν τις διαφορές που παρουσιάστηκαν ανάμεσα σε δύο από τα βασικά μέλη της ΔΕΕ, τη Γερμανία και τη Βρετανία, όσον αφορά το μακροπρόθεσμο μέλλον της συμμαχίας. Γερμανία και Βρετανία διατύπωσαν διαφορετικές θέσεις για το αν η ΔΕΕ θα πρέπει να συγχωνευθεί τελικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ο Γερμανός υπουργός Άμυνας **Φόλκερ Ρίε** παραδέχθηκε ότι αυτή τη στιγμή υπάρχουν δύο διακριτές τάσεις: Η μία, που υποστηρίζεται από το Παρίσι και τη Βόννη, προωθεί την ενσωμάτωση των εθνικών αμυντικών δομών σε ένα ενιαίο σύστημα ευρωπαϊκής ασφάλειας, και η δεύτερη, η «διακυβερνητική», που υποστηρίζεται από το Λονδίνο, επιμένει στη διατήρηση του σημερινού χαλαρού καθεστώτος.

Σημαντικό χαρτί στα χέρια των υποστηρικτών της δεύτερης τάσης είναι αυτό που υποστήριξε στη Λισσαβόνα ο Βρετανός υπουργός Άμυνας **Μάλκολμ Ρίφκιντ**, ότι η συγχώνευση ΔΕΕ και Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αδύνατη όσο υπάρχουν πέντε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Αυστρία, Δανία, Ιρλανδία, Φινλανδία και Σουηδία) που δεν είναι ακόμη μέλη της ΔΕΕ.

Ο διάλογος με αντικείμενο τις σχέσεις ΔΕΕ και Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αρχίσει σε όλες σχεδόν τις χώρες της Ε.Ε.

Μήπως είναι καιρός να συζητήσουμε σοβαρά και στην Ελλάδα γι' αυτό το θέμα; Να δούμε τι ακριβώς θέλουμε στις σχέσεις ΔΕΕ και Ε.Ε.; Ενδυνάμωση των δεσμών τους ή ενσωμάτωση της ΔΕΕ στην Ε.Ε.; Για τους γνωστούς λόγους (βλ. Τουρκία), η διαμόρφωση μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής στον τομέα της άμυνας παρουσιάζει τεράστιο ενδιαφέρον για την Ελλάδα.

Πολύ εύστοχα ο πρώην αν. ΥΠΕΞ **Θεόδωρος Πάγκαλος** σε πρόσφατο άρθρο του (εφημ. *Ελευθεροτυπία*, 29 Μαΐου 1995) ζήτησε από την ελληνική κυβέρνηση να πάρει ξεκάθαρη θέση.

Κορυφαίοι Ευρωπαίοι και Αμερικανοί αναλυτές χαρακτήρισαν ιστορικής σημασίας την απόφαση που έλαβε η ΔΕΕ στη Λισσαβόνα στις 15 Μαΐου να προχωρήσει στη συγκρότηση δύο μεσογειακών στρατιωτικών δυνάμεων. Η εφαρμογή αυτής της απόφασης αναμένεται να λειτουργήσει μάλλον θετικά για τους υποστηρικτές της πρότασης που προωθεί την ενσωμάτωση της ΔΕΕ με την Ε.Ε.

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ

Σειρά: ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

D. MEEKS -

C. FAVARD MEEKS

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΩΝ ΘΕΩΝ

ΛΑΟΙ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΑΙΓΥΠΤΙΑΚΩΝ ΘΕΩΝ

D. MEEKS - C. FAVARD MEEKS

Μετάφραση: Σταύρου Βλοντάκη
(Με 399 σελίδες, 2 χάρτες
και 24 εικόνες)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ

Προσφορά στον
Ελληνικό Πολιτισμό
Ιπποκράτους 8, 106 79

Οικολογική συνείδηση εναντίον SHELL

της Μαρίας Δημητροπούλου

Η τελική απόφαση της Shell να μη βυθίσει, όπως αρχικά σχεδίαζε, την εγκαταλειμμένη της εξέδρα άντλησης πετρελαίου Brent Spar στα νερά της Βόρειας Θάλασσας, σήμανε, εκτός από την ανακούφιση του θαλάσσιου περιβάλλοντος της περιοχής από εκατοντάδες τόνους τοξικών και ραδιενεργών αποβλήτων, την αρχή του τέλους για παρόμοιες απόπειρες ανυπολόγιστου περιβαλλοντικού κόστους.

Στις 29 Ιουνίου, 9 μόλις μέρες μετά την απόφαση της Shell, η διακυβερνητική επιτροπή OSPAR (Oslo-Paris Commision) υπεύθυνη για την προστασία του περιβάλλοντος της Βόρειας Θάλασσας και του Βορειοανατολικού Ατλαντικού, αποφάσισε με συντριπτική πλειοψηφία να μην επιτρέψει στο μέλλον παρόμοιες ενέργειες βύθισης στην περιοχή. Την πρόταση συνεισηγήθηκαν η Σουηδία, η Γερμανία, η Ολλανδία, η Δανία, η Ιρλανδία, η Ισλανδία, η Ισπανία, η Φιλανδία, η Γαλλία, το Βέλγιο και η Πορτογαλία ενώ επίσης υποστηρίχθηκε από την Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι μόνες χώρες που εκφράστηκαν αντίθετα ήταν η Βρετανία (η Shell έχει αγγλο-ολλανδική υπηκοότητα...) και η Νορβηγία.

Το ζήτημα της Brent Spar ήρθε στην επιφάνεια στα τέλη Απριλίου όταν 20 ακτιβιστές της Greenpeace ανέβηκαν στην εγκαταλειμμένη εξέδρα ζητώντας την απόρριψη του σχεδίου βύθισης και παρέμειναν εκεί για 23 ημέρες, μέχρι που απομακρύνθηκαν από την αστυνομία της Βρετανίας. Παράλληλα οργάνωθηκε από την Greenpeace Γερμανίας ένα πρωτοφανές μποϊκοτάζ κατά της Shell, που απλώθηκε σταδιακά και σε άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης. Μέσα σε λίγες μέρες τα πολιτικά κόμματα, η εκκλησία και δεκάδες άλλοι κοινωνικοί φορείς υιοθέτησαν το μποϊκοτάζ και πολύ σύντομα η σύγκρουση έλαβε και πολιτικές διαστάσεις με τη μορφή αντεγκλήσεων μεταξύ κυβερνήσεων: Γερμανική και δανική κυβέρνηση κατέκριναν δημόσια την κυβέρνηση της Βρετανίας, η οποία παρέ-

μεινε μέχρι τέλους θερμός υποστηρικτής του σχεδίου βύθισης.

Η Shell, βλέποντας τις πωλήσεις της να καταρкулούν και ενώ οι ζημιές της ανέρχονταν ήδη σε εκατομμύρια δολάρια, αναγκάστηκε να κάνει στροφή 180° και να ανακοινώσει στις 20 Ιουνίου ότι δεν θα ποντίσει τελικά την εξέδρα στη θάλασσα παρά θα τη μεταφέρει για αποσυναρμολόγηση στην ξηρά. Εκτός από την ανυπολόγιστη οικονομική ζημιά, η Shell επιβαρύνθηκε η ίδια και επιβάρυνε και τη βρετανική κυβέρνηση με τεράστιο πολιτικό κόστος καθώς με την ανάκληση του σχεδίου βύθισης εκτέθηκε και η κυβέρνηση, η οποία το είχε υποστηρίξει ως τότε. Επιπλέον γελοιοποιήθηκε η κοινή τους θέση ότι τάχα η βύθιση ήταν η προτιμότερη περιβαλλοντικά λύση.

ΟΙ ΑΡΙΘΜΟΙ ΠΟΥ ΜΙΛΟΥΝ

Το μήνυμα της Brent Spar είναι πολύ αισιόδοξο για δύο βασικούς λόγους: Πρώτον, γιατί απέδειξε ότι η οικολογική συνείδηση των πολιτών, τουλάχιστον στη Δυτική Ευρώπη, είναι τόσο ανεπτυγμένη ώστε έχει όντως τη δύναμη να επικρατήσει μιας πολυεθνικής. Δεύτερον, γιατί απέτρεψε οριστικά την επιχειρούμενη μετατροπή της Βόρειας Θάλασσας σε σκουπιδότοπο τοξικών αποβλήτων.

Στην Βόρεια Θάλασσα υπάρχουν αυτή τη στιγμή 400 παρόμοιες εξέδρες, 50 από τις οποίες θα βυθίζονται λόγω αχρήστευσής τους μέσα στην επόμενη δεκαετία. Σύμφωνα με υπολογισμούς της Greenpeace τα ανάλογα σχέδια βύθισης των εταιρειών πετρελαίου θα επιβάρυναν στο άμεσο μέλλον τη θάλασσα με

2,6 εκατομμύρια τόνους χάλυβα, 193.000 τόνους αλουμίνιου, 184.000 τόνους ψευδαργύρου. Αντίθετα η απόσυρση και αποσυναρμολόγηση τέτοιων εξεδρών στην ξηρά, θα αποτελέσει για το μέλλον ένα τεράστιο μηχανικό πρόγραμμα, που θα δημιουργήσει 3.200 θέσεις εργασίας μέσα στα επόμενα τριάντα χρόνια ενώ σε μερικά ακόμη χρόνια οι θέσεις αυτές θα αυξηθούν στις 8.000. Εάν ισχύουν οι υπολογισμοί της Shell για κόστος 45 εκατομμυρίων λιρών για την αποσυναρμολόγηση της Brent Spar στην ξηρά, τότε το κόστος του προγράμματος αυτού για τις 400 πλατφόρμες που βρίσκονται τώρα στον ωκεανό θα ανέλθει στα 18 δισ. λίρες. Συγκριτικά αναφέρουμε ότι ένα από τα μεγαλύτερα ευρωπαϊκά μηχανικά έργα, το τούνελ της Μάγχης, κόστισε 8,7 δισ. λίρες για να ολοκληρωθεί.

Και ενώ το ζήτημα στη Βόρεια Θάλασσα είχε ένα αίσιο τέλος, το ενδιαφέρον στρέφεται τώρα στον Νότιο Ειρηνικό, όπου η γαλλική κυβέρνηση ετοιμάζεται τον Σεπτέμβριο να αρχίσει ξανά τις πυρηνικές δοκιμές. Η Greenpeace ετοιμάζει μεγάλη εκστρατεία για τη ματαίωση αυτών των σχεδίων, καθώς το πλοίο της Rainbow Warrior βρίσκεται ήδη στην περιοχή. Εκδηλώσεις διαμαρτυρίας έχουν πραγματοποιηθεί στη Νέα Ζηλανδία και την Ταϊτή ενώ ανάλογες εκδηλώσεις έχουν γίνει ή θα γίνουν μέσα στο καλοκαίρι στο Παρίσι και σε άλλες ευρωπαϊκές πόλεις. Η κοινή γνώμη αντιδρά ισχυρά και δεν είναι υπερβολικά αισιόδοξο να ελπίζει κανείς ότι οι συντονισμένες πιέσεις θα αποφέρουν και εδώ καρπούς και θα αποτρέψουν τις καταστροφικές πυρηνικές δοκιμές που σχεδιάζει η Γαλλία.

Με αργά βήματα οι αλλαγές

του Φίλιππου Φιλίππου

Η οικονομία της Κούβας, παρά τα σημάδια ανάκαμψης που παρουσιάζει, εξακολουθεί να βρίσκεται σε άσχημη κατάσταση. Η λαϊκή δυσανεμία ογκώνεται, οι ελλείψεις, σε συνδυασμό με τις υψηλές τιμές των ειδών πρώτης ανάγκης, δημιουργούν κοινωνικά προβλήματα, ενώ τα παρεχόμενα με δελτίο τρόφιμα δεν επαρκούν για να θρέψουν σε ημερήσια βάση τα 11 εκατομμύρια των πολιτών της χώρας.

Παρ' όλα αυτά οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν με αξιοπρέπεια τη μίζερη κατάσταση που ζουν. Πρόκειται για έναν υπερήφανο λαό που έχει μάθει να υπομένει καρτερικά την ανέχεια από τα πρώτα χρόνια της επανάστασης, από τότε που η κυβέρνηση του προέδρου Κέννεντυ επέβαλε στη χώρα το ατιμωτικό και άδικο εμπάργκο. Στη συνέχεια έμαθε να ζει υπό την «αδελφική» σκέπη της ΕΣΣΔ και την κάθε είδους βοήθεια του ανατολικού συνασπισμού, σε μια περίοδο κατά την οποία υποτίθεται πως εκεί χιζόταν ο σοσιαλισμός. Πράγματι, στα χρόνια που ακολούθησαν γίνανε σημαντικές πρόοδοι στον τομέα της παιδείας και της υγείας, κι είναι ίσως τα μοναδικά επιτεύγματα που διαρκούν μέχρι σήμερα.

Έπειτα ήρθε η εποχή Γκορμπατσόφ και η «περεστρόικα», που στην Κούβα προκάλεσε αντίστοιχα μια διαφορετική περεστρόικα, τη *rectification*, δηλαδή την επανόρθωση των λαθών του παρελθόντος, και ταυτόχρονα έδωσε τη δυνατότητα στους διανοούμενους να εκφράζονται με μεγαλύτερη άνεση.

Σήμερα η Κούβα διανύει την «ειδική περίοδο» (*periodo especial*) της ιστορίας της, κατά την οποία παίρνονται διάφορα αντιδημοφιλή οικονομικά μέτρα και γίνονται ανοίγματα προς την ελεύθερη αγορά –κουβανικού τύπου, να εξηγούμαστε– στην

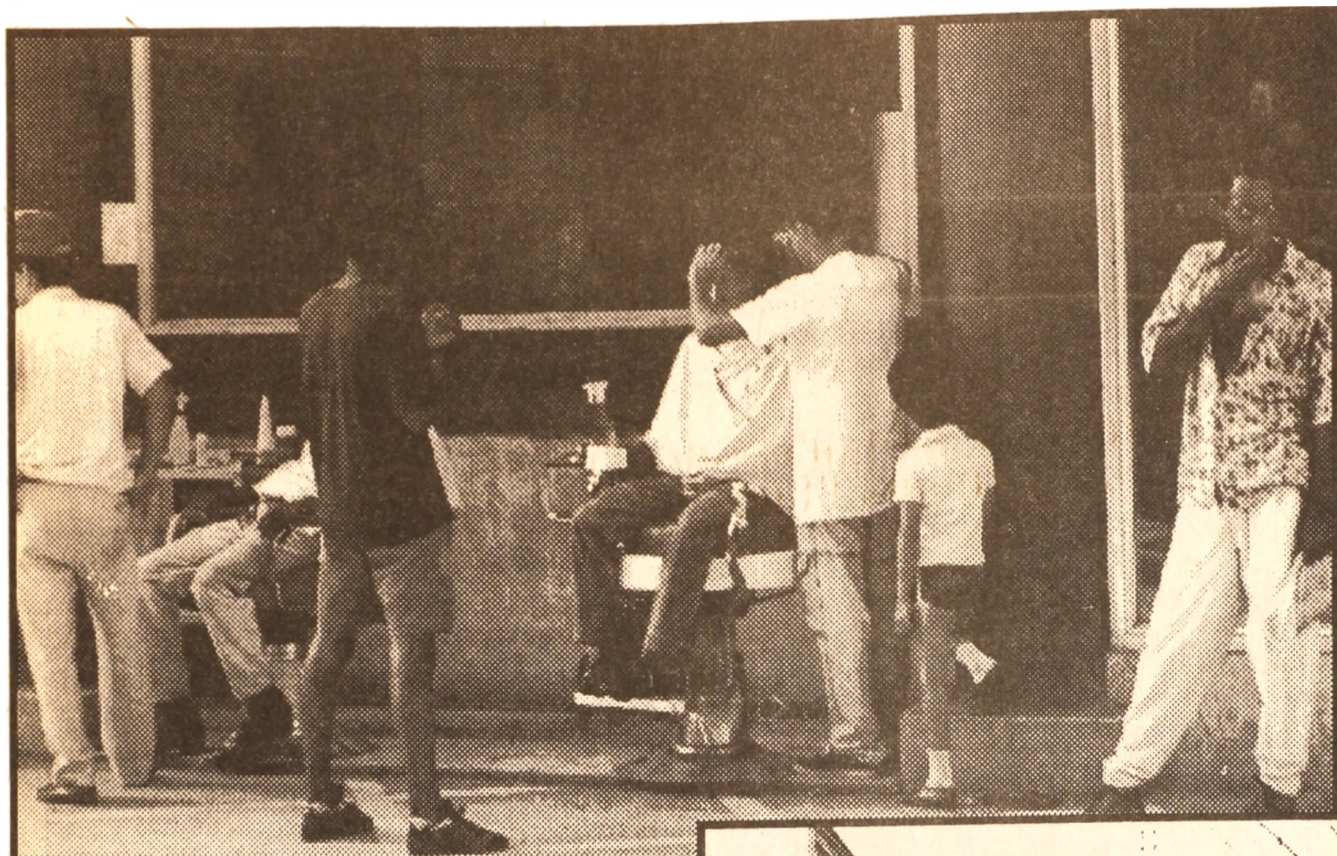
Παλιό αμερικανικό αυτοκίνητο από την προ της επανάστασης εποχή. Οι Σεβρολέτ και οι Φορντ κινούνται πλάι πλάι με τα ρωσικά Λάντα στους δρόμους της Αβάνας.

προσπάθεια να επιλυθούν τα σοβαρά προβλήματα που δημιούργησε η κατάρρευση της ΕΣΣΔ και η απώλεια συμμάχων, προμηθευτών πρώτων υλών και πελατών για τα προϊόντα της.

Ο ΣΟΣΙΑΛΙΣΜΟΣ ΣΕ ΑΧΡΗΣΤΙΑ

Φυσικά, είναι υπερβολή να υποστηριχτεί ότι αυτή τη στιγμή στην Κούβα οικοδομείται οποιοδήποτε είδος σοσιαλισμού. Το μόνο που ενδιαφέρει το λαό –και συνεπώς

και την κυβέρνησή του– είναι η έξοδος από την κρίση, η βελτίωση του παρόντος και η επιβίωση του πληθυσμού, αφήνοντας τον παράδεισο του μέλλοντος στους χριστιανούς και στους ουτοπικούς κομμουνιστές. Η λέξη σοσιαλισμός δεν είναι σε χρήση πλέον (σε κάποιους τοίχους έχουν απομείνει κάτι συνθήματα, όπως «Σοσιαλισμός ή Θάνατος», «Το κόμμα είναι αθάνατο»), ενώ απουσιάζουν εντελώς τα τσιτάτα του Μαρξ και του Λένιν. Έχουν αντικαταστα-

Υπαιθριος κουρέας - ένα από τα καινούργια επαγγέλματα που έκαναν την εμφάνισή τους στα πεζοδρόμια της πόλης.

θεί από φράσεις του **Χοσέ Μαρτί**, του εθνικού ήρωα της Κούβας, που εφέτος γιορτάζονται τα 100 χρόνια από το θάνατό του. Αντίθετα ανθεί το σύνθημα «Πατρίδα ή Θάνατος», το οποίο το συναντάς παντού: από τα νομίσματα έως τα γκράφιτι.

Ανήκει στα υπέρ του **Φιντέλ Κάστρο** που -με αφορμή το συνεχιζόμενο αμερικανικό εμπάργκο- κατόρθωσε να συσπειρώσει τον κουβανικό λαό σε μια πατριωτική, ή αν θέλετε, εθνικιστική βάση. Ένα από τα φαινόμενα που παρατηρεί συχνά ο ξένος επισκέπτης είναι η παρουσία ενός ισχυρού πνεύματος αλληλεγγύης ανάμεσα στο λαό. Αυτό είναι ορατό στο δρόμο, όπου η απουσία επαρκών μεταφορικών μέσων λόγω ελλείψεως καυσίμων ωθεί τους οδηγούς των αυτοκινήτων, αλλά και των ποδηλάτων, να επιβιβάζουν στο όχημά τους όσους περιμένουν στη στάση των λεωφορείων και όσους κάνουν ωτοστόπ. Είναι ορατό στα ξενοδοχεία, όπου οι υπάλληλοι επιτρέπουν στους περαστικούς να μπουν στο εσωτερικό για να απολαύσουν τη δροσιά του κλιματισμού. Φαίνεται ακόμα στη βοήθεια που προσφέρει ο θεατής του κινηματογράφου σε άλλους θεατές να βρουν θέση στο σκοτάδι της αίθουσας ή ακόμα στην αντιμετώπιση των μικρών παιδιών (που ζητούν καραμέλες από τους τουρίστες) από τους ξεναγούς.

Ελλείπει επαρκών συγκοινωνιακών μέσων, πολλά δρομολόγια στην Αβάνα εκτελούνται από φορτηγά.

Ο γράφων, που βρέθηκε στην Κούβα το φθινόπωρο του 1989, λίγους μήνες μετά την επίσκεψη του Μιχαήλ Γκορμπατσόφ, όταν οι κάτοικοι της Αβάνας πλημμύρισαν τους δρόμους της πόλης φωνάζοντας «Εδώ είναι το σπίτι σου!» και λίγο πριν την πώση του τείχους του Βερολίνου, που οδήγησε στην πτώση των καθεστώτων της Ανατολικής Ευρώπης, μπορεί να κάνει κάποιες συγκρίσεις τού τότε με το σήμερα. Τότε υπήρχε αστυνομοκρατία - ένοπλοι φρου-

ροί έξω από τα ξενοδοχεία, όσοι κατείχαν ξένο συνάλλαγμα τιμωρούνταν από το νόμο, ένας διάχυτος φόβος επλανάτο στη χώρα. Ταυτόχρονα υπήρχε σχετική επάρκεια αγαθών, δηλαδή έβρισκες να αγοράσεις πράγματα με πέσος, μπορούσες να φας σε ρεστοράν με πέσος (στη μαύρη αγορά 1 δολάριο αντιστοιχούσε σε 5 πέσος). Σήμερα η αστυνομική παρουσία δεν είναι τόσο εμφανής, αν και είναι αποτελεσματική την ημέρα - γιατί τη νύχτα διαπράττονται εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, δηλαδή διαρρήξεις κρατικών αποθηκών, τροφίμων και σπιτιών. Υπάρχει σχετική ελευθερία έκφρασης, οι αντιφρονούντες βγαίνουν από τις φυλακές, οι εξόριστοι επιστρέφουν, η κατοχή δολαρίων έχει νομιμοποιηθεί. Ταυτόχρονα τα πέσος είναι σχεδόν άχρηστα (ειδικά στον ξένο τουρίστα), μ' αυτά δεν μπορείς να αγοράσεις τίποτα, τα πάντα αγοράζονται όμως με δολάρια στα ειδικά μαγαζιά (στη μαύρη αγορά το 1 δολάριο αντιστοιχεί με 40 πέσος).

ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΤΟ ΔΟΛΑΡΙΟ

Τελικά, το δολάριο χρησιμοποιείται πλέον ως εθνικό νόμισμα. Χωρίς αυτό αισθάνεσαι -και είσαι- δεύτερης κατηγορίας πολίτης. Το πέσο, το οποίο επισήμως επί πολλά χρόνια εξακολουθεί να ισούται με το δολάριο, δεν έχει καμιά αξία, γι' αυτό και η κουβανική κυβέρνηση το 1994 τύπωσε τα καινούρια πέσος, τα μετατρέψιμα (*convertibles*), που ισοδυναμούν με τα δολάρια, αλλά και αυτά βρίσκονται στα χέρια εκείνων που διαθέτουν δολάρια.

Θυμάμαι πως το 1989 μου είπε ένα Κουβανός: «Είμαστε φτωχοί, αλλά δεν ζούμε στη μιζέρια, όπως πολλοί λαοί της Καραϊβικής και της Λατινικής Αμερικής». Τώρα η λέξη «φτώχεια» δεν είναι ικανή να χαρακτηρίσει την κατάσταση ένδειας στην οποία έχει περιέλθει ο κουβανικός λαός. Εκείνοι που δεν διαθέτουν δολάρια λιμοκτονούν, και δεν είναι σπάνιο να σε σταματήσουν στο δρόμο μικροί και μεγάλοι ζητώντας ένα δολάριο με την επίκληση «Πεινάω!» («Tengo hambre!»).

Εκείνοι που ενηλικιώθηκαν πριν από την

Το έγχρωμο πορτραίτο του Τσε Γκεβέρα στην πλατεία της Επανάστασης (φωτ. του 1989) έχει δώσει τη θέση του σε μια κατασκευή από ασφάλι και χαλκό. Μια ακόμα αλλαγή...

Πωλητής παλαιών βιβλίων στην πρωτεύουσα της Κούβας.

Επανάσταση έχουν συνηθίσει να αντιμετωπίζουν στωικά την κατάσταση, αλλά οι νέοι, όσοι δηλαδή γεννήθηκαν μετά απ' αυτή, δυσανασχετούν, βιάζονται ν' αλλάξουν τα πράγματα. Ετοιμάζονται, λοιπόν, για την αλλαγή, η οποία πλησιάζει με αργά και σταθερά βήματα. Αυτή η αλλαγή θα είναι κατά τα φαινόμενα ειρηνική. Οι Κουβανοί, ένας από τους πιο καλλιεργημένους λαούς του κόσμου, με υψηλή πνευματικότητα και περηφάνεια, δεν θα επιτρέψουν στον οιονδήποτε τυχοδιώκτη να αιματοκυλίσει τη χώρα. Φυσικά, τα γεράκια του Πενταγώνου και οι εξόριστοι Κουβανοί στη Φλόριδα έχουν διαφορετικές επιθυμίες.

Ο ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΑΝΘΕΙ ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ...

Κάτω από τις συνθήκες στέρησης είναι θαύμα που ανθεί ο πολιτισμός. Ο χορός, η μουσική (οι δίσκοι εγγράφονται σε στούντιο της Ισπανίας), η λογοτεχνία (τα βιβλία τυπώνονται στο Μεξικό) και ιδιαίτερα ο κινηματογράφος (γυρίζονται συμπαραγωγές με άλλες χώρες) καλλιεργούνται όπως πάντα συστηματικά. Ο **Τόμας Γκουτιέρρες Αλέα**, μετά την εξαιρετική ταινία *Φράουλα και σοκολάτα* (που είδαμε κι εμείς εδώ στην Ελλάδα) και το αίσιο τέλος της περιπέτειας της υγείας του, γυρίζει νέα ταινία, τη *Γουανταναμέρα*, με γαλλικά κεφάλαια. Ο άλλος μεγάλος σκηνοθέτης, ο **Ουμπέρτο Σολάς** γύρισε τον *Αιώνα των Φώτων*, μια γαλλική συμπαραγωγή πάνω στο ομώνυμο μυθιστόρημα του **Αλέχο Καρπεντιέρ**, που ήδη παίζεται στην Αβάνα. Ένας από τους νεότερους σκηνοθέτες, ο **Έλιο Ρουίς**, μα-

θητής του Αλέα, γυρίζει στο Μεξικό με γαλλικά και αγγλικά κεφάλαια μια ταινία με τίτλο *Ο νέγρος Παγκανίνι* με θέμα τη ζωή του μαύρου κουβανού βιολιστή **Μπρίντις δε Σάλας**.

Η έλλειψη χαρτιού κάνει την έκδοση βιβλίων, περιοδικών κι εφημερίδων δυσχερή. Τα βιβλία πουλιούνται πλέον στα βιβλιοπωλεία καθώς και στα ξενοδοχεία με δολάρια, ενώ φημισμένα στέκια βιβλιοαναγνωστών, όπως το *Poesia Moderna* στην Παλιά Αβάνα, είναι κλειστά με άδεια ράφια. Όσοι δεν μπορούν να αγοράσουν τα καινούρια βιβλία –δηλαδή δεν διαθέτουν δολάρια– χορταίνουν τη δίψα τους για ανάγνωση αγοράζοντας μεταχειρισμένα βιβλία στους υπαίθριους πάγκους. Η *Granma* βγαίνει τακτικά, το ίδιο και η *Trabajadores* (όργανο των εργατικών συνδικάτων) και η *Juventud Rebelde*, όργανο της νεολαίας, ενώ το περιοδικό *Revolucion y Cultura* (Επανάσταση και Πολιτισμός) βγαίνει πιο αραιά. Η *Granma* πουλιέται στους δρόμους από πλανόδιους, είτε πεζούς είτε πάνω σε ποδήλατα, κι επειδή εκδίδεται σε περιορισμένο αριθμό φύλλων εξαντλείται γρήγορα. Αυτό το όργανο της Κεντρικής Επιτροπής του Κ.Κ. της Κούβας ίσως να είναι η μοναδική περίπτωση εφημερίδας στον κόσμο που δεν έχει επιστροφές.

Οι κινηματογράφοι γεμίζουν όπως παλιά, ιδίως τώρα με το χαμηλής ποιότητας πρόγραμμα των δύο κρατικών καναλιών, που άλλωστε εκπέμπουν περιορισμένες ώρες: από τις 6 έως τις 11 τις καθημερινές και έως τις 2 τα ξημερώματα το Σάββατο.

Ο ιστορικός κινηματογράφος *Yara* στο κέντρο της πόλης, απέναντι από το *Αβάνα Λίμπρε* (το *Χίλτον* πριν την επανάσταση) έχει πάντα ουρές. Τότε έπαιζε το *Ένα ψάρι που το λέγανε Γουάντα* και *Ο άνθρωπος της βροχής*. Τώρα παίζει τη *Φιλαδέλφεια*, τη *Λάμψη* του **Κιούμπρικ** κι έχει αφιέρωμα στον **Γούντυ Άλλεν** και τον **Κάρλος Σάουρα**.

Η νυχτερινή ζωή είναι πολύ έντονη στην Αβάνα – αλλά μόνο για όσους διαθέτουν δολάρια. Οι ντισκοτέκ, που λέγονται κλαμπ ή ταβέρνες, είναι ανοιχτές μέχρι τις 5 το πρωί, και οι θαμώνες προτιμούν τη σάλσα από τη ροκ. Σε μια συναυλία ροκ όπου παραβρέθηκα, στα προπύλαια του Πανεπιστημίου με δωρεάν ακρόαση, το νεανικό κοινό ήταν ελάχιστο.

Στο πολιτικό πεδίο τώρα υπάρχει μια έντονη κινητικότητα. Πρόσφατα επέστρεψε στην Κούβα από την εξορία ο **Γκουτιέρρες Μενόγιο**, ο οποίος ως ηγέτης της αντικαθεστωτικής οργάνωσης *Κουβανική Αλλαγή* (*Cambio Cubano*) είναι αποφασισμένος ν' αγωνιστεί για τον εκδημοκρατισμό της χώρας. Πρόκειται για έναν μετριοπαθή πολιτικό, πρώην αντάρτη κατά του καθεστώτος **Μπατίστα**, που δεν θέλει η δημοκρατική αλλαγή να συνοδεύεται με τραυματικές εμπειρίες. Αφού συναντήθηκε και με τον 39χρονο υπουργό Εξωτερικών **Ρομπέρτο Ρομπάινα** (πρώην γενικό γραμματέα της κομμουνιστικής νεολαίας), ο οποίος δήλωσε ότι οι συζητήσεις τους γίνονται στα πλαίσια ισότητας και αμοιβαίου σεβασμού, κάνοντας σαφές ότι στο τραπέζι δεν θα τεθούν θέματα όπως η ανεξαρτησία, η εθνική κυριαρχία και «ο σοσιαλισμός μας», είχε μια τριώρη συνομιλία με τον Φιντέλ Κάστρο.

Να σωθεί ο θανατοποινίτης δημοσιογράφος Αμπού Γιαμάλ.

Η ΕΠΙΣΤΟΛΗ-ΕΚΚΛΗΣΗ

Στις 17 Αυγούστου, ένας θανατοποινίτης, τρόφιμος της πτέρυγας θανάτου στις φυλακές της Πενσυλβανία, πρόκειται αν εκτελεσθεί με θανατηφόρο ένεση. Πρόκειται για τον πρόεδρο των μαύρων δημοσιογράφων της φιλαδέλφειας **Mumia Abu-Jamal**. Ο Αμπού Γιαμάλ δικάστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο για τη δολοφονία αστυνομικού. Ο θανατοποινίτης δημοσιογράφος ισχυρίζεται ότι η καταδίκη του οφείλεται σε σκευωρία και ζητεί να δικαστεί εκ νέου, θεωρεί δε ότι επί της ουσίας καταδικάστηκε λόγω της έντονης κοινωνικής του δράσης.

Ο Αμπού Γιαμάλ, πρόεδρος των μαύρων δημοσιογράφων της Φιλαδέλφειας, το 1978, με τις ραδιοφωνικές τους εκπομπές, κάλυψε τις βίαιες επιθέσεις της αστυνομίας εναντίον της αφροαμερικανικής κοινότητας του Move του Powelton Village. Ο αρχηγός της αστυνομίας **Φρανκ Ρίτσο** που μετέπειτα έγινε δήμαρχος του είχε υποσχεθεί ότι θα πλήρωνε για αυτές τις εκπομπές. Το 1981 ο Αμπού Γιαμάλ επενέβη σε καβγά μεταξύ του αδελφού του και ενός αστυνομικού, που προκλήθηκε για ασήμαντη αφορμή (μια κλήση της τροχαίας). Ο Γιαμάλ υποστηρίζει ότι στη διάρκεια της διένεξης ο αστυνομικός **Ντάνιελ Φώκνερ** τον πυροβόλησε στα πόδια, με αποτέλεσμα να πέσει κάτω λιπόθυμος. Στη συνέχεια, κάποιος από το αγανακτισμένο πλήθος που έσπευσε στο μεταξύ –πάντα κατά την μαρτυρία του Γιαμάλ– πυροβόλησε και σκότωσε τον αστυνομικό. Για τη δολοφονία κατηγορήθηκε ο δημοσιογράφος, ο οποίος και καταδικάστηκε. Ο κυβερνήτης της Πενσυλβανία, **Τομ Ριτζ**, καθόρισε την ημερομηνία της εκτέλεσης του στις 17 Αυγούστου.

Ο θανατοποινίτης ισχυρίζεται ότι η ετυμολογία είναι άδικη και ότι προέκυψε ύστερα από δικαστική διαδικασία γεμάτη νομικά κενά και παρατυπίες. Πιστεύει, δε, ότι η καταδίκη του οφείλεται στη δράση του, στο ότι «έδινε φωνή σε αυτούς που δεν είχαν». Τη δημοσιογραφική του δραστηριότητα σε έντονο τόνο, συνέχισε να ασκεί και μέσα από τη φυλακή. Αποτέλεσμα: Η

Dear Attorney General Janet Reno,
We write to urge you to use your power as Attorney General, to commute the death sentence imposed upon Mumia Abu-Jamal, to stop the execution and in addition to allow a retrial of his case.
We ask for your reconsideration of the sentence that has been imposed and that he will be removed from death row and allowed to appeal his sentence.
We thank you for your consideration on this matter.
Yours sincerely
NAME:
PRENAME:
PROFESSION:
ADDRESS:
SIGN:

διοίκηση των φυλακών τον τιμώρησε για «κακή διαγωγή» επιβάλλοντας του ποινή 30 ημερών απομόνωσης! Και ο Γιαμάλ αναρωτιέται: «Και ένοχος δημοσιογράφος;».

Παρά τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται, ο Γιαμάλ δεν εκχωρεί την υποχρέωση του να υπερασπίζεται τα στοιχειώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Στις 9 Ιουνίου δημοσιεύθηκε κείμενό του για τη θανατική ποινή, που ισχύει ακόμα σε πολλές πολιτείες των ΗΠΑ.

Στο κείμενο αυτό γινόταν σύγκριση της αμερικανικής νομοθεσίας με εκείνη της Νότιας Αφρικής – του πιο στυγνού ρατσιστικού καθεστώτος έως πρόσφατα. Και αποφαινόταν ο δημοσιογράφος:

«Αυτό που θεωρείται αντισυνταγματικό στη Νότια Αφρική θεωρείται απολύτως νόμιμο στις ΗΠΑ!»

Πλήθος κοινωνικοί φορείς διαμαρτύρονται με διαβήματα τους τόσο για τη συνέχιση ισχύος της θανατικής ποινής, όσο και για την επικείμενη εκτέλεση του Αμπού Γιαμάλ. Ανάμεσα σε όσους ύψωσαν φωνή διαμαρτυρίας, και το Ευρωκοινοβούλιο, το οποίο αποφάσισε να ζητήσει από τον κυβερνήτη της Πενσυλβανία να αναθεωρήσει τη θανατική καταδίκη του δημοσιογράφου. Την πρόταση την υπέγραψαν και οι έλληνες ευρωβουλευτές **Αλέκος Αλαβάνος** και **Βασίλης Ευφραιμίδης**.

Το Αντί ενώνει τη φωνή του με τις εκκλή-

σεις για τη σωτηρία του προέδρου των μαύρων δημοσιογράφων της Φιλαδέλφειας. Παραπλεύρως, δημοσιεύουμε το κείμενο επιστολής έκκλησης που μπορείτε να στείλετε κι εσείς απευθείας στην αμερικανίδα υπουργό Δικαιοσύνης **Τζανέτ Ρενό**. Το κείμενο της επιστολής αναφέρει τα εξής:

Αγαπητή υπουργέ Δικαιοσύνης Τζανέτ Ρενό.

Σας γράφουμε για να σας ζητήσουμε να χρησιμοποιήσετε την εξουσία σας, ως υπουργός Δικαιοσύνης, για να τροποποιήσετε τη θανατική καταδίκη εναντίον του Μουμιά Αμπού Γιαμάλ, για να σταματήσετε την εκτέλεσή του και να επιτρέψετε μια νέα δίκη.

Σας ζητούμε να επανεξετάσετε την απόφαση που εκδόθηκε να τον μεταφέρεται από την ακτίνα θανάτου και να του επιτρέψετε να κάνει έφεση.

Σας ευχαριστούμε για την προσοχή σας. Με τιμή.

Υπογράψτε την επιστολή και στείλτε τη στο FAX (001) 202.514.0468 ή στο Αντί (Δημοχάρους 60, 115 21, Αθήνα, FAX 00301-7226107). Οι χρήστες του Internet μπορούν επίσης να στείλουν το δικό τους μήνυμα στη διεύθυνση:

<http://www.xs4all.nl/italia/index.htm> στην Ιταλία.

Ο Αμπού Γιαμάλ μπορεί και πρέπει να σωθεί.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ * 1995 * ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

η παράδοση στην ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ...

Νίκος Βάραλης	*	<i>Τρεις επί τύμβου</i>
Σπύρος Βρεττός	*	<i>Τραγωδία</i>
Μιχάλης Γκανάς	*	<i>Μαύρα λιθάρια</i>
Παναγιώτης Κερασίδης	*	<i>Ηχείο ανάσας</i>
Μάριος Μαρκίδης	*	<i>Ποιήματα με ημερομηνία λήξεως</i>
Αθηνά Παπαδάκη	*	<i>Γη και πάλι</i>
Αθηνά Παπαδάκη	*	<i>Η άγρυπνη των ουρανών</i>
Τάσος Ρούσσος	*	<i>Το πλοίο-φάντασμα</i>
Αλέξης Σταμάτης	*	<i>Απλή μέθοδος των τριών</i>
Γιάννης Τζανετάκης	*	<i>Ονείρου έρως</i>
Θανάσης Χατζόπουλος	*	<i>Ο εξ αίματος νεκρός</i>
Δήμητρα Χριστοδούλου	*	<i>Το κυπαρίσσι των εργατικών</i>

... συνεχίζεται από τις

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Η σύγχρονη εκδοτική παρουσία στα ελληνικά γράμματα

ΜΟΙΡΑΖΟΥΝ ΤΑΦΟΥΣ.

Ξεπέρασαν κάθε προηγούμενο οι υπεύθυνοι της τουρκικής τοπικής εφημερίδας *Ολάι*. Μοιράζουν κουπόνια που εξασφαλίζουν στον «τυχερό» αναγνώστη έναν τάφο! Διότι πιστεύουν ότι έτσι θα επιβληθούν στον τρελό ανταγωνισμό για τα κουπόνια. Όπως χαρακτηριστικά λέει ο αρχισυντάκτης της εφημερίδας «ευχόμαστε στους αναγνώστες μας να ζήσουν πολλά χρόνια αλλά όλοι θα πεθάνουμε μια μέρα, και για το λόγο αυτό δεν θέλουμε αυτοί που θα μείνουν πίσω να πουν "ο αποθανών δεν μας άφησε τα έξοδα του τάφου"».

Αφοπλιστικός – ζωή σε λόγου μας.

ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΠΟΥ ΑΝΟΙΞΕ Ο ΓΕΛΤΣΙΝ

Στα αχνάρια του Γέλτσιν ο πρόεδρος της Αρμενίας, Λέβον Πετροσιάν. Στις γενικές εκλογές που έγιναν στις 5 Ιουλίου ο λαός της Αρμενίας κλήθηκε να αποφασίσει και για την αναθεώρηση προς το «βασιλικότερον» του συντάγματος. Σε περίπτωση που υπερψηφιστεί το νέο σύνταγμα ο πρόεδρος θα έχει τη δυνατότητα να διαλύσει το κοινοβούλιο, να διορίσει το υπουργικό συμβούλιο και τη δικαστική εξουσία της χώρας.

ΈΠΙΑΣΕ Ο ΤΣΑΜΠΟΥΚΑΣ

Τα κατάφερε ο Μέητζορ αν και ασθμαίνοντας. Επανεκλέγη στην ηγεσία

του συντηρητικού κόμματος αλλά ποιον κόμματος; Ο τσαμπουκάς του Μέητζορ έπιασε αλλά ο ίδιος θα κληθεί επί της ουσίας να ηγηθεί δύο κομμάτων. Το χάσμα ανάμεσα στη Δεξιά-Δεξιά, όπως την εκπροσώπησε ο αντίπαλος του Μέητζορ στις εσωκομματικές εκλογές **Τζον Ρέντγουντ** και στην Κεντροδεξιά, όπως την εκπροσωπεί ο Τζον Μέητζορ, έχει βαθύνει και όπως φαίνεται το συντηρητικό κόμμα έχει αρχίσει τις ασκήσεις ετοιμότητας για τη θέση της αντιπολίτευσης.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΠΙΟΗΣΗ ΤΡΙΩΝ ΤΑΧΥΤΗΤΩΝ

Νέα σχέδια επεξεργάζονται Γερμανοί κυβερνητικοί και άνθρωποι της Μπούντεσμπανκ. Πρόκειται για μια νομισματική ενοποίηση τριών ταχυτήτων ή δύο περιφερειών. Στον σκληρό κεντρικό πυρήνα θα ανήκουν οπωσδήποτε η Γερμανία και οι δορυφόροι της, η Γαλλία και το Βέλγιο. Στην πρώτη περιφέρεια θα ανήκουν η Πορτογαλία, η Ισπανία και η Ιταλία, που θα συνδέονται με τον σκληρό πυρήνα με ένα σύστημα ισοτιμιών ανάλογο του υπάρχοντος. Στη δεύτερη περιφέρεια θα παίζει η χώρα μας αλλά και η Βρετανία. Στη δεύτερη περιφέρεια θα ανήκουν «οι ελεύθεροι και ωραίοι», δεδομένου ότι η διολίσθηση της δραχμής θα είναι προσωπική μας υπόθεση και δεν

θα εξαρτάται από τα ευρωπαϊκά όργανα.

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΟΙ ΛΕΝΕ ΟΧΙ

Ο Τούρκος στρατηγός **Αχμέτ Κορεκσί** αντιτίθεται στην εξάλειψη του άρθρου 8 του αντιτρομοκρατικού νόμου που περιορίζει την ελευθερία της έκφρασης και έχει

στείλει σε δίκες και φυλακές πολλούς δημοσιογράφους και συγγραφείς που υπερασπίστηκαν κατά καιρούς τα δημοκρατικά δίκαια και τα δίκαια του κουρδικού λαού.

Ευτυχώς η γειτονική μας χώρα βαδίζει με πολύ γοργούς ρυθμούς προς τον εκδημοκρατισμό!

Η μόνη πρόοδος στο Βοσνιακό σημειώνεται στο πεδίο των μαχών.

Ελάσαστε είναι αντικειμενικά οι πιθανότητες να επαναληφθούν προσεχώς οι συνομιλίες μεταξύ των εμπόλεμων. Ο κύκλος του ανθρώπινου πόνου θα αργήσει ακόμα να κλείσει.

(φωτ. Σ. Τσακίρης)

Internet

Η ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΑΝΤΕΠΙΘΕΣΗ

του Αργύρη Παναγόπουλου

Η ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΓΕΡΟΥΣΙΑ τελικά ψήφισε, με 84 ψήφους υπέρ και 16 κατά, τους πρώτους κατασταλτικούς νόμους εναντίον του Κυβερνοχώρου, το *Communications Decency Act*, διευρύνοντας τις απαγορεύσεις της τηλεφωνικής πορνογραφίας και στα τηλεματικά δίκτυα.

Μεγάλο μέρος της αμερικανικής κοινής γνώμης, το *Electronic Frontier Foundation*, το *Centre for Democracy and Technology* και αρκετοί γνωστοί νομικοί αντιστάθηκαν στην πρόταση των Δημοκρατικών γεροντιστών, καταγγέλλοντας ως αντισυνταγματικό το νόμο επειδή περιορίζει την ελευθερία της έκφρασης. Το πρόβλημα απασχόλησε, πριν από δύο εβδομάδες, και δύο γνωστές εταιρείες των ηλεκτρονικών: την *Microsoft* και την *Netscape*, καθώς επίσης και την οργάνωση *Progressive Network*. Ανακοινώθηκε μάλιστα ότι από κοινού επεξεργάζονται ένα σύστημα εθελοντικού ελέγχου – εμπνευσμένου προφανώς από αυτό της κινηματογραφικής βιομηχανίας που στη δεκαετία του '30 προσπαθούσε να αποφύγει τη λογοκρισία. Θα πρόκειται για νέα προγράμματα που θα επιτρέπουν στους γονείς, μέσω ηλεκτρονικών φίλτρων, να αποκλείουν την είσοδο στο δίκτυο ακατάλληλου υλικού – και πρόκειται να είναι έτοιμα σε μερικούς μήνες.

Έτσι και αλλιώς, οποιαδήποτε απόφαση αφορά τις επικοινωνίες μετατρέπεται αμέσως από τις μεγάλες εταιρείες σε κέρδος. Η σταδιακή εμπορική εκμετάλλευση του Internet αποτελεί τον κοινό παρονομαστή όλων.

Η συζήτηση και η ψηφοφορία στη Γερουσία μεταδόθηκαν από το τηλεοπτικό δίκτυο C-Span για να δει και ο μέσος πολίτης πόσο πολύ ενδιαφέρεται η ηγεσία της χώρας να προστατεύσει τους ανηλίκους. Ο Κλίντον και ο Αλ Γκορ, που έκαναν προεκλογική εκστρατεία με σημαία συνθήματα υπέρ των νέων τεχνολογιών, κατά τη διάρκεια των συζητήσεων του νόμου στην Γερουσία δεν έβγαλαν λέξη. Το επισήμανε, μάλιστα, ο Ρεπουμπλικανός Νιούτ Γκίνγκριχ – ένθερμος κήρυκας, εκτός των άλλων, της ποινικοποίησης

των εκτρώσεων ο οποίος προσπαθεί εδώ και μήνες να περικόψει την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών στους φτωχούς και τους άνεργους χαρίζοντας τους personal computer! Ωστόσο, βρέθηκαν στην αμερικανική Βουλή εκπρόσωποι οι οποίοι αντιτάσσονται στη μεθόδευση της Γερουσίας. Ανάμεσά τους και ο ρεπουμπλικανός Κρις Όαξ και ο δημοκρατικός Ρον Γουίντεν οι οποίοι προωθούν έναν άλλο νόμο, τον *Internet Freedom and Family Empowerment Act*, με τον οποίο θα απαγορεύεται οποιαδήποτε κυβερνητική παρέμβαση στο Internet. Ωστόσο, κι αυτές οι προσπάθειες πετάνε το μπαλάκι απευθείας στη βιομηχανία!

Ο αγώνας για τις αξίες και την ηθική κοστίζει λίγο, ελάχιστα, και αποδίδει παρα πολύ. Ο Δημοκρατικός Τζιμ Έξον το απέδειξε όταν, εκδίδοντας ένα βιβλίο με αισχρό υλικό που συνέλεξε από το Internet, μεταβλήθηκε σε σωτήρα των ηθών. Ο Έξον, που προωθεί ενθέρμως τη λογοκριτική νομοθετική ρύθμιση δεν φαίνεται να έχει πιθανότητα να την περάσει. Ο κύριος λόγος, όμως, που δεν θα τα καταφέρει έχει να κάνει με την τεχνολογική αδυναμία για να ελεγχθεί ο κυβερνοχώρος του Internet.

Την ίδια στιγμή, οι ανεπτυγμένες χώρες της Ασίας, της Βορείου Αμερικής και της Βορειοδυτικής Ευρώπης, χρησιμοποιούν όπως θέλουν τα τηλεματικά δίκτυα ως χρηματιστηριακά και επενδυτικά όργανα. Κανείς «κρατικός» ή διεθνής οικονομικός οργανισμός δεν σκέφθηκε να εξετάσει το είδος των οικονομικών σχέσεων που αναπτύσσονται. Τα «τηλεματικά» χρηματιστήρια του Χονγκ-Κονγκ, της Σιγκαπούρης, της Σεούλ, του Τόκιο, της Ν. Υόρκης και του Λονδίνου δεν βάζουν «αισχροτήτες» στο Internet. Στην καλύτερη (!) περίπτωση διακινούν τα όπλα που αγοράζουν οι εμπόλεμοι στην Βοσνία και στη χειρότερη επενδύουν τα κεφάλαια του ναρκο-εμπορίου. Ποιον μπορούσε, π.χ., να ενδιαφέρει η Έκθεση Roett της *Chase Manhattan Bank* που ζητούσε, μέσω Internet, από τη μεξικανική κυβέρνηση την πλήρη εξολόθρευση των ζαπατίστας

προκειμένου να επιτευχθεί η «πολιτική και οικονομική σταθερότητα του Μεξικού», υπόθεση και εγγύηση των μελλοντικών επενδύσεων; Η η Έκθεση του Νταϊήβιντ Ρόνφιλντ, συνεργάτη του αμερικανικού στρατού και της CIA, με τίτλο «Έφθασε ο Κυβερνοπόλεμος» που χρησιμοποιήθηκε απευθείας από το Πεντάγωνο, στην οποία διατύπωνε την ανησυχία ότι οι ζαπατίστας όχι μόνο μάθαιναν αμέσως τις κινήσεις του κυβερνητικού στρατού αλλά τις μετέδιδαν και προς τις οργανώσεις δημιουργώντας κλίμα συμπαράστασης σε χρόνο μηδέν;

Την ίδια στιγμή ετοιμάζεται ένα νέο δίκτυο, το BNS, (very high-speed Backbone Network Service) το οποίο, συνδέοντας με «σωλήνες» τεράστιας χωρητικότητας τα τέσσερα κέντρα υπολογιστών των ΗΠΑ, του Σαν Ντιέγκο, του NSCA στην Ουρμπάνα, του Cornell στην Ιθάκα και του Πίτσμπουργκ θα παραμείνει κλειστό στους πληβείους του Internet.

Κανείς φυσικά δεν θεώρησε σκόπιμο να ενημερώσει ούτε την κοινή γνώμη ούτε τους ενδιαφερόμενους: τη 18μελή *Internet Society* και τους τέσσερις εθελοντές που αποτελούν την «κυβέρνηση» του κυβερνοχώρου. Αυτοί ασχολούνται ακόμα με τη νομοθεσία που αφορά τη μετάδοση του αριθμού των πιστωτικών καρτών για να κάνουν εμπόριο μέσω του Internet, αφού η κρυπτογραφημένη υπογραφή συναντά τις αντιδράσεις της αμερικανικής κυβέρνησης που απαγορεύει την εξαγωγή software. Ευτυχώς, μια άλλη μεγάλη, «αθώα» εταιρεία, η Kodak, βρήκε κι εδώ τη λύση. Οι νέες πιστωτικές κάρτες θα έχουν κωδικοποιημένη και τη φωτογραφία.

Τα αλληλεπιδρώμενα κομπιούτερ δεν πρόκειται να αργήσουν να εμφανιστούν στην αγορά. Κάτι ξέρει και ο Μπιλ Γκαίτς, ο παντοδύναμος θεός της Microsoft, που στις 24 Αυγούστου ετοιμάζεται να βγάλει στη διεθνή αγορά το νέο Windows '95, το οποίο όχι μόνο δεν θα χρειάζεται Dos αλλά και θα συνδέεται απευθείας με τα δίκτυα, δηλαδή μόνο με εκείνο της Microsoft Network, δηλαδή μόνο με το δίκτυο του ίδιου του Gates.

ΚΑΙ ΠΑΛΙ Η ΛΟΓΟΚΡΙΣΙΑ ΣΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΟΧΩΡΟ

του Δημήτρη Σκούφη
dimanhsk@athena.compulink.forthnet.gr

Με το θέμα της λογοκρισίας στον Κυβερνοχώρο είχα ασχοληθεί και σε προηγούμενο σημείωμά μου σε αυτή τη στήλη. Είναι παρ' όλα αυτά αναγκαίο να ξαναδούμε αυτό το κρίσιμο θέμα. Αφορμή για την επάνοδο στο θέμα αποτελεί η ψήφιση από τη Γερουσία των ΗΠΑ της τροπολογίας για «την ευπρέπεια στις επικοινωνίες» (Communication Decency Act) με συντριπτική πλειοψηφία (84 ψήφοι υπέρ, 16 κατά)¹.

Μια ακόμη αφορμή ήταν οι όλο και πιο συχνές αναφορές που γίνονται από τα ελληνικά και διεθνή μέσα μαζικής ενημέρωσης στο Internet και στις πιο «γαργαλιστικές» όψεις του – κάτι τέτοια θέματα «πουλάνε» (και όχι μόνο στην Ελλάδα) και ταυτόχρονα δυσφημούν ένα νέο μέσο μαζικής επικοινωνίας και εν δυνάμει ανταγωνιστή.

Η λογοκρισία και οι ρίζες της

Στην παλαιά έκδοση του λεξικού του Ελευθερουδάκη διαβάζουμε τα εξής πολύ ενδιαφέροντα και διαφωτιστικά:

«Η πρώτη εφαρμογή της λογοκρισίας ανάγεται εις τους πρώτους χρόνους της εφευρέσεως της τυπογραφίας. Ευθύς ως διά της τελευταίας αι σκέψεις εύρον διάδοσιν άγνωστον μέχρι της εποχής εκείνης (1450-1500), ήρχισε να αναφαίνεται και η ανάγκη της λογοκρισίας, ανάγκη η οποία εγένετο αισθητή το πρώτον παρά τη εκκλησία, κατά της οποίας εστρέφοντο κυρίως αι φιλελεύθεροι ιδέαι της Αναγεννήσεως. Από της εποχής του πάπα Αλεξάνδρου (1492), όστις και πατήρ της λογοκρισίας θεωρείται, χρονολογείται η εξέλιξις της εις θεσμόν της Καθολικής Εκκλησίας. Βραδύτερον από της Εκκλησίας μετεφευτεύθη εις την πολιτείαν η οποία, κατά το υπόδειγμα εκείνης, ηθέλησε να παρεμποδίση την ελευθέραν εξάπλωσιν των πολιτικών ιδεών».

Η ιστορία αυτή επαναλαμβάνεται ξανά και ξανά μέσα στους αιώνες. Η εμφάνιση κάθε νέου μέσου μαζικής επικοινωνίας συνοδεύεται από τα αναγκαία μέτρα λογοκρισίας που υπαγορεύονται από τις ανάγκες των καιρών και λαμβάνουν διάφορες μορφές: την προστασία του κοινωνικού συνόλου από «επιβλαβείς» ιδέες, την αποτροπή της διασποράς ψευδών ή «ψευδών» ειδήσεων, την προστασία της νεολαίας, της οικογένειας και του κράτους και πολλά άλλα ηχηρά παρόμοια.

Αν όμως τα «κακά» βιβλία μπορούν να καούν στην πυρά, τα «κακά» bits που συνθέτουν τις πληροφορίες που υπάρχουν στο μεταδίκτυο Internet χρειάζονται άλλα, πιο δραστικά μέτρα. Η κοινωνία του Κυβερνοχώρου, δομημένη εκ των πραγμάτων αναρχικά, γαλουχημένη με τις αρχές της ακαδημαϊκής και επιστημονικής ελευθερίας στην έκφραση, που στη συνέχεια υιοθετήθηκαν και από το πολύ ευρύτερο κοινό των πολιτών του δικτύου, αισθάνεται –και δικαίως– πως το δικαίωμα στην ελεύθερη έκφραση είναι καταχρωμένο από τους άγραφους νόμους της.

Από την ώρα που το Internet απέκτησε την κρίσιμη εκείνη μάζα που το προβίβασε σε μέσο μαζικής επικοινωνίας με παγκόσμια εμβέλεια, έπρεπε να εφευρεθούν τρόποι για τον έλεγχο του τι πρέπει να μεταδίδεται και τι όχι. Και μάλιστα όταν το Internet αποτελεί τον πρόδρομο και τον «δοκιμαστικό σωλήνα» για την εξέλιξη προς την Κοινωνία των Πληροφοριών. Σκεφθήκατε ποτέ τι θα γινόταν αν η νέα αυτή κοινωνία είχε εξαρχής τόσο «κακές» συνήθειες;

Όπως είναι φυσικό, οι σχετικές αφορμές υπάρχουν πάντοτε. Στη σημερινή σκηνή του ανά τους αιώνες χιλιοπαιγμένου έργου πρωταγωνιστές είναι η προστασία της νεο-

λαίας από την πορνογραφία, γερουσιαστές και οργανώσεις «για την προστασία της οικογένειας», αντιτρομοκράτες και αστυνομικοί, αλλά και οι ίδιοι οι πολίτες του Κυβερνοχώρου, οργανωμένοι και μη. Το έργο, του οποίου το τέλος αγνοούμε, αναμένεται να έχει πολλές και συναρπαστικές σκηνές που θα καλύπτουν μια ευρύτατη γκάμα από τραγικά αλλά και σπαρταριστικά επεισόδια.

Είναι το Internet «τόπος απωλείας»;

Το ερώτημα αυτό («Is the Internet a place of depravity?») το συνάντησα την πρώτη φορά που επισκέφθηκα την ηλεκτρονική έκδοση της *Daily Telegraph*². Ήταν ο τίτλος ενός σύντομου άρθρου, παρόμοιου με πολλά άλλα που είδαν και βλέπουν σχεδόν καθημερινά το φως της δημοσιότητας σε κάθε γωνιά του πλανήτη. Αναφερόταν σε σεξουαλικού περιεχομένου πληροφορίες και εικόνες, σε υποθέσεις αποπλάνησης ανηλίκων, σε παιδαγωγικές συνδιασκέψεις και σε άλλα παρόμοια.

Αλήθεια, είναι το Internet «τόπος απωλείας»;

Η απάντηση στο ερώτημα αυτό είναι απλή.

Ξέρετε καμιά μεγαλούπολη στον κόσμο που να μην έχει τις «πονηρές» γειτονίες της, σαν την οδό Αθηνάς και τη λεωφόρο Συγγρού;

Ξέρετε καμιά χώρα στον κόσμο όπου να μην κυκλοφορούν (νόμιμα ή παράνομα) πορνογραφικά έντυπα, να μην υπάρχουν κινηματογράφοι που προβάλλουν πορνογραφικές ταινίες, να μην υπάρχουν παιδεραστές και επιδειξιές στα πάρκα και στα δημόσια ουρητήρια – χώρους όπου έχουν πρόσβαση ανεξαιρέτα όλοι οι πολίτες συμπεριλαμβανομένων των παιδιών;

Ξέρετε η απαγόρευση της πορνείας και των ναρκωτικών (όπως και η ποτοαπαγό-

ρευση στις ΗΠΑ στις αρχές του αιώνα μας) να εφαρμόστηκε αποτελεσματικά σε κάποιο σημείο του πλανήτη μας;

Και βέβαια όχι. Παρ' όλα αυτά, κανένας δεν θεωρεί την Αθήνα, το Τόκιο ή τη Νέα Υόρκη «τόπους απωλείας», ούτε καν το Άμστερνταμ με την «κόκκινη» συνοικία του. Το ίδιο ακριβώς ισχύει και στο «καθολικό χωριό» (global village) του Internet. Όπως συμβαίνει σε όλες τις πόλεις του κόσμου, έτσι και εδώ υπάρχουν οι πονηρές απόμερες και σκοτεινές γωνίες που απευθύνονται στα κατώτερα ανθρώπινα ένστικτα, σε κάθε τους έκφραση και μορφή. Όποιος θέλει ή νιώθει την ανάγκη, τα επισκέπτεται. Όποιος δεν θέλει, απλώς δεν τα επισκέπτεται αλλά και δεν αγνοεί την ύπαρξή τους.

Το Internet δεν είναι «τόπος απωλείας» περισσότερο ή λιγότερο από όσο είναι η πόλη που κατοικούμε. Και είναι τουλάχιστον υποκριτικό να χαρακτηρίζεται έτσι.

Ο νόμος για την «ευπρέπεια» στις επικοινωνίες...

Η πρόσφατη απόφαση της Γερουσίας των ΗΠΑ προβλέπει ότι «όποιος μεταδίδει ή διαθέτει απρεπείς, άσεμνες ή πορνογραφικές πληροφορίες, εικόνες, προτάσεις ή αιτήσεις μέσω οποιουδήποτε τηλεπικοινωνιακού μέσου ή συσκευής (...) [ή] διαθέτει τον τηλεπικοινωνιακό του εξοπλισμό για τέτοιες δραστηριότητες από τρίτους (...) τιμωρείται με πρόστιμο μέχρι 100.000 δολαρίων ή/και φυλάκιση μέχρι δύο ετών». Ο νόμος αυτός χρειάζεται επικύρωση από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, όπου θα συζητηθεί στα μέσα του Ιουλίου. Ο πρόεδρος της Βουλής **Newt Gingrich** των αντιπροσώπων έχει ήδη με δηλώσεις του αντιταχθεί στο νόμο αυτό.

Με την απόφαση αυτή, η κρατική εξουσία υποκαθιστά τη γονική μέριμνα για τα παιδιά αλλά και υποχρεώνει τους ενήλικες σε συγκεκριμένο τρόπο συμπεριφοράς και έκφρασης. Εισάγει το φόβο του «πολιτικά ορθού» λόγου που οι διάφοροι αυτόκλητοι και μη κήνσορες και προστάτες της δημόσιας ηθικής θα χρησιμοποιούν για να επιβάλουν το δικό τους τρόπο έκφρασης και για να αποστεώσουν έναν ζωντανό κοινωνικό οργανισμό. Γιατί ποιος είναι αυτός που θα κρίνει τι είναι αισχρό, άσεμνο, πορνογραφικό και τι όχι;

Κι ακόμη καταδικάζει σε θάνατο σχεδόν όλους τους κόμβους μετάδοσης και αναμετάδοσης πληροφοριών και σύνδεσης με το ευρύτερο κοινό, τους γνωστούς «πίνακες

ηλεκτρονικών ανακοινώσεων» (BBS), αφού δεν θα έχουν τη δυνατότητα να ελέγχουν τις πληροφορίες που μεταδίδονται μέσα από τα συστήματά τους.

Στη διαδικασία ψήφισης αυτού του νόμου δεν μπόρεσαν να ακουστούν οι πιο ψύχραιμες φωνές εκείνων (όπως του γεροϋσιαστή **Leahy** και άλλων) που ζητούσαν να διευρυνθούν οι τεχνικές που παρέχουν στους γονείς τη δυνατότητα να εμποδίζουν την πρόσβαση στα επίμαχα δεδομένα από τα παιδιά τους. Ας σημειωθεί ότι υπάρχουν στη διεθνή αγορά τουλάχιστον δύο φτηνά προγράμματα λογισμικού που επιτρέπουν τον έλεγχο αυτό και αναπτύσσονται και άλλα³.

Είναι άραγε τυχαίο που το 1926, λίγα χρόνια πριν από την επιβολή του ναζισμού στη Γερμανία, η γερμανική Βουλή ψήφισε έναν παρόμοιο νόμο για την «προστασία της νεολαίας» από «την πορνογραφία και τα σκουπίδια» που την απειλούσαν⁴;

...και τα συνακόλουθα

Ενός κακού μύρια έπονται. Τραγικά και κωμικά.

Μετά την «επιτυχία» της προσπάθειας αυτής, οι γεροϋσιαστές **Dole** και **Grassley** ετοίμασαν έναν πρόσθετο νόμο για τη λογοκρισία στο Internet, πολύ χειρότερο από αυτόν που ήδη ψηφίστηκε⁵. Η ιδέα της λογοκρισίας του άσεμνου υλικού φαίνεται πως ενέπνευσε και άλλους. Έτσι, π.χ. οι γεροϋσιαστές **Feinstein**, **Kohl** και **Litt** πρότειναν μια τροπολογία σύμφωνα με την οποία η μετάδοση με κάθε μέσο πληροφοριών ή γνώσεων για την κατασκευή εκρηκτικών και βομβών θα τιμωρείται με φυλάκιση έως 20 ετών. Στην αρχική συζήτηση της πρότασης έγινε σαφές πως αφορμή έδωσαν οι σχετικές πληροφορίες που υπάρχουν «στις σκοτεινές αλέες του Internet». Και βέβαια δεν μεταπειστήθηκαν ούτε από το επιχείρημα πως οι πληροφορίες αυτές είναι ευρύτατα διαθέσιμες σε βιβλία, όπως εγκυκλοπαίδειες αλλά και κρατικά έντυπα, ούτε από το γεγονός πως οι σχετικές πληροφορίες που υπάρχουν στο Internet δεν είναι ούτε ακριβείς ούτε χρήσιμες σε επίδοξους βομβιστές⁶.

Περιμένουμε με αγωνία να δούμε και άλλες παρόμοιες πρωτοβουλίες που σίγουρα θα υπάρξουν στο εγγύς μέλλον. Ίσως την επόμενη φορά να μεταφερθούμε από το επίπεδο της αμφισβήτησης και της κριτικής που ασκείται στη «νέα τάξη» πραγμάτων στον πλανήτη μας. Γιατί όχι; Η εποχή του

Μακαρθισμού είναι ακόμα νωπή στη μνήμη όλων.

Η σκιά του Μεγάλου Αδελφού

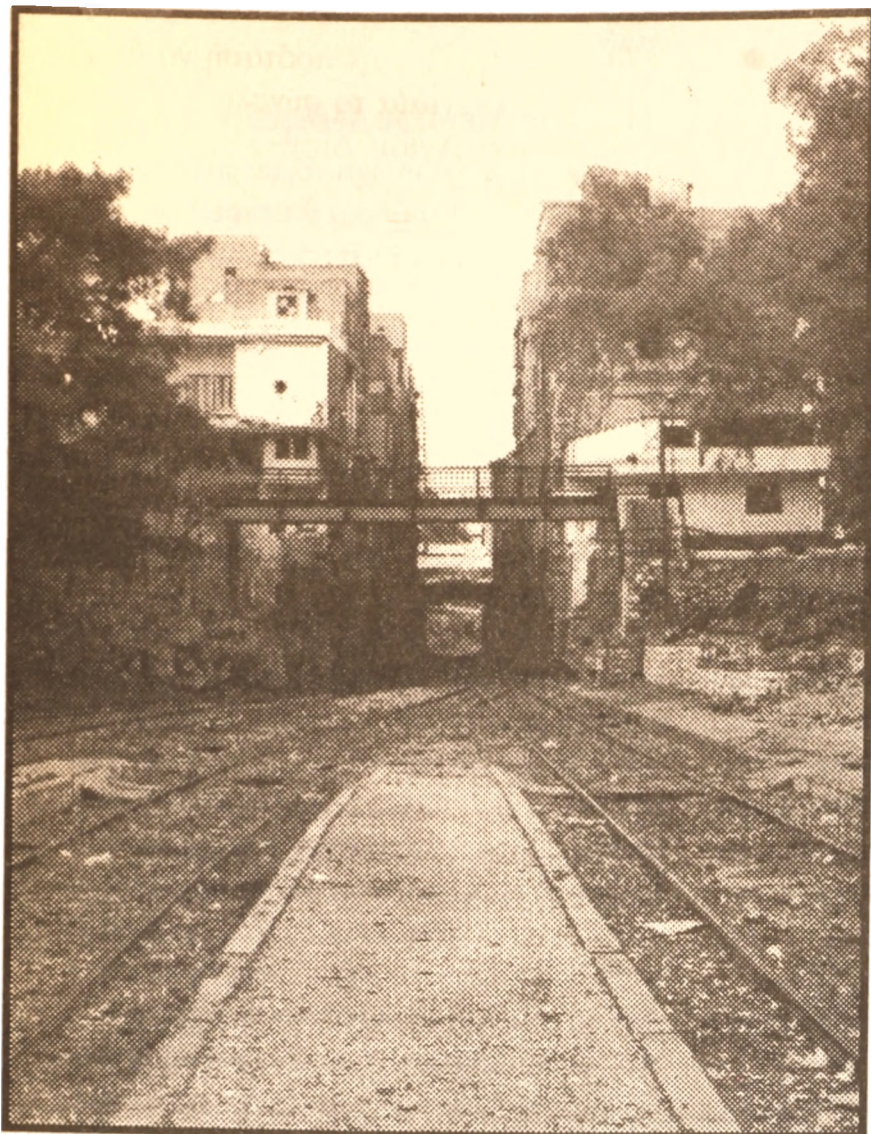
Φυσικά υπάρχουν και άλλες περιπτώσεις και συμβάντα στα οποία θα έπρεπε να αναφερθώ, όπως η υπόθεση που δημιουργήθηκε από την Εκκλησία της Σιεντολογίας (Church of Scientology), η οποία προσπαθεί, με το πρόσχημα της πνευματικής ιδιοκτησίας, να μη γίνεται κριτική στις δοξασίες της μέσα από το Internet⁷. Δυστυχώς ο χώρος δεν μου επιτρέπει να επεκταθώ και σε αυτή την όντως ιδιόζουσα περίπτωση λογοκριτικής τεχνικής.

Εκείνο που μένει από όλα αυτά είναι το γεγονός πως η σκιά του Μεγάλου Αδελφού, αυτού που ξέρει ποιο είναι το καλό και το κακό για μας, αυτού που ορίζει τι επιτρέπεται και τι όχι, αρχίζει να βαραίνει επάνω από το καθολικό χωριό του Κυβερνοχώρου. Και είναι επόμενο πως θα βαραίνει όλο και πιο πολύ καθώς θα βαδίζουμε προς την Κοινωνία των Πληροφοριών. Με τη λογοκρισία, με την απαγόρευση της κρυπτογραφικής κωδικοποίησης των μηνυμάτων και με κάθε άλλο τρόπο: Για τους επίδοξους σχεδιαστές της, η νέα αυτή κοινωνία ή θα πρέπει να αναπαραγάγει την προηγούμενη ή δεν θα πρέπει να υπάρξει καθόλου. Το μέλλον θα δείξει αν και πώς ο Μεγάλος Αδελφός θα μπορέσει να επιβληθεί.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Περισσότερα στοιχεία για το νόμο περί «ευπρέπειας στις επικοινωνίες», καθώς και το πλήρες κείμενό του υπάρχουν στις διευθύνσεις <http://www.eff.org/> και <http://www.cdt.org/> καθώς και σε πολλές συνδιασκέψεις USENET.
2. Η *Daily Telegraph* βρίσκεται στη διεύθυνση: <http://telegraph.co.uk/>
3. Στοιχεία για ένα από τα προγράμματα που απαγορεύουν την πρόσβαση σε επιλεγμένα από τους γονείς θέματα υπάρχουν στη διεύθυνση: <http://www.surfwatch.com/>
4. Το σύντομο κείμενο με αυτή την πληροφορία βρίσκεται στη διεύθυνση: http://www.eff.org/pub/Censorship/Exon_bill/de_schmutz_und_schund_act.note
5. Στοιχεία για το νόμο που προτείνουν οι γεροϋσιαστές **Dole** και **Grassley** υπάρχουν στη διεύθυνση: http://www.eff.org/pub/Alerts/Dole_grassley_cdt.summary
6. Στοιχεία για την τροπολογία **Feinstein** υπάρχουν στη διεύθυνση: http://www.eff.org/Alerts/s735_95_feinstein_amend_draft_eff.notes
7. Στοιχεία για την υπόθεση της Εκκλησίας της Σιεντολογίας υπάρχουν στη διεύθυνση: http://www.eff.org/pub/Alerts/eff_cos.letter

Το σύνθετο αστικό τοπίο του σταθμού του Αγίου Διονυσίου απειλείται να καταστραφεί από την κατασκευή γιγαντογέφυρας 400 μέτρων.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΝΑΠΛΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

ρακτηριστικά του γνωρίσματα η εμφανής λιθοδομή, οι ξύλινες κεραμοσκεπαστες στέγες, η σοφίτα του ρολογιού στο κέντρο της πρόσσοψης, τα τοξωτά παράθυρα, το παραδοσιακό υπόστεγο με τις χυτοσιδηρές κολόνες. Από δω το τραίνο ξεκινούσε άλλοτε μέσα σε σύννεφα καπνού για τη Γερμανία – ταυτισμένος ο σταθμός με τις αναχωρήσεις του Simplon Simplon Orlian και του Orlian Express. Ο σταθμός, εξαιτίας ακριβώς αυτής της ιδιαίτερης φυσιογνωμίας του, τα τελευταία χρόνια αποτελεί χώρο εκδηλώσεων και δρώμενων και εδώ και μερικές ημέρες επαναλειτούργει ως σταθμός των τρενών για Θεσσαλονίκη.

Συνέχεια του τοπίου του σταθμού αποτελούν οι κατοικίες, οι οποίες βρίσκονται παραπλεύρως στις γραμμές του τρενίου και σχηματίζουν ένα εκπληκτικό «φαράγγι», και η παλιά μεταλλική πεζογέφυρα, τόπος συνάντησης άλλοτε για τους ρεμπέτες, όπου έχουν γραφτεί γνωστά τραγούδια όπως το «Χάραμα» του Γιάννη Παπαϊωάννου. Σήμερα η γέφυρα αποτελεί χώρο περιπάτου με θέα στο λιμάνι. Ανάμεσα στο σταθμό και στο λιμάνι, πάνω σ' ένα λόφο, βρίσκεται ένας από τους σημαντικότερους αρχαιο-

λογικούς χώρους του Πειραιά, η πύλη της Ηετιωνείας, σήμερα υποβαθμισμένη και γνωστή μόνο σε λίγους ειδικούς.

Το αστικό αυτό τοπίο μόνο έτσι ενιαία μπορεί να περιγραφεί – είναι συνδεδεμένο με μνήμες του μακρινού, του πρόσφατου παρελθόντος και του παρόντος. Απειλείται όμως να καταστραφεί από την κατασκευή γιγαντογέφυρας μήκους 400 περίπου μέτρων που δημοπρατήθηκε πρόσφατα, η οποία θα καταλήγει στην καρδιά της Δραπετσώνας διχοτομώντας την μ' ένα κυκλοφοριακό τείχος. Η περιοχή του σταθμού γίνεται έτσι απροσπέλαστη, καταστρέφεται η δυναμική της: πέρασμα, δίοδος, τόπος αναχωρήσεων και δρώμενων.

Η συγκεκριμένη γέφυρα αποτελεί τμήμα του έργου που αφορά τον παραλιακό δρόμο, ο οποίος κλείνει οριστικά το μέτωπο που θα μπορούσε να αποκτήσει η Δραπετσώνα προς τη θάλασσα, στρέφοντάς της τα νώτα, αντίθετα με ό,τι φαίνεται αυτή τη στιγμή να είναι η τάση σε άλλες πόλεις στην Ευρώπη.

Για να αποτραπεί η κατασκευή της γέφυρας και για να τονιστεί η δυναμική του χώρου του σταθμού στην εξέλιξη της πόλης, η ομάδα

Η

περιοχή του σταθμού του Αγίου Διονυσίου βρίσκεται στο όριο του Πειραιά με τη Δραπετσώνα, στο ακραίο σημείο της παλιάς βιομηχανικής περιοχής του Πειραιά. Τοπίο κατακερματισμένο, που συντίθεται από εργοστάσια εγκαταλειμμένα ή που αυθαίρετα έχουν αλλάξει χρήση όπως το πρώην υφαντουργείο του Ρετσίνα, από σιδηροδρομικές γραμμές, σταθμούς, αμαξοστάσια και αποθήκες του λιμανιού. Η περιοχή, αν και εγκαταλειμμένη, εξακολουθεί να παραμένει ζωντανή, εύπλαστη, οικεία· συγχρόνως αναζητά τη νέα της υπόσταση.

Πρόκειται για έναν χώρο μοναδικό, με ξεχωριστή φυσιογνωμία, από τους ελάχιστους που έχουν απομείνει πλέον σ' αυτή την πόλη. Αποτελείται από τον παλιό, πέτρινο σταθμό, που κατασκευάστηκε το 1904, μνημείο βιομηχανικής αρχιτεκτονικής όπως και οι σταθμοί της Λαμίας και της Χαλκίδας. Χα-

Εικαστική παρέμβαση στον πέτρινο σταθμό του Αγίου Διονυσίου, που και εδώ και λίγες ημέρες επαναλειτουργεί ως σταθμός των τρενών για Θεσσαλονίκη.

«Περαστικοί» και η συντονιστική επιτροπή Δραπετσώνας σε συνεργασία με τους Φίλους του Σιδηροδρόμου οργάνωσαν από 25 έως 29 Ιουνίου έκθεση Εικαστικών Καταστάσεων με τον τίτλο «Ένα ταξίδι πάνω από την Πόλη». Η έκθεση περιελάμβανε έργα σπουδαστών της ΑΣΚΤ εμπνευσμένα από το περιβάλλον του σταθμού και τοποθετημένα σε διάφορους χώρους του, μουσικές και θεατρικές εκδηλώσεις. Το πρόγραμμα υποστήριξε ο Οργανισμός Καταπολέμησης Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ).

Την Τετάρτη 28 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε συζήτηση με θέμα «Η περιοχή του Αγίου Διονυσίου, η ανάπλαση και η επαναχρησιμοποίησή της. Η σύνδεση της πόλης με τη θάλασσα», στην οποία πήραν μέρος όσοι κατά καιρούς έχουν ασχοληθεί με την περιοχή.

Το Κέντρο Αρχιτεκτονικής, σε πρόγραμμα με θέμα τις εγκαταλειμμένες περιοχές και το μετασχηματισμό τους, αντιμετώπισε την περιοχή του Αγίου Διονυσίου μέσα από σημειακές επεμβάσεις που ξεκινούσαν από τη θάλασσα και το

λιμάνι, και, οδεύοντας μέσα από την περιοχή, έφταναν στην οδό Πειραιώς και χαρτογραφούσαν μια νέα πρόταση αστικής κλίμακας. Ο αρχιτέκτων **Νίκος Μπελλαβίλας** αναφέρθηκε στο γεγονός ότι στον Πειραιά μόνο δύο βιομηχανικά κτίρια έχουν κηρυχτεί διατηρητέα, του Δηλαβέρη και της ΔΕΗ και στη σημασία που έχει το ενδιαφέρον που έχει αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια γύρω από τα βιομηχανικά κτίρια. Η ιστορικός **Χριστίνα Αγραντώνη**, εκ μέρους του ΤΙΚΙ, επισήμανε ότι ο Πειραιάς αποτελεί μια πόλη που φέρει διάχυτα στον ιστό της τα ίχνη του βιομηχανικού πολιτισμού, και ότι η τακτική να καταστραφούν αυτά τα ίχνη και να μετατραπεί ο Πειραιάς σε μια γυάλινη βιτρίνα με κόμβους και γιγαντογέφυρες, μέσα από την προτεραιότητα που έχει δοθεί στα κυκλοφοριακά έργα, είναι εγκληματική.

Ο **Στρατής Κούλης**, αρχιτέκτων, μίλησε για τη μελέτη του Οργανισμού Ρυθμιστικού Σχεδίου για την περιοχή στην οποία συμμετείχε. Η μελέτη αυτή ξεκίνησε το 1990 και

*Ο Πειραιάς
είναι μια
πόλη που
φέρει
διάχυτα στον
ιστό της τα
ίχνη του
βιομηχανικού
πολιτισμού.*

περιείχε την πρόταση να διατηρηθεί ενιαία το σύνολο του σταθμού του Αγίου Διονυσίου, καθώς και άλλες προτάσεις ενοποίησης της πόλης με το λιμάνι. Πάγωσε όμως, ενώ προχωρούσε να θεσμοθετηθεί, γιατί ξεκίνησαν άλλες μελέτες για την περιοχή εκ μέρους του Εμπορικού Συλλόγου και του Δήμου.

Ο **Χριστόφορος Σακελλαρόπουλος** (μελέτη περιοχής Αγίου Διονυσίου από τον Δήμο του Πειραιά), αναφέρθηκε στη σημασία που πρέπει να έχει η περιοχή στην καθημερινή ζωή της πόλης, ώστε να αποτελέσει έναν ζωτικό χώρο. Υπογράμμισε επίσης ότι η σύνδεση με τη θάλασσα πρέπει να προέλθει μέσα από το εσωτερικό της πόλης, καθώς και τον παραλογισμό της κατασκευής της γέφυρας και των μεγάλων δικτύων που οι δήμοι και το ΥΠΕΧΩΔΕ αυθαίρετα αποφασίζουν.

Στη συνέχεια, ο αρχαιολόγος **Ν. Σταϊνχάουερ** αναφέρθηκε στη σημασία των αρχαίων στη σύγχρονη πόλη και ο **Ν. Φιλιπποπολίτης**, από τους Φίλους του Σιδηροδρόμου, στη σημασία του σιδηροδρόμου στην περιοχή του Αγίου Διονυσίου και γενικότερα.

Η συζήτηση που ακολούθησε ενίσχυσε περαιτέρω την πεποίθηση του κοινού ότι πρέπει να εμποδιστεί η κατασκευή της γιγαντογέφυρας σε μια εποχή που οι μνήμες της πόλης καταστρέφονται (βλ. ΦΙΞ). Κατέδειξε επίσης τη σημασία της ανάπλασης και επανάχρησης του σταθμού του Αγίου Διονυσίου μέσα από τις λειτουργίες του ίδιου του σταθμού (πολλαπλές αναχωρήσεις), τη δημιουργία ανοιχτών χώρων αναψυχής και εκπαίδευσης, την επαναξιοποίηση των κτιρίων του σταθμού, της παλιάς γέφυρας των κατοικιών, του αρχαιολογικού χώρου, τη διέξοδο τέλος της περιοχής στη θάλασσα, ώστε να μετατραπεί σε έναν ζωντανό χώρο της πόλης. «Η δουλειά προς τις πόλεις και με τις πόλεις είναι η αρχιτεκτονική, καλλιτεχνική και κοινωνική δουλειά του μέλλοντος».

Διήλωση

ΠΑΛΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ

Από τον ΣΑΔΑΣ-Πανελλήνια Ένωση Αρχιτεκτόνων λάβαμε την ακόλουθη επιστολή, απάντηση σε άρθρο της συνεργάτιδός μας Ράνιας Κλουτσινιώτη. Τη δημοσιεύουμε χωρίς σχόλια.

Κύριε Διευθυντά,

Με μεγάλη έκπληξη το Διοικητικό Συμβούλιο του ΣΑΔΑΣ - Πανελλήνιας Ένωσης Αρχιτεκτόνων έλαβε γνώση του άρθρου της συναδέλφου Ρ. Κλουτσινιώτη στο τεύχος 378 του Αντί.

Η αρθρογράφος προβαίνει σε ανεπίτρεπτους χαρακτηρισμούς που θίγουν ευθέως πρόσωπα, παρατάξεις και κυρίως το προηγούμενο Δ.Σ. του Συλλόγου.

Επειδή σεβόμαστε τους αναγνώστες του Αντί και την αλήθεια, είμαστε υποχρεωμένοι να θέσουμε ορισμένα ζητήματα που συνδέονται με κανόνες δεοντολογίας:

1. Πρώτα απ' όλα η δημοκρατική λειτουργία του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων δεν αφήνει κανένα περιθώριο στα μέλη του -και κυρίως σε όσα κατείχαν υπεύθυνες θέσεις στο παρελθόν- ν' αγνοούν τα όργανα και τις λειτουργίες του και να προχωρούν σε συκοφαντικές επιθέσεις, χωρίς καν στοιχειώδη επικοινωνία και ενημέρωση.

2. Το προηγούμενο Δ.Σ. του ΣΑΔΑΣ-ΠΕΑ ουδέποτε παραβίασε το καταστατικό, ούτε προφανώς προέβη σε συνωμοσίες για να αποκλείσει μια παράταξη. Τέτοιες βολές εναντίον του απλώς δείχνουν έλλειψη σεβασμού προς τους δημοκρατικούς κανόνες από αυτούς που τις εκτοξεύουν, πολύ δε περισσότερο που η ΑΣΑΕ, παράταξη της συν. Ρ. Κλουτσινιώτη, δεν καταλόγισε σε καμιά περίπτωση δόλο ή πρόθεση ούτε στο Δ.Σ ούτε στα μέλη του. Η συγκεκριμένη παράταξη διαφώνησε, εκ των υστέρων και μετά τα αποτελέσματα των εκλογών, απλώς με τον τρόπο που το Δ.Σ. ερμήνευσε σημείο του καταστατικού που παρουσιάζει κενά και ατέλειες, πράγμα που είναι γνωστό σε όλα τα μέλη του. Τα μέλη που παρευρέθηκαν στη συνεδρίαση, ακολουθώντας μια πρακτική που και

προηγούμενα Δ.Σ. είχαν εφαρμόσει κατά το παρελθόν σε σημεία που επιδέχονται διαφορετικές ερμηνείες, επιδίωξαν οι εκλογικές διαδικασίες του Συλλόγου να συνάδουν με το πνεύμα του καταστατικού του.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Α. Γαβαλάς,

πρόεδρος,

Δ. Μαραβέας,

γεν. γραμματέας

ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ

Από τον τακτικό επιστολογράφο μας κ. Τάσο Γιούλα, λάβαμε δύο επιστολές.

Με τον τρόπο τους, αναφέρονται και οι δύο στα κατορθώματα του πρωθυπουργού μας και του περιβάλλοντός του. Τις παραθέτουμε: Κύριε Διευθυντά,

Μετά το σημερινό δελτίο ειδήσεων (25.6) και την ενημέρωσή μου περί τα όσα ανέπτυξε ο πρωθυπουργός **Ανδρέας Παπανδρέου**, χαίρομαι για την εικόνα που έδωσε στους ξένους για τη χώρα μας. Σαφώς τυγχάνει επίκαιρος γνώστης της ρεαλιστικής κατάστασης και του ευχόμαστε να υλοποιηθεί σε σύντομο χρονικό διάστημα τις διαπιστώσεις τους χωρίς να παραμείνουν αυτές κενολογίες. Του καταμαρτυρώ όμως του πρωθυπουργού σχετικό αποπροσανατολισμό του ακροατηρίου του, όταν, συγκεκριμένα, έθιξε το ζήτημα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Τα μεγέθη που κρύβει αυτός ο όρος είναι εξίσου ανάλογα με τη χώρα που παράγουν αυτές οι επιχειρήσεις. Έτσι είναι αβελτηρία να συγκρίνουμε και να αναφέρουμε τις ελληνικές μικρομεσαίες στο ίδιο τσουβάλι με τις γερμανικές ή γαλλικές για παράδειγμα, και εξηγούμαι: μια μικρομεσαία γερμανική εταιρεία αποτελεί για τα ελληνικά μεγέθη το σύνολο σχεδόν των δικών μας τοιούτων. Συνεπώς το γερμανικό μάρκο δεν μπορεί στην Ελλάδα να έχει την αγοραστική δύναμη μιας δραχμής ούτε η μία δραχμή αυτή του γερμανικού μάρκου. Από παλαιότερα

γνωρίζω ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου συγγράφει ο ίδιος τα όσα αναφέρει στις Κάννες, για παράδειγμα. Στη θέση του όμως θα έδινα τα κείμενα για μια γενική επιθεώρηση αναφορικά με τα ρεαλιστικά μεγέθη από τους στενούς του συνεργάτες. Έτσι, πάντα, η Ελλάδα που μας αντιπροσωπεύει θα είναι προσεκτική μέχρι την πλέον φινιλεπτομέρεια, ώστε, όταν υλοποιηθούν τα λεγόμενα, να μην πληρώνουμε 1000 γερμανικά μάρκα εξοφλώντας τα με 1000 δραχμές, διότι τέτοια θαύματα δεν γίνονται σχεδόν ούτε και με τις μεταλλικές δραχμές των τελών που χρεώνουν όλες οι διπλωματικές μας αντιπροσωπεύσεις του εξωτερικού αλλά και τα δικαστήρια.

Φιλικότατα,

Τάσος Αν. Γούλας JR

Και η δεύτερη επιστολή:

Αγαπητό μας Αντί,

Με την ευκαιρία του τρομερά ενδιαφέροντος ρεπορτάζ περί βίων παράλληλων Τσε Γκεβέρα και Άρη Βελουχιώτη, μου ήρθε στο νου μια άλλη ταυτόσημη περίπτωση για την οποία και σε παρακαλώ να μας ενημερώσεις εκτεταμένα:

Ανδρέας Γ. Παπανδρέου/Ναπολέον Γ'.

Φιλικότατα,

Τάσος Αν. Γούλας JR

**ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ
δυο ακόμη τόμοι
του ΑΝΤΙ:**

**τα δυο εξάμηνα
του 1992.**

**Ζητήστε τους
στα γραφεία μας.**

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

46

ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Μυθιστορήματα και πεζογραφία, ελληνικά και μεταφράσεις -για τον ελεύθερο χρόνο της καλοκαιρινής ανάπαυλας- προτείνει ο βιβλιοκριτικός του Αντί Δημήτρης Τσατσούλης. Και ο μεταφραστής και συγγραφέας Ανδρέας Αποστολίδης μας ξεναγεί στις νέες τάσεις της αστυνομικής λογοτεχνίας, με την ευκαιρία της έκδοσης της πρώτης του αστυνομικής ιστορίας.

58

ΙΔΡΥΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Το Αντί ανοίγει το φάκελο του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού και φέρνει στο φως της δημοσιότητας τον απολογισμό της διαχειριστικής τριετίας 1992-95. Άραγε, χάθηκε άλλη μία ευκαιρία;

55

EMIL CIORAN: «ΧΩΡΙΣ ΑΠΟΣΚΕΥΕΣ, ΣΧΕΔΟΝ ΓΥΜΝΟΣ»

Παρουσίαση του ρουμάνου φιλόσοφου που πέθανε πριν από λίγες μέρες, από τον Βίκτωρα Ιβάνοβιτς. Κι ένα άγνωστο κείμενό του.

Βιβλία για το καλοκαίρι

του Δημήτρη Τσατσούλη

Συνεχιζόμενη καθ' όλη τη χρονιά η πεζογραφική άνθηση δημιουργεί προτάσεις ενδιαφέρουσες, συχνά πράγματι θετικές, κάποτε αρνητικές. Ωστόσο, ζωντάνια υπάρχει, και ποικιλία θεματική όσο και υφολογική, άλλοτε από συγγραφείς πολυδοκιμασμένους κι άλλοτε από ολότελα νέους δημιουργούς που αξίζουν την προσοχή μας. Δρόμοι, λοιπόν, πεζογραφίας τους οποίους το κείμενο που ακολουθεί επιχειρεί ενδεικτικά και μόνο να διατρέξει, μέσα από μια δύσκολη επιλογή της πρόσφατης ελληνικής και ξένης λογοτεχνίας.

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ

• Τι γίνεται όταν η ξαφνική ανάμνηση ενός παρελθόντος εισβάλλει σε μιαν ανύποπτη στιγμή στο μυαλό ενός καθ' όλα επιτυχημένου πενηντάρη, στελέχους αγγλικής επιχείρησης, στην πρώτη του, έπειτα από μια τριακονταετία, επίσκεψη, για υπηρεσιακούς λόγους, στην Ελλάδα; Και κατά πόσο αυτή η καταστροφική οπτασία που κυνηγάει τον Μαξ Φραγκούλη, οδηγώντας τις οδούς της μνήμης του σε μια παλιά προδοσία, δεν είναι απλό παιχνίδι ενός ενδοκειμενικού συγγραφέα που προκατασκευάζει μια πραγματικότητα έτοιμη να βιωθεί από τους υπόλοιπους ήρωες; Ο **Δημήτρης Νόλλας**, σε ένα από τα καλύτερα μέχρι τώρα μυθιστορήματά του, παίζει, σύμφωνα με τη δική μου ανάγνωση, πρώτιστα με τον αμφίσημο τίτλο του βιβλίου του: *Ο άνθρωπος που ξεχάστηκε*, συνδηλώνοντας όχι μόνο κάποιον που ξεχνάμε αλλά και κάποιον που αφαιρέθηκε, ονειροπάρθηκε, εμπλεκόμενος για το λόγο αυτό στους περιέργους δαιδάλους των αναμνήσεων, της φαντασίας και του βιώματος. Τα όρια μεταξύ τους, πάντοτε ρευστά. Σύγχρονη θεματική, οικονομική αφήγηση, αστυνομική πλοκή που δημιουργούν όχι τόσο τα εξωτερικά γεγονότα αλλά οι εσωτερικές εκρήξεις του νου. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

• Ο τρόπος εγγραφής του ιστορικού υποκειμένου μέσα στην αφηγούμενη ιστορία, αλλά και στην Ιστορία, φαίνεται να καθορίζει τη διάρθρωση του πρόσφατου βιβλίου του **Νίκου Μπακόλα** με τον απρόβλεπτο, για το μακάβριο εγχείρημα που εμπεριέχει, τίτλο: *Η κεφαλή*. Το πεζογράφημα του Μπακόλα, παίζοντας συνεχώς με τις ταυτότητες τόσο του ενδοδιηγητικού (αυτού που αναλαμβάνει να επεξεργαστεί το ανευρεθέν χειρόγραφο με θέμα την κεφαλή) όσο και του μεταδιηγητικού (του συγγραφέα του χειρογράφου) αφηγητή του, εκθέτει τόσο το κεντρικό ιστόρημα της διάσωσης της Κεφαλής του Μακεδονομάχου Παύλου Μελά από έναν νεαρό πατριώτη όσο και την εργασία του σύγχρονου φιλόλογου που προσπαθεί να ορίσει τα νήματα εκείνα που οδηγούν στο παρουσιαζόμενο εγχείρημα. Η λυρική του παρατιθέμενου «χειρογράφου», οι πολλαπλές του αναφορές σε άλλα κείμενα της ελληνικής γραμματείας που του δίνουν πολύπλευρους φιλοσοφικούς στοχασμούς πίσω από την υποτιθέμενη αφέλεια της διήγησης βρίσκονται σε εμφανή αντίστιξη αλλά και διαλογικότητα με το περιβάλλον κείμενο του σχολαστικού αναλυτή του ενδοκειμενικού αφηγητή. Το σύνολο, δομημένο με ευστροφία, καταλήγει σε υπαινιγμούς που ο

αναγνώστης καλείται ν' αποκρυπτογραφήσει, ενώ ο συγγραφέας έχοντας αποκαλύψει όλα τα υλικά κατασκευής του έργου του, μοιάζει να του κλείνει πονηρά το μάτι. Ένας ενδιαφέρων πειραματισμός πάνω στη δόμηση του σύγχρονου μυθιστορήματος που απαιτεί τον προσεκτικό αναγνώστη. Από τις εκδόσεις Κέδρος.

• Μια μακριά διαδρομή στην Ιστορία, ανατρέχοντας στους χρόνους του Αλέξιου Κομνηνού και το παρασκήνιο των τελευταίων αναλαμπών του βυζαντινού κράτους, με τις δολοπλοκίες, τους έρωτες, τα μεγάλα και μικρά συμφέροντα που τελικά καθόριζαν την τύχη του Βυζαντίου και μακροπρόθεσμα της ίδιας της Ιστορίας, αφηγείται μέσα από το στόμα ενός παλατιανού η **Μάρω Δούκα** στο τελευταίο της ογκώδες βιβλίο με τον εύγλωττο τίτλο: *Ένας σκούφος από πορφύρα*. Πρόκειται για τη μαρτυρία ενός υπαρκτού ιστορικά αλλά επεξεργασμένου μυθοπλαστικά προσώπου που διηγείται τη ζωή και τα έργα του Αλέξιου στον νεαρό γιο και συναυτοκράτορα Ιωάννη (1118-1143), αντικείμενο μίσους της αδελφής του Άννας Κομνηνής που θεωρούσε τον εαυτό της κανονικό διάδοχο του θρόνου, ενώ παράλληλα η μητέρα τους Ειρήνη Δούκα, Οίκου που επίσης έδωσε αυτοκράτορες, προωθούσε στο θρόνο τον γαμπρό της. Ιστορικό μυθιστόρημα σαφώς, αλλά και λογοτεχνική διάσταση της Ιστορίας, αφού η Ιστορία δεν διασώζεται παρά μόνο μέσω της γλώσσας που την ιστορεί κάνοντάς την μυθοπλασία. Από τις εκδόσεις Κέδρος.

• Παγανιστική γιορτή του ελληνικού τόπου, της γλώσσας της ελληνικής και των σωμάτων που ανάγονται σε σκευή ιερά και ηδονικά πρόσφορα θεοφαγίας κατασκευάζει ο άδηλος αφηγητής του **Παύλου Μάτεσι** στο «παραμυθικό» κείμενο που αφηγείται την ιστορία του θαυματοποιού Ελισσαίου ο οποίος περιφέρεται, επιζητώντας την εξύψωσή του στην παραφορά του θεί-

τα χωριά μιας βουνοστεφάνης, καθώς μι του ακόλουθου κι εκδικητή του Ζάρου, θύτη και θύματος επίλεκτου, για τούτο και αντίγραφου του διπλής φύσεως Διόσκου Ζαγρέα της ελληνικής μυθολογίας κι θεογονίας. Ο *Παλαιός των Ημερών* νάγεται έτσι σε ένα δοξαστικό της υπέρ-χσης, της μαγείας, της ένταξης του μετα-υσικού στον ορθολογικό κόσμο του πραγματικού, στην ενσωμάτωση του παρα-θιού στην καθημερινότητά μας, σ' αυτό γλαδή που σημαίνει, πιθανώς, λογοτε-ία. Ο *Παλαιός των Ημερών* είναι ταυτό-ρονα ο Έρως των σωμάτων, ο Έρως των Ξεων, ο Έρως της χώρας της ελληνικής. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

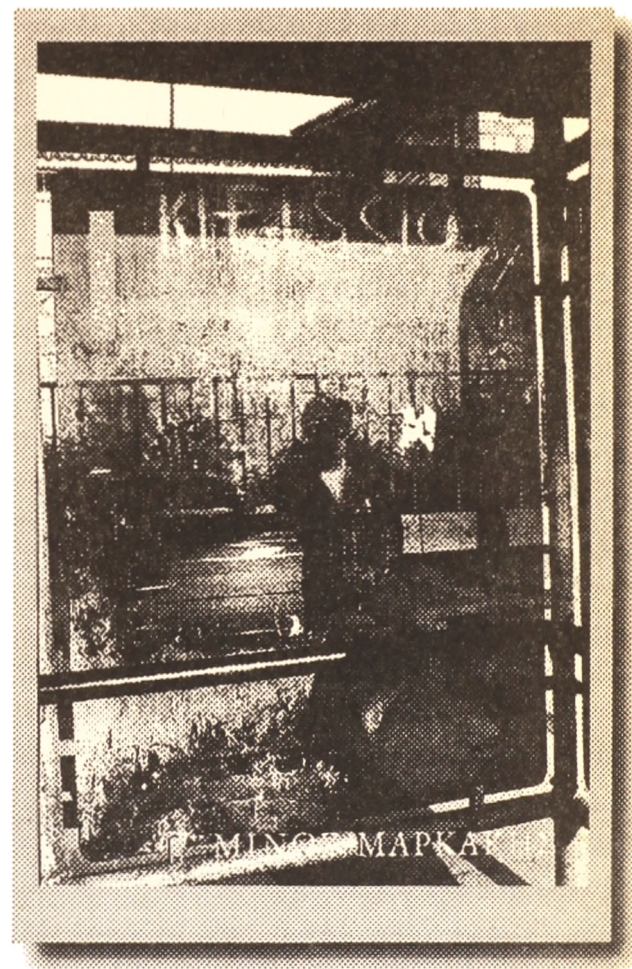
• Με φόντο αλλά και διακείμενο το έργο του Ντιντερό *Το παράδοξο με τον ηθοποιό* του κυκλοφόρησε πρόσφατα στα ελληνι-ά από τις εκδόσεις «Πόλις») ο, απ' όσο πορώ να γνωρίζω, πρωτοεμφανιζόμενος το μυθιστόρημα *Γιώργος Αλεξανδρινός* τιάχνει ένα συναρπαστικό οδοιπορικό τους δρόμους του Παρισιού αλλά και στις δούς της πλαστοπροσωπείας με αντικεί-ενο τις αιτίες που: Ένας Έλληνας φοιτη-ής αυτοκτόνησε στο Παρίσι. Ένας ρόλος αίζεται ή βιώνεται από τον ηθοποιό; Το ρώτημα / κινητήριο μοχλός της αναζήτη-ης του αφηγητή για τα αίτια αυτοκτονίας του «άλλου», του τόσο ίδιου, τελικά μ' αυ-τόν. Ο «άλλος», δηλαδή ο ρόλος, δηλαδή το προσωπείο. Και πάνω απ' όλα, η αμαρτία του να είσαι Έλληνας στην Ευρώπη. Πό-λοι, άραγε, από τους φιλάρεσκα ακμάζο-τες στην ημεδαπή ευρωπαϊζοντες καλλι-έχνες, λογοτέχνες, επιστήμονες το συνει-ητοποιούν; Γρήγορη εξέλιξη αλλά και λε-πτομερής περιγραφή εκείνων των τόσο γνωστών, για όποιον έτυχε να ζήσει στο Παρίσι, γραφειοκρατικών και άλλων μη-χανισμών, έξυπνη πλοκή με αναφορές στη διάρθρωση του κλασικού αστυνομικού μυ-θιστορήματος αλλά και δόμηση που στην εξέλιξή της ενσωματώνει επιδέξια διαφο-ρετικές αφηγηματικές φωνές, σύγχρονη θεματική που καταγράφει μια πραγματι-κότητα μέσα σε πλαίσιο φαντασιακό, διά-λογοι καίριοι που κρατούν αμείωτο το εν-διαφέρον του αναγνώστη και απρόσμενη ανατροπή του τέλους αποτελούν συστατι-κά ικανά για να δημιουργήσουν την από-λαυση που επιβάλλει ένα κλασικοφανές στη σύλληψη αλλά σύγχρονο στη γραφή του πεζογράφου. Αν *Τα δέντρα της Μαργαρίτας Λυμπεράκη* (που επανακυκλοφό-ρησαν φέτος, εκδ. Καστανιώτης) αντιπρο-σωπεύουν τη ματιά του έλληνα φοιτητή στο Παρίσι της δεκαετίας του '40, το αντίστοι-

χο βλέμμα της δικής μας δεκαετίας ανήκει, γιά την 'πόλη' αυτή, δικαιωματικά στον Γιώργο Αλεξανδρινό. Από τις εκδόσεις Αλεξάνδρεια, που σπάνια εκδίδουν ελλη-νική λογοτεχνία αλλά οι επιλογές της μας αποζημιώνουν.

• Την ακτινογραφία ενός μυθιστορήμα-τος επιχειρεί με τρόπο συγκλονιστικό στη διάρθρωσή του ο *Μισέλ Φάις* εκδίδοντας ένα πολύπλευρο, πολυφωνικό και πολυε-πίπεδο έργο: την *Αυτοβιογραφία ενός βι-βλίου*. Κάνοντας χρήση όλων των τυπογρα-φικών, αφηγηματικών και δομικών στοι-χείων σύνθεσης, ο συγγραφέας παραθέτει σ' ένα πρώτο στάδιο το διάσπαρτο υλικό του (συνεντεύξεις, μαρτυρίες, αποκόμμα-τα εφημερίδων εποχής) που συνθέτουν ένα μωσαϊκό με πρωταγωνιστή αδιαμφι-σβήτητο μια πόλη: την Κομοτηνή. Τούτο το υλικό, ασύνδετο και άτακτο, καταφέρει να φτιάξει μια τοιχογραφία πολυθεματική καταδηλώνοντας ταυτόχρονα πως η Ιστο-ρία γράφεται από τούτα τα αποσπάσματα, τα απομεινάρια από ζωές και διαδρομές και άξαφνες στάσεις σε χώρους και οική-ματα που κρύβουν τα επιμέρους μυστικά τους. Κι έπειτα, ακολουθούν τα σχεδιά-σματα μιας αρχής για τη γραφή ενός μυθι-στορήματος, όπου το προηγούμενο υλικό μοιάζει να παλεύει ν' αρθρωθεί σε κείμενο συνεπές, να φτιάξει μια ιστορία. Και στο τρίτο μέρος, η σύνταξη αυτής της ιστορίας ή τουλάχιστον αυτής που θα 'πρεπε να εί-ναι η ιστορία. Η αυτογνωσία μέσα από την πάλη με τις λέξεις, τις ανεξίτηλες εικόνες, την κατασκευή του «άλλου». Του βιβλίου. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

• Με μορφή παράδοξου ημερολογίου, αφού ακολουθείται τριτοπρόσωπη αφήγη-ση, αρχίζει το οδοιπορικό του μοναχικού ήρωά του ο *Γιώργος Μανιώτης*, παρακο-λουθώντας τον από την παιδική του ηλικία μέχρι το τέλος του, καλύπτοντας τριάντα τρία χρόνια. Στο πρώτο μέρος, αναλυτικό-τερο, το μικρό υποταγμένο στον πατέρα και άβουλο χωριατόπαιδο διαμορφώνεται και συνειδητοποιεί την ερωτική του ιδιαι-τερότητα, υποφέροντας, υπομένοντας μέ-χρι την απόφαση της οριστικής φυγής. Η άφιξη στην πόλη, οι μάταιες απόπειρες επαγγελματικής και ερωτικής εξασφάλι-σης, οι απογοητεύσεις. Στο δεύτερο μέρος, που καλύπτει μια δεκαετία (1975-85) χω-ρίς, πλέον, χρονολογικές ενδείξεις, η γρα-φή γίνεται αποσπασματική, μια γραφή πε-ριπλάνησης όπου ο ήρωας, αμέτοχος θεα-τής τεκταινομένων, «φωτογραφίζει» πα-ραδοξότητες μιας ιστορίας «δρόμου» που αγγίζουν τα όρια του σουρρεαλισμού με

μόνιμη, ωστόσο, απόληξη το δικό του εξευ-τελισμό. Στο τρίτο μέρος, με μόνη ένδειξη το 1990, η εφιαλτική περιπέτεια ενός ανα-μενόμενου όσο και οδυνηρού τέλους. Το *πονηρό μονοπάτι*, ένα από τα πιο ενδιαφέ-ροντα βιβλία του Γιώργου Μανιώτη από τις εκδόσεις Πατάκη. Του ίδιου, όμως, συγγραφέα, ο δεύτερος τόμος μιας σειράς επτά θρίλερ, *Το Ρεπερτόριο της Άνοιξης*, απομιμούμενο στις επιμέρους ιστορίες του το αστυνομικό μυθιστόρημα, δημιουργεί σπαρταριστές καταστάσεις όπου οι πολλα-πλές ανατροπές και οι σε βαθμό κουραστι-κό επαναλήψεις των θρίλερσειδών κατα-στάσεων σημασιοδοτούν τον εσωτερικό αυτοχλευασμό και αποδόμηση ολόκληρης της ιστορίας. Από τις εκδόσεις Κέδρος.

• Δέκα κείμενα συνθέτουν το βιβλίο του πρωτοεμφανιζόμενου στην πεζογραφία *Μίνως Μαρκάκης* με γενικό τίτλο *Το προ-πολεμικό σπίτι*. Ένας τίτλος που δεν αντι-στοιχεί σε κανένα από τα κείμενα αλλά αποπνέει εκείνη τη βαθύτερη οσμή που εί-ναι διάχυτη τόσο στη γλώσσα όσο και στον τρόπο επεξεργασίας των επιμέρους θεμα-τικών, δημιουργώντας μια αόρατη ενότητα μεταξύ τους. Φταίει, ίσως, η κοινή πνοή μιας καβαφικής θλίψης αλλά και η υπό-νοια ενός δοξαστικού σε τόνους χαμηλούς. Φταίει, ίσως, ακόμη αυτή η ιδιαίτερη ποιό-τητα της καλοδουλεμένης γλώσσας που παραπέμπει, κάθε φορά μέσα από διαφο-ρετικά συμφραζόμενα, σ' αυτή την ερωτική προσδοκία/αναμονή, αλλά με τη γνώση του ήδη χαμένου, αυτού που εξαρχής αδυνατεί

να πραγματοποιηθεί, κι όμως, εμπλέκει τα πρόσωπα στο βασανιστικό τους στροβίλισμα. Μια αόρατη δύναμη που η έκρηξή της, κι όταν συμβεί, μένει μετέωρη απλώνοντας μόνο την οσμή της στον άνεμο, κρυμμένη πίσω από τις στέρεες λέξεις. «Κάθε βράδυ στους δρόμους, στα μπαράκια, μεθύσια με κονιάκ, συναντώντας αμέτρητους περιστασιακούς φίλους, ομαδικοί έρωτες, ζεστά φιλήματα, αρώματα που ξεθυμαίνουν. Ευχάριστες αναμνήσεις, πιο θλιβερές κι από το θάνατο («Πόσο υποφέρουν οι ηλικιωμένοι καλλιτέχνες»). Από τις πάντα ποιοτικές εκδόσεις Το Ροδακινό, με μοτίβα του Άρη Ρέτσου. Κατά τη γνώμη μου, βιβλίο αποκαλυπτικό μιας γραφής και μιας ευαισθησίας άλλης.

• **Αλλοδαπή** τιτλοφορεί την τελευταία του πεζογραφική δουλειά ο **Κώστας Ακρίβος**, ένα βιβλίο με ένδεκα διηγήματα, υποδηλώνοντας έτσι τη συνεκτική γραμμή που τα ενώνει. Αλλοδαπή, η χώρα, συνήθως των διαφόρων Αλβανών, σλαβόφωνων αλλά και ντόπιων όταν η Ελλάδα ή η ίδια η ζωή τους φέρεται ως «ξένη». Σε αντίθεση με τη «Δοτική του χάους», όπου η πραγματικότητα υποχωρούσε εμφανώς μπροστά στο χώρο του φανταστικού εμπλεκόμενη επικίνδυνα μαζί του, εδώ ο Ακρίβος καταθέτει λογοτεχνικά μια κοινωνική μαρτυρία επεξεργαζόμενος τις διαφορετικές της εκφάνσεις με ιδιάζουσα ευαισθησία, απόρροια όχι μόνο της θεματικής του αλλά και του τρόπου δόμησης των διηγημάτων την πυρετική είσοδο, τις αναγκαίες παύσεις σε εναλλαγή με τις ελάχιστον κορυφώσεις για να καταλήξουν στη συχνά απρόσμενη τελική «δραματική» έκβαση. Από τις εκδόσεις Νέα Σύνορα-Λιβάνης.

• Με έντεκα πρωτοπρόσωπα διηγήματα κάνει την εμφάνισή της στην πεζογραφία η σκιτσογράφος **Ιωάννα Καρυστιάνη**. Γενικός τίτλος, δάνειος από το τελευταίο διήγημα της συλλογής, **Η κυρία Κατάκη**. Ένας ακόμη εσωτερικός μονόλογος, ύφος γραφής που χαρακτηρίζει και τα άλλα διηγήματα, μονόλογος που ακούγεται ψιθυριστά, σαν να περικλείει κάτι το μη-ανακινώσιμο ευρέως – γιατί αδιάφορο, μικρό για τους πολλούς. Γι' αυτό και υπάρχει πάντα ο αθέατος ενδοδιηγητικός αποδέκτης των εξομολογήσεων, μια φίλη, ένας περαστικός, ένα πρόσωπο-αφορμή για τούτη τη λυτρωτική εκφορά του λόγου. Γραφή κοφτή που μοιάζει να προσπαθεί ν' αναρροφήσει τις λέξεις που ξέφυγαν. Που στο τέλος του κάθε διηγήματος κλείνει σαν ο ομιλητής να έχει μετανιώσει για τα όσα είπε και χάνεται στον απόηχο της τελευταίας

φράσης. Αναδιπλασιασμός. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

• Το θέμα του AIDS, πάντα επίκαιρο, απασχολεί τον **Μάνο Κοντολέοντα** στο τελευταίο του βιβλίο **Γεύση πικραμιγδαλου**. Μια αφορμή για να τιμήσει το θέμα των ερωτικών σχέσεων των νέων αλλά κι εκείνων με τους γονείς τους, τον περίγυρο, τους φίλους τους. Θέμα φορτισμένο έντονα συγκινησιακά και που θα μπορούσε να λειτουργήσει πάνω στον αναγνώστη, όπως συχνά συμβαίνει με ανάλογες θεματικές, ως συναισθηματικός εκβιασμός. Όμως, ο συγγραφέας, εδώ, έχει μεριμνήσει για την αναγκαία αποφόρτιση, καταφεύγοντας σε ένα αφηγηματικό τέχνασμα: εντάσσει, είναι αλήθεια υπαινικτικά, την όλη διήγηση μέσα σ' ένα βιβλίο που εικονογραφεί η μητέρα της ηρωίδας και έχει γραφτεί από τον Κοντολέοντα, ενώ κάποια άλλη στιγμή οι νεαροί ήρωες θα τον συναντήσουν σε έναν περίπατό τους, δανειζόμενοι, μάλιστα, για τη συνέχεια του διαλόγου τους, μια δική του πρόταση που προσφέρει αυτός σε διαφορετικό γλωσσικό και περιστασιακό περιβάλλον. Πρόκειται εδώ για συμφυρμό των αφηγηματικών επιπέδων, με αποτέλεσμα η ζωή να εμφανίζεται ως μυθιστόρημα ή το μυθιστόρημα να προσποιείται την πραγματικότητα. Επιδέξιος χειρισμός του θέματος, κοινωνικός προβληματισμός και μια στάση απέναντι στο συγκεκριμένο πρόβλημα που θα ήταν η ιδανική αν ακολουθούνταν στην πραγματικότητα. Βιβλίο που απευθύνεται πρώτιστα στους νέους αλλά διαβάζεται με αμείωτο ενδιαφέρον

κι από μεγάλους. Από τις εκδόσεις Πατάκη.

• **Η Ιουλιέτα αγαπά τα ροδάκινα**: το πρόσφατο βιβλίο του **Μιχάλη Φακίνου** δημιουργεί σπαρταριστές καταστάσεις και ήρωες έξω από τα καθιερωμένα με μια γραφή που φαντάζει ρεαλιστική στην εξωπραγματικότητά της. Χιούμορ και σαρκασμός περιβάλλουν αυτό το παράξενο οδοιπορικό των δύο περιπλανώμενων, του Ραφαήλ Πελεκάνου και του δημοσιογράφου με τα άσπρα μαλλιά, ενώ είναι νέος, όταν ο πρώτος αποφασίζει ν' ανακαλύψει το φονιά της αγαπημένης του Νατάσσας, πόρνης ονομαστής που, όμως, μονάχα αυτόν είχε αγαπήσει. Ένας Δον Κιχώτης και ο Πάντισο του/βιογράφος των επιτευγμάτων; Ένα θέατρο τρελών ρόλων, όπως υποδηλώνει και ο χωρισμός του μυθιστορήματος σε «σκηνές» κι όχι σε κεφάλαια; «Η Ιουλιέτα» θέτει ερωτήματα, ο αναγνώστης δίνει λύσεις. Από τις εκδόσεις Κέδρος.

• Η άλλη μεριά της πόλης, των δρόμων και των λεωφόρων της, η άλλη μεριά των ανθρώπων, της εξουσίας, των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας, αυτή η μεριά των υπονόμων, των υπόγειων διαδρομών και των συνεχών, άνευ λόγου, καταδιώξεων, περιγράφοντας στην πρώτη μυθιστορηματική δουλειά του **Θόδωρου Πανάγου: Συνήθης Υποπτος**. Μια αντεστραμμένη εικόνα του καφκικού ήρωα, όπου το παράλογο δεν προσλαμβάνεται ως τραγικό αλλά ως κλαυσίγελως που σαρκάζει. Το παιχνίδι των αντικατοπτρισμών, των διχασμών και των πολλαπλών προσωπειών. Μια εφιαλτική τοιχογραφία της σύγχρονης πόλης και των θεσμών της που χρωματίζει μια γραφή που σφυροκοπά στο μυαλό. Από τις εκδόσεις Δελφίνι.

• Πρωτοεμφανιζόμενη στην πεζογραφία, η γνωστή σκηνοθέτις **Μαρία Γαβαλά** δημιουργεί ένα επιβλητικό ντεκόρ παλιού ξενοδοχείου σε κάποιαν άκρια μιας λίμνης όπου οι επώνυμοι, ως επί το πλείστον, παρθεριστές βιώνουν την επισφαλή τους ηρεμία μέχρι την άφιξη αυτής που θα γίνει η υπηρέτρια και, αργότερα, η μόνη υπεύθυνη αυτού του ξενοδοχείου: **Η υπηρέτρια των αγγέλων**. Τοποθετημένο σε μια απροσδιόριστη εποχή που έπεται οικολογικών καταστροφών, ενώ η παράξενη αρρώστια πάντα καιροφυλακτεί, το βιβλίο ακολουθεί την πρωτοπρόσωπη αφήγηση της νεοαφικθείσας υπηρέτριας, την ξαφνική της διάθεση να γράφει λογοτεχνικά κείμενα που τα μοιράζει στους ξαφνιασμένους ενοίκους, να διηγείται τους διαδοχικούς τους θανάτους, τις αντιπάθειες ή τις συ-

αυτά της. Υπέροχο σκηνικό, μικρές εξάρσεις δράσης, αλλά και το αναμενόμενο που δεν θα έλθει τελικά ποτέ. Από τις εκδόσεις της Εστίας.

• Συγκεντρώνοντας στους εύχρηστους τόμους διηγήματα αντιπροσωπευτικά ελληνικών πεζογράφων των δύο τελευταίων αιώνων, και ταξινομώντας τα θεματικά, ο **Γιάννης Σολδάτος** δημιουργεί ένα τεράστιο μωσαϊκό ποικίλων αποχρώσεων και ιδιαίτερου ενδιαφέροντος. Τα τομίδια, που συνεχώς εμπλουτίζονται, φέρουν τον γενικό τίτλο *Ελληνικό Διήγημα* και κυρίως τίτλους τις θεματικές τους: Ερωτικές ιστορίες από την Ελληνική Λογοτεχνία, Ιστορίες Ληστών, του Κινηματογράφου, της Θάλασσας, του Στρατού ή Έρωτας και Πολιτική, Ελλάδας Περιήγηση κ.ά. Με ονόματα συγγραφέων ελκυστικά. Από τις εκδόσεις Αιγόκερως.

• Ολοκληρώνεται η εικόνα του παραγνωρισμένου μέχρι πρόσφατα λογοτέχνη **Δημοσθένη Βουτυρά** με την έκδοση του δεύτερου τόμου των *Απάντων* του: Τριάντα δύο διηγήματα, Ζωή αρρωστημένη και άλλα διηγήματα, πάντοτε σε επιμέλεια του **Βάσια Τσοκόπουλου**, ο οποίος αναλαμβάνει και τη σύντομη εισαγωγή. Τα διηγήματα που αποτελούν τον κυρίως κορμό του τόμου κυκλοφόρησαν το 1921. Ένα έργο που αντικαθρεφτίζει εν πολλοίς τις κοινωνικές αντιφάσεις της εποχής αλλά και τον κοινωνικό προβληματισμό του συγγραφέα. Από τις εκδόσεις Δελφίνι.

• Γνωριμία με μια πόλη, γνωριμία με μια εποχή μέσα από την ιστορική μυθοπλασία του **Μιχάλη Παπακωνσταντίνου** αποτελεί το βιβλίο *Η γιαγιά μου η Ρούσα*, ένα υπαρκτό πρόσωπο που χρησιμεύει σαν αναγκαίο για την ανέλιξη του μύθου προσωπείο. Ο συγγραφέας καταθέτει με μια γραφή λιτή, ακριβή, κατατοπιστική. Πραγματικός πρωταγωνιστής τριών δεκαετιών ('20-'40), ωστόσο, η ίδια η μακεδονίτικη πόλη: η Κοζάνη. Από τις εκδόσεις της Εστίας.

• *Τώρα θα δεις...* απειλεί ο **Δημήτρης Γκιώνης** με το αφήγημά του, σίγουρα όχι τον αναγνώστη, αλλά επαναλαμβάνοντας την απειλή της μάνας του πρωτοπρόσωπου αφηγητή προς τα παιδιά της, μάλλον εκείνη τη γαλλίδα εθναλόγο (Αντμάν, θαρρώ την έλεγαν) που έτρεχε σε ένα ελληνικό χωριό όπου οι μάνες, τάχα, απειλούσαν με τρόπο εξωφρενικό τ' άτακτα παιδιά τους με θανατερό, νομίζοντας η καημένη πως ανακάλυπτε τους νέους ανθρωποφάγους με «βία και πονηριά» περίσσια. «Τώρα θα δεις...», λοιπόν, της απαντά ο συγγραφέας, διαγράφοντας τα παιδικά χρόνια της δεκαετίας του '50 με τις σκανδαλιές, τους φόβους, το πάντα βλοσυρό βλέμμα της μάνας και τις απειλές στο στόμα αλλά και την τρυφεράδα για μια ηλικία που πέρασε, το χιούμορ για μια εποχή ξανακοιταγμένη. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

• Επίσκεψη θανάτου: ο φόβος και η ευλογία του φτιάχνουν το κεντρικό μοτίβο των δεκατεσσάρων διηγημάτων που συνέ-

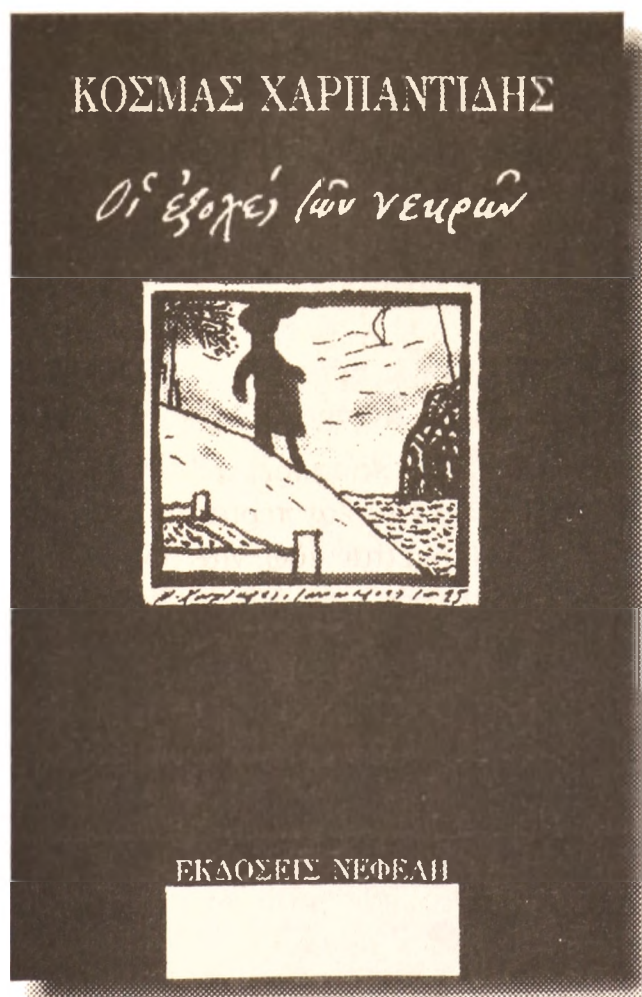
λεξε κάτω από τον τίτλο *Οι εξοχές των νεκρών* ο **Κοσμάς Χαρπαντίδης**. Πίσω, ωστόσο, από τις δοξασίες, τις πίστεις, τους διάφορους κλυδωνισμούς που επιφέρει ο θάνατος, αυτό που ξεπροβάλλει είναι μια άλλη πόλη της Μακεδονίας, η Καβάλα και τα περίχωρά της, ο τρόπος που περικλείει τους θρύλους του θανάτου αλλά και προσφέρει τη δυνατότητα συνομιλίας του αφηγητή μαζί του. Από τις εκδόσεις Νεφέλη.

• Με φόντο την πρόσφατη ιστορία μας και με επίκεντρο την ιστορία μιας «θαλασσινής» οικογένειας, με όλες τις κατά καιρούς επενδυτικές, επιτυχείς ή αποτυχείς επιχειρήσεις της, τα σκαμπανεβάσματα, τις περιπέτειες και τις εξορμήσεις των μελών της με βασικό ήρωα τον μεσαίο αδελφό Γεράσιμο Σολδάτο, ο **Δημήτρης Ποταμιάνος**, στην πρώτη του μεγάλη μυθιστορηματική δουλειά, βουτά στα *Χωρικά ύδατα* με ένα πολυσέλιδο βιβλίο, χορταστικό στις εναλλαγές, στις ίντριγκες και στις οικογενειακές φουσκοθαλασσιές. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

• Μέσω μιας ερμητικά κλειστής γραφής και μιας εφιαλτικά μονολογούσης ηρωίδας εγκλωβισμένης στην κλειστοφοβική ατμόσφαιρα του σαλονιού της, βουλιαγμένης στον καναπέ της κι έχοντας μπρος της τα ετερόκλητα αντικείμενα που βρίσκονται ριγμένα στο τραπεζάκι, η **Νανά Ησαΐα** επιδιώκει να προκαθορίσει τη *Μόνη δυνατή περιπέτεια* της ηρωίδας της μέσα από το λόγο που περικλείει τις αναμνήσεις αλλά και προδιαγράφει τις μελλοντικές σχέσεις. Μικρές απόπειρες εξόδου χωρίς υπόσχεση επιτυχίας, μάλλον σφραγίζουν παρά ανοίγουν οδούς προς διαφυγή ή έστω την τελική έξοδο. Η μοναξιά του ποιητή πεζογραφημένη από τη γνωστή ποιήτρια. Από τις εκδόσεις Δελφίνι.

• Αναζητώντας μια άλλη δικαιοσύνη και ανθρωπιά, ο **Σταύρος Λαγκαδιανός** θ' ανατρέξει στους πελαργούς, σύμβολα ελευθερίας αλλά και του μύθου της γέννησης των μωρών, χρήζοντάς τους ήρωες του πεζογραφήματός του *Μόνο με τον άνεμο*. Θα τους δώσει ανθρώπινη υπόσταση, φωνή, σκέψη και δράση αλλά και θα τους αναμείξει με τα ανθρώπινα αντιπαράθετο-ντας τα πουλιά με τους ανθρώπους. Για όσους αγαπούν τους συμβολικούς και βαρέθηκαν τους δίποδους ήρωες, μια λύση εναλλακτική. Από τις εκδόσεις Νέα Σύνορα-Λιβάνη.

• Σε ένα ογκώδες έργο, ο **Γιάννης Κιουρτσάκης**, διαπραγματευόμενος «το ίδιο και το άλλο», ποιεί την Ιστορία γράφοντάς την, ενώ παράλληλα γράφει την ιστορία

του βιβλίου. Σαν μυθιστόρημα ή σαν καθρέφτης πολλαπλών οπτικών όπου εγγράφεται το βίωμα διαθλασμένο από την πατίνα του χρόνου, από την αποστασιοποίηση του γράφοντος υποκειμένου, από την απόσταση που κάνει τη ζωή να φαντάζει ατέρμονη περιπέτεια. Από τις εκδόσεις Κέδρος.

ΞΕΝΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

• Στους Τσέντσι του Σταντάλ αυτό που γοητεύει είναι η περίφημη μορφή της δυναμικής και πανέμορφης Βεατρίκης. Κεντρικό πρόσωπο μιας νουβέλας που χειρίζεται ο γάλλος συγγραφέας με τη γνωστή του επιδεξιότητα, συνεπαρμένος, όπως πριν αλλά και μετά απ' αυτόν άλλοι καλλιτέχνες, από την ιστορία της ρωμαϊκής αυτής οικογένειας του 1599. Σε πρόλογο και μετάφραση του Πέτρου Χάρη. Από τις εκδόσεις της Εστίας.

• Ο ατελέσφορος τριαδικός έρωτας, η οδυνηρή κατάληξη στην αυτοκτονία τη

ντισιον, κατά πόσο το μυστήριο Χόθορν λύνεται με την απλή και ανεπαρκή ανάγνωση; Τα προλεγόμενα του Α. Κ. Χριστοδούλου βοηθούν σε μια καλύτερη κατανόηση, ενώ η Έφη Καλλιφατίδη εγγυάται το άψογο της μετάφρασης. Από τις εκδόσεις Gutenberg.

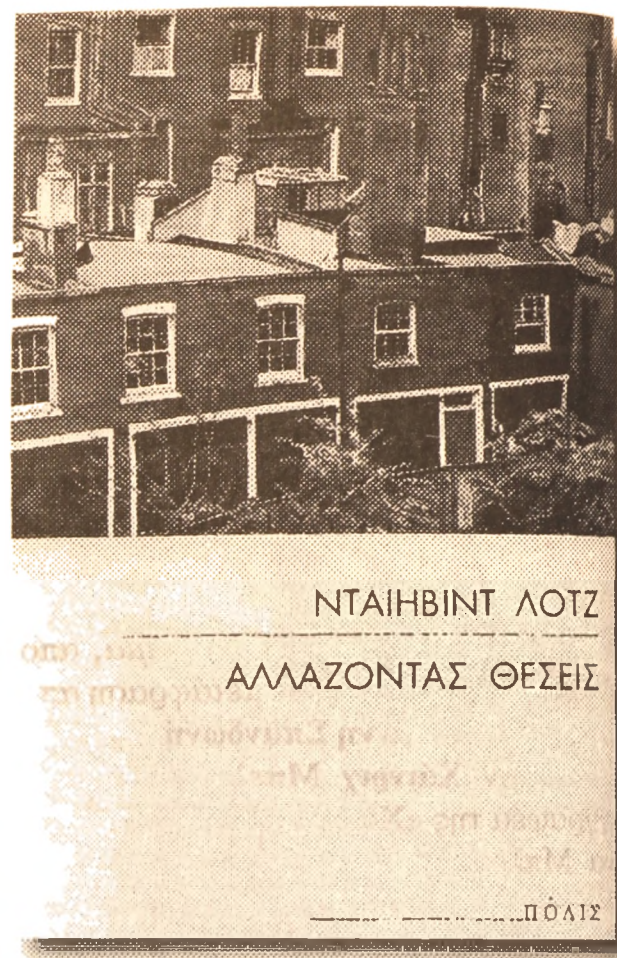
• Ο Μαρκ Τουαίν των παιδικών μας χρόνων; Ένας κάπως αλλιώτικος Τουαίν στο: Γουίλσον ο σαϊνης που συνοδεύεται από τη νουβέλα Εκείνοι οι εξαιρετικοί δίδυμοι. Σε μετάφραση Γ. Παπαδογιάννη, δυο ιστορίες που ως σιαμαίες αδελφές αποκόπηκαν για να λειτουργήσουν αυτόνομα. Από τις εκδόσεις Δελφίνι.

• Μπάρι Ανσγουορθ: Ιερή πείνα. Γεννημένος το 1930, ο άγγλος συγγραφέας δίδαξε, μεταξύ άλλων, αγγλικά για ένα διάστημα στην Αθήνα. Η πείνα του τίτλου είναι η δίψα για το χρήμα με επίκεντρο τον «Έμπορο του Λίβερπουλ», ένα πλοίο που μεταφέρει τον πόθο και τα όνειρα κάποιων από τους θαμώνες/ήρωες τούτου του βιβλίου. Σε μετάφραση Γιάννη Σκαρπέλου από τις εκδόσεις Νεφέλη.

• Ντ. Χ. Λώρενς: Το ουράνιο τόξο (1913). Πρώτο μέρος του έργου: «Οι Αδελφές», που θα ολοκληρωθεί από το γνωστότερο «Ερωτευμένες γυναίκες». Η ανάγκη εξεύρεσης μιας εσωτερικής αρμονίας μεταξύ των δύο φύλων, η ανάγκη απελευθέρωσης του ερωτικού ενστίκτου που καταπιεζόμενο οδηγεί στον διχασμό. Σε μετάφραση του Μάκη Βαϊνά από τις εκδόσεις Κριτική.

• Με φόντο τη σύντομη περιπέτεια και αυτοκτονία στα 1770 του δεκαοκτάχρονου ποιητή Τόμας Τσάτερτον, ο λονδρέζος πολυβραβευμένος συγγραφέας Πήτερ Ακρόντ (γενν. 1949) φτιάχνει ένα πολυεπίπεδο μυθιστόρημα όπου η αγγλική λογοτεχνία δίνει το παρών της επωνύμως, ενσωματωμένη στις ανάγκες της διήγησης. Τσάτερτον, Ο θάνατος του ποιητή: ένα βιβλίο διάχυτο από το γνωστό αγγλικό χιούμορ που συγχρόνως θέτει καίρια ερωτήματα για την ίδια τη φύση της τέχνης. Από τις εκδόσεις Καστανιώτη, σε μετάφραση Ρέννας Χάτχουτ.

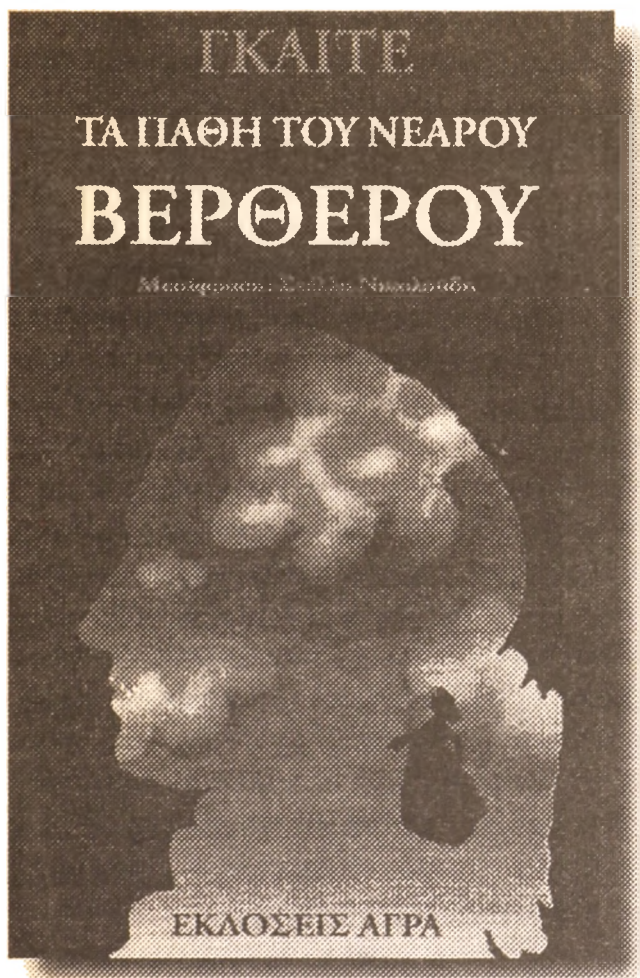
• Ένας άλλος λονδρέζος συγγραφέας, με πλούσιο κριτικό έργο, ο Νταϊνβιντ Λοτς (γενν. 1935), διεισδύει στον γνώριμό του πανεπιστημιακό χώρο αντιπαραθέτοντας θέσεις και νοοτροπίες της φιλελεύθερης αμερικανικής ακαδημαϊκής ζωής με την οπισθοδρομική συντηρητικότητα του αγγλικού αντίστοιχου χώρου. Αλλάζοντας θέσεις: ένα μυθιστόρημα που χρησιμοποιεί τις λογοτεχνικές θεωρίες για να τις φτάσει στα όριά τους, ένα μυθιστόρημα πάνω στα

στερεότυπα και τον τρόπο που αυτά λειτουργούν ακόμη και στους πλέον ανοικτούς ιδεολογικά χώρους. Κατατοπιστικός ο πρόλογος του θεωρητικού της λογοτεχνίας Δημήτρη Τζιόβα, καλή μετάφραση του Βασίλη Τομανά με επιμέλεια της Τρ. Παπαϊωάννου. Από τις προσεγμένες εκδόσεις Πόλις.

• Ο Τζων Πρίστλεϋ (1894-1984) κυκλοφορεί το δεύτερο αυτό μυθιστόρημά του Οδός αγγέλων το 1930, για να χαρακτηριστεί το καλύτερό του. Με επίκεντρο την καθημερινή ζωή μιας εμπορικής επιχείρησης και τους υπαλλήλους της, ο συγγραφέας τέμνει τα καθημερινά προβλήματα μιας τάξης εργαζομένων αλλά και τα όνειρα και τις φιλοδοξίες τους, σκύβοντας με συμπάθεια αλλά και χιούμορ πάνω από τους ήρωές του. Από τις εκδόσεις Σύγχρονη Εποχή σε μετάφραση Γιώργου Φιλιδιάκου.

• Ένα βραβείο Νόμπελ (1994) από την Ιαπωνία, ένα όνομα που απασχόλησε τη Δύση: Κενζαμπύρο Οε (1935), ο νέος αγαπημένος συγγραφέας όσων διαβάζουν με πάθος τη γιαπωνέζικη πεζογραφία, ο εκσυγχρονιστής της γιαπωνέζικης μυθιστορηματικής γραφής. Μια προσωπική υπόθεση, με θεματική που δεν αφορά μόνο την ιαπωνική αντίληψη αλλά θίγει ένα ευρύτερο θέμα συνείδησης: το δίλημμα ενός εικοσιεπτάχρονου πατέρα που αντιμετωπίζει τη γέννηση του ανώμαλου μωρού του. Σε μετάφραση Ερρίκου Μπαρτζινόπουλου (άραγε, από τα ιαπωνικά;...) από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

στιγμή της κορύφωσης, το μυθιστόρημα σε μορφή ημερολογίου, αυτοβιογραφίας και επιστολογραφίας, το απαύγασμα του ρομαντικού ήρωα: Γκαίτε: Τα πάθη του νεαρού Βέρθερου. Σε καλή μετάφραση της Στέλλας Νικολούδη, με εισαγωγή, επίμετρα και όλα τα κατατοπιστικά στοιχεία που προσφέρουν πάντα στους αναγνώστες τους οι εκδόσεις Άγρα.

• Ναθαναήλ Χόθορν: Το σπίτι με τα εφτά αετώματα. Αν το οικογενειακό μυστικό αποκαλύπτεται τελικά στο Δικαστή Πί-

• Θεωρείται ο μεγαλύτερος εν ζωή συγγραφέας του Ισραήλ. Πριν από λίγα μόλις χρόνια, το μυθιστόρημά του «Το μαύρο κουτί» έγινε μεγάλη επιτυχία, ενώ ο ίδιος βρέθηκε και μίλησε στην Ελλάδα αποδεικνύοντας την ποιότητα του ανθρώπου, αποκαλύπτοντας τις συνεχείς του προσπάθειες για την ειρηνική επίλυση του Παλαιστινιακού. Πολιτικοποιημένος απ' αυτή την άποψη, ο Άμος Ος δημιουργεί ακόμη μια φορά ένα απολαυστικό μυθιστόρημα με θέμα την εφιαλτική διάσταση μεταξύ ονείρου και πραγματικότητας. Ιστορία, πολιτική, σεξ, όπως πάντα στο στόχαστρο με σπάνια αριστοτεχνικότητα. *Φίμα*, από τις εκδόσεις Ψυχογιός, σε μετάφραση από τα αγγλικά του Γιάννη Σπανδωνή.

• Από τον Χάινριχ Μπελ (1917-1985), συγγραφέα της «Χαμένης τιμής της Καταρίνα Μπλουμ», τον θεωρούμενο ως «τη ρωνή της συνείδησης μιας ολόκληρης εποχής», έρχεται το δημοσιευμένο από το 1979 μυθιστόρημά του *Ασφυκτική προστασία*. Ο γερμανός συγγραφέας, ζώντας στην καρδιά των σύγχρονων προβλημάτων, αντιπα-

ραθέτει την έλλειψη ελευθερίας του ήρωά του, ιδιοκτήτη σειράς εφημερίδων, λόγω του φόβου των τρομοκρατών, με την έλλειψη ελευθερίας που του δημιουργεί η παροχή κρατικής προστασίας για την ασφάλειά του. Το βιβλίο προλογίζει ο δημοσιογράφος Τάσος Τέλλογλου. Τη μετάφραση έκανε ο Ιάκωβος Κοπερτί. Από τις εκδόσεις Πόλις.

• Η ζωή απλόχερα χαρίζει αλλά και ξαφνικά μπορεί ν' αποστερήσει. Η αποκάλυψη μιας αλήθειας στα έκπληκτα μάτια ενός επιτυχημένου πενηντάρη. Με το χιούμορ και την καίρια γραφή του γάλλου συγγραφέα Μισέλ Ντεόν (γενν. 1919), το πρόσφατα μεταφρασμένο από την Ιωάννα Χατζηνικολή βιβλίο του *Η ανάβαση της νύχτας*. Από τις εκδόσεις Χατζηνικολή.

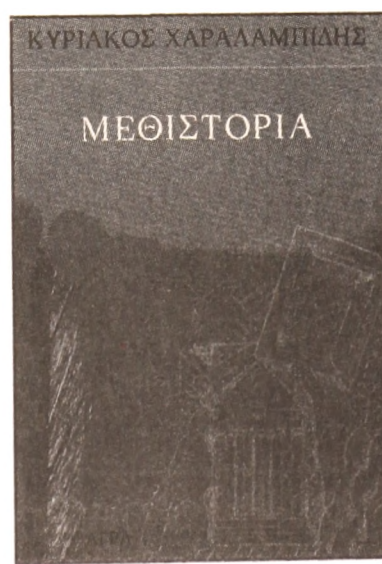
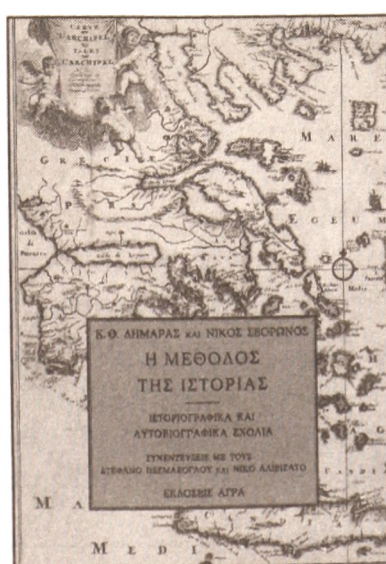
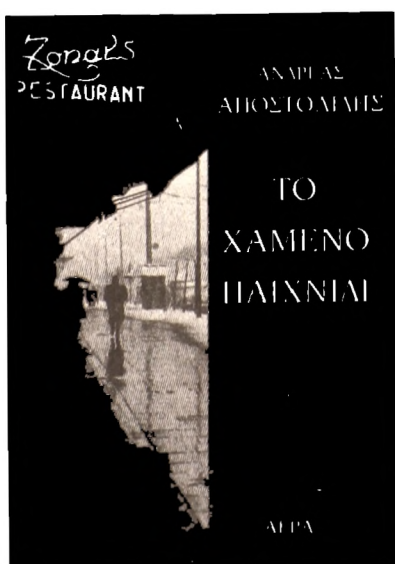
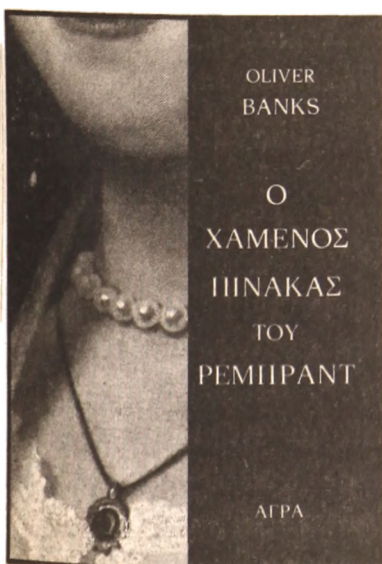
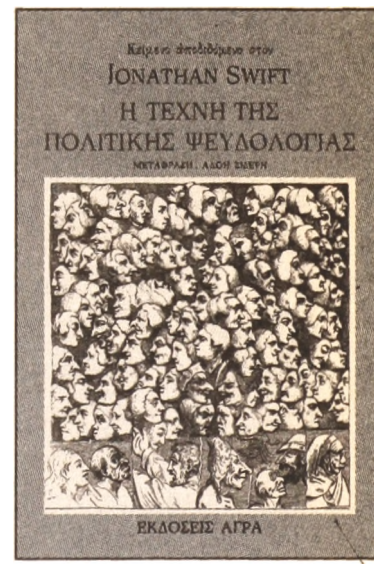
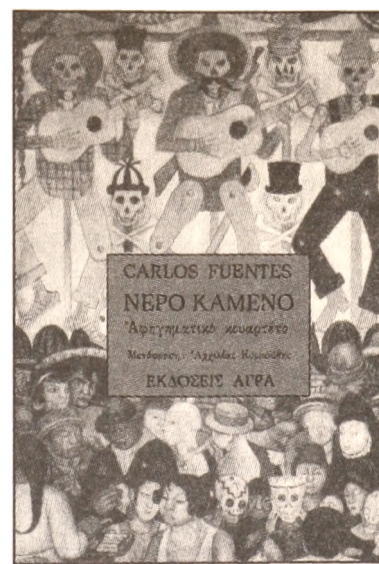
• Γνωριμία με έναν σύγχρονο και αμετάφραστο μέχρι στιγμής, αν και ήδη βραβευμένο (Medicis) ιταλό πεζογράφο, τον Αντόνιο Ταμπούκι (γενν. 1943). Με γενικό τίτλο *Ο Μαύρος Άγγελος*, ο συγγραφέας συγκεντρώνει έξι διηγήματα «αγγέλων» με τρίχωμα σκληρό και κοντό που αγκυλώ-

νει, διηγήματα με τίτλους παράξενους όπως «Η πεταλούδα που φτεροκοπάει στη Νέα Υόρκη μπορεί να προκαλέσει τυφώνα στο Πεκίνο;» και άλλους εξίσου αποκαλυπτικούς που παροτρύνουν για ανάγνωση... Σε μετάφραση Τότας Κονβερτίνο, από τις εκδόσεις της Εστίας.

• Μια απόπειρα γνωριμίας του ελληνικού αναγνωστικού κοινού με σύγχρονους λατινόφωνους πεζογράφους, πέρα απ' αυτούς που αγαπήσαμε και διαβάσαμε επανειλημμένα επιχειρεί ο Γιώργος Ρούβαλης, μεταφράζοντας δώδεκα κείμενα έξι συγγραφέων δίνοντας ταυτόχρονα μια σύντομη εισαγωγή και τα βιογραφικά τους. Από τις εκδόσεις Παρατηρητής, γνωριμία με τον Νικαραγουανό Σέρχιο Ραμίρες Μερκάδο, τους Περουβιανούς Αλφρέδο Μπραίς Ετσενίκε, Χούλιο Ραμόν Ριμπέιρο και Μάριο Βάργκας Γιόσα, τον Αουγκούστο Μοντερόσο από τη Γουατεμάλα και τον Μεξικανό Χοσέ Εμίλιο Πατσέκο κάτω από τον εύγλωττο τίτλο: *Νέοι πεζογράφοι της Λατινικής Αμερικής*.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ 1979 - 1994

Αστυνομικό: πολλές δυνατό

Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗΣ ΝΟΥΒΕΛΑΣ «ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ»

του Ηλία Κανέλλη

Ένας απαγχονισμός σε διαμέρισμα της οδού Ηροδότου, στο Κολωνάκι, τις πρώτες μέρες του πραξικοπήματος του 1967· περίεργες συγγένειες σε μια αθηναϊκή πολυκατοικία που έχει πρωταγωνιστικό ρόλος ένας κομψευόμενος αστυνομικός στο Γ' Αστυνομικό Τμήμα της οδού Υψηλάντου ύποπτες οικονομικές δοσοληψίες ανάμεσα σ' έναν συμβολαιογράφο και σ' έναν σκηνοθέτη, ανάμεσα στους συγγενείς και τους ενοίκους της πολυκατοικίας του ανίγματος... Ο μεταφραστής αστυνομικών μυθιστορημάτων **Ανδρέας Αποστολίδης** έγραψε, μ' αυτά τα δεδομένα, την πρώτη του αστυνομική νουβέλα (*Το χαμένο παιχνίδι*), που κυκλοφόρησε από τις εκδόσεις Άγρα. Με αφορμή το βιβλίο του, μιλήσαμε με τον συγγραφέα για το αστυνομικό μυθιστόρημα, τις σχολές του, τη λογοτεχνική του αξία, αλλά και για τους εκπροσώπους του είδους στην Ελλάδα, για την άνοδο και την πώση του, για τις προοπτικές του. Φυσικά, δεν θα μπορούσαμε να μην αναφερθούμε και στο δικό του αφήγημα, στη δική του τεχνική, στις αναφορές του και στους στόχους του. Ξεκινήσαμε τη συζήτηση προσπαθώντας να ξεδιαλύνουμε ένα βασικό δίλημμα που τίθεται καταρχήν σε κάθε συζήτηση για το αστυνομικό μυθιστόρημα: Λογοτεχνία ή παραλογοτεχνία;

— Ναι, το αστυνομικό μυθιστόρημα είναι είδος παραλογοτεχνικό διότι έχει κάποιους σαφείς περιοριστικούς κανόνες γραφής, έχει τυποποιημένα χαρακτηριστικά και προκαλεί αυτόματα αντανάκλαστικά πρόσληψής του από τον αναγνώστη. Από την άλλη πλευρά, μέσα στους περιορισμούς του, οι εκδοχές και οι τρόποι συγγραφής του είναι άπειροι – και ως προς αυτό πλησιάζει τη λογοτεχνία.

Γενικά, από τη φύση του, το αστυνομικό μυθιστόρημα έχει κάτι το έντονα παραλογοτεχνικό και το έντονα λογοτεχνικό ταυτόχρονα, από τη στιγμή που η αντιμετώπισή μιας επώδυνης αμφιβολίας έχει μεταφερθεί στον δικό της υπαρξιακό χώρο. Βέβαια, η πιο συνηθισμένη πλευρά του αστυνομικού μυθιστορήματος είναι: α) η ανέμελη τέρψη του αναγνώστη, β) η πα-

ραγωγή ενός «ανάλαφρου αναγνώσματος». Και για τους συγγραφείς, ένας εύσχημος τρόπος να μιλήσουν για το οτιδήποτε, δίχως τον πονοκέφαλο να καταστρώσουν εξαρχής έναν προσωπικό καμβά αφήγησης. Όπως και να το κάνουμε, η αστυνομική εξιστόρηση είναι «απρόσωπη» στην αφετηρία της· ακολουθεί μία «συνταγή», είναι «ξεσήκωμα» – άλλο ένα αμφίσημο, όμως, χαρακτηριστικό της, τουλάχιστον για τις μέρες μας.

• Στην πράξη, όλα αυτά τι σημαίνουν;

— Με τον καιρό, τα μοντέλα αστυνομικού μυθιστορήματος ανοίγονται προς απρόσμενες κατευθύνσεις. Να πάρουμε τις πιο σύγχρονες τάσεις. Η **Χάισμιθ** γράφει πέντε μυθιστορήματα (1959-90) με ήρωα τον Ρίπλεϋ, έναν ιδιότυπο σύγχρονο Αρσέν Λουπέν – μόνο που αντί για την

αποενοχοποίηση, έχει στόχο την παγίδευση του αναγνώστη στον εφιάλτη ενός εγκληματία. Ο **Τζερόμ Τσάρντ** γράφει στο στο ύφος του «σκληρού» αστυνομικού αφηγήματος (στις δεκαετίες του '70 και του '90), για να περιγράψει με σουρεαλιστική μανιέρα τις πολυεθνικές κοινότητες της Νέας Υόρκης. Και ο **Τζούλιαν Σάιμονς** μετατρέπει (στο *Death's Darkest Face*, 1989) το κλασικό αγγλικό μυθιστόρημα μυστηρίου, σε αίνιγμα, όπου το ζητούμενο δεν είναι ο ένοχος ανάμεσα σε δεκάδες ύποπτους χαρακτήρες αλλά ο σταδιακός σχηματισμός ενός και μόνου βιογραφικού ρομάντσου, μιας κεντρικής ψυχογραφίας.

Η ΑΝΟΔΟΣ ΚΑΙ Η ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟΥ ΑΦΗΓΗΜΑΤΟΣ

• Στην Ελλάδα;

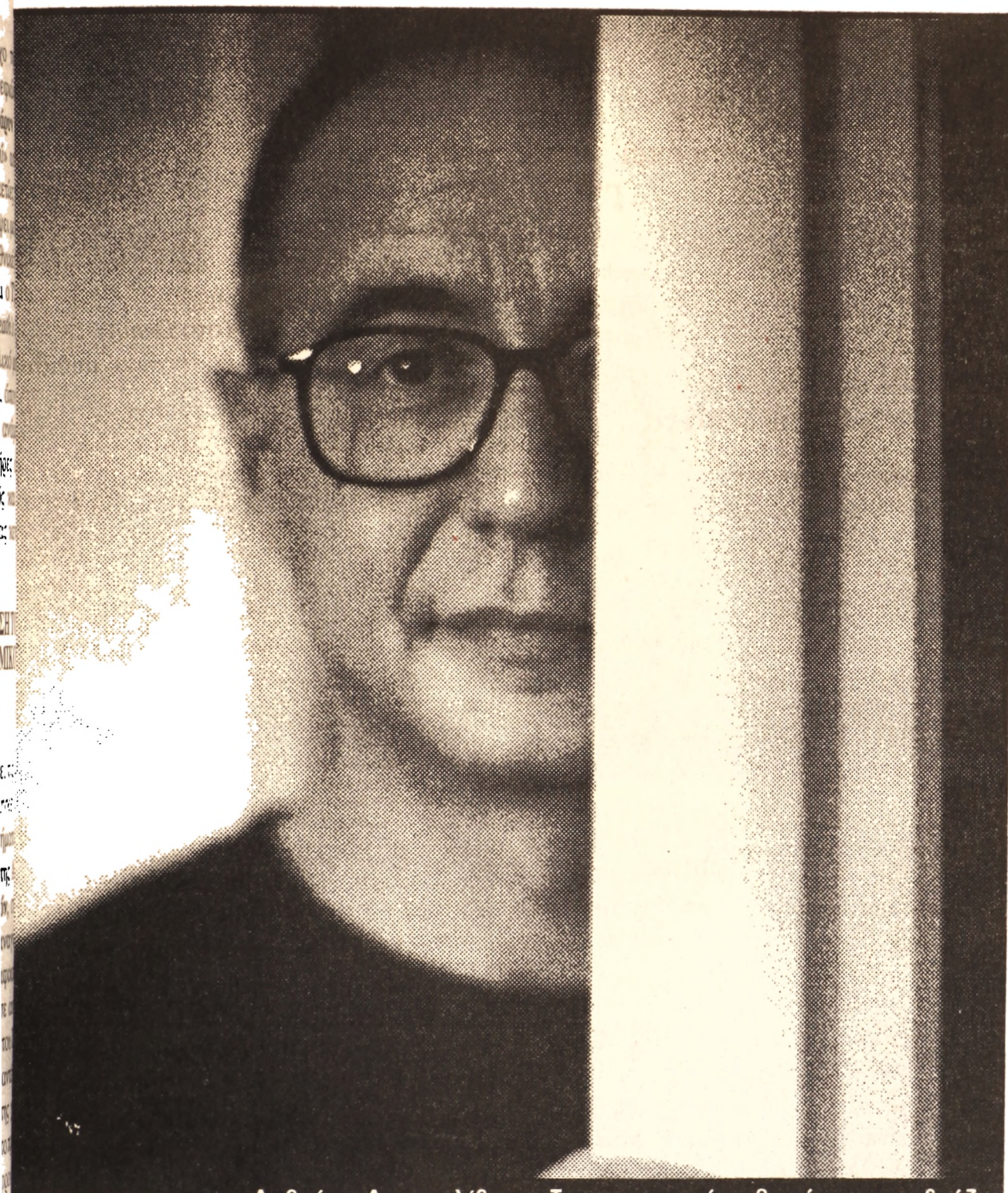
— Στην Ελλάδα, αναπτύχθηκε, τις δεκαετίες του '50 και του '60, ένα συγκεκριμένο είδος αστυνομικού μυθιστορήματος, στα χνάρια και στην τυπολογία της **Αγκάθα Κρίστι** και του **Ζωρζ Σιμενόν**, συνδυασμένο μ' ένα είδος ελαφρού αναγνώσματος και ελαφρού κινηματογραφικού θεάματος που επίσης ευδοκίμοι σε αυτές τις δεκαετίες. Η μεγάλη επιτυχία του **Γιάννη Μαρή** ήταν ότι, εκτός του ότι αντέγραψε το αστυνομικό μυθιστόρημα της χρυσής εποχής, της δεκαετίας του '30, το προσάρμοσε στην τυπολογία του ελαφρού ελληνικού αναγνώσματος και του ελαφρού θεάματος. Συμπορευόταν πολύ αρμονικά με τρόπους λαϊκής αφήγησης στο θέατρο, στο ραδιόφωνο, στην εφημερίδα, στον κινηματογράφο. Αυτό το είδος του ελαφρού αναγνώσματος έπαψε να υπάρχει την ίδια πάνω-κάτω εποχή που επιβλήθηκε η δικτατορία.

• Για ποιους λόγους, τότε;

— Ο ένας λόγος ήταν επειδή το ελαφρό ανάγνωσμα βρισκόταν σε πολύ μεγάλη σύγκρουση και δυσαρμονία με την καινούργια κοινωνική πραγματικότητα. Ο δεύτερος είχε να κάνει με την ψυχολογι-

Τητες γραφής, η εξής μία...

«ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ» ΑΝΔΡΕΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ ΜΙΛΑΕΙ ΣΤΟ ΑΝΤΙ

Ανδρέας Αποστολίδης: «Το αστυνομικό μυθιστόρημα συνδυάζει παραλογοτεχνία με λογοτεχνία». (Φωτ.: Γιάννης Κωσταρής)

ή απέχθεια που δημιουργούσε στους περισσότερους η αστυνομική πλοκή, τη περίοδο της δικτατορίας, οπότε ήταν πολύ δύσκολο να αναπροσαρμόσει κανείς κλασικούς χαρακτήρες και να τους εντάξει σε κοινωνικά ρεαλιστικά δεδομένα.

• Τότε, όμως, δεν γνώρισε το μεγάλο κοινό τους αντιπροσωπευτικούς συγγραφείς του είδους, που μεταφράστηκαν στα ελληνικά;

— Μέσα στη δικτατορία, όταν σταμάτησε

η εγχώρια παραγωγή, έπρεπε να καλυφθεί το ενδιαφέρον του αναγνωστικού κοινού. Το πρόβλημα είναι ότι τα πιο καλά και κυρίως τα αμερικανικά αστυνομικά, την περίοδο αυτή, αντιμετωπίζονται από τους εκδότες όχι απλώς ως παραφιλολογία αλλά ως τρίτης κατηγορίας παραφιλολογία. Το Αντίο, γλυκιά μου, του Τσάντλερ, π.χ. κυκλοφορεί στα Βίπερ με εξήντα σελίδες κομμένες. Γι' αυτό χρειάστηκε να περάσει καμιά δεκαπενταετία

ώστε, μέσα σε καινούργιες εκδοτικές συνθήκες και από σοβαρούς εκδότες πλέον, να αρχίσουν να μεταφράζονται και να εκδίδονται αυτού του είδους τα αστυνομικά, με άλλη αντιμετώπιση.

• Μήπως δίνεται σημασία μεγαλύτερη απ' όση το είδος αξίζει;

— Δεν καταλαβαίνω γιατί θα έπρεπε να αρκούμαστε σε φτηνές ή και σε κακές από πάσης απόψεως εκδόσεις. Άσε που με τα χρόνια, ειδικά όσον αφορά την αμερικανική λογοτεχνία, υπάρχουν τρία-τέσσερα αστυνομικά μυθιστορήματα τα οποία έχουν ξεπεράσει το όριο της παραλογοτεχνίας και συγκαταλέγονται πλέον στα πολύ καλά αμερικανικά λογοτεχνικά κείμενα.

• Ποια;

— Νομίζω ότι είναι τα τέσσερα από τα πέντε μυθιστορήματα του Χάμμετ, ένα-δυο του Τσάντλερ, το Ιερό του Φώκνερ βέβαια, για ορισμένους είναι ένα-δυο κείμενα του Ρος Μακ Ντόναλντ και για κάποιους άλλους είναι η Τετραλογία του Τσάρν, στα πιο σύγχρονα ρεύματα.

ΤΟ ΧΑΜΕΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΞΑΝΑΚΕΡΔΙΣΜΕΝΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ

• Είστε φανατικός αναγνώστης της αστυνομικής λογοτεχνίας, θεωρητικός του αστυνομικού μυθιστορήματος και βασικός μεταφραστής της αστυνομικής σειράς των εκδόσεων Άγρα. Τώρα εμφανίζεστε και ως συγγραφέας μιας αστυνομικής νουβέλας με τίτλο Το χαμένο παιχνίδι. Πόσο βάρυνε στην ανάπτυξη της δικής σας πλοκής η «προϋπηρεσία» στο είδος;

— Γνωρίζω τους τρόπους γραφής. Ωστόσο, αυτό που κάθησα να γράψω δεν έχει καμία σχέση με τον βασικό όγκο των συγγραφέων που έχω μεταφράσει. Και ο λόγος ήταν ότι ήθελα το αφήγημα που έγραφα να έχει περισσότερη σχέση με το αστυνομικό μυθιστόρημα όπως γραφόταν στην Ελλάδα.

• Άρα, όφειλες να λάβεις υπόψη σου τα μοτίβα που ανέπτυξε ο Γιάννης Μαρής...

— Ναι, ο βασικός εκπρόσωπος ήταν ο

Μαρής. Κι άλλοι έχουν γράψει αστυνομικό στην Ελλάδα, ο όγκος της δουλειάς του Μαρή, όμως, δεσπόζει, οπότε γυρνάνε όλα γύρω απ' αυτόν. Άλλωστε, τον Μαρή τον είχα διαβάσει εξαντλητικά.

Το βασικό αφηγηματικό τέχνασμα του Μαρή είναι η πλαστοπροσωπία. Δέκα μυθιστορήματά του τουλάχιστον στηρίζονται σ' αυτό το τέχνασμα. Ξεκίνησα λοιπόν μια αφήγηση που στηρίζεται στη γνώση αυτού του στοιχείου – κι είναι πιθανόν να το γνωρίζει και ο αναγνώστης. Δεν ήθελα να το επαναλάβω, ήθελα απλώς να ξεκινήσω από κει. Υπάρχει, επίσης, ένα πρόσωπο, ο Ιορδάνης Ράμογλου, ο οποίος προέρχεται κατευθείαν από τον κόσμο του Μαρή. Είναι όνομα πολύ σπάνιο που το έχω συναντήσει μόνο σ' ένα μυθιστόρημα του Μαρή: ένας αριστερός σκηνοθέτης που εμφανίζεται την περίοδο του Μεταξά. Ως σκηνοθέτης εμφανίζεται και χρησιμοποιείται και στο δικό μου μυθιστόρημα.

Μια άλλη συνειδητή επιλογή είναι η τοποθέτηση της ιστορίας μου στο Κολωνάκι. Μια από τις πρώτες επιτυχίες του Μαρή ήταν το *Έγκλημα στο Κολωνάκι* – ήταν αυτό το σκηνικό. Ταυτόχρονα, τοποθέτησα το αστυνομικό πρόβλημα σε μια εποχή που αυτός ο αφηγηματικός τρόπος παύει να υπάρχει στην Ελλάδα – και παύει να υπάρχει κάτω από την πίεση της κοινωνικής συνθήκης που δημιουργήθηκε με το πραξικόπημα. Η δική μου ιστορία ξεκίνησε με το ξέσπασμα του πραξικοπήματος.

• *Μόνο που το σκηνικό πλαίσιο που επιβάλλει το πραξικόπημα, η απαγόρευση της κυκλοφορίας τα βράδια, υποκινεί το βασικό αφηγηματικό τέχνασμα που επιτρέπει στην πλοκή να ξετυλιχθεί.*

– Βεβαίως. Βρίσκεται κάποιος απαγορευμένος στο διαμέρισμα μιας πολυκατοικίας, στην οποία δεν μπορεί να έχει μπει κανείς ούτε κανείς μπορεί να έχει βγει επειδή η πόρτα είναι κλειδωμένη και υπάρχει απαγόρευση της κυκλοφορίας. Άρα, για οτιδήποτε έχει συμβεί ευθύνονται όσοι βρίσκονται μέσα στην πολυκατοικία. Είναι έτσι ένα μυστήριο τύπου κλειστού δωματίου, πολλαπλασιασμένο όμως.

• *Παρατηρώ ακόμη ότι δεν συμβαίνουν συγκλονιστικές ανατροπές. Η νουβέλα ξετυλίγεται σαν ένα παζλ όπου όλα τα αφηγηματικά δεδομένα της έχουν το ρόλο τους στην αφηγηματική οικονομία, κι*

Η πιο συνηθισμένη πλευρά του αστυνομικού μυθιστορήματος είναι η ανέμελη τέρψη.

όπου, τελικά, περισσότερο φωτογραφίζεται η συλογική ενοχή των μελών μιας κοινωνίας παρά αναζητείται η εκτόνωση της δράσης με την ανακάλυψη ενός συγκεκριμένου ενόχου...

– Με μία έννοια, ήθελα να ξεκινήσω με τον αυτονόητο τρόπο που γίνεται η αφήγηση σ' ένα τυπικό αστυνομικό μυθιστόρημα αλλά με τέτοιο τρόπο ώστε ό,τι συμβαίνει στις πρώτες σελίδες να συμβαίνει στην κυριολεξία. Ακούγεται, δηλαδή, μια φωνή, «Αντώνη, μη», και ο μοναδικός που λέγεται Αντώνης μέσα στην πολυκατοικία είναι αυτός που έχει απειλήσει εκείνον που κραυγάζει. Δεν είναι κάποιος άλλος Αντώνης. Βέβαια, κάποια στιγμή ο αναγνώστης μπορεί να μπερδευτεί. Ωστόσο, δεν υπάρχει καμία ανατροπή. Ό,τι θεωρούμε ως δεδομένο ενός τυπικού μυστηρίου, αυτό χώνεται μέσα στο αφήγημα στις δυο-τρεις πρώτες σελίδες. Από κει και πέρα, ξετυλίγεται το αυτονόητο.

• *Εντύπωση προκαλεί ο τύπος του επιθεωρητή της αστυνομίας. Τον παρακολουθούμε να παρατηρεί τα συμβάντα με κάποιον κυνισμό και όχι πάντως ταυτισμένος με τις επιλογές π.χ. του νέου καθεστώτος...*

– Ήθελα οι ήρωες να έχουν μια στοιχειώδη εξυπνάδα και να είναι λίγο πάνω από τα πράγματα. Εκεί υπάρχει και μια διαφορά με τον Μαρή, ο κεντρικός ήρωας του οποίου, ο αστυνόμος Μπέκας – στον οποίο χωνευόταν και το βλέμμα των υπολοίπων –, είχε τη ματιά του μέσου ή του κατώτερου μικροαστού. Αυτό άλλωστε είναι και η αρνητική πλευρά του Μαρή, το στοιχείο που κάνει κουραστική την αφήγηση, κοινότοπη, αλλά και αντιδραστική: ο ασφυκτικός τρόπος, δηλαδή, με τον οποίο είναι περικυκλωμένο το αφήγημά του από τη μικροαστική ιδεολογία. Οι ήρωες στο δικό μου αφήγημα δεν είναι ηθικοί αλλά ταυτόχρονα έχουν μια στοιχειώδη αντίληψη των πραγμάτων. Το ίδιο είναι και ο αστυνομικός που κάνει τις ανακρίσεις – κι αυτό έχει και μια δόση ρεαλισμού...

• *Παρατηρούμε επίσης την εμφανή σας προσπάθεια να ενταχθεί στο αφήγημα η στενή σας σχέση με την ελληνική λογοτεχνία: υπάρχουν αναφορές στον Γιώργο Μακρή, στον Κώστα Ταχτσή, ακόμα και στον Χρήστο Βακαλόπουλο... Ενδεχομένως και άλλες.*

– Υπάρχουν κι άλλες, μόνο που οι πιο πολλές έγιναν για λόγους οικονομίας της αφήγησης. «Έκλεψα» έναν διάλογο από τον Ταχτσή, π.χ., για πολύ συγκεκριμένους λόγους. Ήθελα να δείξω ότι ο τρόπος που μιλούσαν τότε στο Κολωνάκι δεν διέφερε από τον τρόπο που μιλούσαν στις μικροαστικές συνοικίες της Κυψέλης ή άλλων περιοχών στις οποίες έστηνε τη σκηνογραφία του ο Ταχτσης. Το λεκτικό ιδίωμα στο Κολωνάκι ήταν ίδιο, με την προσθήκη απλώς μερικών γαλλικών κυρίως λέξεων.

ENANTION ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΟΠΙΑΣ

• *Εν πάση περιπτώσει, αναφορικά με το ύφος και τον συγγραφικό σου τρόπο, πού νομίζεις ότι διαφοροποιείσαι από μια αντίστοιχη αφήγηση η οποία στοχεύει εκ των προτέρων να γίνει μπεστ σέλλερ. Απέφυγες κάποια κλισέ – και ποια;*

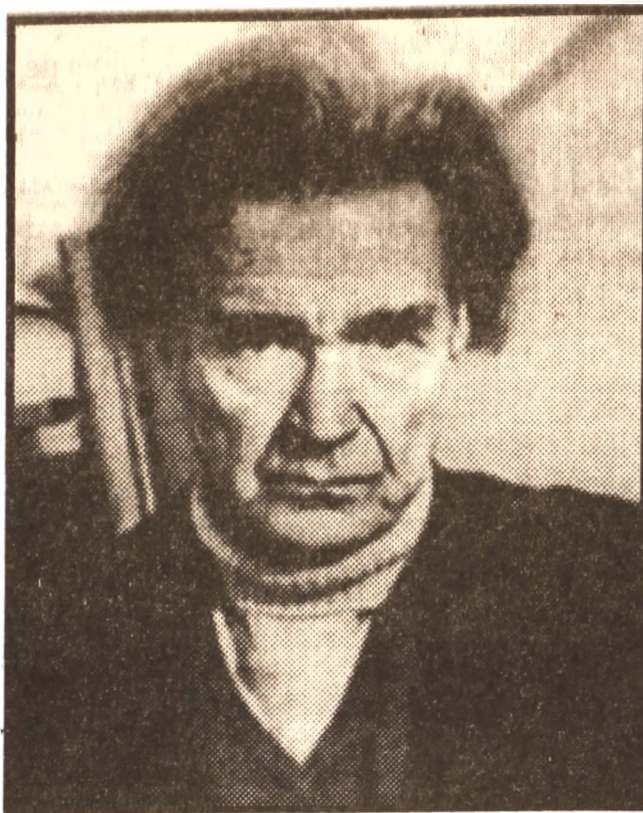
– Στην τυπολογία των μπεστ σέλλερ υπάρχει μια σχεδόν απaráβατη προϋπόθεση, η μεγάλη τους έκταση. Αυτό ήθελα να αποφύγω. Η έκταση για το αναγνωστικό κοινό που διαβάσει μπεστ σέλλερ σημαίνει πιο χαλαρή αφήγηση, πάρα πολλές κοινότοπες περιγραφές που θυμίζουν τι τρέχει στην καθημερινή ζωή σήμερα. Εκείνο που, επιπλέον, νομίζω ότι κάνει πιο λιτή τη δική μου αφήγηση είναι ότι αυτός που κατά κάποιον τρόπο κινητοποιεί την πλοκή, ο δικηγόρος, έχει και το μεγαλύτερο μερίδιο στο σχεδιασμό της πλεκάνης. Αυτό γίνεται εξ αρχής και δίνει τη δυνατότητα, χωρίς να χαθούν στοιχεία από το μυστήριο, να περιγραφεί αυτό αρκετά περιεκτικά και συμπυκνωμένα. Με μία έννοια, δηλαδή, πρόκειται για το κόλπο της αφήγησης τύπου *Ρότζερ Ακρόντ*, αλλά σε τρίτο πρόσωπο...

Έφυγε «χωρίς αποσκευές, σχεδόν γυμνός...»

Ο Emil Cioran* γεννήθηκε στις 8 Απριλίου 1911 στο Rasinari, ρουμανικό προάστιο της σαξονικής πόλης Sibiu (ή μάλλον Hermannstadt) στη νότιο Τρανσυλβανία, και πέθανε στις 20 Ιουνίου 1995 στο Παρίσι.

Σπούδασε Φιλοσοφία στο Πανεπιστήμιο της ρουμανικής πρωτεύουσας (1928-1932). Οικτιητής ακόμη, άρχισε να δημοσιεύει στον τύπο άρθρα και δοκίμια με ποικίλα θέματα, ώς το 1934 (δηλαδή σε ηλικία μόλις 22 ετών) το πρώτο του βιβλίο, *Pe culmile disperarii* (Στις κορυφές της απόγνωσης), βραβεύθηκε από την Ακαδημία του Βουκουρεστίου.

Ο Cioran ανήκε στην εξαιρετικά προικισμένη «Νέα Γενιά» του ρουμανικού Μεσοπολέμου, μαζί με τους διεθνώς διάσημους Mircea Eliade (θρησκειολόγο και πεζογράφο) και Eugène Ionesco (θεατρικό συγγραφέα), αλλά και τους πιο «άσημους» –καθ' ότι κρίνεται στην χώρα τους, και έτσι υπέστησαν όλη τη φρίκη και το μένος του ολοκληρωσμού– Constantin Noica (φιλόσοφο), Mircea Vulcanescu (στοχαστή και οικονομολόγο), Petre Pandrea (κοινωνιολόγο και νομικό), Andrei Serbulescu [Bellu Silber] (οικονομικό επιστήμονα και μαθηματικό) ή τον Mihail Sebastian (θεατρικό συγγραφέα και ιστοριογράφο), ο οποίος «ευτύχησε» να πεθάνει σε αυτοκινητικό δυστύχημα, το 1946... Διέκριναν την ομάδα αυτή η ευρεία και βαθιά μόρφωση, η απεριόριστη πνευματική περιέργεια, αλλά και το πάθος για βιω-

ματικές εμπειρίες που τους οδήγησε στην πρωτο-υπαρξιστική ενασχόληση με την αγωνιώδη πλευρά της ζωής και την εξερεύνηση του παραλόγου και των οριακών καταστάσεων. Στο πολιτικό πεδίο, πλην του Ionesco και εν μέρει του Sebastian, δυστυχώς η «Νέα Γενιά» –όπως άλλωστε η πλειοψηφία των ομηλικών της ανά την Ευρώπη– απάντησε στη γενικευμένη ηθική και πνευματική κρίση της εποχής με σφοδρές επιθέσεις εναντίον των δημοκρατικών αξιών, είτε (οι περισσότεροι) από θέσεις της άκρας Δεξιάς, ή και της άκρας Αριστεράς (λ.χ. οι μαρξιστές Pandrea και Silber, πράγμα που, όμως, δεν τους απήλλαξε της «θητείας» στα κομμουνιστικά Γκουλάγκ). Πρέπει να σημειώσω εδώ ότι αργότερα, τουλάχιστον ο Cioran, και δημόσια εξέφρασε και έμπρακτα τη μεταμέλειά του για την πλάνη των νεανικών του χρόνων.

Το 1937, με υποτροφία του γαλλικού κράτους (για διδακτορικές σπουδές), μετέβη στο Παρίσι, όπου και εγκαταστάθηκε οριστικά. Από το 1947, ο Cioran αποφάσισε να γράφει αποκλειστικά στη γαλλική, την οποίαν ομολογουμένως χειριζόταν με σπάνια δεξιότη-

ηνία. Είναι ίσως ένας από τους λόγους για τους οποίους, χωρίς ποτέ να το επιδιώξει, ο μοναχικός και αντικοινωνικός Γαλλο-ρουμάνος είδε να αυξάνεται συνεχώς η επίδρασή του στο πλέον ζωντανό τμήμα του στοχασμού της εποχής μας.

Για τις απαρχές της φιλολογικής του σταδιοδρομίας, έγραφε ο Mircea Eliade (στο βιβλίο του *L'Épreuve du labyrinthe*): «Θαύμαζα τον Cioran από τα πρώτα του γραπτά, που είχε δημοσιεύσει το 1932, όταν ήταν μόλις 21 ετών [...] Ο Cioran έγραφε τόσο καλά στα ρουμανικά, που ήταν αδιανόητο να φαντασθεί κανείς πως κάποια μέρα έμελλε να αποκτήσει την ίδια τελειότητα και στα γαλλικά». Για να κατακτήσει τον τεράστιο εκφραστικό πλούτο της γαλλικής χρειάστηκε όμως να προβεί σε επίπονες, σπαρακτικές προσπάθειες (για τις οποίες δίδει λογαριασμό στο πρώτο κεφάλαιο του *Histoire et Utopie*). Και πρώτα απ' όλα, αναγκάστηκε να «απαλλαγεί» από τη δεσμευτική αρχική τελειότητα, να απαρνηθεί τη μητρική του γλώσσα (μέχρι σημείου να ονειρεύεται πλέον στην επίκτητη).

Αντιστρόφως, οι μαρτυρίες από τους τελευταίους μήνες της ζωής του, όταν έσβηνε σωματικά και πνευματικά σε κάποιο παρισινό άσυλο, μας μιλούν για έναν Cioran που ξεχνά ή αποποιείται βαθμιαία τα γαλλικά, και που τραυλίζει τα τελευταία του λόγια, πικραμένα και λίγα, στο ιδίωμα των παιδικών του χρόνων. Ίσως επειδή στο μεγάλο ταξίδι επιθυμεί να φύγει, όπως έλεγε ο Antonio Machado, «χωρίς αποσκευές, σχεδόν γυμνός, σαν τα παιδιά της θάλασσας». Ίσως επειδή η μητρική γλώσσα τον μετέφερε στον κύκλο της παρηγορητικής φύσεως, που μας κατευνάζει «τη φρίκη και τον πόνο της πνευματικής διαύγειας».

Έτσι το προανήγγειλε, με πρόωρη λαμπρότητα, σε ένα νεανικό του κείμενο, που δημοσιεύουμε εν συνεχεία δίχην αποχαιρετισμού στον όψιμο προφήτη του γηραιού αιώνα μας.

*Το Emil –αντί του Émile– δεν είναι παρόραμα. Είναι κανονική ρουμανική ορθογραφία του ονόματος: στα γαλλικά, ο συγγραφέας προτιμούσε να χρησιμοποιεί μόνο τα αρχικά E.M. Παρεμπιπτόντως αναφέρω ότι, όπως και στα ρουμανικά, το επώνυμό του ακούγεται Τσοράν (με C [παχύ τσ] και χωρίς έρρινη άρθρωση του ν). Τον ίδιο –που, ενώ το γραπτό του ύψος κρίθηκε ισάξιον μεγάλων γάλλων κλασικών, στην ομιλία δεν κατόρθωσε ποτέ να αποβάλει κάποιον ξενικό τόνο– η προφορά «Σιοράν» μάλλον θα τον δυσκόλευε.

Μηδενισμός και φύση

του Emil Cioran

Αρχισα να αμφιβάλλω για το «μέλλον» μου από τη στιγμή που κατάλαβα ότι η φύση μου είχε γίνει απαραίτητη. Γιατί ανάμεσα σε λουλούδια και δέντρα μπορείς ν' ανοίξεις πόλεμο με τον Θεό, αλλά μετά βίας θα κινούσε το ενδιαφέρον σου έστω και ένας άνθρωπος. Όχι που η φύση μας παρακινεί σε μισανθρωπία, αλλά εμπεδώνει μέσα μας την αίσθηση εκείνη αηδίας, που μας εμπνέουν οι άνθρωποι από την πρώτη κιόλας επαφή μαζί τους σε παιδική ηλικία, και που δεν παύει να αναπτύσσεται παράλληλα με τη συνείδησή μας. Πότε όμως συνειδητοποιεί κανείς πως η απέχθειά του για το ανθρώπινο γένος έχει ωριμάσει; Τότε που νιώθει ικανός να διαβάσει τους γάλλους «ηθικολόγους» (*moralistes*) με την απάθεια του προφανούς. Είσαι χαμένος για την ιστορία όταν πια ένας La Rochefoucauld ή ένας Chamfort δεν σου προξενούν την παραμικρή έκπληξη, όταν έχουν δίκιο, υπερβολικό δίκιο.

Κάθε τοπίο σε βγάζει από το χρόνο και η φύση, εν γένει, σημαίνει αίσθηση βασανιστικής και ηδονικής μαζί αοριστίας, πως *τίποτα, ποτέ, δεν υπήρξε*, αίσθηση που μας κυριεύει κάθε φορά που αφηνόμαστε σε τούτο το όνειρο της ύλης που είναι η φύση.

Παρατηρήστε ένα δέντρο, μια μέρα ακίνητη κι ηλιόλουστη, όταν τα φύλλα του φαντάζουν κεντήματα μιας ανοιξιάτικης καρδιάς, και θα καταλάβετε πως όλοι οι προβληματισμοί καταντούν ανούσιοι μπροστά στο αδιάφορο μέστωμα της φύσεως, μπροστά στην ασυνειδησία της, που έξω απ' αυτή τα πάντα δεν είναι παρά οδύνη, άρα και πνεύμα. Ή πάλι, όταν έχεις την τύχη και μαζί την ατυχία να βλέπεις κάθε μέρα ένα έλατο να υψώνεται μπροστά στο σπίτι σου σαν άρνηση κι απόδειξη της ζωής εναντίον του εαυτού της, το άσκοπο κάθε προσπά-

θειας σου επιβάλλεται αδιαμφισβήτητα, και θα 'θελες να υποταχθείς κι εσύ στην ανώνυμη ζωή της φύσεως. Όποιος δεν έχει ποτέ του ζηλέψει τη μοίρα των φυτών δεν ξέρει τι θα πει της συνειδήσεως ο τρόμος. Η αδυναμία μας για τη φύση βγαίνει απ' τη φρίκη που μας εμπνέει η συνείδηση. Το πνεύμα δεν μας λέει πια τίποτα, και τότε ποθούμε την απουσία ερωτημάτων κι απαντήσεων που απολαμβάνουν τα φυτά.

Τη φύση ο άνθρωπος την έχει «ντριμπλάρει». Στο μέτρο που η «ντριμπλα» του πέτυχε, εκτροχιάστηκε από τη ζωή, κι η τραγωδία του εξαντλείται στο πλεόνασμα που προσθέτει στη φύση. Η απόδρασή του απ' το αιώνιο κοπάδι των ζωντανών του Θεού τον έφερε σε θέση υπερβάσεως της ζωής, που μάταια τώρα προσπαθεί να ξεπεράσει μέσα απ' την τάση του για αρχέγονη ασυνειδησία. Στην αγάπη της φύσεως, τι άραγε ποθούν οι καρδιές μας; Τον ύπνο της. Κι ο ύπνος της φύσεως είναι το προαιώνιο λίκνισμα, η ηδονή του αδιαιρέτου, η ανευθυνότητα του ουρανού ή η ευτυχία της άγνοιας. Ανάμεσα σε λουλούδια και δέντρα η γνώση είναι αμάρτημα· κάτω απ' το ιλαρό γαλάζιο, είναι δολοφονική απόπειρα. Από τον Αδάμ ως τον Μπωντλαίρ και τον Ντοστογιέφσκι, άλλο δεν έκανε ο άνθρωπος παρά να καταγράφει τις καταστροφικές συνέπειες του πλεονάσματος που προσθέτει στη φύση. Στο σχέδιο της Δημιουργίας το πνεύμα δεν έχει ληφθεί υπ' όψιν.

Κατά βάθος, η αγάπη της φύσεως δεν είναι παρά αναπόλησή της. Όσο κανείς βιώνει με μειωμένο επίπεδο συνειδήσεως, τόσο την αγαπά λιγότερο. Ούτε για μεταμέλεια μπορεί να γίνει λόγος, διότι εν τοιαύτη περιπτώσει η διαστροφή της φύσεως μένει ανεπαίσθητη. Ένα άτομο χωρίς συνείδηση δεν αντιλαμβάνεται καν το φυσικό τοπίο επειδή δεν είναι ικανός να διαχωρίσει εαυτόν από τον περιβάλλοντα χώρο. Και έτσι ο

κάθε άνθρωπος είναι ευτυχής. Τι να ζητάει πια από τη φύση; Δεν έχει ανάγκη να ξαναβρεί τον εαυτό του. Οι μακάριοι κι οι βλάκες δεν είναι τέκνα του Αδάμ...

Έγραφε κάπου ο Νίτσε: «*Αναζητούσες το βαρύτερο φορτίο, και τότε βρήκες τον εαυτό σου*». Αγαπούν τη φύση όσοι κατανοούν και νιώθουν κάτι τέτοιο...

Αυτό που σε ωθεί στην πράξη ανάμεσα στους συνανθρώπους σου είναι η υπαρκτή παρουσία του χρόνου. Δεν είναι δυνατόν ν' αφήσεις το χρόνο να κυλά στο πλευρό σου. Και τότε δραστηριοποιείσαι από *πεποίθηση*. Αποφασίζεις λοιπόν να λάβεις μέρος στην ιστορία και, κάποια στιγμή, μπορεί και να βρεθείς και σε θέση προφήτη. Όποιος ζει μέσα στο χρόνο πρέπει να γίνει θύμα του, διότι ο χρόνος δεν θα ήταν χρόνος εάν δεν καταβρόχθιζε κι αφάνιζε τα πάντα. Κι εμείς, δεν νιώθουμε συχνά την ανάγκη να τον συναγωνιστούμε, να παραβγούμε στο χρόνο; Ίσως εδώ να έγκειται η απώτερη ρίζα της αυτοκαταστροφής.

Αρχίζεις να καταλαβαίνεις τι εστί αιωνιότητα όταν βρίσκεσαι μόνος ενώπιον της φύσεως. Η μετριότητα του γίνεσθαι εμφανίζεται τότε ως μια ιδιότητα καθαρά ανθρώπινη. Είναι λάθος να πιστεύουμε ότι η βλάστηση της φύσεως δημιουργεί την εντύπωση της κινητικότητας και του δυναμισμού. Η ανάπτυξή της δεν γίνεται άμεσα αντιληπτή· η θεώρηση της φύσεως μας εμπνέει, αντιθέτως, την αταραξία του τίποτα, ενώ η ομορφιά της επιδεικνύει έναν εξωπραγματικό χαρακτήρα.

Κάθε τοπίο με κάνει να ξεχνάω πως υπάρχει ένα «πότε» ≠ ένα «τότε», πως έχω ζήσει και στιγμές που μου ήταν απρόσπαστο το βίτσιο της ευτυχίας μέσα στο χρόνο. Η γεύση της φύσεως είναι ένα μείγμα παραδείσου και νεκροταφείου. Κι ουδέποτε ζήτησα απ' τις μοναξιές τίποτε άλλο παρά μίαν επιτύμβια πλάκα και ένα φιλί...

Ρουμανικές εκδόσεις βιβλίων του Emil Cioran.

Τίποτα, ποτέ, δεν υπήρξε είναι ο ψίθυρος που μας παρηγορεί τα δειλινά, κι ενίοτε, μεσουρανίς, η επιγραφή που ήλιος γράφει με απέραντο γαλάζιο. Τα δειλινά ωστόσο μας ανακαλύπτουν όλα τα διαφορούμενα του βίου μας: το ψευτοψυχορράγημα του δειλινού είναι το απόλυτο διαφορούμενο.

Η συχνότητα των θνητών είναι αδιάκοπη επιφαιμάξη· και για όσους έχουν επίγνωση, ο αρκίνος της καρδιάς. Όποιος, με μάτια κρθάνοιχτα, έχει κυκλοφορήσει ανάμεσα στους συνανθρώπους του και μένει ακόμη επιρρεπής σε νέες πληγές, θα πει πως δεν κατάλαβε καθόλου τη συμφορά του ανθρώπου. Δεν μπορεί κανείς ν' αγαπήσει με πάθος και με πόνο παρά μόνο την αθωότητα και το δάκρυ. Τις περισσότερες όμως φορές η αθωότητα δεν ξεχωρίζει απ' τη λακεία, και τα γήινα δάκρυα είναι αηδιατικά και μαύρα.

Μόνο στο μέτρο που μισείς τους ανθρώπους μπορείς να θεωρείσαι απελευθερωμένος. Υπάρχουν τόσα πράγματα που επιητύνουν την αγάπη μας. Προς τι να μπλέξουμε με τους ανθρώπους! Πρέπει να τους μισούμε για να μείνουμε ελεύθεροι να αποπλωθούμε σε ανώφελες τελειότητες, σε θλίψεις που μας έρχονται από πέραν του χρόνου, σε ευτυχίες υπερ-ιστορικές. Η ύποια προσκόλληση στον ανθρώπινο παράγοντα είναι άκομψη και κακόγουστη. Η απέχθεια για τον άνθρωπο σε κάνει να χγαπάς τη φύση. Έτσι, η φύση μάς φανερώνεται σε ρόλο παρηγορητράς. Το νόημά

της είναι να επουλώνει τις πληγές μας, να μας θεραπεύει από την επαφή με τον άνθρωπο. Αφού έχουμε πια απολυμανθεί, μπορούμε να βαδίσουμε σε άλλο δρόμο, όπου κανείς δεν πρέπει να μας ακολουθεί. Κατά συνέπεια, η φύση δεν είναι τίποτα παραπάνω από μια φάση στην αποδέσμευσή μας απ' τον κόσμο, καθώς η πλάνη που έτρεφε η ρομαντική φιλοσοφία (κυρίως δε ο Shelling) τη θεωρούσε ένα στάδιο στην Οδύσσεια του πνεύματος.

Επιστρέφουμε στη φύση ύστερα από μια παράκαμψη μέσα απ' το χώρο της ιστορίας. Αφού αναμειχθήκαμε στα πάρε-δώσε του γίνεσθαι και υποβιβασθήκαμε μέσα στα γεγονότα, ανακαλύπτουμε και πάλι τη φύση, δηλαδή την πρωταρχική ταυτότητά μας που την είχαμε εξαρθρώσει με την μεγαλομανία της συνειδήσεως. Η παρακαμπτήριος της ιστορίας είναι το υπαρκτό πλεόνασμα του γίνεσθαι, που δεν είχε υπολογισθεί στα σχέδια της Δημιουργίας. Γι' αυτό κανείς δεν πρέπει να αρνηθεί στον εαυτό του τούτη την περιπέτεια. (Ο πειρασμός της πολιτικής δεν σημαίνει τίποτα περισσότερο).

Εάν υπήρχε μέσα της η παραμικρή προαγγελία γνώσεως, θα 'πρεπε τότε να αποβάλουμε κάθε ενδιαφέρον για τη φύση. Πού πια θα κατευνάζαμε τη φρίκη και τον πόνο της πνευματικής διαύγειας;

Η φύση είναι κάλεσμα σε αιθέρια κι ευωδιασμένη απολίθωση, σε έκσταση χωρίς δάκρυα, στην ηδονή της απόκοσμης μνή-

μης. Έτσι κανένα πια αντικείμενο και χαμιά πίστη δεν σε βαραίνει, παρά μόνον η πίστη στη δική σου αποδέσμευση απ' τον κόσμο.

Είναι φορές που θα 'θελες κάποια μεγάλη ήττα, για να μπορείς κατόπιν να απολαύσεις το νόημα της φύσεως ως χώρου της παρηγορίας. Της εξορίας οι χαρές δεν είναι προσιτές σ' εμάς τους απλούς θνητούς. Η φύση ανταποκρίνεται γενναιόδωρα σε έκπτωτους βασιλιάδες και δικτάτορες. Για μας δεν απομένει παρά η εξορία -εν-τω-όντι, η περιπλάνηση -εν-τη-υπάρξει.

Δεν μπορώ να θαυμάσω ένα τοπίο χωρίς να νιώθω την ανάγκη να αφανίσω ό,τι εντός μου δεν μετέχει του σύμπαντος. Μια νοσταλγία φυτική, χθόνιες τύψεις με καταβάλλουν, και θα 'θελα να γίνω φυτό, να πεθαίνω καθημερινά μαζί με τον ήλιο. Πολύ ηλιοβασίλεμα, αλήθεια, έχουμε αποθηκεύσει στην καρδιά μας, αφού αναζητάμε τη φύση για τους ισκίους της.

Η ζωή έχει κάτι από υστερία της άνοιξης που φεύγει. Ένα φέρετρο να κρέμεται απ' τα άστρα, μια σεπτή αθωότητα, ένα θαλερό βίτσιο. Το μείγμα εκείνο νεκροταφείου και παραδείσου...

[1937]

Παρουσίαση και μετάφραση από τα ρουμανικά:
Βίκτωρ Ιβάνοβιτς

ΜΙΑ ΑΚΟΜΗ ΧΑΜΕΝΗ ΕΥΚΑΙΡΙΑ;

Όταν το 1992 αναγγέλθηκε και εν συνεχεία θεσμοθετήθηκε το Ίδρυμα Ελληνικού Πολιτισμού (ΙΕΠ), όλοι ανεξαιρέτως επαίνεσαν την ιδέα: πολιτικοί, άνθρωποι των γραμμάτων, απλοί πολίτες. Στη Βουλή, ομόφωνα, όλα τα κόμματα χαιρέτισαν την πρωτοβουλία· το ΙΕΠ θα προεδρευόταν μάλιστα, τιμητικά, από τον εκάστοτε Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Μια γενναιόδωρη χορηγία από το υπουργείο Εξωτερικών εξασφάλιζε την απρόσκοπτη ανάπτυξή του. Ο καθηγητής Ι. Γεωργάκης ετέθη επικεφαλής και με την πολύ καλή γνώση του προσώπων και την εκμετάλλευση σχέσεων φάνηκε ότι όλα θα πήγαιναν –επιτέλους– άριστα σε ένα Ίδρυμα του οποίου υπήρχαν άλλα, ξένα πρότυπα με επιτυχή προϊστορία: Γαλλικό Ινστιτούτο, Βρετανικό Συμβούλιο, Ινστιτούτο Γκαίτε, Ιταλικό Ινστιτούτο... Παρ' όλο που η χώρα μας εξ ορισμού δεν θα μπορούσε ποτέ να διαθέσει τα κονδύλια που διατίθενται για τα αντίστοιχα ινστιτούτα, πολλές ελπίδες, εναποτέθηκαν στην παλιά παράδοση του φιλελληνισμού, στην ελληνική διασπορά, στους πιθανούς χορηγούς, ακόμη και στο περιώνυμο «ελληνικό δαιμόνιο».

Τρία χρόνια μετά τις θριαμβολογίες και τις αρχικά ευοίωνες προοπτικές φοβόμαστε ότι απέμεινε μόνο το «ελληνικό δαιμόνιο». Σήμερα όλοι πια μιλούν για αδέξιες ενέργειες, για λανθασμένες επιλογές, για μίζερες ιδέες, για έλλειψη οράματος, αν δεν μιλούν ανοικτά για διασπάθιση του δη-

μοσίου χρήματος. Και ο υφυπουργός Εξωτερικών κ. Νιώτης προέκρινε να παρέμβει στα κακώς κείμενα με μια πράξη αποθέωσης του κρατικού παρεμβατισμού, με την κατάργηση δηλαδή του παλιού Δ.Σ. και τον ορισμό νέου, αγνοώντας τα μέλη του ΙΕΠ που είχαν την αρμοδιότητα –και το χρέος– να διενεργήσουν εκλογές.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΙΕΠ

Υπό την πίεση των πρόσφατων καταγγελιών έγινε και η πρώτη Γενική Συνέλευση του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού και κατετέθη η «έκθεση πεπραγμένων της τριετίας 1992-95». Όπως προκύπτει από τα σχετικά έγγραφα, η σύνολη οικονομική δραστηριότητα του ΙΕΠ κατά την τριετή του λειτουργία κινήθηκε γύρω από δύο κύριους τομείς: τα έργα υποδομής και τις διάφορες εκδηλώσεις.

Όσο κι αν κατανοεί κανείς τις στεγαστικές ανάγκες που έχει να αντιμετωπίσει ένα νεόκοπο Ίδρυμα, στον συνοπτικό «Απολογισμό Εσόδων-Εξόδων» που αναδημοσιεύουμε φαίνεται ότι στον τρέμα αυτό έχει επενδυθεί περίπου το ήμισυ του συνόλου των δαπανών. Αυτό που είναι ακόμη πιο αξιοσημείωτο είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος του ποσού αυτού έχουν απορροφήσει πάσης φύσεως έργα στα κεντρικά γραφεία του Ψυχικού (!): επισκευή της κύριας κατοικίας, προσθήκη στο γκαράζ, τοποθέτηση πέργκολας (αξίας 4,5 εκατ. δρχ.) κ.ο.κ. Λες και κεντρική επιδίωξη ήταν η δη-

μιουργία ενός τόπου συνεύρεσης περισσότερο και λιγότερο μεγαλόσχημων Αθηναίων!

Ανάλογη σπουδή δεν επεδείχθη σχετικά με τη στέγαση των Παραρτημάτων στο εξωτερικό, τα οποία ωστόσο θα έπρεπε λογικά να αποτελούν την κύρια και επείγουσα αποστολή του ΙΕΠ. Χωρίς να παραγνωρίζουμε τις συνυφασμένες με το πρόβλημα της στέγης τεχνικές δυσκολίες στις διάφορες πόλεις που καταρχήν επιλέγησαν, η ίδρυση των πρώτων παραρτημάτων καθυστέρησε σημαντικά (λιγότερο από ένα χρόνο λειτουργεί το πρώτο στην Οδησό, λιγότερο από ένα μήνα το έκτο στη Ν. Υόρκη).

Μια γρήγορη επίσης ματιά στον Απολογισμό δημιουργεί ερωτηματικά και απορίες για ορισμένες κατηγορίες δαπανών που αν και δύσκολα προσβάλλονται στην αναλυτική περιγραφή του ισολογισμού (πώς επί παραδείγματι να επιχειρηματολογήσει κανείς για τα συγκεκριμένα ποσά συναλλάγματος των διαφόρων συνεργατών ή τις ημερήσιες αποζημιώσεις δημοσιογράφων) δεν παύουν, αναλογικά, να είναι διογκωμένες.

«ΑΠΛΟΧΕΡΙΑ» Η «ΑΡΧΟΝΤΟΧΩΡΙΑΤΙΣΜΟΣ»;

Αυτό όμως που εντέλει γεννά μια μελαγχολική διάθεση, τόσο για το παρελθόν όσο και για το μέλλον του ΙΕΠ, είναι η φιλοσοφία που διαπνέει τις δραστηριότητές του, όπως αυτή διαφαίνεται από την Έκθεση Πεπραγμένων της τριετίας 1992-1995 αλλά και από τον Προγραμματισμό 1995-1997. Οι

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ (1/7/1992 - 30/4/1995)

ΣΥΝΟΛΟ

A. ΕΣΟΔΑ

Επιχορήγηση ΥΠΕΞ	Δρχ.	2.978.592.000
Πωλήσεις βιβλίων	"	15.970.212
Τόκοι καταθέσεων	"	338.724.695
Δωρεές τρίτων - επιχορηγήσεις	"	21.020.000
Διάφορα έσοδα	"	2.241.682
Συνδρομές μελών	"	
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ (Α)		3.356.548.589

B. ΕΞΟΔΑ

α. ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ

1. Αμοιβές Προσωπικού	Δρχ.	208.748.856
2. Εισφορές σε ΙΚΑ & λοιπούς Ασφαλιστικούς Οργανισμούς	"	88.613.576
3. Αμοιβές ελευθέρων επαγγελματιών & Τρίτων	"	119.724.234
4. Καύσιμα & Λιπαντικά	"	6.434.380
5. Εξοδα Παροχών (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΕΥΔΑΠ, ΕΛΤΑ, κ.λπ.)	"	33.903.712
6. Γραφική ύλη, λοιπά υλικά γραφείου	"	15.064.820
7. Συνδρομές περιοδικών, εφημερίδων, αγορά βιβλίων	"	4.198.796
8. Υλικά καθαρισμού & ευπρεπισμού γραφείων	"	747.447
9. Συντήρηση, επισκευή εγκαταστάσεων & εξοπλισμού	"	15.859.897
10. Προμήθεια κεφαλαιακού εξοπλισμού (Αγορές Παγίων)	"	102.913.082
11. Ανακαίνιση κτιρίου & εγκαταστάσεων	"	55.186.582
12. Δημόσιες σχέσεις	"	6.639.218
13. Μισθώματα προσωρινής εγκατάστασης	"	5.978.231
14. Προβολή από τα μέσα ενημέρωσης	"	3.627.770
15. Διάφορα έξοδα	"	33.369.180
16. Απρόβλεπτα έξοδα	"	899.278
17. Φορολογία τόκων	"	13.597.543
18. Αποσβέσεις παγίων στοιχείων Κεντρικού	"	26.507.092
19. Προβλέψεις για αποζ. προσωπ. λόγω εξόδου από την υπηρεσία	"	16.940.000
20. Φόροι - τέλη	"	2.035.775
21. Υλικά άμεσης ανάλωσης	"	1.622.881
22. Εξοδα δημοσιεύσεων	"	1.444.086
23. Φύλαξη κτιρίου	"	38.838.666
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		770.794.901

β. ΕΞΟΔΑ ΠΚΑΝΑΔΣΕΩΝ

1. Εξοδα μετακίνησης υπαλ. & συνεργ. στο Εσωτερικό και Εξωτερικό	Δρχ.	67.308.186
2. Εξοδα που εντάσσονται στο αποκεντρωτικό ετήσιο πρόγραμμα	"	
3. Οικονομική ενίσχυση σε άλλες επιδηλώσεις	"	878.992.900
4. Ενδοση βιβλίων, φυλλαδ. ενημερωτ. προγραμ. και οπτικοακουστ. μέσων	"	131.888.488
5. Εξοδα που προέρχονται από παραρτημάτων	"	76.186.404
6. Ιδιοπαράγωγες	"	-
7. Ενίσχυση πανεπιστημ. μονάδων Ελληνικών σπουδών στο Εξωτερ.	"	36.486.032
8. Ενίσχυση διδασκαλ. ελληνικής γλώσσας, ιστορίας και πολιτισμού στους Γραικονούς και ελληνικές μειονότητες	"	14.880.549
9. Προώθηση ελληνικού βιβλίου στο Εξωτερικό - Εκδόσεις	"	28.978.876
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		929.472.871

γ. ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

1. Ανέγερση κτιρίου 500 μ2 περίπου, επί του οικοπέδου που στεγάζεται το Ιδρυμα	Δρχ.	33.518.858
2. Ανέγερση Γ κτιρίου (επέκταση γκαράζ)	"	50.803.307
3. Κατασκευή φυλακίου	"	5.070.638
4. Στήλη Γεωργάκη	"	224.200
5. Πέργολα	"	4.627.328
6. Αγορές παγίων Παραρτημάτων	"	168.157.489
7. Δοσμένες ενγυψώσεις	"	40.021.327
ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		263.322.046
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ ΕΞΟΔΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		2.232.996.015

ΜΕΙΟΝ:

Κόστος επενδύσεων παγίων στοιχείων (εμφανίζεται σε αντίστοιχες λογ/σμούς παγίων)	Δρχ.	404.471.833
ΣΥΝΟΛΟ ΕΣΟΔΩΝ (B)		1.828.524.182
ΥΠΟΛΟΙΠΟ (Α-Β) ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ		1.528.024.407

Ο ΠΡΟΙΣΤΑΜΕΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ

Ιωάννης Κ. Καρκαλέμης

Ο ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ
ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

Νικόλαος Γ. Αλεξανδρίτης

ο κείμενο του συνοπτικού Απολογισμού του Ιδρύματος Ελληνικού Πολιτισμού κατά την περίοδο 1992-1995.

...ώνοντες του Ιδρύματος φαίνε-
ται να έχουν επιλέξει ως βασικό
έσο για την προαγωγή του ελλη-
νικού πολιτισμού τις «μεγάλες»
μοσμικές καλλιτεχνικές εκδηλώ-
σεις και εκθέσεις, οι οποίες όχι
μόνο είναι πολυδάπανες, αλλά
και πολύ μικρή απήχηση έχουν
στις τοπικές κοινωνίες.

Η αλήθεια είναι ότι αυτή η «γκλά-
μουρ» διάσταση του ΙΕΠ αποτε-
λεί, θα λέγαμε, συστατική συνι-
τώσα του. Ποιος δεν θυμάται τη
μορφή «Ποίησης και Μουσικής»,
το «εμπνεύσεως και εκτελέσε-
ως» Ι. Γεωργάκη (αξίας μεγαλύ-
τερης των 100 εκατ. δρχ.) στο
Αρώδειο, με την οποία εγκαινιά-
στηκε κατά κάποιον τρόπο το όλο
εγχείρημα; Για να μην αναφέρου-
με «παράτες και φανφάρες»
όπως η τελευταία που έγινε στη

Βιέννη (27.4-3.5.95). Κόστισε πά-
ρα πολλά και η απήχηση της ήταν
μηδαμινή. Η δε δικαιολογία που
προβλήθηκε επισήμως για την
αποτυχία αυτή προσβάλλει τον
κοινό νου.

Άλλωστε η ίδια η Έκθεση κατα-
λήγει επισημαίνοντας την ανάγκη
να πεισθούμε εμείς οι πολλοί ότι
αφού οι δράσεις του ΙΕΠ γίνο-
νται κυρίως στις χώρες του εξωτε-
ρικού, πρέπει να εμφανίζεται
μια... «απλοχεριά». Μόνο που το
άλλο όνομα της «απλοχεριάς» εί-
ναι «αρχοντοχωριατισμός». Σε
άλλες εποχές, άλλοι «μετ' ευτε-
λείας» έκαναν τα ουσιώδη και τα
μεγάλα. Πόσο μάλλον που το
Ίδρυμα διαχειρίζεται έναν προϋ-
πολογισμό της τάξης των 3,5 τρισ.
δραχμών, από τα οποία περίπου
τα 3 τρισ. είναι επιχορήγηση του

Η «γκλάμουρ»
διάσταση
του ΙΕΠ
αποτελεί
ουσιαστική
συνιστώσα
του.

ΥΠΕΞ, δηλαδή δημόσιο χρήμα
που εμείς εμπιστευόμαστε, ελπί-
ζοντας στη σωστή διαχείρισή του.
Θα είναι κρίμα αν το Ίδρυμα
Ελληνικού Πολιτισμού συγκατα-
λεχθεί στο πλούσιο δυστυχώς στη
χώρα μας ανθολόγιο των χαμέ-
νων ευκαιριών. Το ΙΕΠ, λαμπρή
ιδέα στη σύλληψή της, από την
αρχή κιόλας του ξεκινήματός του
βαρύνεται με ένα κακό παρελ-
θόν. Η Έκθεση Πεπραγμένων
και ο οικονομικός απολογισμός
εγκρίθηκαν με την πλειοψηφία
των, ολίγων πάντως, μελών του
ΙΕΠ που παρευρέθησαν. Αλλά η
βαριά σκιά παραμένει. Πώς θα
μπορέσει ένα νέο Δ.Σ. -που βα-
ρύνεται ήδη με το ψεγάδι της κομ-
ματικής επιλογής του κ. Νιώτη-
να αλλάξει το κλίμα και κυρίως τη
ρότα για το ΙΕΠ;

Για ιδιώτες ή για μυημένους;

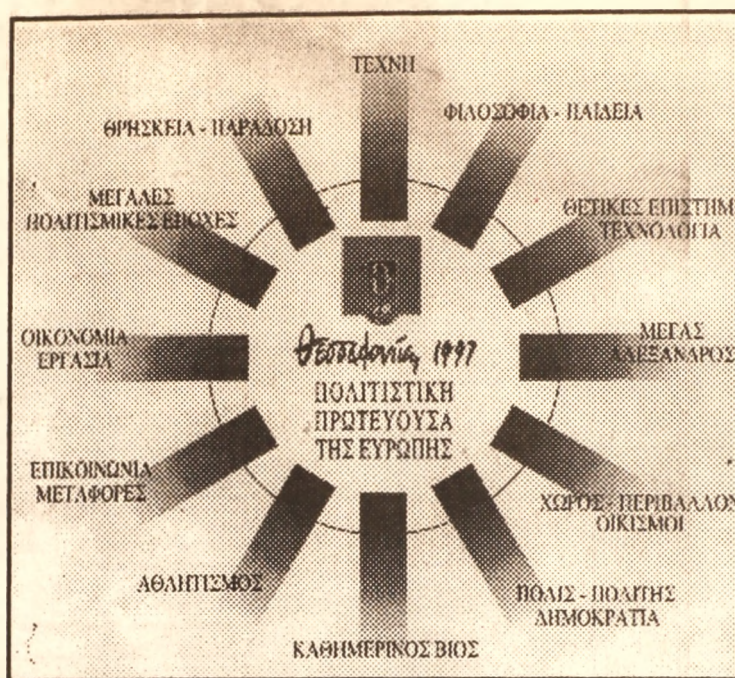
του Ηλία Κανέλλη

Γιατί άραγε παραιτούνται, ο ένας μετά τον άλλο, οι άνθρωποι που εκλήθησαν να στελεχώσουν την καλλιτεχνική επιτροπή του Οργανισμού Θεσσαλονίκη - Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997; Μήπως δεν είναι και τόσο προσωπικοί οι λόγοι που επικαλούνται οι εσπευσμένα και άρον-άρον αποχωρούντες;

Η αλήθεια είναι πως κι εμείς το ίδιο θα κάναμε αν λαμβάναμε υπόψη μας το καταστατικό κείμενο του Οργανισμού που, με τον τίτλο Προγραμματικό πλαίσιο πολιτιστικής δράσης, κοινοποιήθηκε προς πάντα ενδιαφερόμενο να συμμετάσχει στο θεσμό, προωθώντας κάποια δική του παραγωγή. Το κείμενο αυτό, που υπογράφουν ο συνθέτης Σταύρος Ξαρχάκος ως καλλιτεχνικός διευθυντής και οι σύμβουλοι που ο ίδιος έχρισε κ. Κώστας Σκούρας (κατά δήλωσή του τώρα και εξ υψηλού σύμβουλος του δημοσιογραφικού συγκροτήματος Βελλίδη) και Δημήτρης Κακαβελάκης, επιχειρεί να δώσει το στίγμα της διοργάνωσης και να προδιαγράψει τις προτάσεις που θα υποβάλουν στον οργανισμό όσοι επιθυμούν να συμμετάσχουν. Το κείμενο αυτό εισάγει την έννοια «λεωφόροι του πολιτισμού» (προφανώς, κατά παράφραση της δόκιμης έννοιας «λεωφόροι των πληροφοριών»), περιγράφει αυτές τις λεωφόρους με ένα γράφημα που φέρνει στο νου το δεκαεξάκτινο αστέρι της Βεργίνας (μόνο που δεν τους βγήκαν δεκαέξι οι λεωφόροι, περιορίστηκαν στις δώδεκα) και εισάγεται με ένα σκεπτικό από το οποίο απομονώνουμε μια χαρακτηριστική παράγραφο. Γράφουν:

«Η πρόκληση των καιρών απευθύνεται σε όλους τους φορείς των θεσμών που παράγουν τον πολιτισμό και όχι μόνον σε αυτούς της Τέχνης. Σε μια μονομερή προσέγγιση των πολιτιστικών φαινομένων ελλοχεύει ο κίνδυνος, η Τέχνη να χρησιμοποιείται ως συνιστώσα αποπροσανατολισμού της ανθρωπότητας από τους κυρίαρχους άξονες που διαμορφώνουν τις τύχες της, και η κατεξοχήν απελευθερωτική τους δύναμη να υποβαθμίζεται από τη δημιουργία ανθρωπιστικών αξιών στην παραγωγή παραισθήσεων.»

Αν η παραπάνω θέση είναι... σοβαρή, η αμέσως επόμενη παρατίθεται (και) χάριν παιδιάς. Στο κεφάλαιο περί τέχνης (Τέταρτη Λεωφόρος/Η τέχνη της Ανάτασης-προφανώς, για να μην υπάρξουν... παραισθήσεις), η Πολιτιστική Πρωτεύουσα αντιμετωπίζει τα διλήμματα που ορίζουν τη λειτουργία της τέχνης. Διαπιστώνεται: «Στην προσωπική, ανώνυμη αισθητική έκφραση στηρίχτηκε ο πλούτος του λαϊκού πολιτισμού των αγροτικών κοινωνιών. Αν ένα από τα πιο επικίνδυνα σημεία των μεταβιομηχανικών καιρών είναι η απώλεια αυτής της καθημερινής και άμεσης επαφής των ανθρώπων με

Άστρο λαμπρό (δωδεκάκτινο) τους οδηγεί...

Πρωτεύουσας έχουν την (τόσο προσφιλή στο πνεύμα της γραφής του) τρισχιλιετή και βάλε σημασία του; Αναλογίστηκε κανείς ότι ενδέχεται να αισθανθούμε ηλίθιοι διαβάζοντας (και μη κατανοώντας απολύτως) τα κείμενα της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας;

Δεν έχουμε το χώρο και τη διάθεση να ασχοληθούμε εκτενέστερα με ένα καταστατικό κείμενο που, επιεικώς, στην προσπάθειά του να συγκεράσει τον εθνοκεντρισμό που κατά βάσιν το διαπνέει με μια επίφαση οικουμενικότητας καταντά μετέωρη ακροβασία. Δεν θα σχολιάσουμε την αυθαιρεσία και την ανεπιστημονικότητα προγραμματικών αξόνων όπως «Ορθοδοξία: όχημα επιβίωσης και διάδοσης του ελληνικού πολιτισμού», τη «γραμμή» να προταθούν παραγωγές με τίτλους όπως «Θρησκευτική μουσική από όλη την Ευρώπη, έντεχνη και λαϊκή», «Θρησκευτική μελλοντολογία-Οι τέχνες της πρόγνωσης», «Γεωοικονομικά συστήματα και Τέχνη: Καπιταλισμός και Pop-Art, Σοσιαλισμός και Φουτουρισμός» (!) κ.λπ. Δεν θα σχολιάσουμε την κενολόγα ρητορικότητα που διαπνέει ένα «μεγαλόπνοο» (κυριολεκτικά, θα μπορούσαμε να πούμε, η τρέλα του μεγαλείου) και «εφ' όλης της ύλης» κείμενο που επιχειρεί να «κυκλώσει» το πλαίσιο της διοργάνωσης. Δεν έχει καν νόημα να σχολιάσουμε τη δωδεκάτη και ακροτελεύτια λεωφόρο (τη λεωφόρο του Μεγάλου Αλεξάνδρου!) – θα αναφέρουμε απλώς ότι το κείμενο τονίζει πως «η σημερινή Ευρώπη μπορεί να βρει στο μύθο του Μεγαλέξανδρου την ουτοπία που χρειάζεται για να ονειρεύεται το μέλλον της»!

Αλήθεια, κ. Ξαρχάκο δεν φοβάστε μήπως γίνετε γραφικοί ανά τις Ευρώπας με τέτοιας εμπνεύσεως «ντιρεκτίβες»; Και δεν αναρωτηθήκατε, άραγε, γιατί οι περισσότεροι δυνάμει συνεργάτες σας (τα μέλη της καλλιτεχνικής επιτροπής) όπου φύγει φύγει από το σκάφος; Τελικά, μήπως το στοίχημα που ακούει στο όνομα Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997 χάθηκε πριν καν μπει; Μήπως μας περιμένει δηλαδή ο διασυρμός;

Κάτι συμβαίνει εδώ...

ημέλεια: Λεωνίδας Βαλασόπουλος

«ΘΕΑΤΡΙΚΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ» ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Κάτι καλό για το θέατρο φαίνεται να κυοφορείται στα Χανιά. Μια θεατρική προσπάθεια που ξεκίνησε τον περασμένο χειμώνα από το Εργαστήρι Θεατρικής Εκπαίδευσης του πολιτισμικού συνεταιρισμού «Ο Νότος»: εκ θεατρικής παιδείας άρξασθαι. Καλλιτεχνικός υπεύθυνος και δάσκαλος υποκριτικής ο **Θωδ Εσπίριτου** (θυμόμαστε τις δύο σκηνοθεσίες του των έργων *Η χαμένη κούκλα* του Αλφόνσο Σάστρε και *Φαύστα* του Μποστ, στο ΔΗΠΕΘΕ Καλαμάτας) που πηγαινοερχόταν όλον το χρόνο με το καράβι στα Χανιά σε εβδομαδιαία βάση(!) σε πείσμα των καιρών και του καιρού... Δίδαξαν επίσης η **Έφη Καλούτση**, κίνηση, και ο **Γιάννης Σαπάκος**, τραγούδι. Δημιουργήθηκε λοιπόν ένα φυτώριο από είκοσι δύο ενθουσιώδεις μαθητές και κυρίως μαθήτριες που πήραν το βάπτισμα της θεατρικής άσκησης στον επιβλητικό ενετικό χώρο -ένα φυσικό σκηνικό-όπου λειτουργεί το εργαστήρι.

Και τώρα το καλοκαίρι οργανώνουν τον θεατρικό Ιούλιο, ένα μήνα θεατρικής εκπαίδευσης που θα δώσει την ευκαιρία για συνεύρεση με μαθητές και ηθοποιούς απ' όλη την Ελλάδα και με δασκάλους υποκριτικής που δεν χρειάζονται συστάσεις: **Τάσος Μπαντής**, **Δημήτρης Καταλειφός**, **Ρούλα Πατεράκη**, **Τζένη Μπάκμαν**. Κίνηση θα διδάξει η **Νέλλη Καρρά**. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει και διαλέξεις ανοιχτές στο κοινό.

Μας δόθηκε η ευκαιρία να διαπιστώσουμε ιδίοις όμμασι το «ανυπόκριτο» δόσιμο δασκάλων και μαθητών στην «υποκριτική ιδέα». Έχουν επίγνωση ότι η αγάπη και το μεράκι για το θέατρο δεν αρκούν αν δεν συνδυαστούν με την επίπονη άσκηση.

ΔΗΩ ΚΑΓΓΕΛΑΡΗ

• Το συγκρότημα **Dixieland Band**, γνήσιοι εκπρόσωποι του τζαζ ήχου της Νέας Ερλεάνης, θα περιοδεύσουν, μέσα στον Ιούλιο, στη χώρα μας, και θα προσφέ-

Ένας από τους σημαντικότερους σύγχρονους μουσικούς, ο γιουγκοσλάβος **Γκόραν Μπρέγκοβιτς** κλείνει τη μικρή του περιοδεία στη χώρα μας με δύο συναυλίες στο Ηρώδειο σήμερα 7 και αύριο 8 Ιουλίου. Τον συνοδεύει η Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία του Radio Belgrade και ο μαέστρος **Bojan Didzic**.

ρουν ένα δροσερό και πρωτότυπο θέαμα παραelaύνοντας στους κεντρικούς δρόμους των πόλεων. Η αρχή γίνεται στις 13.7 από τον Βόλο, συνεχίζουν την επόμενη μέρα στην Κατερίνη, ενώ στις 15 και 16 Ιουλίου θα περάσουν από διάφορες περιοχές της Χαλκιδικής. Ακολουθούν οι εμφανίσεις τους στα Γιάννενα (18.7), στη Λευκάδα (19.7), στην Πάτρα

(20.7), στο Ναύπλιο (21.7) και η περιοδεία κλείνει στις Σπέτσες (22.7). Η διοργάνωση γίνεται από την Half Note Productions με αφορμή τα πέμπτα γενέθλια της Silc Cut Jazz Concerts.

• Στις 16.7 η αμερικανίδα πο τραγουδίστρια **Neneh Cherry** δίνει την πρώτη της συναυλία στη χώρα μας στο Αμφιθέατρο (Γλυφάδα).

Μεθεόρτια μαζί και... προεόρτια

του Δημήτρη Χαρίτου

Οι συνολικές απορρίψεις όπως και οι συλλήβδην υπερασπίσεις βρίσκονται πάντοτε έξω από το μέτρο της πραγματικότητας και κατά κανόνα αποδεικνύονται περισσότερο άχρηστες παρά επικίνδυνες αφού η πραγματικότητα είναι εκείνη που διαθέτει τα αντισώματα της αυτοπροστασίας της.

Προοίμιο τα πιο πάνω και απαρχές μιας συλλογιστικής που προσπαθούσε να είναι νηφάλια καθώς παρακολουθούσε τη θλιβερή, στη ρουτινιέρικη επανάληψή της, διαδικασία του «μια από τα ίδια» των εργασιών της πρόσφατης Γενικής Συνέλευσης του Ελληνικού Κέντρου Κινηματογράφου. Γιατί ενώ αυτό παραμένει η μοναδική κινηματογραφική μας πραγματικότητα, η μόνη δηλαδή που εξακολουθεί να παράγει έργο και αποτέλεσμα, οι τρόποι προσέγγισης και υποβοήθησής του (είτε μέσα από το ίδιο, είτε απ' έξω) τείνουν σε μια ρεφορμιστική περιχαράκωση, συντηρώντας αντιλήψεις, μεθόδους και πρακτικές οι οποίες από πολλού έχουν καταθέσει και την τελευταία σταγόνα ικμάδας τους.

Σήμερα, το συνολικό περιβάλλον του ελληνικού κινηματογραφικού χώρου καλύπτεται από έναν διαχεόμενο δίκην ομίχλης ερασιτεχνικό ερωτισμό του τύπου: «Όλοι μας αγαπάμε και υπηρετούμε, με βαθιά ανιδιοτέλεια, τον ελληνικό κινηματογράφο...» Στην πραγματικότητα, αυτός ο εκ του πονηρού συναισθηματικός ερασιτεχνισμός δεν είναι παρά το άλλοθι που συστεγάσει παντοία συμφέροντα, τυχοδιωκτισμούς, υβριδικά ταλέντα, διάφορους δήθεν, περαστικούς και ξύφਾਲτσους του αντικειμένου μαζί με «κουρασμένους» αξιολογούς του -ανεπιστρεπτί-παρελθόντος. Όλοι τους δίνουν πεισματικές μάχες με βλέμμα στραμμένο προς τις δραχμές του Κέντρου, εγκλωβίζοντας έτσι τις πραγματικές δημιουργικές δυνάμεις σε χρόνια φθορά και τις αγκυλώσεις της μυωπικής γραφειοκρατίας, ότι δηλαδή πιο σημαντικό «πρόσφερε» στον ελληνικό κινηματογράφο η εποχή της κομματικοποιημένης συντεχνίας.

«Παντελής έλλειψη πολιτικής» (Ρ. Αξελός), «Να κλείσει το Κέντρο» (ομάδα των... νεο-«τεσσάρων»), «Να κλείσει η Hellas Film» (Γ. Ζερβουλάκος), ήταν κάποιες απ' τις υπερβολές που ακούστηκαν σ' αυτή τη Γ.Σ. στις οποίες απαντάει με αποφασιστική ειλικρίνεια απολογιζόμενο το Δ.Σ. του Κέντρου διά στόματος Κώστα Βρεττάκου: «Διεκπεραιωτικός μηχανισμός επιλογής (είναι το ΕΚΚ)», «Δεν έχει συγκεκριμένες προτάσεις για τις λύσεις. Αρκείται στις διαπιστώσεις».

Χρόνια τώρα οι προτάσεις και οι λύσεις παραπέμπονται στις ελληνικές καλένδες. Αλλά το ΕΚΚ έχει πολιτική, γιατί δεν μπορεί να συμβαίνει διαφορετικά. Η καταγωγή της έρχεται από διαφορετικές κατευθύνσεις, θεσμικές, ιστορικές, συντεχνιακές, ακόμα και εθισμένης ρουτίνας, που όλες τους συγκλίνουν με στόχο το μεγαλύτερο δυνατόν αριθμό ταινιών ως αυτοσκοπό. Όσο όμως, όπως είναι φυσικό, οι επιλογές και οι εγκρίσεις δεν φτάνουν να καλύψουν τους πάντες, οι αμφισβητήσεις διαιωνίζονται και μαζί τους ο σχετικός φαύλος κύκλος.

Ο φετινός απολογισμός του Κέντρου μιλάει για «ανάκαμψη της κι-

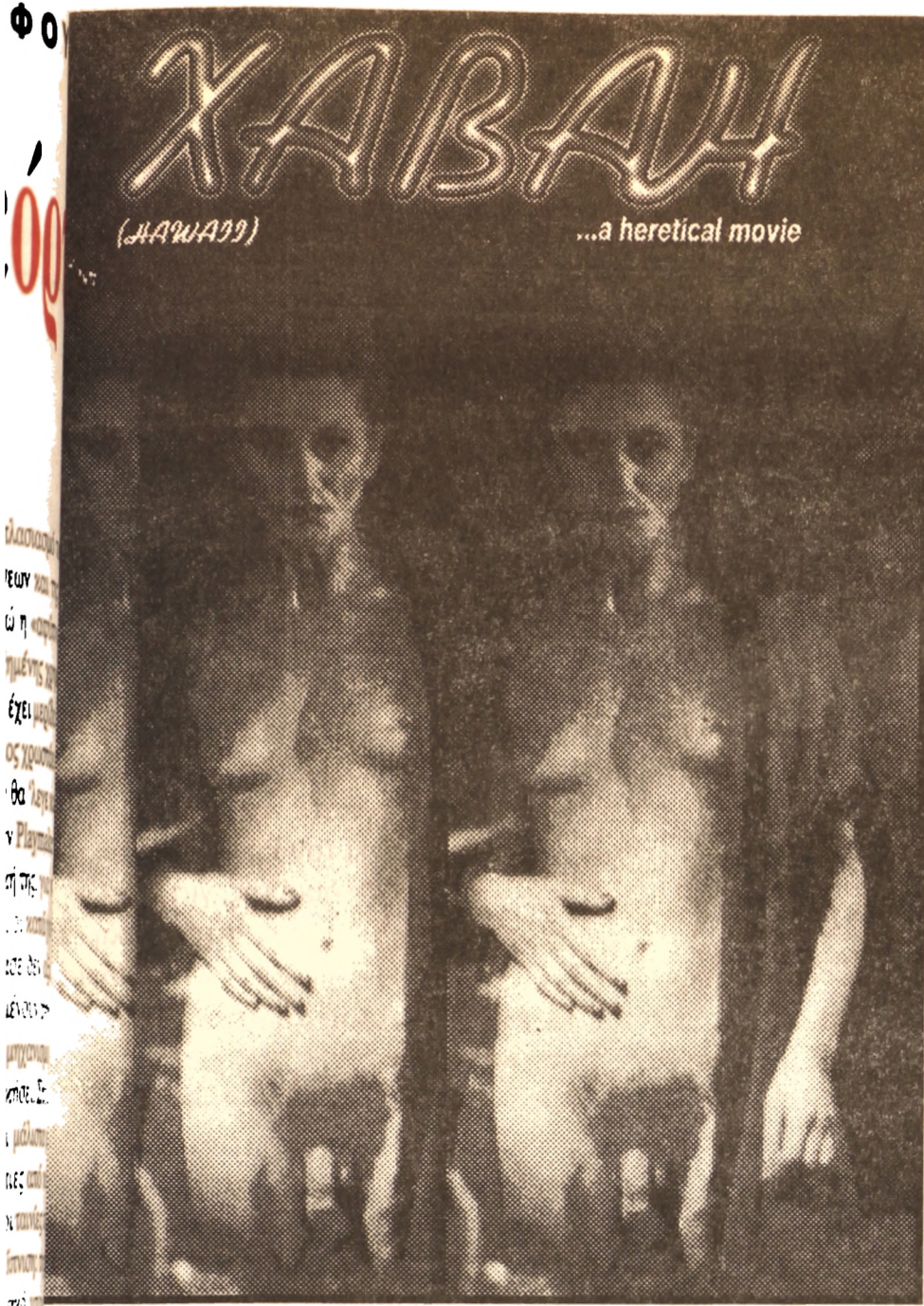
νηματογραφίας μας», στηριζόμενος στο διπλασιασμό των εγχώριων εισιτηρίων, την αύξηση των χρηματοδοτήσεων και της παραγωγής και το βραβείο του Αγγελόπουλου. Και ενώ η «αφύπνιση» που γινόταν, γεγονός, το ΕΚΚ, με την εξαίρεση της αυξημένης χρηματοδότησης και του αριθμού των ταινιών, δεν μοιάζει να έχει μερίδα στις δύο αυτές εκδοχές. Όχι, δηλαδή, ότι ο Αγγελόπουλος χρωστάει τη δόξα στο Κέντρο. Να μην τρελαθούμε κιόλας, που θα 'λεγε και ο Άντρος ο Τύρος. Και βέβαια χρειάστηκε να κάνει τον Playmaker της ταινίας του ο Κόκκινος, όπως και η Ρικάκη για τη δική της, για να βγει το σπρακτικό αποτέλεσμα που είδαμε. Άλλωστε, οι κατά γενική εκτίμηση καλύτερες ταινίες της περιόδου που πέρασε δεν αξιώθηκαν ανταπόκριση του κοινού. Οι βουλές του παραμένουν άγνωστες και το ΕΚΚ δεν διαθέτει τον αποτελεσματικό εκείνο μηχανισμό (μια πλοκή δηλαδή άλλης λογικής) που θα τις εκπολιορκήσει. Στο μεταξύ, οι αποθήκες της οδού Πατησίων συνεχίζουν, και μάλιστα με αυξημένο ρυθμό, να στοιβάζονται κόπιες πάνω στις κόπιες από καλλιτεχνικά σκουπίδια και μαζί τους -ατυχώς- και εκείνες οι ταινίες που αξίζουν τόσο ή όσο, και που περιμένουν την άλλη αφύπνιση: της προόδου και της διανομής, το πανθομολογούμενο μαλακό υπογάστρο του ΕΚΚ - ανεξάρτητα από καταβαλλόμενες προσπάθειες. Εδώ είναι που χρειάζεται «μαγκιά». Ναι, αλλά μαγκιά της γνώσης και όχι μαγκιά των αυτοσχεδιασμών.

Είναι γενικότερες αδυναμίες που ακυρώνουν ή κρατούν σε απασχόληση φανερά αναγκαίες πρωτοβουλίες ριζοσπαστικού αναπροσανατολισμού των σκοπών και των μέσων του Κέντρου.

ΟΙ ΔΥΣΚΟΛΕΣ ΑΛΗΘΕΙΕΣ

Καιρός είναι λοιπόν να ειπωθούν, πριν απ' όλα, κάποιες δύσκολες αλήθειες. Ανώνυμη Εταιρεία αυτό, που διαχειρίζεται πόρους δημοσίου τομυριών, ευαίσθητης προέλευσης, με σκοπό να παράγεται πολιτιστικό προϊόν (συνδυασμός ασφαλώς δύσκολος), διοικείται από ανθρώπους που -κατά κανόνα- στερούνται διοικητικών και οικονομικών προσόντων και από διοικητικά συμβούλια, σχεδόν πάντα, με τριπλάσιο μέχρι κακής σύνθεσης για το σκοπό (και με τον τρόπο) που συγκροτούνται. Αμήχανοι μπρος σε άχρηστες κανονιστικές διαδικασίες, πειθαναγκάζονται και κατατρίβονται με αναρμόδια καθήκοντα (π.χ. 369! προτάσεις-σενάρια, δηλαδή, και φάκελοι παραγωγής στο απολογιζόμενο διάστημα, Θεέ και Κύριε!), εγκαταλείποντας έτσι σημαντικό έργο σε αδενώματα παραεξουσίας που δημιουργούνται από εσωτερικές στεγανοποιήσεις και τιμαριοποιήσεις των υπηρεσιών του. Σ' ένα ανδροκρατούμενο ελληνικό κινηματογράφο, «γυναικοκρατείται» το ΕΚΚ σχολιάζουν οι παροικούντες την κινηματογραφική μας Ιερουσαλήμ. Σ' ένα τέτοιο τοπίο «αυτονομήσεων» (απίστευτο δείγμα του είδαμε στη φετινή Γ.Σ.) πόσο αυτοδύναμος μπορεί να είναι ακόμα και ένας ικανός πρόεδρος, όπως π.χ. είναι ο σημερινός;

Είναι γεγονός ότι το ΕΚΚ περνάει παρατεταμένα τις «παιδικές» του αρρώστιες. Λογικά η «ανάρρωση» θα πρέπει να συμπέσει με την ενηλικίωση. Τέτοιου όμως είδους «αναρρώσεις» δεν επιτυγχάνονται

Υπάρχουν και τέτοια δείγματα.... «αφύπνισης», με τη βοήθεια του ΕΚΚ, του ελληνικού κινηματογράφου...

έ από μόνες τους στους κοινωνικούς οργανισμούς. Σ' αυτή την πε-
 τωση, την πιο ώριμη φράση στη Γ.Σ. την είπε ο Σύμβουλος Κινημα-
 ραφίας Γιάννης Μπακογιαννόπουλος: «Το ΥΠΠΟ χαράζει την
 ιτική, όχι το ΕΚΚ». Αυτή είναι η αλήθεια-κλειδί. Θάρρος, λοιπόν,
 ξεκίνημα από έναν καινούργιο νόμο που να τοποθετεί εξ αρχής τα
 ηματογραφικά μας πράγματα, παραχώνοντας στη χωματερή το
 ιερινό οδωδός και τυμπανιαίο πτώμα.

Να αποκλεισθεί η με οποιονδήποτε τρόπο συμμετοχή του φαντά-
τος της συντεχνίας στα της διοικήσεως του Κέντρου. Αποστερη-
ο δυναμισμού και αξιόλογου έμψυχου υλικού στο προσκήνιο,
πτελεί το άλλοθι συντήρησης ενός νομοθετικού πλαισίου γερασμέ-
). Το πάλαι ποτέ «μαζικό κίνημα» μόνο συγκαταβατικά μειδιάμα-
προκαλεί με την προώθηση στα θεσμικά όργανα εκπροσώπων του
ν από εκποίηση υπολοίπων.

Ο πατριασμός και τα συμφέροντα κονιορτοποιήσαν τις ιδεολογίες, ψευδαισθήσεις. Το γελοιό του πράγματος, εκτός από την τυχαία στη συγκρότηση της Γ.Σ., έγινε φέτος ακόμα πιο φανερό στα αποτελέσματα της ανανέωσης του Δ.Σ., όπου τον καταϊγισμό κριτικής που αυτό δέχτηκε μέσα στη Γ.Σ., ακολούθησε, στις έξι προβλεπόμενες αιρετές θέσεις, η επανεκλογή των ίδιων τεσσάρων με μόνη αλλαγή των δύο σκηνοθετών, διόλου καταλληλότερων από αυτούς που έχωρησαν.

Είναι απαραίτητη η απαλλαγή του ΕΚΚ από τον αναχρονιστικό όπο διοίκησής του γεγονός που θα επιφέρει και τη ριζική αλλαγή ς οργάνωσής του αλλά κυρίως την, επιτέλους, είσοδο στο Κέντρο ν νέων ανθρώπων, που ανανεώνουν την ελληνική κινηματογραφι-πραγματικότητα, ανθρώπων που το καλλιτεχνικό τους όραμα υπο-

στηρίζεται από ισχυρή τεχνογνωσία και ενημερότητα τόσο των εσωτερικών όσο και των εξωτερικών συνθηκών της παραγωγής. Αυτό σημαίνει ακόμα μεγαλύτερη διοικητική και οικονομική αυτονόμηση του ΕΚΚ κυρίως από τους συνδικαλιστικούς φορείς, και μεγαλύτερη ανάληψη ευθύνης ρυθμιστικών πρωτοβουλιών από μέρους του ΥΠΠΟ.

Αν αυτό είναι αναγκαίο, να αλλάξει το σημερινό νομικό καθεστώς του ΕΚΚ προκειμένου να απεμπλακεί από την παρωδία της Γ.Σ., της οποίας το έργο δεν περιορίζεται στο να εκπληρώνει τη νομική υποχρέωση της Α.Ε., αλλά καταστρέφει την ουσία, εξαποστέλλοντας στο Δ.Σ. του Κέντρου την πλειοψηφία συνθέσεων κατά κανόνα από άσχετες και απαράδεκτες μετριότητες. Και για να μην τροφοδοτούμε παρεξηγήσεις: οι εξαιρέ-

***Να αποκλεισθεί η με
οποιονδήποτε τρόπο
συμμετοχή του
φαντάσματος της
συντεχνίας στα της
διοικήσεως του Κέντρου.***

**Να αποκλεισθεί η με
οποιονδήποτε τρόπο
συμμετοχή του
φαντάσματος της
συντεχνίας στα της
διοικήσεως του Κέντρου.**

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ

Οι φορείς του κινηματογραφικού χώρου, των οποίων κανείς δεν αμφισβητεί την ύπαρξη και τον ιστορικό ρόλο τους, να μεταφέρουν τις προσπάθειές τους για ουσιαστική παρέμβαση στο Γνωμοδοτικό Συμβούλιο, του οποίου να επιμείνουν να νομοθετηθεί εξαρχής η λειτουργία με αποφασιστικές αρμοδιότητες και την υποχρεωτική συμμετοχή σ' αυτό των προέδρων των σωματείων.

Να καθιερωθεί η λειτουργία ολιγομελούς Δ.Σ. (π.χ. 5-7 ατόμων) την επιλογή των οποίων να κάνουν ο πρόεδρος του ΕΚΚ και ο Σύμβουλος Κινηματογραφίας, τη δε έγκριση και το διορισμό ο ΥΠΠΟ.

Να προβλεφθεί, οπωσδήποτε, και να τοποθετηθεί διοικητικός και οικονομικός διευθυντής στο Κέντρο του οποίου οι αρμοδιότητες (αποφασιστικού και εκτελεστικού περιεχομένου) να προβλέπονται με κάθε λεπτομέρεια σε νεο-καταρτιζόμενο κανονισμό λειτουργίας του Κέντρου. Το νομοθετικό πλαίσιο λειτουργίας του Κέντρου να επιτρέπει ευλύγιστη δυνατότητα τροποποιήσεων του κανονισμού εκτός του θεσμικού πλαισίου του.

Στο μέτρο που θα κριθεί απαραίτητο, να τολμήσει η νέας μορφής διοίκηση του Κέντρου αναδιάρθρωση εσωτερική χώρων, προσώπων και λειτουργιών· όσο οδυνηρό και αν είναι... Η ευθύνη να συνδεθεί με την αρμοδιότητα.

Επιτέλους, η δεκαετία του '70 τελείωσε προ πολλού. Την ιστορία της την έγραψε.

Είπε ο σημερινός πρόεδρος του ΕΚΚ, Κ. Βρεττάκος στη Γ.Σ., στην οποία αναφερόμαστε, ότι η Ελλάδα (και συνεπώς και ο κινηματογράφος της) «είναι των μικρών μεγεθών και των μεγάλων δραμάτων».

Ναι, αλλά τα οράματα χρειάζονται οραματιστές οι οποίοι να διαθέτουν τα εργαλεία της γνώσης και της χειραφέτησης από το παρελθόν.

Να τελειώσουμε, επιτέλους, με τους μεταπράτες και τους διαχειριστές των προβλημάτων.

«Λαϊκό τραγούδι: όσο υπάρχει»

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΤΡΑΓΟΥΔΟΠΟΙΗΤΗ

του Γιώργου Ανανδρανιστάκη
και της Μαρίας Δημητροπούλου

Το να δηλώνει κανείς λαϊκός καλλιτέχνης στην εποχή του life style, των αγοραίων σχέσεων, της σκανδαλοθηρίας και των TV shows μοιάζει μάλλον με διαφημιστικό τρυσάκι, ή, στην καλύτερη περίπτωση, με αναχρονιστικό φολκλόρ.

Γιατί πώς μπορείς να είσαι λαϊκός όταν η λαϊκότητα τείνει είτε να πολιτοποιηθεί από το βάρος του παγκόσμιου πολιτισμού της κατανάλωσης είτε να εκπέσει σε ιδεολόγημα χρήσιμο για να ξελασπώνει τους λογής λογής δημαγωγούς;

Κι όμως, ο Βαγγέλης Κορακάκης –κι ευτυχώς, όχι μόνον αυτός– είναι λαϊκός καλλιτέχνης. Και είναι λαϊκός καλλιτέχνης γιατί γι' αυτόν το λαϊκό τραγούδι δεν είναι μια βιοποριστική διέξοδος, ένα συλλάκι, ένα εξωτερικό εντέλει στοιχείο της ζωής του. Είναι η ίδια του η ζωή. Ο Βαγγέλης Κορακάκης γράφει τραγούδια έτσι όπως αναπνέει – και, ευτυχώς, αναπνέει αρμονικότητα.

– Γεννήθηκα το 1961 στην Καισαριανή. Ο πατέρας μου κατάγεται από τη Μ. Ασία και η μάνα μου έχει γεννηθεί στη Σέρφο. Είμαστε οικογένεια λαϊκή και κατά συνέπεια λαϊκά ήταν και τα ακούσματα και τα γλέντια μας. Ρεμπέτικα και σμυρνέικα.

Στα δεκαπέντε μου και παρά τις αντιρρήσεις του πατέρα μου άρχισα να παίζω μπουζούκι. Στα εικοσιένα μου έστησα το πρώτο μου μαγαζί, μια ταβέρνα στην Καισαριανή. Εκεί γνωρίστηκα με τον Τάσο τον Σαμαρτζή, που είχε κάτι στίχους. Τους έβαλα μουσική και μαζί με τραγούδια άλλων και ένα του Ξυδάκη φτιάξαμε ένα δίσκο με τίτλο Σε στρατόπεδα και πλοία.

Λίγο αργότερα βγαίνει ο πρώτος προσωπικός μου δίσκος, Οι άρχοντες, σε μουσική και στίχους δικούς μου. Το 1992 έγινε ο δεύτερος προσωπικός μου δίσκος, οι

Μπουζουξήδες με πυξίδες και το 1993 το Λαύριο. Με το Λαύριο, που είναι –νομίζω– ένας τυπικά λαϊκός δίσκος, η δουλειά μου έγινε γνωστή και ευρύτερα. Το Λαύριο ήταν ακόμα η αφορμή να συνεργαστώ για πρώτη φορά με τον Γεράσιμο Ανδρεάτο, με τον οποίο κάναμε πριν από λίγους μήνες και το Πικρό Φιλί. Το Πικρό Φιλί είναι «ζωντανός» δίσκος, είναι δηλαδή ζωντανά ηχογραφημένος – κι αυτό χάρη στον Γεράσιμο που είναι πολύ καλός τραγουδιστής και μπορεί να ηχογραφήσει ένα τραγούδι μια και έξω.

– Υπάρχει σήμερα λαϊκό τραγούδι που να μπορεί να στηρίζει καλές λαϊκές φωνές;

– Υπάρχουν και σήμερα αρκετοί δημιουργοί που γράφουν καλά λαϊκά τραγούδια. Βέβαια η φόρμα του λαϊκού τραγουδιού, όπως το γνωρίζαμε από παλιά, σπανίζει. Σήμερα γράφονται λαϊκά τραγούδια, μό-

νο που δεν έχουν αυτή τη φόρμα. Είναι ίσως κάτι καινούργιο. Εγώ πάντως ξέρω ότι αυτό που κάνω δεν έχει τίποτα καινούργιο. Αυτό ξέρω, αυτό κάνω.

«ΜΑΣ ΕΧΟΥΝΕ ΚΥΚΛΩΣΕΙ»

– Τα τραγούδια όμως που δημιουργήσατε αυτές τις φορές γράφτηκαν πριν από 40-50 χρόνια. Σε άλλες εποχές, σε άλλες πόλεις, σε συνθήκες δηλαδή τελείως διαφορετικές από τις σημερινές.

– Εγώ πιστεύω ότι όσο υπάρχει άνθρωπος, όσο υπάρχει συναίσθημα, όσο υπάρχει μεράκι, θα υπάρχει και το λαϊκό τραγούδι. Οι σημερινοί καιροί είναι καιροί πικροί, είναι καιροί διεφθαρμένοι. Ζούμε σε πονηρούς καιρούς. Μας την έχουν πέσει, μας έχουν κυκλώσει από παντού. Μας μάντρωσαν στις πόλεις και μας κάνουν ό,τι γουστάρουν.

– Αυτός ο πόνος, αυτή η ανησυχία φαίνεται και στα τραγούδια σας. Αλλά και το λαϊκό τραγούδι γενικότερα έχει μια παράδοση στην κοινωνική κριτική. Πιστεύετε ότι το τραγούδι μπορεί ακόμα και σήμερα να γίνει η αντίδραση του λαϊκού ανθρώπου απέναντι σ' αυτό που ζει;

– Το λαϊκό τραγούδι είναι μεγάλη υπόθεση. Είναι το καταστάλαγμα της λαϊκής ψυχής. Εμείς κρατάμε και πρέπει να κρατήσουμε, γιατί οι εποχές είναι δύσκολες. Υπάρχει καινούργια μουσική σκηνή. Υπάρχουν παιδιά αξιόλογα: ο Μάλαμας, ο Δουρδουμπάκης και άλλοι πολλοί. Άνθρωποι που, αν μη τι άλλο, έχουν ήθος.

«ΜΑΚΡΙΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΙΜΑΣΤΕ ΡΟΜΠΟΤ»

– Δηλαδή κάνετε αντίσταση μέσα από το τραγούδι;

– Όχι, δεν είναι αντίσταση. Είναι κάτι που μου βγαίνει φυσικά. Εγώ δούλευα στο Πέραμα και στο Λαύριο. Όταν βλέπεις τη Μακρόνησο απέναντί σου, πρέπει να είσαι πολύ αναισθητός για να μην καταλαβαίνεις τι σημαίνει αυτός ο χώρος.

«...άνθρωποι...»

ΟΥΛΙΑ ΑΓΓΕΛΗ ΚΟΡΑΚΑΚΗ

Βαγγέλης Κορακάκης: «Όσο υπάρχει άνθρωπος, όσο υπάρχει συναισθημα, όσο υπάρχει μεράκι, θα υπάρχει και λαϊκό τραγούδι».

...ρέπει να φτάσουμε στην ουσία των τραγμάτων, να καταλάβουμε ότι πρέπει να ζήσουμε σαν άνθρωποι. Και ο άνθρωπος μακριά από το χρώμα, μακριά από τη φύση, μακριά από τις ανθρωπίνες σχέσεις, δεν είναι άνθρωπος, είναι ρομπότ. Ακόμα όμως κι αυτά τα τραγούδια δεν αúουν να είναι εμπορεύματα, με την έννοια ότι αναγκαστικά θα περάσουν μέσα από τις εταιρείες, τα ΜΜΕ, τα κέντρα διακίνησης. Κατά πόσο μπορεί ο καλλιτέχνης να διατηρήσει μέσα σε όλο αυτό το σύστημα τον έλεγχο του έργου του; -Εγώ τη ρότα μου την ξέρω, κάνω αυτό που θέλω και το κάνω με μεράκι. Παίζω σ' ένα μαγαζί, ζω την οικογένειά μου και είμαι μια χαρά. Πολλά πράγματα τα αρνούμαι από ιδεολογία, η λαϊκή μουσική είναι η ζωή μου. Οι λαϊκοί μουσικοί είναι πατέρες μου. Ο Τσιτσάνης, ο Μητσάκης, ο Μπακάλης, ο Ζαμπέτας. Πιστεύω ότι αυτοί οι άνθρωποι ήταν σταλμένοι από το θεό. Ήταν άνθρωποι που ήρθαν να συνεχίσουν και να διαγωνίσουν τη ράτσα μας. Ήταν άγιοι άνθρωποι. Τρώμε ψωμί απ' αυτούς.

— Πιστεύετε δηλαδή ότι το λαϊκό τραγούδι κουβαλάει μια δική του ηθική;

— Σίγουρα. Το λαϊκό τραγούδι έχει μια κουλτούρα δική του, μια μαγική αξεπέραστη. Το λαϊκό τραγούδι είναι μεγάλη υπόθεση. Και να ξέρετε ότι τα μεγάλα αριστουργήματα του λαϊκού τραγουδιού δεν έχουν γίνει επιτυχίες.

«ΦΥΣΙΚΗ ΑΝΑΓΚΗ»

— Τι είναι αυτό που σας κάνει να γράφετε; — Φυσική ανάγκη. Όπως ένα παιδάκι που έχει ανάγκη από ασβέστιο και ξύνει τον τοίχο για να φάει. Όπως ένα παιδάκι που βγαίνει στο δρόμο και τρώει χώμα. Το τραγούδι είναι πράγμα πολύ μυστήριο. Όταν έρχεται εκείνη η άγια στιγμή της σύλληψης, φτιάχνει κάτι που δεν το περίμενες. Σου έρχεται ουρανοκατέβατο. Σε τρομάζει.

— Σαν να παρεμβαίνει μια ανώτερη δύναμη;

— Σίγουρα παρεμβαίνει! Υπάρχει κάτι ανώτερο. Τίποτα δεν είναι δικό μας.

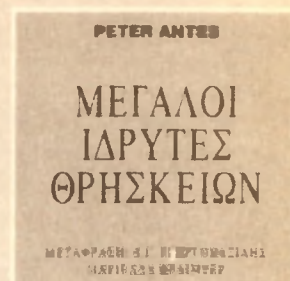

ΧΡΗΣΙΜΕΣ ΚΛΑΣΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Σειρά: ΙΣΤΟΡΙΑ

(Αρχαία - Μεσαιωνική - Νεότερη)

PETER ANTES

ΑΝΑΦΕΡΕΤΑΙ: στον Ζωροαστρισμό, Ιουδαϊσμό, Χριστιανισμό, Μανιχαϊσμό, Μωαμεδανισμό, Σιχισμό, Βουδισμό, Κομφουκισμό και τον Ταοϊσμό. με 360 σελίδες και 9 εικόνες

Μετάφραση:

Δ. Γ. Γεωργοβασίλης - Μ. Φραϊμπερ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΗΜ. Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΑ
Ιπποκράτους 8, 106 79
Τηλ.: 36.27.318

Τα τραύματα και οι ιδέες

ΔΙΑΒΑΖΑ τις προάλλες κάποια στοιχεία της πραγματικής ζωής του Μπρούνο Μπέττελχαϊμ, που είδαν το φως της δημοσιότητας μετά την αυτοκτονία του φημισμένου ψυχαναλυτή, το 1990. Άσχημο παιδί, μεγαλωμένο μέσ' σε μια οικογενειακή ατμόσφαιρα βεβαρημένη και από τη σύφιλη του πατέρα, δεν είχε ακολουθήσει, νέος πια, παρα μόνο ένα χρόνο ψυχανάλυσης στη Βιέννη και ούτε είχε γνωρίσει τον Φρόυντ, όπως διέδιδε αργότερα. Ο ίδιος ισχυριζόταν πως στο Σικάγο, στην «Ορθογονική Σχολή» του, με το αντιπαθητικό όνομα που θυμίζει ναζιστικά «πειράματα», θεράπευε ακόμα και τον αυτισμό· ωστόσο, πολλοί ήσαν αυτοί που αμέσως μετά το θάνατό του μαρτύρησαν για έναν άνθρωπο βίαιο, που χτύπαγε τα παιδιά, τα προσέβαλλε και τους απαγόρευε τον αθλητισμό και την μουσική.

ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟΝ να πρόκειται για τον ίδιο που ανέλυσε τη θετική ψυχοπαιδευτική ενέργεια των παραμυθιών· που αποκάλυψε τη βρετανοαμερικανική διαστρέβλωση του φρουϊδικού έργου, η οποία κατάφερε να «παγώσει» σε ψευδο-επιστημονική, ιατρικοφανή μεθοδολογία έναν λόγο βαθύτατα ανθρωπιστικό και ποιητικό· για αυτόν που έδειξε πως η ψυχολογία του ίδιου του γκέττο εκτρέφει πρόθυμα θύματα ;
Θυμάται κανείς την παράλληλη ιστορία του Πωλ Ντε Μαν. Αφήνοντας πίσω του στην Ευρώπη φιλοναζιστικά άρθρα, στον Νέο Κόσμο μεταμορφώθηκε σε βασικό θεωρητικό της αποδόμησης, πρεσβεύοντας την ανεξαρτησία των κειμένων από τους δημιουργούς τους και την Ιστορία.

ΠΡΕΠΕΙ ΛΟΙΠΟΝ πάντα οι ιδέες κι οι θεωρίες μας να επουλώνουν τραύματα ή να αποκρύπτουν «μελανά» σημεία της προσωπικής μας ιστορίας; Κι αν ναι, πού τελιώνει ο άνθρωπος και πού αρχίζει το έργο, με αξία αυτόνομη; Μπορεί η αποτίμησή του να μη χρωματιστεί από τη γνώση της πολιτείας του δημιουργού του ;

Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ διατείνεται πως οι ιδιωτικές, ανθρώπινες αδυναμίες των κληρικών δεν επηρεάζουν την άσκηση του λειτουργήματός τους που τους επιτρέπει, μεταξύ των άλλων, να διαμεσολαβούν τη θεϊκή συγχώρεση. Όμως, όλοι ξέρουμε πόσο κλονίζεται η πίστη μας στους ιερωμένους όταν το παράδειγμα του βίου τους δεν εναρμονίζεται με όσα κηρύττουν, κλονίζοντας έτσι και την εμπιστοσύνη μας σε μια θρησκεία που επιτρέπει να τη διακονούν άνθρωποι «ανάξιοι».
Αλλ' ίσως να βρίσκεται εδώ μια μεγάλη πονηριά – και ανθρωπιά: κανείς δεν είναι τέλειος, και συνεπώς από κανέναν δεν μπορεί να απαιτείται η τελειότητα. Το περίεργο, και το ευτύχημα, είναι πως κι απ' τον πιο «ατελή» άνθρωπο μπορούν να εκπορευθούν έργα και ιδέες που αξίζουν το θαυμασμό. Ας το δεχτούμε ως άλλο ένα παράδοξο της ζωής μας, χωρίς να το «εκλογικεύσουμε», φτάνοντας στο άχρηστο παράδοξο ενός ακραίου πλατωνισμού.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΚΥΟΝΗ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

φέτος
το Καλοκαίρι χαρείτε
ΤΟ ΧΡΩΜΑ ΤΟΥ ΦΕΓΓΑΡΙΟΥ
ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΣΠΙΤΙ
ΤΟ ΣΚΙΣΜΕΝΟ ΨΑΘΑΚΙ
ΤΗ ΜΠΟΡΑ
πρίν απολαύσετε το
ΑΜΑΝ ΑΜΑΝ!
που έρχεται
Αμάν Αμάν! ένα βιβλίο!

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΕΝΤΗΣ

ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 5 • 106 79 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 36 01 551 • FAX: 36 23 553

ΕΛΦΙΝΙ

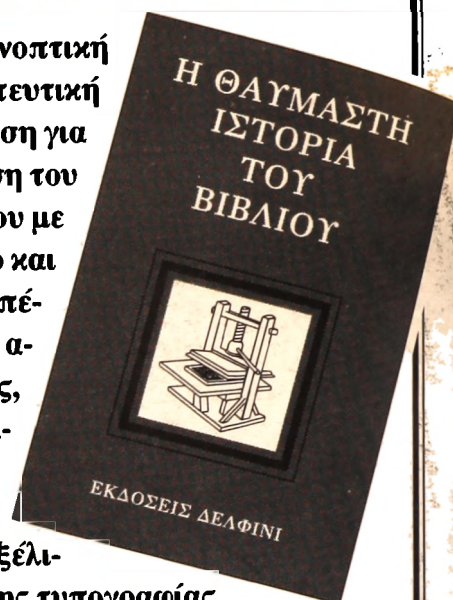
ΜΕΛΕΤΕΣ ΔΟΚΙΜΙΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Μια
συγκλονιστική
μελέτη
για το
μακρινό
παρελθόν
των
ευρωπαϊκών
λαών

Στις ίδιες
σειρές
κυκλοφορούν

Μια συνοπτική
και γοητευτική
αφήγηση για
τη σχέση του
ανθρώπου με
το βιβλίο και
την περιπέ-
τεια της α-
νάγνωσης,
της γρα-
φής και
της συ-
νεχούς εξέλι-
ξης της τυπογραφίας

ΑΑ.ΥΥ.

Τ.Υ.: Η ΜΕΓΑΛΗ ΑΔΕΛΦΗ
8 ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΑΑ.ΥΥ.

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ ΜΙΑΣ ΔΕΚΑΕΤΙΑΣ
ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΕΚΑΕΤΙΑ ΤΟΥ '60

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΑΙΜΟΝΕΣ ΚΑΙ ΔΑΙΜΟΝΙΣΜΕΝΟΙ

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

Η ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΤΖΑΙΗΜΣ ΤΖΟΥΣ

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ
ΣΤΟΝ ΘΩΜΑ ΑΚΙΝΑΤΗ

ΣΟΝΙΑ ΙΛΙΝΣΚΑΓΙΑ

Ο Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ ΚΑΙ Η ΡΩΣΙΚΗ
ΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ "ΑΡΓΥΡΟΥ ΑΙΩΝΑ"

ΑΡΗΣ ΜΑΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ULYSSES: ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ
«ΟΔΥΣΣΕΑ» ΤΟΥ ΤΖΑΙΗΜΣ ΤΖΟΥΣ

ΡΟΜΠΕΡΤ ΜΟΥΖΙΑ

ΠΕΡΙ ΒΛΑΚΕΙΑΣ

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΛΗΤΕΙΑΣ
ΤΑ ΨΕΥΔΩΝΥΜΑ

ΑΝΔΡΙΑΝΑ ΒΛΑΧΟΥ,
TED BENTON, REINER GRUNDMANN
ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΦΥΣΗ

ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΓΛΗΝΟΣ
ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ:
ΕΝΑ ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΝ ΤΩ ΓΙΓΝΕΣΘΑΙ

ΝΙΚΟΣ ΛΕΑΝΔΡΟΣ
ΜΑΖΙΚΑ ΕΝΤΥΠΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΠΙΕΡ ΜΠΟΥΡΝΤΙΕ
ΜΙΚΡΟΚΟΣΜΟΙ

ΠΙΕΡ ΜΠΟΥΡΝΤΙΕ
ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΛΛΗ ΠΑΠΙΑ
ΚΟΜΜΟΥΝΑ ΤΟΥ 1871 -
Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 21ΟΥ ΑΙΩΝΑ;

ΛΥΣΑΝΔΡΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ
Η ΑΣΤΙΚΟΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ
ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΠΛΕΙΟΣ
ΚΙΝΟΥΜΕΝΗ ΕΙΚΟΝΑ ΚΑΙ
ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΑΜΟΥΗΛΙΔΗΣ
ΟΙ "ΔΗΜΟΙ" ΤΟΥ ΕΥΠΟΛΗ

ΓΡΗΓΟΡΗΣ ΤΣΟΥΝΗΣ
ΤΑ ΔΡΩΜΕΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΗ
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
ΛΕΞΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΝΙΚΟΛΑΣ ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ
ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΝΤΑ ΑΝΟΙΧΤΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ 23-25, 106 77 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 38 30 955, FAX: 33 03 175

